

»Enligt vår tanke är *Péres Galdòs,* såsom vi redan förut sagt, det samtida Spaniens mest framstående romanförfattare. Han är en förträfflig skildrare, en beundransvärd iakttagare; och vi tillägga, han är en moralist, ty konsten för konstens egen skull, vore en grundsats ovärdig ett snille af hans skaplynne och en förmåga af hans rang. . . . . .

Benito Péres Galdòs är efter vår mening den originellaste af Spaniens nu lefvande författare, den rättmätigaste arftagaren till Cervantes mantel. Han är den mest spanske bland de spanske författarne, icke så mycket genom valet af ämnen, hvilka alltid äro hemtade ur nationens lif, som genom det sätt, hvarpå han behandlar dem. . . . . .

Galdòs följer med heder de gamle mästarne i spåren, och vi önska lifligt, att hans arbeten måtte öfversättas på alla språk. De skulle då öfverallt lära folk känna och förstå lifvet i det moderna Spanien . . . . . detta Spanien, som sträfvar efter att få lefva 19:de århundradets lif, men som har så svårt att skaka af sig det 16:de århundradets blöja och band.»

»Allting i *'Doña Perfecta'* är beundransvärdt väl hopfogadt, och det är omöjligt att bättre än här skett framställa kontrasten mellan progressisternas Spanien och Spanien representeradt af dessa gamla konservative, som ännu för knappt ett fjerdedels sekel sedan spände mulåsnor för sina kalescher, då de skulle ut på en promenadtur till *Puerta del Sol.* Och framför allt, man kan icke påträffa en finare studie öfver bigotta och skenheliga hjertan, öfver dessa hypokriter, som representeras af de tvenne personer, hvilka i romanen kallas *Inocencio* och *Perfecta,* men hvilka i motsats till betydelsen af namnen äro afgrunder af ondska. Det är i dessa hjertan, som den dystra tragedi utspelas, som håller oss darrande af spänning från bokens början till dess slut. Medeltidens Spanien, med all dess fanatism och grymhet, lefver upp för våra blickar, och i detta drama, hemtadt från privatlifvet i Spanien, på samma sätt som i landets politiska historia, är det mannen med prestrocken, som håller trådarne i sin hand.»

Ur *Revue Suisse.*

Omslaget tryckt i Central-Tryckeriet 1893.

DOÑA PERFECTA

AF B. PÉREZ CALDÓS.

FRÅN SPANSKA ORIGINALETS 7:de UPPLAGA AF KARL AUGUST HAGBERG.

STOCKHOLM KR. SKOGLUNDS FÖRLAG.

NORRKÖPING M. W. WALLBERG & C:o BOKTRYCKERI 1893.

Förord till den elektroniska utgåvan

Verket tillhör Kungl. Biblioteket och har scannats där. Det anpassades och OCR-tolkades för Projekt Runeberg i mars 2016 av Bert H.

Villahorrenda — 5 minuter.

Dii det nedgående blandade tåget N:o 65 (linien be-höfver ju icke nämnas) stannade vid den lilla uppehålls-stationen mellan 171:sta och 172:dra kilometern, kvar-blefvo alla 2:dra och 3:dje klassens passagerare sofvando eller gäspande inne i vagnarne, ty den skarpa morgonkylan gjorde just icke en promenad på den folktomma platformen inbjudande. Den ende första-klasspassagerare, som fans på tåget, steg skyndsamt ut och vände sig till konduktören med en förfrågan, huruvida stationen hette Villahorrenda. (Detta namn, liksom många andra som förekomma i denna berättelse, är fingeradt).

— Ja, det här är Villahorrenda — svarade konduktören, hvars röst knappast hördes för kacklet från liöns-burarne, som i detta ögonblick lastades på bagagevagnen. — Jag glömde ju alldeles bort att säga till er, herr de Rey. Man är visst här med hästar för att hemta er —

-— Ni ha förbannadt kallt här — sade den resande och svepte in sig i sin kappa. — Fins det inte något hotell eller ställe, der jag skulle kunna få hvila mig en liten stund, innan jag stiger till häst och reser vidare i detta köldens land? —

Han hade knappt slutat att tala, förrän konduktören kallades bort för att sköta tjensteåligganden, som icke tålte uppskof, och lemnade vår okände hjelte utan svar. Han såg emellertid en annan af tågpersonalen närma sig. I högra handen höll denne en lykta, som undergången svängde af och an och kastade framför sig floder af ijus, som strömmade ned öfver platformen likt vattnet från strilen på en vattenkanna.

— Fins det något hotell eller ställe, der man kan få sofva i Villahorrenda ? — frågade främlingen mannen med lyktan.

— Här fins ingenting — svarade denne torrt och skyndade fram till karlarne, som liöllo på att lasta bagagevagnen. Han öfverhöljde dem med en sådan störtskur af skymford, hädelser och vilda eder, att till och med hönsen, skandaliserade öfver ett dylikt brutalt uppförande, högt uttryckte sitt ogillande innanför burarne.

I samma ögonblick kände främlingen en hand, som sakta och vördnadsfullt drog honom i kappan. Han vände sig om och såg framför sig ett mörkt bylte af brunt tyg, hvarur framskymtade de djerfva skrynkliga dragen af en kastellansk bonde. Rey mönstrade den klumpiga gestalten, som till sin form liknade en poppel; han såg ett par skarpa ögon blixtra fram under den vida hattbrämen af gammalt sammet, en solbränd och valkig hand, som omfattade en nyskuren käpp, och en stor fot med sporre, som klingade då bonden rörde sig.

— Ar det herr José de Rey? — frågade han och förde handen till hatten.

— Ja; och ni — svarade den resande gladt — är då förmodligen doña Perfectas betjent, som kommit för att hemta mig och föra mig till Orbajosa

— Riktigt. Så snart ni behagar ge vi oss i väg. Hästen är snabb som vinden. Jag gissar att herr José är god ryttare. Den som har att brås på . . .

— Hvar är utgången? — frågade den resande otåligt Kom, låt oss ge oss i väg. Hvad heter ni?

— Jag heter Pedro Lucas — svarade den brunklädde, pa nytt görande min af att taga af sig hatten — men jag kallas vanligen farbror Lycurgus. Hvar äro herrns saker?— Jag ser de stå der borta under klockan; det är tre kolly, två kappsäckar och en hel hop böcker för herr Cayetano’s räkning. Här är polleteringsmärket. —

Ögonblicket derpå befunno sig riddare och vapendra-gare bakför den barack, som hedrades med namnet station. En liten väg slingrade sig fram derifrån mellan kala höjder, på hvilkas sluttningar man kunde urskilja de ömkliga byggnader, som tillsammans utgjorde byn Villahorrenda. Två hästar och en mulåsna skulle fortskaffa allt, män och gods. Den resande hade fått sig anvisad en klippare, som icke såg så oäfven ut, under det att farbror Lycurgus satte sporrarne i en gammal vördnadsvärd, något sadel-bruten, men säker kamp. Mulåsnan deremot fick bagaget på sin lott och skulle ridas af en hurtig yngling med snabba ben och eldigt blod.

Innan karavanen satte sig i rörelse gick tåget. Det släpade sig fram med den afmätta långsamhet, som utmärker blandade tåg, och ånghästens steg, som för hvarje gång ljödo allt mera aflägsna, kommo marken att darra af dofva ekon. Vid ingången till tunneln å den 172:dra kilometern släppte lokomotivet ut ångan genom pipan och ett skärande ljud for genom luften. Ur tunnelns mörka öppning framströmmade den hvita ångan likt an-dedrägten ur en mun, och vid ljudet af dess väldiga stämma vaknade byar, städer och provinser upp ur sin sömn. Här gol en tupp, längre bort en annan. Det började dagas.

II.

En resa genom hjertat af Spanien.

Då de en gång väl voro på väg och hade lemnat Villahorrendas små ömkliga byggnader bakom, sig sade främlingen, som var ung och såg mycket bra ut:— Hör på herr Solon!

— Lycürgus med er tillåtelse.

— -Ja visst, herr Lycurgus menar jag. Jag visste ju, att ni var någon af forntidens vise lagstiftare. Ursäkta mitt misstag. Men säg mig, hur står det till med min faster?

— Lika vacker som alltid -— svarade bonden — i det han dref fram sin häst ett par steg. — Det är som om tiden ieke hade någon makt öfver doña Perfecta. Man har rätt, då man säger, att Gud skänker de goda långt lif. Måtte den Guds engeln lefva i tusen år. Om alla de välsignelser man slösar på henne voro vingpennor, så skulle hon icke beliöfva andra vingar för att flyga upp till himmelen.

— Och min kusin, fröken Rosario ?

— Äpplet faller icke' långt ifrån trädet, •— svarade bonden. Och jag har ingenting annat. att. säga om lilla fröken Rosario, än att hon är sin mors lefvande. afbild. Ni är en lycklig ost, herr. José, om det är sant, som man säger, att ni kommit hit för att gifta er med henne. Nåja, ”kaka söker maka” som ordspråket säger, och flickan kan inte heller beklaga sig. ”Lika barn leka bäst.”

—. Och herr Cajntano? .

—• Med näsan öfver sina böcker som vanligt. Han liar ett bibliotek, som är större än domkyrkan, och så går han och påtar i jorden för att leta rätt på stenar, fullklottrade med några satans kråkfötter, som de påstå morerna skrifvit.

— När komma vi fram till Orbajosa ?

Klockan nio, om Gud vill. Nådig frun kommer att bli inte litet glad, då hon får se sin brorson . . . Och lilla fröken Rosario se’n, som i går höll på att ställa , i ordning det rum som herrn skall bo i . . . Som hvar-ken mor eller dotter sett er förr, så veta de knappt till sig af nyfikenhet och breda ut sig i gissningar om hur den der herr José skall se ut eller inte se ut. Najanu är den tiden kommen, då brefven skola tiga och skäggen tala, som man säger. Fröken Rosario skall ta se sin kusin med egna ögon, och allt skall bli glädje och gamman.

— Men som hvarken min faster eller kusin ännu känna mig — sade den resande leende — så är det kanske bäst att icke göra upp några planer.

— Det är nog riktigt; och man bör icke göra upp räkningen utan värden, som man säger — yttrade bonden. •— Men ansigtet bedrager icke .. . Hvilken skatt ni kommer att få! Och fröken Rosario — en sådan präktig man sedan!

Främlingen hörde icke farbror Lycurgus’ sista ord, ty han red förströdd och försänkt i tankar. De hade kommit till en krök af vägen, då bonden gaf hästarne en annan riktning och sade:

— Nu måste vi taga af in på den här gångstigen. Bron är sönder, och inan kan icke vada öfver floden pä något annat ställe än vid ”Liljekullen.”

— "Liljekullen” — sade främlingen, i det han ryckte upp sig ur sin tankspriddhet. — Sådana poetiska namn alla dessa fula platser ha. Under hela- min färd genom landet har jag blifvit slagen af den bittra ironi’n i dessa namn. Ett ställe, som utmärker sig för sin ödslighet och den ökenlika nakenheten i det omgifvande landskapet, kalla ni för ”den ljufliga dalen.” En liten by, bestående af några eländiga kojor, som ligga spridda på en sandslätt och der fattigdomen sticker ut på alla håll och kanter, liar den oförskämdheten att kalla sig ”den rika staden”; och en stenig sandgrop, der inte en gång tisteln frodas, kalla ni lika fullt "blomsterdalen.” Och kullen här framför oss heter ”liljekullen.” Men hvar i Guds namn äro då liljorna, menniska? Jag kan då ingenting annat se än sten och uppbrändt gräs. Kalla den ”för-tviflans kulle”, det vore riktigare. Om man undantager ”Villahorrenda (den afskyvärda staden), som ser ut attgöra skäl för namnet, så är allting här ironi. Namnen äro granna, men verkligheten ömklig oeli eländig. De blinda skulle vara lyckliga i ett land som detta, hvilket tungan prisar som ett paradis, ehuru ögonen finna det vara ett helvete.

Antingen hörde Lycurgus icke herr Rey’s ord eller också låtsade han icke fästa sig vid dem. Dä de vadade öfver floden, som våldsam och otålig störtade sig fram, liksom ville den fly från sina egna stränder, utsträckte bonden sin arm, pekade på en sträcka land, som utbredde sig framför dem i hela sin ödsliga nakenhet, och sade:

— Der ser ni Alamillos de Bustamante.

— Min egendom! — utropade främlingen gladt och blickade ut öfver de ödsliga fälten, som upplystes af morgonsolens första strålar. — Det är första gången som jag ser den jord jag fått i mödernearf. Min stackars mor beskref den i så lifliga färger och berättade om den så många underbara saker, att jag som barn trodde det Vara ett riktigt förlofvadt land. Frukter, blommor, villebråd af alla slag, berg, sjöar, floder, bäckar, grönskande kullar,

allt fans i Alamillos de Bustamante, denna välsignade egendom den skönaste och bästa på jorden. Jo, jag tackar! Folket här i trakten måtte lefvä i inbillningen. Om jag hade kommit hit i min barndom, då jag ännu lefde under inflytandet af min goda mors entusiasm, så hade väl äfven jag med förtjusning betraktat dessa nakna., kullar, dessa sandslätter och träsk, dessa söndriga brunnar med ämbar, som läcka tillräckligt för att vattna ett halft dussin kålhufvuden, all denna ömkliga lättjefullhet och fattigdom, som jag ser omkring mig.

— Det fins inte bättre jord i hela landet — sade Lycurgus. — För ärter så kan man inte önska sig bättre.

— Det var roligt att höra, ty allt sedan jag ärfde dessa förträffliga marker, ha de inte inbragt mig ett enda öre.Den vise spartanske lagstiftaren ref sig bakom örat och uppgaf en suck.

— Men man har sagt mig — fortsatte främlingen — att egarne till några af de närgränsande jordegendomarna plöjt upp och så småningom lagt sig till med vissa delar af mina storartade besittningar. Här tycks inga gränser, råmärken eller verklig eganderätt finnas, herr Lycurgus.

Efter en stunds paus, under hvilken bonden tycktes använda hela sin klyftighet för utredandet af några djupsinniga spörsmål, utlät han sig:

-— Farbror Pasolargo, som vi kalla för filosofen, der-för att han är så klok, liar gått och plöjt framför eremitkojan på Alamillos och bit för bit knåpat åt sig en sex tunnland.

— Hvilket präktigt föredöme! — utropade främlingen skrattande. — Jag kan våga på, att han icke är den ende — filosofen.

— Ordspråket säger,, att om man lägger ut ärter vid dufslaget, så komma dufvor och äta upp dem. Men herr José, tänk också på ordspråket, att husbondens öga gör hästen fet. Nu är ni ju också här för att taga tillbaka hvad som är ert.

— Det blir kanske inte så lätt, herr Lycurgus — sade främlingen, i det de kommo in på en stig, förande genom ett hvetefält, som genom sin tidiga mognad och yppiga grönska fägnade ögat. — Detta fält ser ut att vara bättre odladt. Jag märker, att icke allt här i Alamillos är fattigt och öde.

Bonden antog en nedslagen uppsyn och svarade i ödmjuk ton. i det han låtsade ett visst förakt för de af främlingen prisade åkrarne.

— Det är min egendom, herr José.

— Ni måste ursäkta — sade den resande hastigt — men sannerligen skulle icke jag ha lust att sätta min spade i edra land. .Tag ser, att filosofien här är .smittsam.

Do redo. strax derpå ned i en hålväg, genom hvilkenen liten ömklig bäck släpade sig tram, och kommo sedan in på ett fält, fullt af sten och utan ringaste spår till vegetation.

— Jorden här är mycket dålig — sade- den resande och vände sig om för att se efter sin ledsven och följeslagare, som blifvit något efter. — Det är omöjligt för er att draga någon nytta af den, ty den består blott af dy och sand.

Lycurgus svarade full af ödmjukhet:

— Det är inte mitt. . . det är ert.

— Jag ser, att allt hvad som är dåligt här tillhör 111ig — sade främlingen, godmodigt skrattande.

Under detta samtal kommo de åter in på stora landsvägen. Solen, som nyss uppstigit vid horizonten, utsände sina lifgifvande strålar åt alla håll och öfversvämmade fälten med floder af ljus. Den ofantliga molnfria himlen tycktes vidga sig ännu mera och aflägsna sig från jorden liksom för att från sin höjd bättre kunna skåda ned på henne och förnöja sig vid hennes åsyn. Det kala och öde landskapet låg utsträckt, deladt i gula, svarta, gråa eller lätt grönaktiga trianglar och fyrkanter och liknade i viss mån en trasig hoplappad mantel, som man bredt ut i solskenet. Men på denna eländiga mantel hade kristendomen och muhamedanismen utkämpat sagolika strider; det var fält, rika på ärofulla minnen om man så vill, men illa tilltygade efter forntidens strider.

— Jag tror det kommer att bränna hett i dag, herr Lycurgus — sade den resande och öppnade på kappan, i hvilken han var insvept. — En sådan tråkig väg! Så långt ögat når, kan man ju inte upptäcka ett enda träd. Här framträder «ronien ändå bjertare — allting är motsatsen till hvad det kallas. Hvarför har man kallat detta ställe ”los Alamillos” (de små popplarne), då här icke fins ett spår af popplar, vare sig små eller stora?

Farbror Lycurgus svarade icke på denna fråga, emedan han riktat hela sin uppmärksamhet på vissa aflägsnaljud, som plötsligt förnuminos. Med orolig up psyn höll lian in sin häst och öfverfor med mörk blick vägen och de afiägsna kullarne.

— Hvad står på? — frågade främlingen och höll likaledes in sin häst.

— Har ni vapen med er, herr José?

— En revolver! . . . Ah, jag förstår . . . är det röf-vare?

— Ja troligen — svarade bonden med tecken till stor räddhåga. — Jag tyckte mig höra ett skott.

— Framåt så få vi se — sade främlingen och dref på sin häst. — De äro väl icke så farliga.

— Sakta, herr José! — utropade bonden och höll honom tillbaka. — De der menniskorna äro värre än djef-vulen sjelf. Här om dagen mördade de två herrar, som voro på väg till stationen . . . Det är bäst att vara för-sigtig. Jag vill minsann inte utsätta 111ig för att råka G-asparon el Fuerte1), Pepito Chispillas2) och Ahorca Suegras3). Låtom oss taga af in på gångstigen!

— Framåt, herr Lycurgus!

— Håll, lierr José — sade bonden bekymrad. — Ni vet icke hvad det är för ena menniskor. Det var de, som i förra månaden röfvade pokalen, den heliga jungfruns krans och ljusstakarne ur Carmenkyrkan; det var de, som för två år sedan plundrade tåget till Madrid.

Då herr José fick höra röfvarnes förskräckliga an-tecedentia, kände han sin ifver svalna en smula.

— Ser ni den der höga spetsiga kullen der borta. Nåväl, der gömma sig de skälmarne i grottor, som de kalia ”Riddarnes gemak”.

— Riddarnes?

— Ja. De gå ned på landsvägen, så snart gendar-

‘) Gasparon don starke.

2) Pepito eldsprutaren.

3) S rar moder-s t ry paren.merna icke äro pa -sin va k t. och rötva allt hvad de kunna. Ser ni korset der bortom krökningen af vägen; det korset restes till minne af borgmästaren i Villahorrenda, som de dödade der under valkampanjen.

— Ja, jag ser korset.

— Der fins det en gammal stuga, i hvilken de gömma sig för att lura på forbönderna. Man kallar stället för ”den förtjusande platsen”.

— Den förtjusande platsen!

— Om alla de resande, som här blifvit mördade óch plundrade, kunde stå upp igen, skulle de bilda en hel liten armé.

Vid dessa ord hörde' man skott på nära håll, hvil-ket kom de resandes tappra hjertan att klappa en smula häftigare; men den hurtige unge pojken kunde knappt styra sin ifver, utan bad Lycurgus om tillåtelse att fä rida fram och åskåda den strid, som, utkämpats så nära dem.

Då herr José såg ynglingens oförskräckthet, skämdes han öfver att han känt fruktan för röfvarne och utropade, i

det han satte sporrarne i sin häst:

— ”Nåväl låtom oss rida dit alla tre! Kanske kunna vi lijelpa de olycklige resandena, • som befinna sig i' en sådan fara, och tiikta om de der "riddarne” —

Bonden. försökte öfvertyga den unge mannen om det farliga i hans företag, på samma gång som han framhöll det gagnlösa i hans ädelmodiga plan, eftersom de öfver-fallne vid det laget redan måste vara plundrade, ja kanske dödade och icke längre i .behof af någon hjelp. Trots de kloka råden framhärdade dock den främmande herrn i sin afsigt. Bonden gjorde de mest energiska invändningar, då emellertid ankomsten af några forbönder, som helt lugnt kommo åkande med en kärra nedför vägen, gjorde • slag i saken. Faran borde ju icke vara så stor, då forbönderna sa sorglöst kunde resa fram, sjungande lustiga visor; och någon fara var i sjelfva verket ej heller å färde,ty enligt livad bönderna berättade hade skotten aflossäts, icke af röfvarne, utan af polisen som på detta sätt velat stäcka vingarne på ett hälft dussin skälmar, som de förde fjettrade till stadens fängelse.

—• Jag förstår nu livad som har egt rum — sade ' Lycurgus och pekade på ett lätt rökmoln, som man kunde skönja på något afstånd till höger om vägen. — Der har man saltat ner dem. Det händer ibland, ibland inte.

Den främmande herrn tycktes icke begripa.

— Jag försäkrar er, herr José — tilläde den lace-demoniske lagstiftaren energiskt — att det är alldeles riktigt gjordt, ty det tjenar till ingenting att draga de der skälmarne inför domstolen. Domaren sätter åt dem litet och släpper dem sedan igen. Och om också någon efter en rättegång, som kan dra ut en sex år ibland, skulle dömas till fängelse, så antingen rymmer han eller blir han benådad och återvänder till ”Riddarnes gemak”. Nej det bästa man kan göra är att skjuta ned dem. Man för dem till fängelset, och då man passerar förbi något lämpligt ställe så . . . ah, din hund,, du tänker rymma! ... piff, paff. Och så. slut på processen, vittnena förhörda, undersökningen afslutad, domen afkunnad . . . allt på .en minut. Sant säger ordspråket, att räfven är slug, men slugare . den som tager honom.

— Nåväl låt oss skynda vidare då, eftersom den här vägen tyckes vara allt annat än angenäm — sade Rey.

Då de kömmo förbi “den förtjusande platsen”, varse-blefvo de ett stycke från vägen de polismän, som några minuter förut skipat den besynnerliga rättvisa vi nyss talat om. Det kostade mycket på den raske unge bondpojken att icke få tillåtelse att på nära håll beskåda röf-vafnes ännu skälfvande lik, som man på långt håll såg ligga tillsamman i en. hemsk grupp. Da> resande fortsatte sin väg, men knappt hade de ridit en tjugo Steg framåt, förrän de bakom sig hörde ljudet af en galopperande häst,, som nalkades med en sådan hastighet, att deninom få ögonblick upphann dem. Vår resande vande sig om och såg en ryttare, eller rättare sagdt en eentaur, ty en fullkomligare harmoni mellan häst och ryttare kunde man knappast tänka sig. Ryttaren var en grof och kraftfullt bygd medelålders man med stora blixtrande ögon, klumpigt hufvud och svarta mustascher. Allt hos honom tydde på styrka, och i hela hans uppträdande låg något våldsamt och utmanande. Han red en präktig häst, fyllig i bringan och med flätad man i enlighet med landets pittoreska sed. Bakom på hästländen hade han en läderväska, på hvilken man läste i stora bokstäfver ordet Post.

— Hallå, god dag, herr Caballuco — helsade Lycurgus ryttaren, då denne kommit närmare. —• Jag tror vi fått försprång, men ni kommer nog ändå förr fram, om ni vill.

— Låt oss pusta ut en smula — svarade hen- Caballuco, i det han höll jemna steg med de resande och uppmärksamt betraktade den förnämste af de tre. — Då jag får så godt sällskap. . . .

— Den främmande herrn — sade Lycurgus leende — är doña Perfectas brorson.

— Ah . . . ödmjuka tjenare . . .

De tvenne herrarne helsade på livarandra, livarvid var att märka, att Caballuco gjorde det med ett uttryck af öfverlägsenhet och nedlåtande, som tillkäunagaf medvetande om eget värde och framstående ställning i samhället. Då den stolte ryttaren aflägsnat sig och för en stund stannade för att språka med tvenne polismän, som kommo vägen fram, frågade den resande sin ledsagare :

— Hvad är det der för en gynnare?

— Hvem det är? Caballuco förstås!

— Och hvem är Caballuco?

— Kors . . . har ni icke hört talas om honom ? — sade bonden, bestört öfver den ytterliga okunnighet, som doña Perfectas brorson förrådde. — Det är en mycket tapperman. den skickligaste ryttaren och förnämste hästkänuarou i hela trakten häromkring. Här i Orbajosa tycka vi mycket om honom, ty sanningen att säga är han god som guld. Alla se upp till honom, och sjelfva guvernören tar af sig hatten för honom.

— Yid valstriderna kanske . . .

— Och från regeringen i Madrid får han bref, i hvilka de äro så artige mot honom . . . Han- skjuter till måls som den helige Cristóbal sjelf och alla vapen liandterar han lika lätt som vi våra fingrar. Då vi hade skiljedomaren här, så kunde de inte få bugt med honom, utan hvarenda natt hördes skott utanför stadens portar. . . . Han har anhängare som äro värda guld ... de passa till att utföra hvad som helst . . . God är han mot de fattige, och ve den som kommer annorstädes ifrån och vågar röra ett finger på någon från Orbajosa . . . han får med honom att göra. Soldater från Madrid komma nästan aldrig hit; de få gånger de varit här flöt det blod hvarenda dag, ty Caballuco sökte gräl med dem för den allra minsta småsak. Nu säger man, att han lefver i fattigdom och måst taga sig till att föra posten; men han håller på med uppviglingen för att åter få hit en domare och sedan göra slut på det igen. Jag kan inte begripa, att ni inte hört talas om honom i Madrid, ty han är son till en ryktbar. Caballuco, som var med i senaste upproret, och denne Caballuco, vår Caballucos fader, var son till en annan Caballuco, vår Caballucos farfar, som också deltog i ett uppror för längre tillbaka sedan. Och nu påstår man ju, att det kommer att bli uppror igen, ty allt är ju i oordning och alla äro missnöjda. Och derför äro vi nu rädda att förlora Caballuco, om han tänker deltaga i upproret för att på sådant sätt visa sig värdig de förfäder, som till vår evinnerliga ära föddes i vår stad.

Öfverraskad betraktade vår resande detta specimen af det vandrande ridderskapet, som ännu kvarlefde i dessa trakter, men han fick icke tillfälle till några nya frågor.ty föremålet för desamma slöt sig äter till dem och sade med missnöjd uppsyn:

— Polisen har gjort af med tre stycken. Jag har sagt åt konstapeln, att han får lof att gå varsamt till väga. I morgon skola vi ha guvernören här, och jag . . .

— Tänker ni fara till X?

.. Nej, guvernören kommer hit, herr Lycurgus; ni

skall veta, att man ämnar skicka ett par regementen på oss i Orbajosa.

— Ja — sade hastigt den resande leende. — Jag hörde i Madrid, att man befarade, att några små parti-oroligheter skulle uppstå här. Bäst att vara på sin vakt!

— I Madrid tala de bara dumheter — utropade cen-tauren häftigt och bekräftade sin försäkran med en rad uttryck af det slag, som kommer håret att resa sig på ens hufvud. — I Madrid finnes bara pack. . . . Hvarför skicka de soldater på oss? För att pålägga oss nya skatter och ta ut flere af våra unge män i krigstjenst. Vid alla . . . om ingen gör uppror, så borde någon göra det. Jaså, — tilläde han och såg hånfullt på den unge ryttaren — således är ni doña Perfectas brorson?

Den tappre Caballucos ton och oförsynta blickar sårade den unge mannen.

— Ja, min herre. Hvarmed kan jag stå till tjenst?

— Jag är en vän till henne och håller af henne som min ögonsten, — sade Caballuco. — Om ni far till Orbajosa, så träffas vi nog der.

Och utan ett ord vidare satte han sporrarne i sin springare, som for af i galopp och försvann i ett moln af dam.

Efter en half timmes ridt, under hvilken hvar-ken herr José eller Lycurgus visade sig synnerligen meddelsamma, fingo de båda sigte på en höjd, på hvilken man varseblef en sammangyttrad hop af gamla hus. Några mörka torn stucko upp här och hvar, och högst upp såg man lemningarne af ett förfallet slott. Nedanför sträckte sig rundt kring kullon en massa oformliga murar, husgaflar ochjordkojor, gråa och dammiga som marken, på livilken de stodo, samt lemningar efter murar och tinnar, i hvilkas skygd en mängd låga kojor höjde sina frontispicer af hvitt tegel, som liknade bleka utmärglade ansigten, bedjande den förbifarande om en allmosa. En liten obetydlig flod omslöt staden liksom med en gördel af tenn och uppfriskade i förbifarten några trädgårdar, hvilkas grönska var det enda som fägnade ögat. Menniskor till häst eller fots kommo och gingo, och denna, låt vara obetydliga, trafik gaf ett visst sken af lif åt cien stora boningsplatsen, hvars arkitektoniska yttre snarare angaf förfall och död än lif och framsteg. De otaliga vedervärdiga tiggare som sutto på ömse sidor om vägen, bedjande den förbigående om en allmosa, erbjödo en ömkansvärd anblick. Man kunde icke se varelser, som bättre passade i stycke med denna graf, der en hel stad tycktes vara icke blott begrafven utan äfven förmultnad. Då våra resande nalkades, började några harmoniskt ljudande klockor att ringa,- med sitt uttrycksfulla ljud tillkännagifvande att mumien ännu hade en själ.

Staden hette Orbajosa och figurerar i geografien, icke den kaldeiska eller koptiska utan i Spaniens geografi, med 7,324 innevånare, borgmästare och råd, biskopssäte, jurisdiction, seminarium, stuteri, elementarläroverk och andra officiella privilegier.

— Det ringer till högmessa i domkyrkan — sade farbror Lycurgus. — Yi komma tidigare än jag trodde.

— Anblicken af er fädernestad — sade främlingen, i det han betraktade det panorama, som låg framför honom — kunde knappt vara mindre inbjudande. Den historiskt ryktbara staden Orbajosa '), hvars namn utan tvifvel är en förvrängning af urbs augusta, ser ut som en stor mullvadshög.

— Man ser endast baksidan här — påstod hans ledsagare missnöjd. — Då ni kommer in i staden på de

") Vi lia redan sagt att lokalnamnen äro fingerade,stora gatorna, Calle Real och Calle del Condestable, skall ni få se byggnader, som äro lika ståtliga som domkyrkan.

— Jag vill visst inte tala illa om Orbajosa, innan jag riktigt sett staden — sade främlingen. — Hvad jag-sade var icke heller något tecken till ringaktning; vare sig liten och obetydlig eller ståtlig och vacker skall denna stad alltid vara mig kär, inte endast derför, att den är min mors födelsestad, utan derför att här lefva de personer, som jag håller af redan utan att känna dem. Låtom oss rida in i staden, ”urbs augusta” som den heter.

De redo nu uppför den stora vägen, som ledde till de förnämsta gatorna, och ströko tätt förbi trädgårdar, inhägnade af höga jordvallar.

— Ser ni det der stora huset vid slutet af den här stora trädgården, som vi nu fara förbi? —- frågade farbror Lycurgus och pekade på den ofantliga hvitmålade väggen af ett hus, som såg ut att vara den enda trefliga och bekväma boningsplatsen i staden.

— Ja . . . är det min fasters hus?

— Rätt gissadt. Vi se endast baksidan. Främre delen vetter åt Calle del Condestable och har fem jern-balkonger, som se ut som riktiga små slott. Den här vackra trädgården bakom vallen hör till huset; ni kan se den helt och hållet härifrån om ni reser er upp i stigbyglarne.

Da äro vi ju framme redan — sade främlingen.

— Kan man inte komma in den här vägen?

— Det fans visserligen en liten port, men nådig frun lät mura igen den.

Främlingen reste sig i stigbyglarne och sträckande pä hufvudet så mycket han kunde, såg han in öfver vallen.

Jag kan se öfver hela trädgården — sade han.

— Der borta under träden står ett fruntimmer — en flicka ... en fröken.

Det är fröken Rosario — upplyste Lycurgus, ochreste sig i samma ögonblick i stigbyglarne för att titta äfven han.

— Hallå, fröken Rosario — ropade han och gjorde med högra handen uttrycksfulla åtbörder. — Nu äro vi har — här har jag er kusin med mig.

— Nu har hon fått sigte på oss — sade främlingen, under det att han höll på att sträcka halsen ur led. — Men om jag ser rätt så har hon med sig en herre . . . en prest.

— Det är herr Penitenciario — sade bonden.

— Min kusin ser oss . . . hon lemnar presten ensam och skyndar in i huset . . . Hon är vacker . . .

— Som en dag.

— Hon blef röd som en pion. Kom, Lycurgus, kom!

III.

Pepe Rey.

Innan vi gå vidare, är det bäst att omtala hvem Pepe Rey egentligen är och i livad ärende han kommer till Orbajosa. Då brigadbefälhafvaren Rey år 1841 dog, lemnade han efter sig tvenne barn, Juan och Perfecta, båda nygifta; den senare med den rikaste egendomsegaren i Orbajosa och den förre med en flicka från samma stad. Perfectas man hette Manuel Maria José de Polentinos och Juans hustru Maria Polentinos; men trots det att de hade samma tillnamn, var slägtskapen emellan dessa båda Polentinos något dunkel och af det slag, som fordrar ett stycke krita att uträkna. Juan Rey var en framstående rättslärd, som tagit sina examina i Sevilla och utöf-vade sitt yrke som advokat under trettio år i samma stad med lika mycken ära som vinst. Redan 1845 blef lian en k lin g och hade en son, som började göra tjuf-pojkstreck; den lille plägade roa sig med att bygga bryggor, dammar, bassiner, kanaler och kvarnverk af sand ute på gården och sedan låta vattnet rinna in genom sina bräckliga byggnader. Fadern lät honom hållas och sade: ”du skall bli ingenior.”

Perfecta och Juan träffade hvarandra icke längre, sedan de blifvit gifta, ty Perfecta hegaf sig till Madrid för att lefva tillsamman med den rike Polentinos, som hade lika mycket pengar som förmåga att göra af med dem. Spel och kvinnor fängslade Manuel Maria José’s hjerta i så hög grad, att han skulle hafva förslösat hela sin förmögenhet, om icke döden kommit honom i förväg och ryckt bort honom. Under en natt af orgier slutade den rike landtjunkaren helt plötsligt sina dagar, utsugen lika mycket af hufvudstadens blodiglar som af spelets o mättliga vampyr. lians enda arfvinge var en liten flicka på några månader. Med makens död befriades Perfecta från mycken ängslan och oro; men striden för uppehället började. Huset Polentinos var ruineradt; egendomarne voro i fara att uppslukas af ockrare; allt var i oreda, skulderna ofantliga, förvaltningen af egendomarne i Or-bajosa eländig och i Madrid hotade ruin och vanära.

Perfecta skref efter sin broder, som skyndade till den stackars enkans hjelp och utredde affärerna med så mycken kraft och skicklighet att inom kort tid de förnämsta farorna voro aflägsnade. Han förmådde till en början sin syster att slå sig ned i Orbajosa för att taga förvaltningen af de vidsträckta egendomarne i egna händer, under det att han sjelf i Madrid gjorde stånd emot anfallet af den fruktansvärda hopen fordringsegare. Så småningom frigjorde sig huset från sin ofantliga skuldbörda, ty den gode Juan Rey hade den bästa hand i veri den för dylika affärer; han processade, ingick accord med de förnämste fordringsegarne, skaffade anstånd med betalningarne och följden af detta skickliga manövrerande blef, att huset Polentinos’ rikedomar räddades undan skeppsbrottetför att ännu under långa år kunna sprida glans och ära öfver familjens illustra namn.

Också kände Perfectas tacksamhet inga gränser. Hon skr ef med tusende ömma ord till sin broder från Orba-josa, der hon beslutat lefva, ända till dess hennes dotter växt upp: ”I)u har varit mera än en broder för mig,

och för min dotter mera än hennes egen fader. Huru skola hon och jag kunna återgälda dig alla dessa väl-gerningar? Ack, älskade broder, allt ifrån den stund min dotter kan tala och uttala ett namn, skall jag lära henne

välsigna ditt. Min tacksamhet skall räcka hela mitt lif. Din ovärdiga syster sörjer öfver att icke hafva något tillfälle att visa dig, huru mycket hon älskar dig, och öfver att icke kunna på ett värdigt sätt belöna din själs-storhet och ditt hjertas ”omätliga godhet”.”

Då detta bref skrefs, var den lilla Rosario två år gammal. Pepe Rey var instängd i en skola i Sevilla och ritade linier på papperet, bemödande sig om att bevisa, att summan af alla vinklarne i en triangel är lika med två räta. Dylika ledsamma axiomer fann han mycket besvärliga. Men åren gingo och gingo. Gossen växte upp, alltjemt sysslando mod linier. En vacker dag gjorde han en linie — en linie som kallas Från Tarragona till Montblanch. Och första gången han gjorde allvar af sin barndoms lekar var, då han byggde den 120 meter långa bron öfver floden Francoli.

Under lång tid fortsatte dona Perfecta att bo i Or-bajosa. Som hennes broder aldrig lemnade Sevilla, för-gingo åtskilliga år, utan att de träffade hvarandra. Hvar tredje månad ankom punktligt ett bref, som lika punktligt besvarades, och detta utgjorde den enda förbindelsen mellan dessa tvenne hjertan, hvars ömhet för hvarandra hvarken tid eller afstånd förmådde förminska. År 1870 drog sig Juan Rey, i medvetandet om att väl hafva fylt sin plats inom samhället, tillbaka för att i lugn tillbringa sina återstående dagar i sin präktiga bostad vid Puerto Real.Pepe, som redan Aere är .arbetat i tjenst líos några framstående kompanier, företog då en studieresa till Tyskland ocli England. Faderns förmögenhet (hvilken var så stor som det är möjligt för en förmögenhet att vara i Spanien, då den för sin tillkomst endast har att tacka en hederlig mans arbete vid sitt skrifbord) satte honom i stånd att på kort tid frigöra sig från det ok, som arbetet för uppehället pålägger ynglingen. Som han var en man med upphöjda idéer och brinnande kärlek till vetenskapen, fann han sitt största nöje i att iakttaga och studera de underverk, hvarmed seklets snillen understödja kulturen i hennes kamp för menniskornas fysiska välbefinnande och moraliska fullkomnande.

Då Pepe återkom från sin^resa, tillkännagaf fadern för honom, att han ämnade meddela honom en vigtig plan. Pepe trodde att det var fråga om en bro, någon hamnbyggnad eller åtminstone en sjösänkning, men fadern tog honom snart ur hans villfarelse och förklarade sig p>å följande sätt:

— Vi äro nu i Mars och brefvet från Perfecta har kommit som vanligt. Tag och läs det, min älskade son, och om du antager det förslag, som deri framlägges af min syster, denna förträffliga och exemplariska kvinna, så kommer du att göra mig den största glädje, jag skulle kunna önska mig på min ålderdom. Om förslaget icke tilltalar dig, så skola vi icke mera tala derom, ehuru ditt afslag skulle göra mig ledsen; men jag vill inte, att du ett ögonblick skall tro, att jag på något sätt skulle vilja påverka ditt beslut. Det skulle vara ovärdigt både mig och dig, om saken komme till stånd genom en envis faders påtryckning. Du har din frihet att säga. ja eller nej, och om du skulle hysa den allra minsta motvilja mot förslaget, vare sig beroende på ditt hjerta eller något annat, så vill jag-inte, att du för min skull skall pålägga dig något tvång.

Pepe ögnade igenom brefvet och lade det på bordet, i det han helt lugnt sade:— Faster vill, att jag skall gifta mig med Rosario.

— Hon svarar, att hon med förtjusning omfattar min plan — sade fadern rörd. — Ty idén utgick från mig . . . det var länge sedan, länge sédan jag kom på den . . . men jag ville icke säga något åt dig, innan jag först in-hemtat min systers mening. Som du ser, så går Perfecta med förtjusning in på min plan; hon säger, att hon just tänkt på samma sak, men att hon icke vågat tala med mig derom, ”derför att du” . . . du ser hvad hon skrifver . . . ”derför att du är en ovanligt framstående ung man, men hennes dotter en landtflicka, som blifvit enkelt uppfostrad och ej eger några lysande talanger. ...” Just så säger hon. . . . Stackars syster! Så god hon är. ... Jag ser, att du icke är missnöjd, att min plan icke förefaller dig absurd, ehuruväl den något liknar fädernas beställ-samma förutseende fordomdags, då de bortgifte sina barn utan att fråga dem till råds och på det sättet oftast stälde till olyckliga och för tidiga äktenskap . . . Gud ske lof, detta giftermål lofvar då att slå särdeles lyckligt ut. Du känner inte din kusin, det är sant; men vi ha ju båda hört så mycket talas om hennes godhet, hennes • takt och blygsamhet samt enkla och naturliga väsen. Och till på köpet är hon. ju- vacker . . . Mitt råd är — sadó han skämtsamt — att du genast beger dig i väg för att besöka denna undangömda biskopsstad, denna ”urbs augusta” och der i min systers

och hennes sköna lilla Rosarios närvaro besluta, huruvida flickan skall blifva någonting mera än min systerdotter.

Pepe tog upp brefvet igen och läste det noggrant. Hans ansigte uttryckte hvarken glädje eller missnöje. Man skulle ha trott, att han undersökte en plan till förbindelse mellan tvenne jernvägslinier.

— Du kan vara säker på — sade Juan — att man i detta aflägsna Orbajosa, der du i parentes sagdt har egendomar, som du nu kommer att få taga i betraktande, lefver ett lif, fullt af idylliskt In gn och behag. Hvilka

patriarkaliska vanor! Hvilken ädel enkelhet! Hvilken virgiliansk landtlig frid! Om du vore latinare i stället för matematiker, så skulle du vid inträdet i staden kunna säga ditt "ergo tua rura manebunt”. Hvilken förträfflig plats att egna sig åt sjelfbetraktelser och förbereda sig till goda verk! Der är allt godhet och heder; der känner man icke till lögn och falskhet som i våra stora städer; der spira på nytt upp i vår själ alla de goda afsigter, som dränkts i det moderna lifvets tummei: der vaknar på nytt barndomens tro, och i djupet af ens själ uppstiger en obeskriflig längtan, som med nästan barnslig otålighet ropar: ”jag vill lefva”. y

Få dagar efter denna öfverläggning, lemnads Pepe Puerto Real. Han hade några månader förut undanbedt sig ett uppdrag från regeringen att göra en geologisk undersökning af Nahara’s flodbädd i Orbajosadalen, men till följd af de planer, till hvilka den omtalade öfver-läggningen gifvit upphof, tänkte han nu: ”man måste begagna tiden. Vete Gud huru länge detta mitt frieri ocli allt besvär, som kan följa deraf, kommer att räcka”. Han be-gaf sig till Madrid och anhöll om uppdraget att undersöka Naharas flodbädd, hvilket han äfven utan svårighet erhöll, trots att det egentligen icke tillhörde hans fack. Derpå gaf han sig i väg, och efter ett par tågombyten, fördes han af det blandade tåget n:r 65, såsom vi redan sett, direkte i farbror Lycurgus’ kärleksfulla armar.

Den förträfflige unge mannen stod nu på gränsen af sitt 84:de år. Han var starkt, nästan herkuliskt bygd, ovanligt välväxt och med en utmanande hållning. Hade han burit militärisk uniform, skulle han erbjudit den mest martialiska anblick man gerna kunnat tänka sig. Håret och skägget var ljust, men hans ansigte egde icke den sachsiska racens flegmntiska, oföränderliga lugn, utan tvärt om en sådan liflighet, att hans ögon föreföllo svarta, ehuru de icke voro det. Man skulle lätt kunnat uppställa honom som en fulländad symbol för manlig skönhet och styrka ochom lian varit huggen i marmor, borde konstnären på piedestalen till sitt verk häfva ingraverat dessa ord intelligens, styrka. Och om nu också icke dessa egenskaper stodo att läsa utanpå i tydliga bokstäfver, så såg man dem skymta fram ur hans blick, märkte man dem i den dragningskraft han utöfvade på alla och i den sympati, som umgänget med honom alltid uppväckte.

Han var icke en af dem som tala mycket; det är endast ytliga karakterer utan stadga i sina idéer, som äro benägna for talträngdhet; hans djupa genomträngande förstånd gjorde honom snarare ordkarg i de diskussioner om ditt och datt, som vanligen föras emellan män, livilka lefva med ute i verlden, men i sin konversation kunde han ofta lägga i dagen en pikant och fyndig vältalighet, som härftöt från hans sunda förstånd och riktiga och måttfulla uppfattning af saker och ting. Han tålte aldrig lögner, hårklyfverier eller dessa tankens ordlekar, hvari många personer, smittade af gongorismen, finna nöje; men Pepe Eey brukade ofta vid förfäktandet af sanningens och verklighetens rätt använda skämtets vapen, kanske icke alltid med den hänsyn han borde. Detta var nästan ett fel i ögonen på ett stort antal personer, som värderade honom, men livilka det föreföll som om vår unge hjelte något vanvördigt såge ned på en massa saker och förhållanden, erkända och gillade af samhället. Yi måste tillstå det, äfven om det något skulle förminska läsarens goda tanke om honom: Eey egde icke denna angenäma tolerans, så vanlig i vårt medgörliga sekel, som uppfunnit särskilda beslöjade talesätt och beteckningar för att skyla det, som för allmänhetens ögon skulle kunna vara stötande.

Sådan och icke annorlunda, var, trots allt hvad förtalet kunde säga, den man, som farbror Lycurgus förde in i Orbajosa på den stund och timme, då domkyrkans klockor ringde till högmessa. Sedan de båda blickat öfver vallen in i trädgården, sett Eosario och Penitenciario och märkt hur flickan sprungit in i huset, drefvo de på sinaliästar för att komma till Calle Real. Ett stort antal spatserande stannade för att betrakta främlingen, som trängde sig in i deras patriarkaliska stad. De resande veko af åt höger i riktning mot katedralen, hvars väldiga byggnad dominerade hela staden, och redo in på Calle del Condestable, der hästhofvarne smattrande genljödo på den trånga stenlagda gatan och lockade grannarne till fönster och balkonger för att tillfredsställa sin nyfikenhet.

Jalousierna drogos åt sidan med det för dem egendomliga smattrande ljudet och en massa ansigten, nästan alla feminina, visade sig i öfre och nedre våningarne. Då Pepe Rey anländt till ingången till huset Polentinos, hade man redan hunnit göra en massa kommentarier öfver hans utseende.

IV.

Kusinens ankomst.

Herr Penitenciario blickade upp mot trädgårdsmuren, när Rosario så hastigt skyndade ifrån honom. Han varseblef då farbror Lycurgus' och hans reskamrats hufvuden och mumlade för sig sjelf:

— Såå, här ha vi nu det underbarnet.

Han förblef en stund stående försjunken i tankar, med händerna i kors öfver magen och hållande flikarne af kaftanen. Blicken var riktad mot marken och de guldbågade glasögonen gledo helt sakta ned mot näs-tippen; underläppen var fuktig och framskjutande och de gråa ögonbrynen något rynkade. Det var en from gammal hedersman på omkring 60 år med en mindre vanlig lärdom och oförvitliga presterliga vanor. Vänlig, fin och hänsynsfull i sitt umgänge, anlitades han mycket som råd-gifvare både af män och kvinnor. Sedan många år tillbaka .-var han anstäld som lärare i klassiska språk ochretorik vid läroverket, ocli under utöfvandet af detta ädla yrke hade han förvärfvat sig ett stort förråd af horati-anska citat och blomstrande bilder, dem han visste använda med smak och fyndighet. Vi behöfva icke göra vår beskrifning vidlyftigare, utan tillägga endast att, dä han hörde, huru de resandes hästar trafvade fram pä Galle del Condestable, svepte han omkring sig manteln, satte till rätta hatten, som icke alls satt som den borde på det vördnadsvärda' hufvudet, och mumlade för sig sjelf, under det han gick fram emot huset:

— Vi skola väl titta på det underbarnet.

Under tiden steg Pepe af hästen och blef i sjelfva portgången emottagen af doña Perfectas ömma omfamning. Hennes ansigte var dränkt i tårar och hon kunde endast framstamma korta och afbrutna ord, som vore ett uppriktigt uttryck af hennes kärlek.

— Pepe . . . kors så stor du har blifvit . . . och med skägg . . . Jag tycker det var ej längre se'n än i går jag hade dig på mina knän . . . och nu är du redan en man, en riktig inan . . . Hvad tiden går . . . Herre Gud! Här ser du min dotter Eosario!

Emellertid hade de kommit in i det rum i nedre våningen, som vanligen tjenade till mottagningsrum, och der förestälde doña Perfecta sin dotter för Pepe.

Eosario var en ung flicka med ett svagt och bräckligt utseende, som tillkännagaf anlag för hvad som portugiserna kalla saudades'). I hennes fina och rena drag kunde man iakttaga något af denna perlemorlika skönhet och finhet, hvarmed de flesta novellister älska att utsmycka sina hjältinnor och utan hvilken sentimentala anstrykning ingen Enriqueta eller Julia, efter hvad det tycks, kan göras intressant. Men det mest i ögonen fallande hos Eosario var, att det hvilade öfver henne ett sådant uttryck af ljuf blygsamhet, att man vid hennes åsyn icke

1) Trånsjuka/tänkte på dö fullkomligheter hon saknade. Vi mena icke dormed att hon var ful; men säkert är, att den som kallat henne för vacker i detta ords egentligaste bemärkelse, skulle hafva blifvit beslagen med öfverdrift. • Det egentliga behaget hos doña Perfectas dotter låg i en slags livithet och genomskinlighet, som man icke finner hos perlemorn, alabastern, marmorn eller någon annan materia man begagnar sig af för att beskrifva menniskans anlete; en slags genomskinlighet, säga vi, genom hvilken man tydligt skönjde hela hennes själs djup — icke ett djup likt hafvets, fullt af förskräckliga klippor, utan ett djup som af en stilla och klar flod. Men gestalten var för luftig, det felades materia, det felades floden stränder och felades henne en flodbädd. Hennes rika ande ville liksom flöda öfver, hotande att spränga de svaga trånga stränder, af hvilka den var omsluten. Då hennes kusin helsade på henne, blef hon röd som skarlakan och kunde endast framstamma några intetsägande ord.

— Du måste vara trött och hungrig — sade doña Perfecta till sin brorson. Du skall strax på ögonblicket få frukost.

— Med er tillåtelse — svarade den nykomne — skall jag först gå och tvätta af mig landsvägsdammet.

— Ja det är rätt — sade doña Perfecta. — Rosario gå och visa din kusin rummet, som vi ha stält i ordning. Skynda dig. Pepe. Jag skall gå och säga till om frukosten.

Rosario förde sin kusin till ett präktigt rum, beläget på nedre botten. Genast han satte foten inom dörren, märkte han, hur inflytandet af en öm kvinlig hand röjde sig i livarje minsta detalj af rummet. Allt var placerad t med egendomligt behag, och den friskhet och prydlighet, som rådde öfver allt i detta sköna lilla näste, inbjöd till livila. Gästen lado märke till små, minutiösa detaljer, som nästan kommo honom att skratta.

— Här är ringklockan — sade Rosario, i det hontog i snöret, livar,s tofs liiingde ned öfver lmfvudgärden. — Du behöfver bara sträcka ut banden. Skrifbordet star så, att dagern kominer från venster ... Se liär, den här korgen skall du ha till papperskorg . . . Röker du?

— Ja, jag har den ovanan — svarade Pepe Rey.

— Nå då kan du lägga cigarrstumparna här — sade hon, i det hon med fotspetsen vidrörde en spottlåda af förgyld messing, fyld med sand. — Det lins ingenting otäckare än att se golf vet fullt med cigarrstumpar . . . Der står kommoden . . . För dina kläder har du en garderob och en byrå . . . Jag tror, att det är bättre att ställa klockstället här vid sängen . . . Om dagern besvärar dig, så behöfver du bara dra ned spjeljalousierna, du drar i snöret, så här ser du . . . ratsch.

Ingeniören var förtjust.

Rosario öppnade ett fönster.

— Se här — sade hon —- det här fönstret vetter ut ät trädgården. Solen ligger på här om eftermiddagarne. Vi ha hängt upp buren med kanariefågeln, han sjunger som en galning. Men om du inte tycker om det, så skola vi taga bort den.

Hon öppnade ett fönster på motsatta sidan.

— Det här fönstret — tilläde hon — ligger ut åt gatan. Härifrån kan man se domkyrkan. Den är mycket vacker och alldeles full med märkvärdigheter. Det är många engelsmän, som komma hit för att se den. Du skall inte öppna båda fönstren på samma gång, ty det är inte bra att sitta i drag.

— Käraste kusin — sade Pepe, i det en obeskriflig förtjusning genomströmmade hans själ. — I allt som jag ser framför mig, spårar jag en englahand, som måste vara din. Ett sådant vackert rum! Jag känner redan, som om jag hade lefvat hela mitt lif i det liär rummet. Det riktigt inbjuder, en till livila.

Rosario svarade ingenting på dessa ömma ord, utan gick småleende ut.....— Dröj icke länge — sade hon i dörren •— matsalen

är också här nere .. . . midt i gången.

Farbror Lycurgus kom nu in med • sakerna och Pepe belönade honom'med en frikostighet, livarvid bonden icke vär van. Sedan denne ödmjukt tackat, förde.han handen till hufvudet likt en sóm hvarken tänker sätta på sig eller taga af sig hatten; och.i förlägen ton, lialft sväljande orden, likt en som hvarken säger eller låter bli att säga . något, yttrade han: -

— När kan jag få tala med herr José i en . , . en liten angelägenhet?

— En liten angelägenhet? Nu strax — svarade Pepe och öppnade en koffert.

— Inte går det an nu. — sade bonden. — Ni måste hvila ut först herr José, vi ha ju god tid. ”Det fins fler dagar än korfvar” säger ordspråket; och i ”morgon är också en dag” . . . Nej besvära er inte nu, herr José . . . Då ni vill ut och rida . . . min klippare är inte så dålig.

• . . Adjö då, herr José. Jag önskar er all lycka. Ah! jag glömde — tilläde han och vände tillbaka in igen efter några sekunder. — Om ni har något att. säga domaren . . . så går jag nu till honom för att tala om vår lilla

angelägenhet.

—- Framför min vördnad — sade högtidligt Pepe, som i en hast icke kuricle få tag i något bättre svar för att bli den lacedemoniske lagstiftaren kvitt.

— Gud vare med eder, herr José.

— Adjö.

Ingeniören hade icke hunnit packa upp sina kläder, förrän, han för tredje gången blef varse farbror Lycurgus’ små skarpa ögon och sluga fysionomi i dörröppningen.

— Förlåt herr José — sade han och visade sina bländhvita tänder med ett tillgjordt skratt. — Men . . . jag ville säga, att om ni önskar, att saken skall göras upp i godo genom skiljedomare . . . Fastän det är 110g så som ordspråket säger, att drager man sin egendom inför dom-stolen så säger en att deii är hvit.och en annan, att den är svart.

— Menniska, vill ni gå er väg?

— Jag säger så, derför att jag inte tycker om processer. Jag vill ingenting med rättvisan ha att göra. Den fattige har alltid orätt. Adjö då herr José. Gud beskydde er . . .

, — Adjö menniska, adjö.

Pepe vred om nyckeln och sade för sig sjélf:

— Folket här i staden tycks vara mycket begifvet på att processa.

V.

Skall missämja uppstå?

Det dröjde icke länge, förrän Pepe inträdde i matsalen.

— Om du äter en stark frukost —• sade doña Perfecta till honom i öm ton — så kommer du inte att ha någon aptit till middagen. Här äta vi middag klockan ett, men sådana landtliga vanor tycker du kanske inte om?

— Jag finner dem förtjusande, min goda faster.

— Säg då hur du helst vill: äta en stark frukost nu eller också bara tillräckligt för att stå ut tills det blir middag?

— Jag väljer det senare för att få nöjet att äta tillsamman med er. Hade jag fått tag på något ätbart i Villahorrenda, så skulle jag icke behöfva något alls innan middagen.

— Jag behöfver natjurligtvis inte säga dig, att du inte skall genera dig för oss. Här kan du befalla, som om du vore hemma hos dig.

— Tack snälla faster.— Så lik du är'dia far! — utropade doña Perfecta, i det lion med verklig förtjusning betraktade den unge mannen, medan han åt. — Det är alldeles som om jag skulle se min älskade bror Juan. Han satt på samma sätt som du och åt precist på samma sätt. Isynnerhet när ni titta upp, äro ni så lika livarann som tvenne vattendroppar.

Pepe grep sig an med den enkla måltiden. Fasterns och kusinens vänliga ord och blickar ingåfvo honom en sådan känsla af förtroende, att han kände sig som om han vore hemma hos sig.

— Vet du hvad Rosario sade till mig i morse? — frågade doña Perfecta med blicken fäst på brorsonen. — Hon sade, att du, som är van vid liufvudstadens elegans och etikett och utländska moder, nog kommer att finna det svårt att vänja dig vid vår något landtliga enkelhet och brist pä god ton. Här gör man inga omständigheter, ser du.

— Det är ett stort misstag — svarade Pepe och betraktade sin kusin. — Ingen kan mera än jag afsky den falska komedi man spelar inom livad man kallar societe-ten. Jag försäkrar, att jag länge längtat efter att, som någon uttryckt sig, få uppfriska min själ med ett bad i naturen och lefva i landtlifvets lugn och ensamhet, långt borta

från verldens buller och larm. Jag längtar efter ett lif utan strider eller åtrå, der jag slipper att, såsom poeten säger, afundas eller vara afundad. Under lång tid ha först mina studier och sedan mina arbeten hindrat mig att taga mig den hvila jag behöfver och efter hvilken kropp och själ trängtat; men, älskade faster, och du, älskade kusin! i samma stund jag inträdde i detta hus, kände jag mig omgifven af den atmosfer af lugn, som jag längtat efter. Tala derför inte till mig om hög och låg eller om stora verlden och lilla verlden, ty jag skulle gerna byta allt hvad det vara må emot denna er lilla vrå.

Vid dessa hans ord förmörkades glasdörrarne, som ledde från matsalen ut till trädgården, af en stor mörk kropp.Eu flyktig solstråle uppfångades och reflekterades af spegelglaset; dörrklinkan gnisslade, dörren öppnades och in i rummet trädde gravitetiskt herr Penitenciario. Han hugade sig och helsade, i det han aftog hufvudbonaden och sänkte den så, att han nästan berörde golfvet med dess brätten.

— Det är herr Penitenciario, kanonikus vid vår heliga katedral här — sade doña Perfecta — en person som vi sätta mycket värde p>å och som jag hoppas du skall blifva god vän med. Tag plats, herr Inocencio.

Pepe skakade hand med den vördnadsvärde kanonikern och båda satte sig.

— Om du brukar röka efter maten, Pepe, så gör det för all del — sade doña Perfecta välvilligt — och ni också herr Penitenciario.

Genast drog den gode herr Inocencio fram under prestrocken ett stort läderfodral, som bar ovedersägliga spår af att hafva varit länge i bruk. Han öppnade det, drog fram två stora cigaretter och erbjöd en af dem åt vår lijelte. Ur en pappask, som spanjorerna ironiskt kalla wagón, drog Rosario fram en tändsticka och snart blåste ingeniören och kanonikern sina rökmoln mot hvarandra.

— Nå, hvad tycker herr José om vår kära stad, Orbajosa? — frågade kanonikern, i det han knep ihop venstra ögat enligt sin vana, då han rökte.

— Jag har ännu icke hunnit bilda mig något omdöme om staden — sade Pepe. — Att döma af det lilla jag sett, så skulle det icke skada att få hit till Orbajosa ett halft dussin kapitalister, som ville lägga ned sina pengar här, några intelligenta hufvuden, som satte sig i spetsen för arbetet att rycka upp landet samt några tusen flinka händer. Endast på vägen hit såg jag mer än hundra tiggare, största delen af dem friska och starka. Det är en sorglig anblick, som kommer en att känna sig beklämd om hjertat.— Men hvartill skulle väl eljest välgörenheten tjena? — sade herr Inocencio. — För öfrigt så är Orbajosa icke en fattig stad. Ni vet att här växer den bästa lök i hela Spanien. Vi ha öfver tjugu rika familjer i staden.

— Visserligen — sade doña Perfecta — ha de sista åren varit afskyvärdt dåliga till följd af torkan; men ändå så äro magasinen icke tomma och under den sista tiden har man fört till torgs många tusen knippor lök.

— Under de år jag har bott i Orbajosa — sade presten, i det han rynkade ögonbrynen — har jag sett en oräknelig massa personer komma hit från hufvud-staden, somliga med anledning af valkampanjen, andra för att undersöka någon terräng. eller bese kyrkans fornminnen. Alla ha de kommit och talat med oss om engelska plogar, tröskverk, vattenfall, banker och Gud vet livad för ena galenskaper. Slutet på deras visa är alltid, att allt här är mycket dåligt och att det kunde vara bättre. Må de dra så långt vägen räcker, liär se vi helst vi slippa besök af herrarne från hufvudstaden och slippa helst höra det evinnerliga pratet om vår fattigdom och andra ställens underbara rikedomar. En dåre vet mera i sitt eget hus än en vis i främmande, ollor hur herr José? Det förstås af sig sjelft, att jag icke på något sätt syftar pä, er. Visst inte. Det felades bara. Jag vet att vi ha framför oss en af det moderna Spaniens mest framstående unge män, en man som skulle kunna förvandla våra fruktbara steppland i rika bördiga marker . . . Och icke fäster jag mig vid att ni sjunger den gamla visan om engelska plogar, och trädgårds- och skogsskötsel. För all del, visst inte; män med sådana talanger, sådan lärdom kan man förlåta det förakt de visa vår anspråkslöshet; ni är i er fulla rätt, min bäste herr José, ni är i er fulla rätt att säga hvad ni vill, till och med att vi stå på ungefär samma ståndpunkt som kaffrerna.

Denna filipik, som afslutades i en ton af markerad ironi och som alltigenom var temligen impertinent, miss-hagade den unge mannen. Han af höll sig dock från hvarje den allra minsta yttring af missnöje och fortsatte

konversationen, försökande så mycket som möjligt att undvika de ämnen, som kunde gifva herr kanonikerns ömtåliga patriotism tillfälle att taga anstöt. Denne reste sig, under det doña Perfecta med sin brorson afhandlade familjeärenden, och gick några slag öfver rummet.

Det var ett stort och ljust rum, betäckt med gammalmodiga tapeter, hvars blommor och grenar, ehuru urblekta. ännu bevarade sin ursprungliga gestalt, tack vare den ordning och renlighet, som herrskade öfverallt i huset. Hedersplatsen bland matsalens solida möbler intogs af väggurets med dess nedhängande tunga lod, som tycktes sväfva fritt i luften, dess rörliga, beständigt pickande pendel och i skrikande färger målade timvisare. Väggarne pryddes dessutom af en serie franska kopparstick, som framställde den mexikanske eröfrarens bedrifter och nedtill voro försedda med utförliga beskrifningar. Der fick man läsa om en Ferdinand Cortéz och en Donna Marine, som voro lika barocka som de af någon okunnig artist tecknade figurerna. Mellan de tvenne glasdörrarna, som ledde ut till trädgården, fans en apparat af messing som vi icke behöfva vidare beskrifva, sä snart vi sagt, att den tjenade till bostad åt en papegoja, hvilken med den allvarsamma min och värdighet, som åro egna för dessa fåglar, derifrån observerade sin omgifning. Papegojornas ironiska hårda fysionomi, gröna frack, röda mössa och gula stöflar tillsamman med de hesa burleska ord som de pläga framstöta, ge dem ett besynnerligt frånstötande utseende, som är midt emellan allvarsamt och löjligt. De ha ett visst oförklarligt tycke med diplomater. Stundom se de ut som narrar och alltid likna de vissa inbilska personer, som vilja ge sig ett sken af öfverlägsenhet och derigenom slå öfver till det löjliga.

Penitenciario tyckte mycket om papegojan. Då han lemnade Perfecta och Rosario i samtal med den resande,närmade han sig papegojan och sade, i det han välvilligt lät fågeln hita sig i fingret:

— Din skälm, din spetsbof, livarför säger du ingenting'? Du vore icke mycket värd, om du ej vore en pratmakare. Bland menniskorna lika väl som hland fåg-larne finnes det fullt med pratmakare.

Derpå tog han med sin egen vördnadsvärda hand några ärter från den närstående skålen och matade papegojan.

Fågeln började att ropa på jungfrun och bad henne om chocolad och dessa ord lockade de båda damerna och den nykomne från en konversation, som ej tycktes vara mycket vigtig.

VI.

Hvari man ser, att missämja kan uppstå, der man minst väntar det.

Plötsligt uppenbarade sig herr Cayetano Polentinos, doña Perfectas svåger, hvilken inträdde med öppna armar, helsande:

— God dag, min käraste José.

Och de begge herrarne omfamnade hvarandra lijert-ligt. Herr Cayetano och Pepe kände hvarandra förut, ty den framstående vetenskapsmannen och bokvännen plägade göra små utflykter till Madrid, så snart någon auktion på böcker efter någon bokvurm tillkännagafs. Herr Cayetano var af medelålder, smärt öch lång, fastän trägna studier och lidanden hade böjt honom; han uttryckte sig med en afrnätt korrekthet, som förträffligt passade honom, och var mycket vänlig och älskvärd, stundom nästan till öfverdrift. livad hans vidsträcktalärdom beträffar, livad kunna vi väl säga annat, än att han var ett verkligt under'? I Madrid nämnde man alltid hans namn med vördnad, och om herr Cayetano lefvat 1 liufvudstaden, hade han icke kunnat undslippa att trots •sin blygsamhet tillhöra alla akademier, som existerade eller komme att existera. Men han älskade ensamhetens lugn, och den plats, som fåfängan intager i andras själar, uppfyldes hos honom af en ren passion till böcker, och af kärleken till ensliga inåtvända studier utan annat mål eller lockelsemedel än den njutning dessa böcker och studier förskaffade honom. Han hade i Orbajosa bildat ett af de största bibliotek, som fans i hela Spanien, och inom detta tillbringade han långa stunder af dagen och natten, kompilerande, ordnande, görande utdrag och diverse värderika anteckningar eller kanhända arbetande på något oerhördt ännu aldrig påtänkt arbete, värdigt hans snille. Hans vanor voro högst enkla; han åt föga, drack ännu mindre och den enda utsväfning han tillät sig var en picknick till los Alamillos någon helgdag samt dagliga promenader till ett ställe kalladt Mundogrando.

Der drog han ofta fram i ljuset och befriade frän tjugu seklers dam någon romersk medalj, någon oskattbar - vas eller kruka eller besynnerliga kvarlefvor från förra tiders byggn adsk ons t.

Herr Cayetano och doña Perfecta lefde tillsammans i en sådan fullkomlig endrägt, att paradisets frid knappast kunde gå upp deremot. Aldrig tvistade de. Det är sant, att han aldrig blandade sig i hushållets affärer, likasom hon icke heller befattade sig med hans bibliotek oftare än då hon om lördagarne lät sopa och skura der. För öfrigt hyste hon en religiös beundran och vördnad för de böcker och papper, som lågo på hans bord eller voro kringströdda i rummet.

Sedan man undanstökat de frågor och svar, som äro vanliga vid dylika tillfällen, sade herr Cayetano:

— -Tag har sett igenom kofferten. Jag är ledsen,att du icke fick mecl .dig.upplag.au af 1527. Jag iar lof att sjelf resa upp till Madrid. Kommer du att stanna här länge? Ju längre dess bättre, kära Pepe. Så roligt att liä dig här! Yi två skola tillsammans ordna en del af mitt bibliotek och uppsätta en katalog. Man har inte alltid till hands en man med sådan talang som du . . . Du skall få se mitt bibliotek . . . Der skall du kunna läsa dig sjuk . . . Der fins allt, hvad du någonsin kan önska dig. Jag skall visa dig böcker, som äro under i sitt slag, riktiga under, ovärderliga skatter, rariteter som ingen annan än jag har. ingen . . . Men jag tror det är tid på att äta middag, eller hur, José? Eller hur, Perfecta? Eller hur Rosario? Eller hur herr Inocencio . . . i dag har man dubbelt skäl till att kalla eder Penitenciario, eftersom ni kommer att tillsammans med oss göra penitens.

Kanonikern bugade sig och tillkännagaf sitt bifall med ett vänligt småleende. Stämningen under middagen var hjertlig och alla anrättningarne voro tilltagna med det oproportionerliga öfverflöd, som på bekostnad af om-vexlingen vanligen råder vid banketter på landet. Det ‘fans tillräckligt för att fullproppa dubbelt så många som fuimos der. Man samtalade om diverse ämnen.

— Ni måste så snart som möjligt bese vår domkyrka — sade kanonikern. — Det fins inte många kyrkor, som gå upp emot vår, herr José. Det förstås, att ni, som sett så många underbara saker i utlandet, icke kommer att finna något märkvärdigt i vår gamla kyrka. Men vi, stackars landtbor i Orbajosa, vi finna den gudomlig. Den lärde López de Berganza, som var prebendarle här under 16:de seklet, kallade den pulchra aurju-stina . . . Men för personer med sådan lärdom som ni, skall den kanske icke ega något värde. Ni skulle nog intressera er mera för första bästa jernmarknad.

Den sluge kanonikerns ironiska språk började allt mer och mer förarga Pepe Rey; men besluten som han var attåterhålla och beherrska sin förtrytelse, svarade han endast med obestämda fraser. Doña Perfecta tog nu till orda och sade godmodigt:

— Akta dig Pepe, jag förbereder dig på, att om du talar illa om vår heliga kyrka, så komma vi att bli ovänner. Du vet mycket,: och är en skicklig ung man, som förstår dig på allting; men om du upptäcker, att denna väldiga byggnad icke är verldens åttonde underverk, så är det bäst, att du behåller din vishet för dig sjelf och låter oss förblifva i vår okunnighet.

— Jag har visst icke sagt, att icke kyrkan är vacker svarade Pepe —tvärtom, att döma af det lilla jag

sett af dess. yttre, måste den vara af en imponerande skönhet. Så att ni behöfver icke vara rädd, min bästa faster; för öfrigt är jag ingen kännare.

— Se så, se så . sade kanönikern, i det han sträckte ut . handen och lät tuggningen vara en stund, under det han talade — stopp litet. Det är icke värdt att visa er blygsam, herr José, ty vi veta nog alla hvem ni är och vi kanna alla ert stora rykte och den framstående plats ni intager, hvarhelst ni visar eder. Man träffar icke alla dagar män sådana som ni. Men på. samma gång jag sålunda ger fullt erkännande åt edra förtjenster . . . Här höll han upp en stund för att fortsätta att äta, och så snart munnen återigen blef fri, fortsatte han:

— Men på samma gång jag sålunda ger fullt erkännande åt edra meriter, så må det tillåtas mig att uttrycka min mening med hela den öppenhet, som tillhör min karakter. Ser ni herr José, ser ni herr Cayetano, min fru och mitt kära barn, vetenskapen sådan som den nu för tiden predikas är det samma som tillintetgörandet af känslan och

alla ljufva illusioner. Vetenskapen vill nedsätta själens lif; vill hänföra allt under bestämda regler och analysera bort sjelfva naturens sublima behag. Den vill förstöra det beundransvärda i konsten likasom den vill tillintetgöra själens tro. Vetenskapen säger, attallt är lögn, ocli det finnes ingenting, som den icke tror sig kunna definiera med linier ocli siffror. Icke endast mana ac térras, der vi bo, utan äfven coelumque profan-dum, der Gud bor . . . Själens härliga drömmar, dess mystiska hänryckning, sjelfva poeternas inspiration, allt är lögn. Hjertat är en svamp, hjernan ett maskbo.

Alla brusto i skatt, under det kanonikern tog sig en klunk vin.

— Yill ni kanske neka till, herr José — tilläde presten — att vetenskapen, sådan den läres och utbredes nu för tiden, sträfvar att bevisa, att jorden och med den menniskoslägtet är en enda stor maskin.

— Det beror på — sade herr Cayetano. — Allting kan ses från två sidor.

— Tag litet mer sallad, herr Penitenciario — sade doña Perfecta. — Jag har lagt mycket senap i, det tycker ni ju om?

Pepe Rey tyckte icke om gagnlösa dispyter. Han var ingen pedant, ej heller ville han ge sig min af lärd, allra minst inför fruntimmer och i förtroliga kretsar; men han ansåg att prestens obefogade angrepp och tal-trängdhet behöfde en lexa. För att ge honom en sådan skulle det gagna föga, tyckte han, att framställa idéer, som öfverensstämde med prestens egna och som smickrade honom . . . Han beslöt sig derför att uttala de åsigter han trodde mest skulle förarga och stöta den sarkastiske Penitenciario.

— Du tänker drifva med mig — sade han för sig sjelf. — Godt, du skall få se, att du har misstagit dig på mig.

Och derpå sade han med hög röst:

— Allt som herr Penitenciario nyss sagt i ton af skämt, är nog alldeles sant. Men är det väl vårt fel, att vetenskapen i våra dagar slag för slag tillintetgör än den ena, än den andra onyttiga gudabilden, vidskepelsen eller sofismen. Att den blottar alla dessa tusende lögner viärft från det förflutna, somliga vackra, andra löjliga, eftersom nu det fins af alla slag i vår herres vingård. Illusionernas 'verld, som är så att silga en andra verld, ramlar i våra dagar ned med buller och brak. Mysticismen inom religionen, slentrianen inom vetenskaper och konster störta under menniskornas hån tillsamman liksom hednin-garnes gudar. Farväl med allt lättjefullt drömmeri, det menskliga slägtet har vaknat och dess ögon skåda ljuset! Den tomma sentimentaliteten, mysticismen, febern, hallucinationerna och yrseln försvinna och den som förut var sjuk, är i dag frisk och njuter med obeskrifligt behag af att se sakerna i dess rätta ljus. Fantasien, den förskräckliga tokan, som förr var herrskarinna i huset, har nu blifvit degraderad till tjenarinna . . . Hvart ni vänder era blickar, herr Penitenciario, skall ni se den beundransvärda verklighet, som trädt i fablernas ställe. Himlen är icke ett hvalf, stjernorna icke små lanternor och månen är icke någon liderlig jägarinna utan en mörk himlakropp; solen är icke en kringströfvande, utpyntad kusk utan en fix, glödande massa. Syrterna äro icke nymfer, sjökalf-varne icke sirener, och bland gudarne är Mercurius Mau-zanedo, Mars on gammal gubbe med tunnt skägg, som heter grefve Moltke: Nestor kan vara en herre i vid rock vid namn monsieur Tliiers; Orfeus är Verdi; Vul-cano Krupp och Apollo hvilken poet som helst. Önskar ni mera? Nåväl Júpiter, en gud som borde sättas på fästning, om han ännu lefde, slungar icke längre sina viggar, ty de falla endast på elektricitetens vink. Det fins ingen Parnass, ingen Olymp, icke någon Styx eller några andra Elyseiska fält än Champs Elysées. Det finnes ingen nedgång till underjorden, annat än med tilllijelp) af geologien, och denna försäkrar oss hvarje gång hon återkommer från någon forskningsfärd, att det icke finnes några fördömda vid jordens medelpunkt. Det finnes inga uppfartsvägar till himmeln, annat än dem astronomien banat, och hon försäkrar oss, att hon aldrig sett de sexu

eller sju våningar, hvarmed Dante och medeltidens, mystici' oeli drömmare talat. Hon har icke funnit annat än himlakroppar och afstånd, linier, ofantliga rymder oclr intet mer. Inga falska beräkningar af verldens ålder längre,, ty paleontölogien och förhistorien hafva räknat tänderna på detta vidunder, på hvilket vi lefva, och ådagalagt dess verkliga ålder. Fabeln, den må kalla sig hedendom eller kristen idealism, existerar icke längre och inbillningen står lik. Det finnes intet, underverk, som icke kan reduceras till hvad jag efter behag kan framtrolla i

min kammare med tillhjelp af ett Bunsens batteri, en induk-tionsrulle och en magnetnål. Det finnes icke andra fördubblingar af bröd och fiskar, än de, som åstadkommas af industrin med dess maskiner och af tryckerikonsten med dess stilar, som efterhärmar naturen och af en enda typ tager millioner exemplar. Kort sagdt, min bäste herr kanonikus, vi ha kommit derhän, att vi kastat bort alla dessa orimligheter, lögner, illusioner, drömmar och fördomar, som förvillat menniskans förstånd. Låtom oss vara glada deröfver.

Då Pepe slutat tala, lekte ett småleende på kanoni-kerns läppar och hans ögon spelade lifligare än vanligt; Herr Cayetano sysselsatte sig med att af en bit mjukt bröd knåda diverse olika figurer, än romboidiska än pris-matiska. Doña Perfecta deremot var blek och fäste envist sina forskande ögon på kanonikern. Rosario betraktade full af häpnad sin kusin. .Denne lutade sig fram emot henne och hviskade sakta i hennes öra:

— Fäst dig icke vid livad jag säger, kusin lilla. Jag talar sådana galenskaper endast för att göra presten rasande.VIL

Missämjan växer.

— Du tror kanske — sade doña Perfecta med en lätt skrytsamliet i tonen — att herr Inocencio tänker sitta tyst och inte punkt för punkt gendrifva dina påståenden.

— Åh nej, visst inte — utropade kanonikern och gjorde förvånade ögon. — Jag ämnar visst inte mäta min ringa styrka med en så väldig och på samma gång-så väl beväpnad kämpes. Herr José har reda på allting, det vill säga, han har till sitt förfogande hela de exakta vetenskapernas arsenal. Jag vet väl, att den lära han förfäktar är falsk; men jag har livarken talang eller vältalighet nog för att bekämpa den. Jag skulle endast kunna komma med känslans vapen, komma med teologiska. argument, liemtade från tron, från uppenbarelsen, från det heliga ordet; men ack, herr José, som är en stor lärd, skulle endast skratta åt teologien, åt tron, åt uppenbarelsen, åt. de heliga profeterna, åt Evangeliet . . . En fattig okunnig prest, en olycklig monniska, som hvarken läst matematik eller den tyska filosofin med dess lärda termer om jaget och icke jaget, en stackars man, som icke har reda på mera än vetenskapen om Gud och en smula om latinska poeter, kan icke inlåta sig i kamp med dylika koryféer.

Pepe Rey brast ut i ett klingande skratt.

— Jag ser, att herr Inocencio tagit för allvar alla galenskaper jag pratat ... Se så, herr kanonikus, låt oss' lägga ned våra vapen och sluta stillestånd. Jag är öfver-tygad om, att mina verkliga åsigter icke stå i strid med edra. Ni är en lärd och from man och det är jag, som i denna fråga är den okunnige . . . Jag ville endast skämta . . . förlåt mig, men det är så mitt sätt.— Jaså — svarade presten med tydlig missbelåtenhet. - Talar ni nu på det sättet. Men jag vet väl, och det veta vi alla, att ni verkligen hyser de idéer ni nyss framstält. Det kan ju för öfrigt icke vara annorlunda. Ni är ett barn af vårt århundrade. Ingen kan neka till, att edert skarpsinne är underbart, i sanning underbart. Medan ni talade, så kunde jag, det måste jag öppet erkänna, icke underlåta att, på samma gång jag i mitt inre beklagade er villfarelse, beundra ert sublima framställningssätt, er underbara lätthet for att uttrycka er, den öfverväldigande skärpan i er logik och er bevisföring. .... H vilket hufvud, doña Perfecta, hvilket hufvud på denne er unge brorson! Då jag var i Madrid och man visade Ateneum för mig, blef jag, det erkänner jag, slagen med häpnad öfver att se det förvånande snille, som Gud gifvit ateisterna ocli protestanterna.

— Herr Inocencio — sade doña Perfecta, betraktande ömsom sin brorson, ömsom sin presterlige vän — jag tror att ni vid bedömandet af min unge brorson öfverskrider välvillighetens gränser . . . Bli icke ond, Pepe, och bry dig icke om hvad jag säger, ty jag är hvarken lärd eller filosof eller teolog, men jag tycker att herr Inocencio gifvit ett prof på sin stora blygsamhet och kristliga kärlek genom att afhålla sig från att stuka till dig så, som han skulle kunna, om han ville.

— För Guds skull, min fru — sade prestmannen.

— Men han är på det viset — tilläde doña Perfecta. — Alltid lika anspråkslös . . . Och ändå vet han mera än de heliga kyrkofäderna. Ack herr Inocencio, så väl ert namn passar för er! Men här duger det icke att komma, med ödmjukhet. Min brorson gör icke anspråk på att. . . Han kan endast livad andra undervisat honom och ingenting mer . . . Om han fått lära sig villfarelser, hvad bättre kan han väl då önska, än att ni upplyser honom och för-

hjelper honom ut ur hans falska lärors helvete?

-- Jag önskar ingenting hellre, än att herr Peniten-ciario upplyser mig — mumlade Pepe, som insåg, att han mot sin vilja råkat in i en labyrint.

— Jag är en stackars prestman, som icke har kännedom om annat än antiken — svarade herr Inocencio. •— Jag ger mitt erkännande åt herr Josés ofantliga öfver-lägsenhet i verldsliga kunskaper, jag tiger och bugar mig.

Med dessa ord lade kanonikern sina båda händer i kors öfver bröstet och böjde på hufvudet. Pepe Rey stod en smula förvirrad öfver den vändning, som hans faster gifvit åt en skämtsam dispyt, i hvilken han deltagit endast för att ge mera lif åt samtalet. Han trodde det klokaste vara att lemna åsido det farliga samtalsämnet och i denna afsigt riktade han en fråga till herr Cayetano, då denne vaknade upp ur den dåsiga slöhet, som öfverföll honom efter desserten och bjöd sina med gäster de oundgängliga tandpetarne, instuckna i en påfågel af porslin med uppspända stjertfjädrar.

— I går upptäckte jag handtaget till en vas, som var försedd med åtskilliga inskriptioner. Jag skall visa dig den — sade herr Cayetano, glad att komma in på sitt favoritämne.

— Jag antar, att herr de Roy också är kännare i arkeologi — sade den alltjemt oförsonlige kanonikern, förföljande Pepe ända in i hans mest undangömda tillflyktsort.

— Naturligtvis — sade doña Perfecta. livad fins väl som vår tids unga spolingar icke förstå sig på. Alla vetenskaperna ha de på. sina fem fingrar. Universiteterna och akademierna lära dem allt i ett hurr och gifva dem sedan patent på vishet.

— Åh nu är ni orättvis — svarade kanonikern, läggande märke till det obehagliga intryck, som dessa ord tycktes göra på ingeniören.

— Min faster har rätt -• instämde Pepe. — Nu för tiden lära vi oss litet af allt och lemna skolorna efteratt af' diverse vetenskaper hafva inliemtat endast det elementära.

— Jag sade — fortsatte kanonikern — att ni naturligtvis är en stor arkeolog.

— Jag känner icke till en bokstaf af denna vetenskap — svarade den unge mannen. — Ruiner äro ruiner och aldrig har jag tyckt om att gräfva ner mig ibland sådana.

Herr Cayetano gjorde en uttrycksfull grimas.

— Min mening är icke att säga något ondt om arkeologin — sade doña Perfectas brorson lifligt, i det han till sin ledsnad såg, att han icke kunde säga ett ord utan att såra någon af sällskapet. —• Jag vet nog att fram ur dammet träder historien. Det är en nyttig och oskattbar vetenskap.

— Ni tyckes — sade Penitenciario, i det han petade med tandpetaren i sin bakersta oxeltand — ni tyckes ha mera smak för studier i polemik. En förträfflig idé faller mig in, herr José. Ni borde bli advokat.

— Advokatyrket är ett yrke, som jag afskyr — svarade Pepe Rey. — Jag känner många mycket aktningsvärda advokater, bland dem min far, som är den bäste man i verlden. Men trots ett sådant lysande exempel skulle jag aldrig i lifvet hafva gått in på att slå mig på ett yrke, som består i att göra hvitt till svart och svart till hvitt.. Jag vet intet större misstag, ingen större fördom eller förblindelse än den äflan våra framstående familjer visa att kasta in sina söner på juristbanan. livad som utgör Spaniens förnämsta och förskräckligaste plågoris är just denna mängd af unga advokater, för hvilkas existens det fordras en fabulös massa med rättegångar. Processerna fördubblas i proportion med efterfrågan. Och ändå blifva många utan arbete, och som en herr jurist naturligtvis icke kan taga till plogen eller sätta sig ned vid spinnrocken, så uppstår häraf hela denna lysande liär af anspråksfulla lättingar, som jägta efter emboten, bringaoreda i politiken, agitera ocli föda revolutioner. De måste taga sin föda från något håll. En ändå större olycka vore om det funnes processer tillräckligt för dem alla.

— Pepe, för Guds skull tänk på hvad du säger — sade doña Perfecta med tydlig stränghet i tonen. — Men ni måste ursäkta honom, herr Inocencio . . . han vet icke, att ni har en systerson, som, fast han nyligen lemnat

universitetet, är en prydnad för advokatkåren.

— Jag talar om advokater i allmänhet — sade Pepe med fasthet. — Såsom son till en ryktbar advokat, kan jag naturligtvjs icke vara okunnig om, att det finnes personer, som utöfva detta ädla yrke med verklig ära.

— Nej . . . min systerson är ännu bara en pojke — sade presten med affekterad anspråkslöshet. — Vare det långt ifrån mig att påstå, att han är ett under af lärdom som herr de Rey. Men med tiden, hvem vet . . . Hans begåfning är icke af det lysande slaget, som rycker en med sig. Men det kaii jag då säga om Jacintito, att hans kunskaper äro solida och hans omdöme siindt; hvad han kan, det sitter också i honom. Han kommer inte med sofismer eller tomma ord . . .

Pepe Rey började känna sig allt mera illa till mods. Tanken på att han mot sin vilja råkat i strid med de ideér hans fasters vänner hyllade, gjorde honom nedslagen och han beslöt sig för att tiga, af fruktan att han och herr Inocencio annars skulle sluta med att kasta tallri-karne i lmfvudet på hvarandra. Lyckligtvis hördes nu klockan från katedralen kalla kanonikerna till det makt-påliggande värfvet att leda korsången och detta befriade Pepe ur den besvärliga situationen. Den vördnadsvärde hedersmannen reste sig och tog afsked, i det han mot Pepe visade sig så förekommande och älskvärd, som om den innerligaste vänskap sedan långliga tider rådt dem emellan. Sedan presten erbjudit sig att stå honom till tjenst med allt hvad han kunde, lofvade han att presentera Pepe för sin .systerson, för att denne skulle gå ut med

'Doña Perfecta. 3honom och visa honom staden. Under lifliga vänskaps-betygelser gick presten och värdigades till och med vid utgången hedra Rey med ett litet slag på skuldran. Pepe, som med glädje mottog dessa tecken till försoning, drog icke desto mindre en suck af lättnad, då presten lemnade matsalen och huset.

VIII.

På tu man hand.

Kort derpå hade scenen fullkomligt ändrats. Herr Cayetano fann hvila från sina upphöjda värf i den ljufva sömn, som bemäktigat sig honom, der han bekvämt låg utsträckt i en länstol i matsalen. Doña Perfecta gick i hushållsbestyr. Rosario satte sig vid en af de glasdörrar, som ledde ut till trädgården, och betraktade sin kusin, i det hon med sitt stumma ögonspråk sade honom:

— Sätt dig här bredvid mig kusin och säg mig allt hvad du har på hjertat.

Denne, ehuru matematiker, förstod henne.

— Älskade kusin — sade han — hvad vi måtte lin tråkat ut dig i dag med våra dispyter. Men Gud skall veta, att det icke var min mening att spela lärd; utan det är herr kanonikern, som har skulden . . . Vet du han förefaller mig egendomlig den der presten . . .

— Det är en förträfflig man — svarade Rosario, glad att vara i tillfälle att ge sin kusin alla de underrättelser och vinkar han behöfde.

— Ja visst, en förträfflig man. Det ser man nog.

— Då du varit mera tillsammans med honom skall du inse . . .

— Att han icke eger sin like. I alla fall, det är nog med, att han är en god vän till din mor och till digsade den

för att han skall vara det äfven för mig — unge mannen. — Är lian ofta här?

— Hvar enda dag. Han är mycket ofta hos oss — svarade Rosario okonstladt. — Han är så snäll och älskvärd. Och han håller så mycket af mig.

— Jag tror jag riktigt börjar tycka om den herrn.

— Han brukar äfven komma om aftnarne och spela tresillo — tilläde flickan — ty hvar kväll komma främmande hit för att spela. Det är domaren, stads-fiskalen, rektorn, biskopens sekreterare, borgmästaren, herr Inocencios brorson . . .

— Ah, Jacintito, advokaten.

— Ja. Den stackars gossen är god som guld. Hans morbror riktigt afgudar honom. Allt sedan han kom hit från universitetet med sin doktorshatt — ty han är doktor i ett par fakulteter och tog utmärkta betyg — kan du tänka dig det! . . . nå allt sen han kom hit, så tager hans morbror honom med sig hit mycket ofta. Mamma tycker också mycket om honom . . . Det är en mycket ordentlig ung man. Han går hem tidigt med sin morbror; går aldrig på klubbar om aftnarne; aldrig spelar han eller kastar ut pengar, utan sitter och arbetar hos Lorenzo Ruéz, som är den förnämste advokaten i Orbajosa. Man påstår, att Jacinto en dag kommer att bli en ryktbar advokat.

— Hans morbror öfverdref icke, då han berömde honom, ser jag — sade Pepe. — Jag är ledsen jag pratade alla de der dumheterna om advokater. Snälla kusin, säg mig, bar jag mig opassande åt?

— Visst inte, jag tycker du hade mycket rätt.

— Men allvarsamt, var jag inte litet. . . .

— Nej visst inte.

— Du lyfter en sten från mitt lijerta. Sanningen är, att jag oupphörligt mot min vilja kom i gräl med den vördnadsvärde presten. Jag är mycket ledsen de råt.

— Hvad jag tror — sade Rosario, i det hon meduttryck af innerlig ömhet fäste sina ögon på lionom — är att du icke passar för oss, Pepe.

— Hvad menar du?

— Jag vet icke, om jag uttrycker mig rätt, Pepe. Jag menar, att det kommer att bli svårt för dig att vänja dig vid våra åsigter och den konversation, som föres här i Orbajosa. Jag inbillar mig . . . det är blott ett antagande.

— Åh nej, jag tror, att du misstager dig.

— Du kommer från annat håll af verlden, der alla äro mycket skickliga, mycket lärda och ha fina maner och förstå att uttrycka och föra sig väl . . , kanske jag-inte uttrycker mig riktigt tydligt. Jag menar, att du älvan vid att lefva i utvalda kretsar; du kan så mycket . . . Här fins inte hvad du behöfver; inga lärda menniskor, inga finesser .. . allt är enkelt här, Pepe. Jag inbillar mig, att *du kommer att få tråkigt, mycket tråkigt här och att du till slut blir tvungen att resa din väg.

Det sorgsna drag, som vanligen hvilade öfver Rosa-rito’s ansigte, var nu så i ögonen fallande, att Pepe intogs af en djup rörelse.

Du misstar dig, min älskade kusin. Jag är inte sådan som du tror mig vara, ej heller äro min karakter och mina åsigter så oförenliga med innevånarnes i Orbajosa. Men antaget äfven för ett ögonblick, att du hade rätt . . .

— Nåväl antaget . . .

— I så fall, har jag den fasta öfvertygelsen, att åtminstone emellan oss två, älskade Rosario, kommer en fullkomlig endrägt att råda. Deri misstager jag mig ej, ty mitt hjerta säger mig, att jag har rätt.

Rosario rodnade, men sökte dölja sin rodnad genom att skratta och titta än hit och än dit.

— Ack så du pratar. Men du talar så, derför att du vet, att jag ger dig rätt i allt hvad du säger.

— Rosario — utropade den finge mannen. — Förstastund jag såg dig, kände jag min själ genomströmmas af en liiiig glädje ... på samma gång jag erfor smärta öfver att icke förr hafva kommit hit till Orbajosa.

— Nu tror jag icke livad du säger — sade hon med låtsad glädtighet för att så godt hon kunde dölja sin sinnesrörelse. — Så snart . . . Du får inte prata dumheter.

. . . Ser du Pepe, jag är en landtflicka; jag kan icke tala annat än om hvardagliga saker; jag kan inte franska, inte klär jag mig smakfullt, och kan ju knappast spela piano. Jag . . .

— O Rosario — utropade den unge mannen eldigt.

— Jag anade, att du var fullkomlig; nu vet jag att du, är det.

Modern kom nu plötsligen in. Rosario, som icke hade något svar på sin kusins sista ord, kände icke desto mindre behofvet af att säga något och yttrade med en blick pä sin moder:

— Ack det är sant, jag har ju alldeles glömt att ge mat åt papegojan.

— Bekymra dig inte derom. Hvarför stanna ni här inne. C4å ut och promenera i trädgården med din kusin.

Doña Perfecta log med moderlig välvilja och visade sin brorson på det skuggiga löfhvalfvet, som syntes genom glasdörrarne.

— Kom så gå vi ut — sade Pepe och reste sig upp.

Rosario skyndade mot dörren likt en fågel, försatt i

frihet.

— Pepe, som kan så mycket, och har reda på träd

— sade doña Perfecta — kan nog visa dig, hur man bör gä till väga vid ympning. Få se hvad han säger om de der små päronträden, som vi ämna plantera.

— Kom, kom — sade Rosario utanför.

Hon ropade otåligt på sin kusin. Båda försvunno bland träden. Doña Perfecta såg dem aflägsna sig och började derpå syssla med papegojan. Under det hon satteia ny mat åt fågeln, sade hon i låg ton ocli med tankfull uppsyn:

— Så glömsk hon är. Hon tänkte inte elis på att ge det stackars lilla djuret en smekning.

Och strax derpå tilläde hon med hög röst, i tanke att möjligen hennes svåger kunde ha hört henne:

— Cayetano, hvad tycker du om min brorson, Cayetano?

Ett doft mumlande tillkännagaf, att arkeologen återvände till clenna ömkliga verld.

— Cayetano!

— Ja visst ... ja visst — mumlade den lärde med sömnig röst — den gunstig herrn kommer naturligtvis som alla andra att förfäkta den oriktiga åsigten, att sto-derna vid Mundogrande härstamma från den första feni-oiska invandringen. Men jag skall bevisa honom . . .

— Men Cayetano då . . .

•— Men Perfecta . . . Bah! Nu vill du väl påstå igen att jag sofvit.

— Nej tycker du, skulle jag väl påstå någon sådan galenskap . . . Men du säger mig icke, hvad du tänker om den unge mannen.

Herr Cayetano satte insidan af handen för munnen för att kunna gäspa efter behag och inledde derefter ett långt samtal med doña Perfecta. De, som gifvit oss de nödiga detaljerna för denna berättelse, förbigå med tystnad detta samtal, tvifvelsutan af det skäl, att det var af allt för privat natur. Hvacl beträffar det som ingeniören och Rosario talade om i trädgården denna afton, så är det tydligt, att det icke lönar mödan omnämnas.

Men påföljande eftermiddag tilldrogo sig emellertid saker, som icke böra förbigås med tystnad, alldenstund de äro af den allra största vigt. Temligon sent på eftermiddagen befunno sig nemligen de båda kusinerna ensamma tillsammans efter att hafva spatserat åtskilliga hvarf genom trädgården. Båda hade de hela sin upp-märksamhet fäst på livarandra ocli egde icke ögon eller öron för den omgifvande verlden.

— Pepe — sade Rosario — allt det du sagt mig är endast en nyck af dig, en af dessa vackra artigheter, som spirituella herrar så väl förstå att säga. Du tänker, att jag skall tro allt hvad man säger mig, derför att jag är från landet.

— Om du kände mig sä, som jag tror mig känna dig, så skulle du veta, att jag aldrig säger annat än hvad jag verkligen menar. Men låtom oss lernna dessa dumma spetsfundigheter och detta gnabb, som endast tjenar till att förvilla känslorna. Jag skall aldrig tala till dig annat än sanningens språk. Ar du kanske någon ung fröken, som jag lärt känna på någon bjudning eller promenad och livilken jag tänker roa mig med att kurtisera för en stund? Nej! Du är min kusin. Och du är mer än det. Rosario låtom oss med ens ha saken klar för oss. Bort med alla omsvep! Jag liar kommit hit för att gifta mig med dig.

Rosario kände sitt ansigte blifva eldrödt och hennes hjerta klappade så, att bröstet kunde sprängas.

— Ser du min älskade kusin — tilläde den unge mannen — jag svär dig, att om jag icke tyckte om dig, sä skulle jag i detta ögonblick redan vara långt härifrån. Ehuru höfiighetens bud skulle ha tvungit mig att förställa mig, så skulle det icke varit mig lätt att dölja min missräkning. Sådan är jag.

— Men Pepe, du har ju nästan nyss kommit hit — sade Rosario lakoniskt med ett bemödande att skratta.

— Jag har nyss kommit och dock vet jag redan allt, hvad jag ville veta; jag vet, att jag älskar dig; att du är den kvinna, som mitt hjerta länge förespått mig, sägande mig dag och natt: ”snart kommer hon, nu är hon nära; nu är du fast”.

Dessa ord tjenade Rosario som förevändning att ge luft åt den glädje, som genomströmmade henne, och bristaut i skratt. Hennes själ gick liänryckt upp i den atmos-fer af jubel, som omgaf henne.

— Du talar så mycket om att du är så obetydlig — fortsatte Pepe — och du är dock ett under. Du eger

den beundransvärda förmågan att kunna meddela åt allt, hvad som omger dig, det gudomliga ljus, som bor i din själ. Genast man ser dig och hvart du kommer, lägger man märke till dina ädla känslor och ditt lijertas renhet. Då man ser dig, ser man en himmelsk varelse, som Gud af något förbiseende sändt hit till jorden ; du är en engel och jag älskar dig vansinnigt.

Då han sagt detta, tycktes det som han lättat sitt lijerta från något, som länge tryckt honom. Rosario kände sig plötsligt öfverfallen af en sådan häftig sinnesrörelse, att hennes ringa fysiska styrka icke förmådde uppbära den, utan halft vanmäktig dignade hon ned på en sten, som tjenade till bänk på detta förtjusande ställe. Pepe lutade sig ned emot henne och såg, att hon slutit ögonen och att hon stödde pannan mot handen. Strax, derpå riktade doña Perfectas dotter under ljufva tårar en öm blick på sin kusin och sade:

— .Tag älskade dig, redan innan jag sett dig.

Stödd på den unge mannen, reste hon sig och de

båda gestalterna försvunno mellan häckens löfrika grenar. Det började mörkna och en ljuf skymning lägrade sig öfver trädgården, under det att den nedgående solens sista stråle förgylde trädens toppar. Småfåglarnes bullersamma republik uppstämde ett bedöfvande larm bland trädens öfversta grenar. Det var den timme på aftonen, då alla fåglar efter att hafva genomströfvat himlarnes omätliga ljusa rymder gingo till hvila och slogos om den gren kamraten valt till sängkammare. Ibland föreföll det, som om de gjorde hvarandra förebråelser och grälade, ibland åter lät det från dem som skämt och lek. På sitt kvittrande språk sade de små skälmarne hvarandra de gröfsta förolämpningar, höggo efter hvarandra med näbbarne ochslogo med vingarne ungefär likt talare, som gestikulera med armarne, då de vilja inbilla någon de lögner de säga. Men man hörde äfven ord af kärlek, ty dertill inbjöd stundens frid och platsens skönhet. Ett öfvadt öra skulle liafva kunnat urskilja följande ord:

— Redan innan jag sett dig, älskade jag dig och om du inte hade kommit, hade jag dött af sorg. Mamma lät mig läsa alla bref från din far, och som han berömde dig så mycket, sade jag: ”denne borde bli min man” . . . Under en lång tid talade din far icke något om, att du och jag borde gifta oss och det tyckte jag han gjorde illa i. Jag visste inte, livad jag skulle tro om en sådan underlåtenhet . . . Farbror Cayetano sade alltid, när man talade om dig: ”sådana män som han fins det minsann inte godt om. Den kvinna, som fångar honom, kan anse sig lycklig”. . . . Men ändtligen skref din far det bref, som han till slut ju måste skrifva . . . Han måste skrifva så, han kunde inte ha gjort annat; ty jag gick och väntade på det alla dagar.

Strax derpå tilläde samma röst oroligt:

— Det kommer någon bakom oss.

De gingo fram ur gången och Pepe varseblef tvenne personer, som närmade sig. Han vidrörde bladen på ett ungt träd, som stod bredvid honom, och sade högt till sin följeslagerska:

— Det är icke bra att göra den första inympningen, medan träden äro så späda, och innan de ordentligt hunnit skjuta rötter. Nyplanterade träd ha icke styrka nog att uthärda denna operation. Du vet, att rötterna icke kunna utbilda sig utan bladens hjelp; och om du tager bort bladen'. . .

— Ah se herr José — utrojrade Penitenciario godmodigt skrattande, i det han närmade sig de båda unga och gjorde en bugning för dem. — Ni håller på att ge en lektion i trädgårdsskötsel. Insere nunc Melicée pyros,pone ordene vites säger landtlifvets store skald . . . Nå liur står det till, herr José?

Ingeniören och presten togo hvarandra i hand. Derpä vände sig den senare om och, pekande pä en yngling, som kom efter honom, sade han leende:

— Jag har det nöjet att presentera min käre Jacintino för er . . . en ljus pojke ... en riktig vindböjtel herr José.

IX.

Missämjan växer och hotar att öfvergå till öppen tvedrägt.

Tätt bredvid prestrocken framstack ett friskt och rosigt ansigte. Jacintito helsade på vår unge man, icke utan en viss förlägenhet.

Det var en af dessa brådmogna ynglingar, dem ett alltför medgörligt universitet i förtid släpper ut i verl-dens hetsiga strider, låtande dem tro, att de- äro män, derför att de tagit sina examina. Jacintito hade ett fylligt och behagligt ansigte och kinder, röda som en ung flickas. Han var liten och satt till växten, kanske något för liten, och af skägg egde han icke mera än det mjuka jun, som brukar vara dess föregångare. Han kunde icke vara stort mer än tjugo år. Allt sedan barndomen hade han uppfostrats under sin utmärkte och förståndige morbroders ledning och härmed hafva vi sagt nog, för att läsaren skall förstå, att den unga plantan icke fått utveckla.. sig i sned riktning. En sträng pligtkänsla vägledde alltid Jacintito och i uppfyllandet af sina studie-pligter lät han icke ens den minsta anmärkning komma sig till last. Sedan han slutat sina universitetsstudiermed häpnadsväckande framgång, i thy att det icke fans något ämne, hvari han icke tagit högsta betyget, började han praktisera. Och hans flit och goda anlag för advokatyrket gåfvo löfte om, att han på denna bana skulle skära än yppigare lagrar än dem han vunnit vid universitetet. Stundom visade lian sig uppsluppen som ett barn, än åter allvarsam som en man. Sanningen att säga, om inte Jacintito haft ett godt och till och med alltför godt öga till vackra flickor, så skulle hans onkel liafva ansett honom fullkomlig. Denne underlät också icke att predika för honom vid h varje tillfälle, och bemödade sig om att stäcka Jacintitos djerfva vingar. Men icke ens denna ynglingens svaga sida kunde afkyla den varma kärlek vår gode prest hyste för sin systerdotter, Maria Remedios’ förtjusande telning. Då det var fråga om den unge advokaten tingo alla andra hänsyn vika. Till och med den gode prestens allvarsamma och värdiga sätt undergick en förändring, så snart talet föll på något, som berörde hans brådmogne elev. Lugn och orubblig som en fixstjerna i vanliga fall, kunde han alldeles råka ur sin jemnvigt, då Jacintito var sjuk eller skulle företaga en resa. Förgäfves pålägger man prosterna celibat. Om kyrkomötet i Trent också förbjuder dem att ha söner, så ger dem Gud, icke djefvulen, systersöner för att de må smaka faderskapets ljufva bekymmer.

Om man skulle afge ett opartiskt omdöme om den lärde ynglingen, skulle man icke kunna underlåta att erkänna, att han egde sina goda sidor. Hän var af naturen redbar, och hvarje ädel handling uppväckte en uppriktig beundra ni hans själ.' Hvad hans intellektuella förmögenheter och insigter beträffar, så var han tillräckligt rikt utrustad för att med tiden kunna blifva en notabilitet af det slag, som så öfverflödar i Spanien och som spanjorerna tycka om att med någon öfverdrift benämna en aktad patricier eller en framstående offentlig man, specimen, som till följd af sin rikliga förekomst icke uppskattas till sitträtta värde. Vid den ömtåliga ålder, då universitetsgraden tjenar till att utmärka öfvergången från yngling till man, äro få ynglingar, helst om de blifvit bortskämda af sina lärare, fria

från ett visst obehagligt pedantiskt sätt, som om det också ger dem stor prestige i deras mammors ögon, dock illa passar allvarsamma och mognade män. Jacintito hade detta fel. Det kunde ursäktas hos honom, icke endast till följd af hans ungdom, utan äfven derför att hans gode onkel hade en stor andel deri genom att uppmuntra hans barnsliga fåfänga genom oklokt bifall.

De fyra personerna spatserade fram tillsammans. Jacinto gick tyst. Presten återupptog det afbrutna samtalsämnet, om de pyros som skulle ympas och de vites, som borde ordnas, och sade:

— Jag vet, att herr José är en skicklig agronom.

— Långt derifrån; jag förstår icke ett ord af landt-bruk — svarade den unge mannen högeligen missnöjd öfver denna mani att förutsätta honom mästare i alla vetenskaper.

— Jo visst; en stor agronom — sade Penitenciario — men i fråga om agronomi är det icke värdt att komma och citera moderna afhandlingar för mig. För mig, herr de Rey, finnes hela denna vetenskap koncentrerad, i hvad jag kallar Fältets bibel, i den odödlige latinarens Geórgicas. Allt är beundransvärdt i denna bok, allt ifrån den sublima satsen: Nec cero terree ferre omnes omnia possunt, det vill säga herr José att icke all jord är lämplig för alla träd, ända till den detaljerade afhandlingen om bien, hvari poeten framställer allt, som berör dessa förståndiga små djur och definierar drönaren, sägande:

Tile horridus alter

desidia, lactamque trahens inglorius alvum, lat och förskräcklig till utseendet, herr José, och släpande pa den klumpiga, otäcka buken.

Det är bra, att ni öfversätter det för mig — sade Pepe — ty jag är icke mycket skicklig i latin.— Ack vår tids unge män! hvarför skulle de viil också befatta sig med att studera antikens gamla luntor? — fortsatte presten ironiskt. — För öfrigt så är det endast stympare, sådana som Virgilius, Cicero och Titus Livius, som skrifvit på latin. Det oaktadt så hyllar jag en motsatt åsigt, och vittne dertill vare min systerson, hvilken jag undervisat i detta härliga språk. Den skälmen vet mera än jag. Det är endast ledsamt, att han under läsningen af moderna böcker håller på att glömma bort, hvad han lärt. En vacker dag kommer han, innan han anar det, att finna, att han är en okunnig varelse. Ty ser ni, herr José, min systerson har fått en mani för att studera moderna böcker och extravaganta teorier, och aldrig hör man annat än Flammarion och Flammarion och om hur stjernorna äro fulla af menniskor. Jag inbillar mig, att ni två skola trifvas väl ihop. Jacinto, bed den här herrn, att han undervisar dig i den högre matematiken, och lär dig allt angående de tyska filosoferna, så blir du fullärd med ens.

Den gode presten skrattade åt sitt eget infall, under det att Jacinto, glad öfver att höra talet falla på ämnen, som så intresserade honom, vände sig till Pepe Key och framkastade helt plötsligt denna fråga:

— Säg mig herr José, hvad är er tanke om Darwinismen?

Pepe smålog åt den vigtiga min, hvarmed ynglingen framkastade sin obefogade fråga. Han skulle icke haft något emot att uppegga Jacintos barnsliga fåfänga, men han ansåg det klokast att icke blifva för intim med vare sig onkel eller systerson och svarade derför endast:

— Jag kan icke alls afgifva något omdöme om Darwins åsigter, ty jag har icke mycket reda på dem. Mitt yrke har icke tillåtit mig egna mycken tid åt dylika studier.

— Bah — sade presten skrattande. — Allt går ut derpå, att vi härstamma från aporna . . . Om det endastsyftade på vissa personer jag känner, så skulle det kunna ega sin riktighet.

— Teorin om det naturliga urvalet sade Jacinto vigtigt — påstås ega många anhängare i Tyskland.

— Det tvifiar jag icke på — sade presten. — I Tyskland må man icke förtänka någon, om han anser denna teori riktig. Man behöfver ju bara tänka på Bismarck . . .

Doña Perfecta och herr Cayetano mötte nu de fyra spatserande.

— Hvilken härlig afton! — sade doña Perfecta. — Ilur står det till Pepe, har du mycket tråkigt?

— Nej visst inte — svarade den unge mannen.

— Sök icke förneka det. Cayetano och jag gingo just och talade derom. Du har tråkigt och söker dölja det. Icke alla ynglingar i våra dagar skulle vilja gå in på, att liksom Jacinto tillbringa hela sin ungdom i en stad, der det hvarken fins någon kunglig teater eller varietéer, eller dansöser eller filosofer, eller föreningar eller bibliotek, eller sammankomster eller andra nöjen och tidsfördrif.

— Jag trifves mycket bra här -— svarade Pepe. — Jag sade just nyss åt Rosario, att jag tyckte så mycket om denna stad och detta hus, att jag skulle vilja stanna här hela mitt lif.

Rosario blef eldröd och de öfriga tego. De satte sig alla i en berså och Jacinto skyndade att intaga platsen til] venster om Rosario.

— Hör nu Pepe, jag har något att säga dig — sade doña Perfecta med ett leende, fullt af den godhet, som utströmmade från hennes själ liksom doften från en blomma. — Men du får icke tro, att det är min mening att förebrå dig eller lexa upp dig; du är intet barn och skall säkert förstå hvad jag menar.

— Banna mig, kära faster; utan tvifvel har jag förbenat det — svarade Pepe, som redan började vänja sig vid sin fasters vänliga sätt.— Nej, jag vill bara gifva dig en liten vink. Her-rarne här skola inse, att jag liar rätt.

Rosario var idel öra.

— Jag ville endast säga dig — fortsatte doña Perfecta — att när du nästa gång besöker vår vackra domkyrka, så måste du söka uppföra dig litet mera andakts-fullt.

— Men hvad i all verlden har jag gjort?

— Det förvånar inig inte, att du inte ens vet af livad du gjort — sade doña Perfecta med konstlad gläd-tighet. — Det är naturligt; van som du är att komma in i era läserum, klubbar, akademier eller sammankomster med den största nonchalance, så tror du, att det går för sig att på samma sätt inträda i ett tempel, hol-gadt åt det gudomliga majestätet.

.— Men förlåt mig, min bästa faster — sade Pepe allvarsamt. — Jag inträdde i domkyrkan med den största andakt.

— Ja jag förebrår dig ju ingenting, gosse, jag förebrår dig ju ingenting. Om du tager det på det sättet, så kommer jag icke att säga något mor. Mina horrar, ni måste ursäkta min brorson. Det ligger ju ingenting besynnerligt i en glömska, en ren distraktion . . . Huru länge sedan är det väl du satte din fot i en kyrka?

— Men jag försäkrar er, min faster . . . Mina religiösa idéer må vara hvilka som helst, men jag brukar .alltid iakttaga den största andakt inne i en kyrka.

— Hvad jag kan försäkra dig ... se så om du blir ond, så säger jag ingenting . . . livad jag kan försäkra dig är, att många lade märke dertill i morgse. Herrarne González, fru Robustiana och. Serafinita sågo det . . . ja, jag måste säga dig, att du tilldrog dig sjelfva herr bi- . skopens uppmärksamhet . . . Hans högvördighet beklagade sig för mig i dag på eftermiddagen hemma hos mina kusiner. Han sade mig, att om han icke lät köra digpå porten, så var det endast derför, att nian sade honom, att du var min brorson.

Rosario betraktade ångestfullt sin kusins ansigte och försökte leta sig till det svar han skulle gifva.

— Förmodligen har man misstagit sig på person.

— Nej . . . nej . . . det var du. Men du behöfver icke bli ledsen, vi äro ju här endast bland vänner och förtrogna. Det var du, ty jag såg dig sjelf.

— Faster såg mig?

— Ja. Kan du kanske neka till, att du gaf dig till att undersöka målningarne och gick igenom en grupp af troende,

som lågo på knä och åhörde messan? . . . Jag kan försäkra dig, att ditt kommande och gående störde mig till den grad ... Nå ja . . . du måste komma ihåg att icke göra om det. Sen gick du in i den helige Gre-gorii kapell; man lyfte hostian vid högaltaret och du inte ens vände dig om för att göra ett korstecken. Sen gick du tvärs öfver kyrkan och närmade dig ståthållarens graf, lade händerna på altaret och gick sedan midt igenom de knäböjande och tilldrog dig allas uppmärksamhet. Alla flickorna tittade på dig, och du såg riktigt nöjd ut öfver att så grundligt kunna störa det goda folkets andakt.

— Store Gud! Har jag gjort allt det der? — utropade Pepe, hälft förargad, hälft leende. — Jag är ju ett riktigt vidunder utan att ens ha anat det.

- Nej jag vet nog, att du är en bra gosse — sade doña Perfecta, uppmärksamt betraktande presten hvars ansigte, med dess antagna allvarsamma och oföränderliga min liknade en pappmask. — Men ser du, det är en stor skilnad mellan att tänka en sak och lägga det i dagen så der ogeneradt; det är en åtskilnad, som en klok och väluppfostrad man aldrig bör underlåta att iakttaga. Jag-vet nog, att dina åsigter ... se så bli inte ond, då tiger jag • • iag menar, att en sak är att ha sin egen tanke ifråga om religion och en annan att visa det . . . Men jag-vill inte förebrå dig, ty du tror ju icke, att Gud skapatoss till sin afbild och sitt beläte, utan att vi härstamma från aporna; du förnekar ju själens tillvaro och påstår, att den är något slags pulver, som man kan få på recept på apoteket.

— För Guds skull, fäster . . . utropade Pepe förargad. — Jag ser, att jag måtte ha mycket dåligt rykte här i Orbajosa.

De öfriga iakttogo fortfarande tystnad.

— .Jag sade ju, att jag inte ville förebrå dig dina åsigter ... För öfrigt så eger jag ingen rätt dertill; och om jag gåfve mig in i en dispyt med dig, så skulle du med din ovanliga talang prata ikull mig många gånger om . ... nej jag tackar. Jag säger bara, att de fattiga enfaldiga innevånarne i Orbajosa äro fromma ocli' goda kristne, också om ingen af dem har läst tysk lilo-sofi, och att du icke offentligen bör visa ditt förakt tolderas tro.

— Min goda faster — sade ingeniören allvarsamt. Jag liar visst inte visat förakt för någons tro och inte heller hyser jag de åsigter ni tillskrifver mig. Kanske uppförde jag mig inte fullt andäktigt i kyrkan; men det kom sig deraf, att jag är något tankspridd. Mina tankar och hela min uppmärksamhet voro riktade på det arkitektoniska arbetet och, uppriktigt sagdt, märkte jag inte . . . men icke var det väl något skäl för, att herr biskopen skulle tänka på att visa ut mig och för att ni skulle tro mig i stånd att likställa själen med ett apotekspulver. Detta kan jag tåla på skämt, men också endast på skämt.

Pepe Rey kände sig så uppbragt, att han trots sin klokhet och sitt välde öfver sig sjelf icke förmådde dölja sin harm.

— Jag ser, att jag gjort dig ledsen — sade doña Perfecta, slående ned ögonen och knäppande ihop händerna. — Ske Guds vilje. Men om jag hade vetat, att du skulle upptaga det på detta sätt, så skulle jag inte hafva sagt dig något. Pepe, förlåt mig, jag ber dig.Då Pepe hörde dessa ord och såg sin goda fasters undergifna uppsyn, skämdes han öfver de hårda ord han nyss yttrat och sökte lugna sig. Den vördnadsvärde Penitenciario befriade honom ur hans obehagliga situation och sade småleende och med sin vanliga välvillighet:

— Doña Perfecta, man måste ha litet fördrag med artister . . . och jag känner många sådana. Då dylika herrar se framför sig en staty, en förrostad rustning, en förmultnad tafia eller en gammal vägg, så glömma de bort allt annat. Herr José är artist och har besökt vår domkyrka på samma sätt som engelsmännen, hvilka gerna skulle föra med sig hem till sina muséer ända till den sista stenplattan . . . Att de trogne ligga pä knä och bedja, att presten höjer den heliga hostian, att det ögonblick är inne, då man bör ha hela sin andakt samlad . . . nåväl . . . hvad betyder väl något sådant för en artist?

Jag för min del förstår nu inte, hvad konsten har för ett värde, om man icke tager i betraktande de idéer, som den söker uttrycka . . . men nu för tiden är det ju vanligt, att man tillbeder formen i stället för idén . . . Gud förbjude, att jag skulle börja någon diskussion i detta ämne med herr José, som vet så mycket och som be-herskar alla nutidens spetsfundiga argument. Han skulle lätt kunna förvirra en stackare, som icke har annat än tron till sin

lijelp.

— Er envishet i att betrakta mig som den visaste man i verlden förargar mig högeligen — sade Pepe, i det hans ton återigen blef häftig. — Anse mig för en tok, jag föredrager rykte såsom dumhufvud framför att påstås ega denna djefvulska vishet, som ni tillskrifver mig.

Rosario brast ut i skratt och Jacinto ansåg tillfället lämpligt för att lysa med sin lärdom.

— Panteismen eller panenteismen är utdömd af k yr- 4 kan liksom äfven af Schopenhauer och i senare tider af Hartmann.

— Mina herrar och damer — förklarade presten all-varsamt — de personer, som egna konsten en sådan glödande dyrkan, fifven om de endast skulle taga hänsyn till formen, förtjena den största aktning. Det är bättre att vara artist och känna sig uppbygd af det sköna, låt vara att det endast representeras af nakna nymfer, än att vara likgiltig och otrogen gent emot allt. Ett sinne, som egnar sig åt betraktande af det sköna, är aldrig helt och hållet öppet för det onda. Est Deas in nobis . . . Deus väl' att märka. Må derföre herr José fortsätta att beundra vår kyrkas konstverk; och för min del skall jag gerna förlåta honom hans brist på andakt, med all aktning för herr biskopens åsigt.

— Jag tackar er, herr Inocencio — sade Pepe, i det han inom sig kände en häftig och obetvinglig känsla af vrede mot den förslagne presten och icke kunde motstå begäret att förarga honom. — Men tro för öfrigt icke, att jag var upptagen med att beundra de sköna konstverk, livaraf ni anse templet uppfyldt. Med undantag af den imponerande arkitektur, som röjer sig i en del af sjelfva byggnaden, och med undantag af de tre grifterna i kapellen i korlnxfvudet samt några bildhuggeriarbeten i koret, så kunde jag för min del icke upptäcka några konstverk. livad som sysselsatte mitt sinne, var betraktelsen af det beklagliga förfall, hvari den religiösa konsten råkat, och det var icke beundran, utan vrede jag erfor vid anblicken af de artistiska vidunderligheter, livaraf domkyrkan är fyld.

De kringståendes häpnad var ytterlig.

— Jag kan icke fördraga — fortsatte Pepe — dessa fernissade och skrikande granna bilder, som likna . , . Gud förlåte mig jemförelsen ... de dockor, hvarmed småflickorna leka. Och hvad skall man säga om de teater-drägter, hvarmed man utsmyckar dem? Jag - såg en bild af den helige Josef, klädd i en mantel, hvars utseende jag icke vill beskrifva af vördnad för den helige patriarken och den kyrka, som tillber honom. På altaretf

hopar man de mest osmakliga bilder och mängden af kransar, buketter, stjernor, månar och andra prydnader af metall eller förgyldt papper, som ligga der, ger kyrkan ett tycke, af bazar, som stöter den religiösa känslan och gör sinnet nedstämdt. Långt ifrån att lyftas till andakt, dragés själen ned i stoftet vid anblicken af detta komiska virrvarr. Konstens herrliga verk, som gifva förnimbar form åt idén, åt dogmerna, åt tron, åt den mystiska hänryckningen, ha en ädel mission att fylla. Och de verk af en falsk smakriktning, de groteska bilder, hvarmed en from enfald öfversvämmar kyrkorna, fylla äfven de sitt ändamål, men beklagligt nog gifva de äfven näring åt vidskepelsen, afkyla entusiasmen och tvinga den troende att aflägsna sina ögon från altarena. Och med blicken aflägsnar sig ofta äfven själen, om icke dess tro är fast och starkt rotad.

— Det ser ut som om iconoclasternas lära — sade Jacintito — äfven skulle vara mycket utbredd i Tyskland.

— Jag är icke iconoclast — fortsatte den unge mannen — ehuru jag helst såge, att man refve ned alla bilderna i denna utställning af narraktigheter, hvarom jag talar. Vid åsynen deraf, kan man förstå dem, som yrka att gudstjensten bör återgå till forna tiders majestätiska enkelhet; men nej det är icke min mening, man bör icke kasta bort det herrliga stöd, som alla konsterna, från och med poesin till musiken, gifva förbindelsen mellan men-niskor och Gud. Lefve de sköna konsterna, må man utveckla den största prakt vid den religiösa kulten. Jag är anhängare af prakt . . .

— Artist, artist och ingenting annat än artist! — utropade presten, i det han skakade på hufvudet med ett medlidsamt uttryck. — Vackra målningar, vackra bildstoder, treflig musik . . . Förströelse för sinnet och själen i

djefvulens klor.

— A. propos musik — sade Pepe Rey, utan att läggamärke till den beklagliga verkan hans ord frambragte på mor och dotter — så kunna ni tänka eder, huru pass stämd för religiösa betraktelser jag blef vid mitt besök i domkyrkan, då jag vid ofertorium i messan hörde organisten spela ett stycke ur La Traviata.

—• Det har herr de Rey rätt uti — sade den lille advokaten emfatiskt. — Häromdagen hörde jag honom spela hela valsen ur samma opera samt sedan några melodier ur La Gran Duquesa.

— Men hvad som allra most stötte mig — fortsatte ingeniöfén utan skonsamhet — var en Jungfrubild, hvilken här synes hållen i stor vördnad, att döma af den massa folk, som higo på knä framför den och de många ljus, som brunno rundt omkring. Man har klädi Maria i en grann sammetskofta, kantad med guld och af en så besynnerlig form, att den öfverträffar dagens mest extravaganta moder. Hennes ansigte nästan försvinner bland en tät glittrande massa af tusende slags krusade spetsar och garneringar och på hufvudet har hon en krona, som är en half aln hög och omgifven af en gyllene gloria. Af samma slags tyg och försedda med samma garneringar äro de benkläder man satt på barnet Jesus . . . Jag vill inte fortsätta beskrifningen på Modern och Sonen, ty då skulle jag kanske komma att yttra något vanvördigt. Jag skall inte säga mer, än att jag inte kunde hålla mig från skratt och att jag en god stund betraktade den profanerade bilden, i det jag utropade: ”fru Moder, så man har styrt ut dig!”

Då Pepe slutat tala, betraktade han sina åhörare och ehuru han icke riktigt kunde urskilja deras ansigten till följd af skymningen, så trodde han sig dock i ett af dem märka tecken till sorg och förskräckelse.

— Nåväl herr José — utropade presten skrattande och med ett uttryck af triumf — denna bild, som för edra filosofiska och panteistiska ögon synes så löjlig, är Señora del Socorra, Orbajosas herrskarinna och förespråkerska, och iunevånarne här hålla henne i sådan vördnad, att de skulle vara i stånd att släpa kring gatorna den, som talar illa om henne. Krönikorna och historien, min herre, äro fulla af berättelser om de underverk, som hon gjort, och ännu i dag se vi beständiga och ojäfaktiga prof på hennes beskydd. Ni bör också veta, att eder fru faster, doña Perfecta, är camarera mayor hos la Santísima Virgen del Socorro, och att denna drägt, som ni finner så grotesk — nåväl — denna drägt, säger jag, som edra gudlösa ögon finna så löjlig, har utgått från detta hus och Jesusbarnets benkläder äro en produkt af den beundransvärda fingerfärdigheten och utmärkta fromheten hos eder kusin Rosario, som åhör oss.

Pepe Rey blef alldeles bragt ur fattningen. Isamma ögonblick reste sig doña Perfecta hastigt upp och utan att säga ett ord styrde hon sina steg emot huset, åtföljd af herr Penitenciario. De öfriga reste sig också.- Den öfverraskade unge mannen gick för att bedja sin kusin om förlåtelse för sitt vanvördiga tal, och såg då, att Rosario grät. Hon fäste på sin kusin en blick af vänlig och mild förebråelse samt utropade: -

— Men, hur kunde du! . . .

Man hörde doña Perfecta, som med upprörd röst ropade:

— Rosario, Rosario.

Denna skyndade in i huset.

X.

Tillvaron af tvedrägt är ögonskenlig.

Pepe Rey kände sig upprörd och förvirrad, ond på de öfriga och på sig sjelf, samt försökte uppdaga orsaken till den strid, som till hans ledsnad uppstått emellanlionom och hans fasters vänner. Tankfull, sorgsen och förutseende nya tvistigheter förblef han en god stund sittande på bänken i bersån med skägget mot bröstet, rynkade ögonbryn och korsade armar.

Plötsligt hörde lian en glädtig röst, som gnolade mellan tänderna refrängen på en folkvisa. Han såg upp och varseblef herr Jacinto i motsatta hörnet af bersån.

— Ah, herr de Rey — sade den unge mannen plötsligt — man hånar icke ostraffadt de religiösa åsigter det stora

flertalet af en nation bekänner sig till . . . Det gör man icke, tänk på hvad som hände under den första franska revolutionen.

Då Pepe hörde surrandet af denna insekt, växte hans förbittring. Dock kände han i sin själ intet hat emot den unge doktorn. Han besvärades af honom, så som man besväras af flugorna; men icke vidare. Rey erfor en irriterande känsla, ocli med tonen hos en som jagar bort en geting, svarade han:

— Hvad har franska revolutionen att göra med Jungfru Marias drägt?

Ilan reste sig derpå upp för att gå in, men hade icke gått många steg, förrän han på nytt hörde surret af getingen, som sade:

— Herr José, jag måste tala med eder om en affär, som är af vigt för eder och möjligen kan inveckla eder i svårigheter . . .

— En affär? — frågade den unge mannen, och vände sig om. — Låt höra.

— Ni anar kanske, hvacl det är frågan om — sade Jacinto, i det han närmade sig Pepe och smålog, med minen hos en affärsman, som har något mycket vigtigt för sig. — Jag ville tala med er om en process.

— Hvilken process? . . . Min bäste vän, jag har ingen process. Som ifrig advokat, drömmer ni oni rättegångar och ser stämpelpapper öfverallt,— Men livacl vill det säga? . . . Har man icke del-gifvit eder stämningen? — utropade ynglingen förvånad.

— Stämning! . . . Nej jag har ingenting med domstolen att göra och har aldrig haft det.

— Om ni inte har reda derpå, så gläder det mig desto mer att kunna uppmana eder att vara på er vakt.

. . . Jo, min herre ni är stämd.

— Af hvem?

— Af farbror Lycurgus och några andra, hvilkns egor gränsa till egendomen Alamillos.

Pepe Rey stod slagen med förvåning.

— Ja, min herre — sade den lille advokaten. — I dag hafva herr Lycurgus och jag haft ett långt samtal. Som varande god vän här i huset, ville jag skynda mig underrätta er, på det att ni, om ni så finner lämpligt, må uppgöra saken i godo.

— Göra upp i godo? Men livad önska då de ka-naljerna af mig?

—• Det lär vara fråga om en flod, som rinner upp på er egendom och som ändrat sitt lopp och öfversväm-mat ett tegelbruk, tillhörigt nyssnämnde Lycurgus, samt en kvarn, tillhörig en annan person, och på så isätt förorsakat dem båda stora förluster. Min klient . . . ty lian ville nödvändigt, att jag skulle hjelpa honom ur denna klämma ... min klient, säger jag, yrkar, att ni återför floden till dess forna fåra för att undvika ytterligare förstörelse och att ni ersätter honom för den skada han lidit genom egarens vårdslöshet.

— Och det är jag som är egaren! . . . Om jag inlåter mig i en rättegång, så kommer den att blifva den första ”afkastning” jag fått af det berömda Alamillos, denna egendom som varit min, men nu, efter hvad det synes, tillhör hela verlden. Ty Lycurgus, på samma sätt som de öfrige landtbrukarne rundt omkring, liar årefter år så småningom inkräktat stora stycken deraf och det kommer att kosta mig mycken möda att återställa min egendoms rätta gränser.

— Detta blir en fråga för sig.

— Detta är visst inte någon fråga för sig. Saken är — utropade ingeniören utan att kunna återhålla sin vrede — att den verkliga rättegången kommer att bli den, som jag skall inleda mot det der packet. Utan tvif-vel hade föresatt sig att tråka ut mig och trakassera mig för att jag skall lemna dem i okvald besittning af deras rof. Vi skola väl se, om det finnes advokater och domare, som vilja låna sitt bistånd åt dessa lagkloka bönder, . hvilka

lefva på processer och på att sköfla andras egendomar. Jag tackar er, min unge herre, för att ni röjt för mig de skändliga planer, som hysas af dessa bondlymlar, som icke äro bättre än tjufvar. Och att tänka sig att sjelfva detta tegelbruk och sjelfva denna kvarn, hvarpå Lycurgus stöder sin rätt, äro min tillhörighet! . . .

— Man måste sorgfälligt pröfva egendomsbrefvet för att se, om det inte finnes preskription — sade Jacintito.

— Preskription! De uslingarne skola minsann inte få göra sig lustiga öfver mig. Jag hoppas att myndigheterna här i Orbajosa äro hederliga och omutliga. . . .

— Åli hvad det beträffar — utropade den lille advokaten lofordande. — Häradshöfdingen är en förträfflig person. Han kommer hit livar afton . . . Men det är besynnerligt att ni inte haft kunskap om herr Lycurgus' an-sprak. Har man ännu inte kallat er till förlikningsdom-stolen'?

-- Nej.

Da blir ni det väl i morgon . . . Ja, som sagdt, jag är mycket ledsen, att herr Lycurgus kommit i förväg och beröfvat mig nöjet och äran att försvara er sak, men det kan inte hjelpas . . . Lycurgus envisades i att jag

Doña Perfecto. 4skulle lijelpa lionom. Jag skall noggrannt studera mig in i saken.

Pepe inträdde i matsalen i ett miserabelt sinnestillstånd. Han blef varse doña Perfecta, som talade med Penitenciario, och Rosario stående ensam, med blicken riktad mot dörren. Utan tvifvel väntade hon på sin kusin.

— Jo du är en ljus gosse -— sade doña Perfecta med ett tvunget leende. — Du har förolämpat oss, du store ateist der; men vi förlåta dig. Du vet ju, att jag och min dotter äro två landtliga menniskor, som inte ega förmåga att höja oss till de matematikens regioner, der du vistas, men ändå . . . Ännu är det inte omöjligt, att du icke en vacker dag böjer knä framför oss och ber oss att undervisa dig i vår heliga lära.

Pepe svarade med obestämda fraser och artiga ursäkter.

— Hvad mig beträffar — sade herr Inocencio, i det han påtog sig en min af blygsamhet och mildhet — om jag under dessa obetydliga dispyter sagt något, som kunnat såra eder, herr José, så ber jag er om förlåtelse. Här äro vi alla vänner.

— För all del; jag tackar eder.

— Trots allt hvad som händt — förklarade doña Perfecta med ett leende mindre tvunget än förut — är jag alltjemt densamma som förr mot min älskade brorson; trots de extravaganta och åntireligiösa idéer han lagt i dagen . . . Hvad tror du t. ex. jag tänker sysselsätta mig med i afton? Jo med ingenting mindre än att söka få farbror Lycurgus att uppgifva sin afsigt att trakassera dig med den der processen. Jag har skickat bud på honom och man väntar honom redan derute. Var utan bekymmer, jag skall ställa saken i ordning, ehuru jag väl vet, att han inte har så alldeles orätt . . .

— Tack snälla faster — svarade den unge mannen och kände sig genomströmmad af den ädelmodiga tacksamhet, som så lätt föddes i hans själ.Pepe Rey riktade sin blick emot sin kusin och tänkte gå fram till henne, men några af presten skickligt framkastade frågor nödgade honom kvarstanna vid doña Per-fecta's sida. Rosario var nedstämd och åhörde med melankolisk likgiltighet den lille advokaten, som slagit sig ned bredvid henne och sökte underhålla henne med sitt dumma och inbilska prat, kryddadt med platta och smaklösa witzar.

— Det värsta för dig — sade doña Perfecta åt sin brorson, då hon såg, att han betraktade Rosario och Jacinto, som tillsammans bildade ett föga harmoniskt par — det värsta för dig är, att du har sårat den stackars Rosario. Du måste göra allt hvad du kan för att få henne god igen. Hon är så snäll, den stackars flickan.

— Ja hon är så snäll — tilläde presten — att jag-inte tviflar på, att hon kommer att förlåta sin kusin.

— Jag tror att Rosario redan har förlåtit mig — påstod Rey.

— Hvaroni icke, så varar vreden inte länge i så englarena hjertan som hennes — sade herr Inocencio ho-nungssött. — Jag har stort inflytande öfver barnet och skall försöka aflägsna ur hennes ädelmodiga sinne hvarje

ovänlig tanke mot eder. Bara jag säger några ord . . . .

Pepe Rey erfor som om ett moln lade sig öfver hans själ och sade afsigtligt.

— Jag tror inte det behöfs.

— Jag vill inte säga något åt henne nu — fortsatte presten, ty hon är så upptagen med att åhöra Jacin-tillo’s tokprat . . . Satans pojkar! Då de sätta till, så är det bäst att låta dem hållas.

Efter en stund infunno sig häradshöfdingen, borgmästarinnan och domprosten. Alla helsade på ingeniören, och man kunde af deras ord och åtbörder tydligt märka, att de tillfredsstälde den lifligaste nyfikenhet genom att beskåda honom. Häradshöfdingen var en af dessa unga spolingar, som sticka upp i dussintal vid våra plantskolorför frambringande af utmärkta män och hvilka, knappast utkläckta, aspirera till statens högsta äreställen. Han gaf sig ton af yttersta vigt och talacle mycket om sig sjelf och sin ungdomliga toga, derunder låtande framskina sitt stora missnöje öfver att icke med ens hafva blifvit ut-nämd till president i Högsta domstolen. I dessa oerfarna händer, åt denna uppblåsta hjerna, denna inbilska löjliga person hade staten lemnat det maktpåliggande och svåra värfvet att skipa mensklig rättvisa. Han förde sig som en fulländad hofman och lade i dagen den största petitesse och noggrannhet i allt, som rörde hans egen person. Han hade den obehagliga ovanan att oupphörligt aftaga ocli åter påsätta sig sin guldbeslagna pinceynez och talade beständigt om att han väntade att snart blifva förflyttad till Madriz (Madrid) för att der låna justitieministern sina oumbärliga tjenster.

Borgmästarens fru var en oförarglig menniska, som icke hade någon annan svaghet än den att tro sig hafva mycket relationer i hufvudstaden. Hon stälde till Pepe Bey åtskilliga frågor rörande de nyaste moderna och närnde namn på etablissement, der hon låtit förfärdiga en kofta eller ett ldädningssläp vid sitt sista besök i hufvud-. staden, då Muley-Abbås var der. Dessutom uppräknade hon ett dussin hertiginnor och markisinnor och talade om dem med en förtrolighet, som om de varit hennes käraste skolkamrater. Hon omtalade äfven att grefvinnan de M. (bekant för sina aftonunderhållningar) var en god vän till henne och att hon anno 60 gjort denna en visit, hvarvid grefvinnan bjudit henne med sig i sin loge på kungliga teatern, der hon hade sett Muley-Abbas klädd i morisk drägt och omgifven af hela sitt följe. Borgmästarinnan kunde prata, som man säger, och saknade icke kvickhet.

Herr domprosten var en gubbe af framskriden ålder, korpulent, rödbrusig, blodfull och apoplektisk; det föreföll som om hans lekamen blifvit så fet och frodig, att den sökte tränga sig ut ur sin egen hud, som blifvit alltförtrång. Han liade förut varit i kloster; talade icke om annat än religiösa ämnen, och visade alltifrån första stund det mest lifliga förakt för Pepe Rey. Denne visade sig allt mer och mer oförmögen att lämpa sig efter ett sällskap, som så föga öfverensstämde med hans smak. Hans karakter var ingalunda smidig, utan hård och saknade böjlighet, och Pepe föraktade att i sitt tal begagna sig af lögner, de jemkningar eller modifikationer språket erbjuder för att låta påskina en öfverensstämmelse i åsigter, som icke existerade. Han förhöll sig derför mycket allvarsam och tillbakadragen under hela loppet af den tråkiga aftonen, tvungen att fördraga ordsvallet från borgmästarinnan, livilken ehuru hon icke var Fama, dock hade privilegium på att uttrötta ett menniskoöra med hundra tungor. Om Pepe Rey under någon af de korta uppehåll, som hon förunnade sina åhörare, ville närma sig sin kusin, så kom Penitenciario fram och hängde sig fast vid honom som mollusken vid klippan, förde honom afsides med hemlighetsfull uppsyn och föreslog honom en promenad till Mundogrande tillsamman med herr Cayetano eller en fisktur vid Naharas klara vatten.

Ändtligen slog uppbrottstimmen, ty allting har ju ett slut här i verlden. Herr domprosten drog sig först tillbaka, lemnande efter sig ett betydligt tomrum, och kort derpå fans af fru borgmästarinnan kvar endast ekot, som liknade det sus, en nyss slutad storm kvarlemnar i det menskliga örat. Äfven häradshöfdingen beröfvade sällskapet sin närvaro och ändtligen gaf herr Inocencio sin systerson tecken att bryta upp.

— Se så gosse, det är sent -- sade han leende åt honom — Hvad du har tråkat ut den stackars Rosarito!'). . . Eller hur min flicka? Se så din skälm, hem med dig genast!

*) Diminntivänclelserna ito, ifa, illo, illa tilläggas ofta i förtroligt samspråk personnamnen i spanskan; så

Rosario, Rosarito, Rosarillo; Jacinto, Jacintito etc,— Det är tid på att gå till sängs — sade doña Perfecta.

— Tid på att arbeta — sade den lille advokaten.

— Jag må säga till honom aldrig så mycket, att han inte skall sitta uppe om kvällarne — tilläde presten — så bryr han sig ändå inte om det.

— Man har så mycket att göra . . . så förskräckligt mycket.

— Nej, säg hellre, att det är detta förbannade arbete du börjat på med . . . Han vill inte tala om det sjelf, herr José, men ni skall veta, att han börjat skrifva ett arbete om ”Kvinnans inflytande i det kristliga samhället” och dessutom ett annat kalladt, ”Återblick på den katolska rörelsen i ...” jag vet icke hvar . . . Som om du skulle förstå dig något på Inflytanden eller Återblickar . ... Pojk-slynglarne nu för tiden tro sig kunna livad som helst. IJf... de pojkarne ... Men nu måste vi gå hem. God natt min goda doña Perfecta... god natt herr José... Rosarito.

— Jag måste vänta på herr Cayetano, som lofvat ge mig Augusto Nicolás.

— Jemt skall du då lassa på dig böcker, gosse ... Ibland när du kommer hem, ser du minsann ut som en riktig laståsna. Men vi få väl lof att vänta då.

— Herr Jacinto — sade Pepe Rey — vill icke slu-ida till verket utan sakkännedom och förbereder sig derför noga, på det att hans arbeten må blifva en skattkammare af lärdom.

— Men gossen kommer att öfveranstränga sig. herr Inocencio — invände doña Perfecta. — För Guds skull var försigtig! Jag skulle hålla efter honom, så att han icke läste för mycket.

— Som vi i alla fäll måste vänta — sade den lille advokaten med märkbar inbilskhet i tonen, — så kan jag så gerna taga med mig tredje delen af Concilios också. Tycker du inte det, onkel?— Jo visst,... — låt den inte gå dig ur händerna. Det felades bara.

Lyckligtvis kom herr Cayetano snart (han brukade vanligen tillbringa sina aftnar hos herr Lorenzo Ruiz) och sedan onkel och systerson väl fått böckerna, så gingo de sin väg.

Rey läste i sin kusins sorgsna ansigte en liflig önskan att tala med honom. Han närmade sig henne, medan doña Perfecta och herr Cayetano tillsammans afhandlade en hushållsangelägenhet.

— Du har gjort mamma ledsen — sade Rosario åt honom.

I hela hennes sätt röjde sig fruktan och ångest.

— Ja — svarade den unge mannen. — Jag har gjort din mamma ledsen; och jag har gjort dig ledsen...

— Nej inte mig. Jag tyckte också, att Jesusbarnet inte borde hafva byxor.

— Men jag hoppas, att ni båda skola förlåta mig. Din mamma var nyss så vänlig mot mig . . .

Plötsligt ljöd doña Perfectas röst från matsalen med ett så skarpt tonfall, att Pepe spratt till af förskräckelse, som om han hört ett nödrop. Rösten sade befallande:

— Gå och lägg dig, Rosario!

Förvirrad och full af ångest gick flickan några slag omkring i rummet och låtsade som om hon sökte något. Då hon passerade förbi sin kusin, hviskade hon sakta:

— Mamma är ond på dig.

— Men . . .

— Hon är ond på dig . . . var på din vakt, var på din vakt!

Och derpå försvann hon, följd af doña Perfecta. Farbror Lycurgus väntade på señoran derute och under en god stund derefter hörde man bondens och doña Perfectas röster i förtroligt samspråk.

Pepe stannade ensam kvar med herr Cayetano, hvil-ken tog ett ljus och sade;— God natt Pepe! Tro inte att jag

tänker lägga mig, utan jag går att arbeta . . . Men hvarför är du så tankfull? Hvad står på? ... Ja, till arbete. .Tag håller på att samla material till en afhandling öfver Orbajosa's adelsfamiljer . . . Jag har påträffat upplysningar och fakta af största vigt. Det behöfs blott att se igenom och ordna dem. I alla skeden af vår historia hafva Orbajosa's innevånare utmärkt sig för sin ridderlighet, sin ädelhet, sin tajsperhet, sitt förstånd. Derom tala Mejicos eröfring, Kejsarens krig, Filips krig mot kättarne. . . Men är du sjuk? Hvad går åt dig?.. . Ja, framstående teologer, tappre krigare, eröfrare, helgon, biskopar, poeter, statsmän, alla slags utmärkta män ha födts och fostrats i detta lökens anspråkslösa hemland ... I hela kristenheten fins det icke en mera ryktbar stad än vår. Dess dygder och ära fylla hvarje blad i fäderneslandets historia och ändå är icke det allt.. . Godt, jag ser hvad som går åt dig, du är sömnig; god natt... Jag skulle icke mot allt guld i verlden vilja byta äran att vara en son af detta ädla land. Augusta kallade de gamle vår stad, augustísima kallar jag den nu, ty nu liksom fordom äro själsadel, ädelmod, tapperhet och frikost.ighet, de dygder, som här gå i arf. . . God natt då, kära Pepe . .. jag inbillar mig, att du inte är riktigt kry. Har måltiden inte bekommit dig väl?.. . Alonso González de Busta-mante har rätt då hän i sin Floresta amena säger om Orbajosas innevånare, att de ensamma skulle kunna gilva storhet och ära åt ett kungarike. Tror du inte det också?

— Jo, jag är alldeles öfvertygad derom — svarade Pepe Rey och skyndade hastigt till sitt rum.Tvedrägten blir allt större.

Under de följande dagarne gjorde Eey bekanskap med åtskilliga af stadens innevånare, besökte Casinot och ingick vänskapsförbindelser med några af de personer, som fördrefvo sitt lif i denna klubbs salar.

Men Orbajosas ungdom tillbringade icke hela sin tid der, såsom illviljan skulle kunna förutsätta. Vid hörnet af domkyrkan, eller på den öppna lilla plats, der de tva förnämsta gatorna, Calle del Condestable och la Tripería korsa hvarandra, såg man hvarje eftermiddag en hop ungherrar, elegant insvepta i sina mantlar, stå på vakt för att se folket passera förbi. Om vädret var vackert begaf sig denna det urbsaugustensiska ljusets riddarvakt med den oumbärliga lilla manteln ut till Barfota-nunnornas berömda promenad. Denna bestod af tvenne rader tvinsjuka träd och några färglösa buskar. Der mönstrade den lysande pleiaden herr Den eller Dens unga döttrar, som också gått ut att spatsera, och så förflöt eftermiddagen i allt lugn. Vid skymningen fyldes Casinot på nytt, och en del af medlemmarne hängåfvo sig med sitt upplysta förstånd åt spelets lockelser, andra åter läste tidningarne, under det att de fleste samspråkade i kaféet om diverse saker såsom politik, hästar, tjurar eller skvallerhistorier. Slutet på alla debatter blef alltid, att man proklamerade Orbajosa's och dess innevånares öfverlägsenhet öfver jordens öfriga städer och folk.

Dessa förträffliga liedersmän utgjorde stadens elitkår. Somliga af dem vore rike egendomsegare, andra utfattiga, alla utan någon högre ärelystnad. De egde det oomkull-runkliga lugnet hos tiggaren, som icke åstundar något, så länge han icke saknar en brödkant för att bedraga hungern eller solen att värma sig vid.

Hvad som i synnerhet utmärkte de af Orbajosa's in-nevånare, som tillhörde Casinot, var en känsla af liflig fiendtlighet mot allt, som kom utifrån. Och så snart någon främling uppträdde i dessa majestätiska salar, så trodde de honom kommen för att draga i tvifvelsmål öfverlägsenheten hos lökens fädernesland eller för att afundsjukt förringa de obestridliga fördelar naturen tillerkänt dem.

Då Pepe Rey presenterade sig, mottogo de honom med en viss förbehållsamhet, och som det i Casinot fans öfvérflöd på kvickt folk, så hade den nye medlemmen knappast varit der en kvart, förrän man om honom hade sagt alla möjliga slags kvickheter. Då han på medlem-marnes upprepade frågor svarade, att han kommit till Orbajosa med uppdrag att undersöka Naliara's flodbädd och uppgöra ett förslag till en jernvägslinie, så kom man öfverens om, att herr José var en inbilsk herre, som ville ge sig ton af att kunna leta rätt på stenkolsgrufvor och bygga jernvägar. Någon tilläde:

— Men då har han just kommit på rätta platsen. De der lärde herrarne tro, att vi här äro tokar och att man kan dra oss vid näsan med vackra ord . . . Han har kommit hit. för att gifta sig med doña Perfectas dotter, och när han talar om Nahara, är det bara för att slå dunster i ögonen på oss.

— I morse — inföll en annan, en bankrutt köpman — sade man mig hos Dominguez, att den junkern inte eger ett öre utan kommer hit för att låta sin fäster underhålla honom och för att på samma gång söka knipa Rosarito.

— Han lär hvarken vara ingeniör eller någonting som det är bevändt med — tilläde en herre, som planterade oliver på sin egendom och hade den intecknad för dubbla värdet. — Men så är det. . . Dessa utsvultna herrar fran Madrid tro, att de kunna komma och lura oss stackars landtbor och att vi här gå klädda som vild-darne.. .88

— Man kan se på honom, att han är utsvulten.

— I går afse sade lian oss halft på skämt ocli halft på allvar, att vi voro en hop lata barbarer.

— Att vi lefde liksom beduiner, liggande i solskenet.

— Att vi lefde i inbillningen.

— Ja just det: att vi lefde i inbillningen.

— Att vår stad icke var en bit bättre än Marocko.

— Man kan bli utom sig, då man hör något sådant. Hvar har han väl sett (om inte i Paris) en gata, som går upp emot Galle del Condestable, som har sju sådana präktiga hus i rad alltifrån doña Perfecta's till Nico-lasita Hernández'. . . Tro de kanaljerna kanske, att man ingenting sett eller inte varit i Paris . . .

— Han slog fram helt fint, att Orbajosa var en stad af tiggare och lät oss förstå, att vi här lefva i det största elände utan att göra oss räkning derför.

— Vid Gud, kommer han till mig med något dylikt, så svarar jag för att det blir ett uppträde i Casinot, — utropade kronouppbördsmannen. — Iivarför talade ni inte om för honom, hur många arrobas ättika Orbajosa producerade förra året. Vet han inte, det dumhufvudet, att under goda år Orbajosa kan ge bröd åt hela Spanien, ja hela Europa. Visserligen ha vi nu under jag vet ej hur många år haft dåliga skördar; men det är bara undantag från regeln. Och lökskörden sen? Vet inte den junkern, att lökarne från Orbajosa kommo juryn att gapa af förvåning vid utställningen i London?

Dylika samtal hördes i Casinots salar under dessa dagar. Men trots allt detta prat och skvaller, som är alltför vanligt i småstäderna — dess stoltare ju mindre de äro —, så fann Rey äfven uppriktiga vänner bland de bildade, ty alla voro icke bakdantare, ej heller saknades det personer med sundt förnuft i staden. Men vår hjelte hade det felet, om det nu kan kallas ett fel, att han lade i dagen sina känslor med ovanlig öppenhet, och detta förskaffade honom många ovänner.Dagarne gingo. Förutom den naturliga motvilja, som sällskapslifvet i biskopsstaden ingaf honom, började flere andra förhållanden af obehaglig natur att i hans sinne framkalla en djup nedslagenhet. Främst bland dessa ledsamma förhållanden nämna vi den omständigheten, att han besvärades af en skara processlystne, som likt en rofgirig hop slogo ned öfver honom. Det var icke endast farbror Lycurgus utan äfven många andra kringboende jordegare, som yrkade på skadestånd och ersättning eller också affordrade honom räkenskap för land, förvaltade af hans farfar. Äfven framlade de för honom en fordran på skadestånd för ett arrendekontrakt, som hans mor afslutat, men som, efter hvad det tycktes, icke hade blif-vit fullgjordt och likaså ville man, att han skulle erkänna sig skyldig att betala ett besynnerligt hypotekslån, som en hans farbroder upptagit på Alamillos. Han hade råkat in i en riktig myrstack, ett maskbo, der det hvimlade af processer. Han hade ämnat afsäga sig eganderätten till sin jord; men känslan af hans värdighet förmådde honom att icke ge vika för de slipade böndernas knep; och då kommunen också framställde fordran på. honom, föregif-vande att ett närliggande berg de Propios med orätt blif-vit räknadt som tillhörande hans egendom, såg sig den olycklige unge mannen tvungen att söka bevisa grundlösheten af de tvifvel angående hans eganderätt, som oupphörligen framkastades. Det var en hederssak för honom och det fans ingen annan hjelp än att processa eller dö.

Doña Perfecta hade i sitt ädelmod lofvat hjelpa honom ut ur dessa obehagliga förvecklingar genom en vänlig uppgörelse; men dagarne gingo, utan att den förträffliga fruns goda tjenster visade något resultat. Högen af stämningar och processer tillväxte med den hotande hastigheten af en våldsam sjukdom. Pepe Rey tillbragte långa stunder af dagen på rådstugan, afgifvande förklaringar, besvarande fragor och invändningar, och då han

uttröttad och förargad begaf sig derifrån, möttes han vid hemkomsten afden kantiga groteska figuren af advokaten, som kom med den vanliga laddningen stänipelpapper, fullklottrade med afskyvärda juridiska termer . . . för att han skulle sätta sig in i frågan.

Man inser lätt,. att Pepe ieke var den man, som kunde stå ut med ett dylikt lif, helst om han hade frihet att resa sin väg. För hans fantasi antog hans ädla moderstad formen af ett gräsligt vilddjur, som slog sina skarpa klor i honom och sög ut hans blod. För att befria sig behöfdes enligt hans tanke endast att fly; men ett djupt intresse, en röst från hjertat kvarhöll honom, bindande honom med starka band vid martyrskapets klippa. Emellertid började han känna sitt sinne rubbas ur jemvigt, och känna sig så främmande i denna rättegångarnes, antikviteternas, afundsjukans och förtalets dystra stad, att han föresatte sig att lem na den utan uppskof utan att derför uppgifva den plan, som ursprungligen fört honom dit. En morgon, då han fann tillfället gynsamt, framlade han sin plan för doña Perfecta.

— Min käre brorson — svarade denna med sin vanliga vänlighet — öfverila dig icke. Du är ju eld och lågor. Alldeles som din far ... en sådan menniska! Du är som en gnista . . . Jag har ju sagt dig, att jag med mycken glädje skall se dig som min son. Äfven om du inte egde de goda egenskajier och de talanger, som utmärka dig (om du också icke saknar dina små fel); äfven om du inte vore en så föträfflig ung man, som du är, så behöfdes det icke mera än att din fader, till hvilken min dotter och jag stå i så stor tacksamhetsskuld, önskar denna förening för att. jag skall ge mitt bifall. Rosario kommer inte heller att göra någon invändning, om jag en gång går in derpå. Nå hvad béhöfves väl mer? Ingenting, bara att ha en smula tålamod. Giftermålet kan inte arrangeras så brådstörtadt som du önskar, ty det skulle kanske kunna ge anledning till uttydningar, som voro mindre gynsamma för min älskade dotters heder . . . Ja,du tänker naturligtvis bara på maskiner och vill att allt skall gå med ånga. Men haf då en smula tålamod gosse . . . hvad har du för brådska? Denna afsky för vårt stackars Orbajosa, som fått makt med dig, är bara en nyck. Men der ser man: du kan inte trifvas annat än bland grefvar och markiser och talare och diplomater . . . Du vill gifta dig och för alltid skilja mig från min dotter — fortsatte hon och torkade bort en tår. — Men då det nu en gång måste bli så, du hänsynslöse gosse, så kan du väl åtminstone ha den barmhertigheten att något uppskjuta det der giftermålet, som du längtar så efter. Kors så otålig du är och hvad du har blifvit häftigt förälskad! Jag trodde inte, att en stackars småstadsflicka som min dotter skulle kunna uppväcka så vulkaniska lidelser.

Pepe Rey gaf icke vika för fasterns resonnemang, • men ville dock icke motsätta sig hennes vilja. Han beslöt derför att vänta så länge det var honom möjligt. Ett nytt obehag lades snart till alla de andra, som redan förbittrade hans uppehåll i Orbajosa. Han hade nämligen redan varit der två månader, utan att under hela denna tid hafva mottagit ett enda bref från sin fader. Detta kunde icke tillskrifvas något slarf på postkontoret i staden, ty postmästaren var doña Perfectas vän och protegé och uppmanades dagligen af henne att noga se till, att intet bref adresseradt till hennes brorson förkomme. Brefbä-raren, Cristóbal Ramos med tillnamnet Caballuco, med hvilken vi redan gjort bekantskap, brukade äfven, då han kom till doña Perfecta, få uppbära skarpa och energiska förebråelser.

— Jo, det är just ett skönt postverk ni har! . . . Hur kommer det sig, att min brorson inte fått ett enda bref under hela den tid han varit i Orbajosa? Men när utdelningen af brefven är anförtrodd åt en sådan vindflöjel som du, hvad kan man väl begära? Jag skall skrifva till gu-venören och klaga, sä att han bättre ser efter, hvad det är för ena personer man använder i postens tjenst.sí

Caballuco ryckte på axlarne och betraktade Rey med uttryck af den fullkomligaste likgiltighet.

En dag inträdde lian med ett bref i handen.

— Gud ske lof — sade doña Perfecta åt sin brorson.

— Här har du bref från din far. Se så, se glad ut . gosse! Min herr bror har skrämt oss duktigt, genom sin lättja, att skrifva . . . Hvad säger han? jag hoppas han mår bra — fortsatte hon, då hon såg, att Pepe Rey slet upp kuvertet med feberaktig otålighet.

Redan vid genomläsandet af de första raderna bleknade ingeniören.

— Herre Jesus, Pepe . . . hvad är det? — utropade doña Perfecta, oroligt resande sig. — Är din pappa sjuk?

— Brefvet är icke från min far — svarade Pepe, med den största bestörtning målad i sitt ansigte.

— Nå men hvad är det. . .?

— Ett meddelande från arbetsministeriot, att man fråntagit mig det uppdrag, som blifvit mig anförtrodt. . .

— Huru . . . är det möjligt?

— Afsked på grått papper och det i uttryck, som äro föga smickrande för mig.

— Har man sett på sådant kanaljeri? — utropade doña Perfecta, hemtande sig från sin förvåning.

— Hvilken skymf! — mumlade den unge mannen.

— Det är första gången i mitt lif jag blifvit behandlad på detta sätt!

— Men hvad i Guds namn går det då åt regeringen? Att behandla dig så! Vill du att jag skall skrifva till Madrid? Jag har mycket relationer der och skulle nog kunna ställa så till, att regeringen godtgjorde sitt oförlåtliga fel och gåfve dig upprättelse.

— Tack, fäster, men jag vill inte ha några rekommendationer —- sade den unge mannen buttert.

— Ja livad de kunna vara orättvisa! Ett sådant godtycke . . . Att sä dér behandla en ung man med dina88

förtjenster, en framstående vetenskapsman . . . Det är så man .kan bli rasande.

— Jag skall taga reda på — sade Pepe energiskt — hvem det är, som sysselsätter sig' med att skada mig.

— Ja, den der ministern . . . Men, hvad kan man väl också vänta sig af dessa eländiga politici?

— Här fins det någon, som föresatt sig att drifva mig till förtvifian — påstod den unge mannen, synbart upprörd. — Detta är icke ett verk af ministern, nej, denna motgång såväl som alla andra jag erfar här äro resultaten af en hämdplan, en hemlig intrig, en oförsonlig fiendskap. Och var säker på, min goda faster, att denna plan, denna intrig, denna fiendskap leder sitt ursprung just från Orbajosa.

— Är du tokig — svarade doña Perfecta halft medlidsamt. — Du ha fiender i Orbajosa? Skulle någon här söka hämnas på dig? Se så, Pepe lilla, du är från dina sinnen. Ditt hufvud har blifvit förvirradt genom läsningen af de der böckerna, som påstå, att vi härstamma från apor eller markattor.

Vid dessa sista ord smålog hon ömt och tilläde derpå med en ton af öm och förtrolig förebråelse:

— Min gosse, vi här i Orbajosa kunna vara dumt och simpelt folk utan bildning, elegans eller god ton; men i uppriktighet och ärlighet kan ingen öfverträffa oss, ingen, det försäkrar jag dig.

— Tro inte — sade den unge mannen — att jag anklagar någon här i huset. Men jag är öfvertygad om, att här i denna stad befinner sig min oförsonlige och hätske fiende.

— Jag önskar du kunde visa mig på denne teater-!,0f — svarade doña Perfecta och log på nytt. — Jag antar att du inte anklagar farbror Lycurgus eller någon at de andra stackrarne, som börjat process med dig, der-för att de tro sig böra stå på sin rätt. Och i parentes sagdt, så ha de inte så alldeles orätt i detta fall. -Föröfrigt så håller farbror Lycurgus mycket af dig. Det har han sagt mig sjelf. Från första stund han såg dig, tog du hans hjerta med storm, och den stackars gubben är så förtjust i dig .. .

— Ja . . . mycket förtjust! — mumlade Pepe.

— Var nu inte dum — fortsatte doña Perfecta, i det hon lade handen på hans skuldra och noga betraktade honom. — Inbilla dig nu inte några dårskaper utan var öfvertygad om, att din fiende, om det nu finnes någon sådan, vistas i Madrid, denna förderfvets, afundsjukaus och konkurrensens medelpunkt, och inte i vår fredliga och lugna vrå af verlden, der allt är endrägt och god vilja . .. Utan tvifvel är det någon, som afundas dig dina för-

tjenster .,. . Men för all del, om du önskar resa för att utforska orsaken till denna ledsamma förveckling och begära förklaringar af ministern, så stanna inte af hänsyn till oss.

Pepe Rey fixerade fasterns ansigte, som om han ville tränga ned ända till djupet af hennes själ.

-— Ja, om du önskar resa, så stanna inte för vår skull, hör du — upprepade doña Perfecta med ett beundransvärdt lugn och med uttryck af den renaste uppriktighet och otvungenhet i sitt ansigte.

— Nej. Jag ämnar inte resa.

— Så mycket bättre; jag tycker du gör rätt i att stanna. Här är du mera säker trots alla misstankar, hvarmed du plågar dig. Stackars lilla Pepe! Ditt goda hufvud, ingenting annat än ditt ovanligt goda hufvud är orsaken till din motgång. Vi stackars enfaldiga småstadsbor här i Orbajosa lefva lyckliga i vår okunnighet. Jag är ledsen, att du inte trifs. Men är det väl mitt fel, att du har tråkigt och gör dig onödiga bekymmer ? Behandlar jag dig inte som en son? Har jag inte mottagit dig med öppna armar i mitt hus ... Kan jag väl göra mera för dig? Om du trots allt detta icke tycker om oss, om du visar en motvilja för oss, hånar vår religion och ringaktarvåra vänner, är det kanske der för att vi inte behandla dig väl?

Doña Perfectas ögon voro fuktiga.

— Käraste faster — sade Bey, kännande sin vrede smälta bort. — Jag har mycket att förebrå mig, sedan jag blifvit gäst i detta hus.

—• Se så var inte enfaldig . . . Förebrå dig, så du pratar. Personer af samma familj emellan, förlåter man allt.

— Men hvar är Bosario? — frågade den unge mannen, i det han reste sig. — Får jag inte se henne i dag heller?

— Hon är bättre. Vet du, hon ville inte komma ner i dag.

— Då går jag upp till henne.

— Hvad tänker du på gosse! Flickan har ett sådant besynnei'ligt lynne ... I dag envisas hon att inte gå ut ur sitt rum. Hon har reglat inifrån.

— Det var besynnerligt.

— Det går väl öfver. Jag är säker på, att det snart går öfver. Yi ska se till, om vi inte i afton kunna få dessa melankoliska tankar ur hennes hufvud. Om vi skulle taga och ställa till en liten aftonbjudning för att förströ henne. Du borde gå öfver till herr Inocencio och be honom komma hit i afton med Jacintillo.

— Jacintillo!

— Ja, ser du, när Bosario får dessa anfall af melankoli, så är den der pojken den ende, som kan muntra upp henne.

— Men jag vill gå upp till henne . . .

— Ar du tokig gosse! det går inte an.

— Kors, en sådan etikett här i huset!

— Du gör narr af oss. Hör hvad jag säger dig.

— Men jag vill tala med henne.

— Det kan du inte få. Så litet du känner min flicka !

— Jag trodde jag kände henne väl. . . Godt jag skall stanna här nere,., Men denna ensamhet är odräglig.— Här kommer notarien.

— Jag önskar honom katten i våld!

— Och jag tror, att prokuratorn också är här . . . det är en förträfflig menniska.

— Jag önskar han vore hängd.

— Affärer, som röra ens eget intresse, tjena till att förströ sinnet, min gosse. Här kommer någon... Jag tror det är agronomen, som valts till sakkunnig. Jo nu får du göra!

— Ett helvetes göra!

— Hallå, om jag inte bedrager mig, så var det farbror Lycurgus och Pasa-largo, som nyss kommo.

— Jag går och dränker mig.

— Hvad da är besynnerlig! De, som hålla af dig så mycket... Se der ha vi poliskommissarien för att ingen skall felas. Han kommer väl för att kalla dig till rätten.

— För att lägga mig på pinbänken.

Alla de uppräknade personerna inträdde i salen.

— Adjö Pepe, förströ dig nu — sade doña Perfecta.

— Jag önskar jag vore hundra mil härfrån — utropade den unge mannen förtviflad.

— Herr José . . .

— Min bäste herr José . . .

— Käraste herr José . ..

— Goa herr José ...

— Herr José, min bäste vän . . .

Då Pepe Eey hörde deras sockersöta helsningar, utstötte han en djup suck och gaf sig i deras våld. Han öfverlemnade sig med kropp och själ åt sina bödlar, som svängde förskräckliga blad af stämpelpapper i luften, under det att offret, med ögonen höjda mot himmeln, sade med kristlig ödmjukhet för sig sjelf:

— Fader, hvi hafver du öfvergifvit mig?Systrarne Troya.

Kärlek, vänskap och sympati, fritt utbyte af tankar och känslor var .hvad Pepe nödvändigt behöfde. Och då han saknade detta, blef han allt dystrare till sinnes ocli hans inre missmod gjorde hans sätt bittert och frånstötande. Dagen efter de tilldragelser vi omnämt i föregående kapitel, plågades han mer än någonsin af kusinens alltför långa och hemlighetsfulla frånvaro. I början hade man uppgifvit ett lätt illamående som skäl, men nu talade man om nycker och nervös retlighet, allt af mera svårförklarlig natur. Rey förvånades öfver ett uppförande, som så stod i strid med det intryck han fått af Rosario. Pyra dagar hade förflutit, utan att han sett henne, ehuru det sannerligen icke felades honom lust att vara vid hennes sida; och situationen skulle blifva både obehaglig och löjlig, om han icke med fast beslutsamhet toge ett afgö-rande steg.

— Pår jag inte se min kusin i dag heller? — frågade han sin faster med illa doldt missnöje, då de stego upp från middagen.

— Nej, inte i dag. Gud skall veta, att jag är ledsen deröfver ... Jag har hållit en lång straffpredikan för henne i dag. På eftermiddagen kanske . . .

Misstanken att hans älskvärda kusin icke af egen fri vilja inspärrat sig på detta besynnerliga sätt, utan att hon snarare vore ett försvarslöst offer för någon, förmådde honom att beherska sig och vänta. Hade icke denna misstanke varit, så hade han gifvit sig af redan samma dag. Han var öfvertygad om, att Rosario älskade honom, men det var ögonskenligt, att en okänd makt arbetade på att skilja dem åt. Och han ansåg derför, att det var hans pligt som hederlig karl att stanna kvar och utforska,hvar denna ondskefulla makt vore att finna, samt motarbeta den så långt det stode i hans förmåga.

— Jag hoppas, att Rosarios envishet inte skall räcka länge — sade han till doña Perfecta, döljande sina verkliga känslor.

Samma dag fick han ett bref från sin far, hvari denne beklagade sig öfver att icke hafva fått någon underrättelse från Orbajosa, en omständighet, som ännu mer ökade inge-niörens oro och förvirring. Efter att en lång stund hafva ströfvat omkring i trädgården, begaf han sig till Casino!. Han trädde in dit likt en förtviflad, som störtar sig i hafvet.

I de större salame träffade han en mängd personer, som pratade eller diskuterade. På ett håll sökte man med logisk skärpa gå till botten med några svårlösta problem angående tjurfäktningar; på ett annat afhandlade man frågan hvilken asneras var den bästa i Orbajosa och Villahorrenda. Uttråkad till det yttersta öfvergaf Pepe Rey dessa debatter och begaf sig till tidningsrummet, der han bläddrade igenom åtskilliga tidskrifter ritan att finna något nöje i läsningen; och efter att hafva gått genom det ena rummet efter det andra befann han sig slutligen utan att veta, huru det. tillgått, vid spelbordet. Nära två timmars tid stannade han kvar i klorna på den gula förskräckliga demon, hvars gyllene lysande ögon ega förmågan att på samma gång fängsla och plåga. Men icke ens spelets sinnesrörelser förmådde skingra hans dysterhet. Samma missmod, som kort förut fört honom till den gröna mattan, dref honom nu också derifrån. Han flydde undan larmet och slog sig ned i ett rum afsedt för aftonunderhållningar, hvarest för tillfället icke en lefvande själ befann sig. Hågløst satte han sig ned vid fönstret och blickade ut åt gatan.

Denna var mycket smal och trång och egde flera hörn och krökar än hus. Den dystra väldiga domkyrkan reste sin mörka förvittrade stenmur i fonden och kastade sin skugga öfver hela gatan. Pepe Rey såg åt. alla håll.uppåt och nedåt, öfverallt rådde en djup graflik tystnad; icke ett steg, icke en röst, icke en skymt af någon men-niska. Men 'snart nåddes hans öra af besynnerliga ljud, liknande hviskandet af kvinnoläppar, derpå hörde han gnisslandet af gardiner, som drogos upp. Han uppfångade några ord och hörde slutligen någon med behaglig röst gnola på en visa, en knähund, som skälde, samt andra tecken till mensldig existens, som föreföllo honom egendomliga på ett dylikt ställe. Då Pepe Rey såg närmare efter, märkte han att dessa ljud utgingo från en ofantlig-balkong med jalousier, som var belägen midt emot fönstret der han satt. Han hade ännu icke slutat med sina iakttagelser, då en medlem af Casinot plötsligen stack upp vid hans sida och skrattande sade till honom:

— Aha herr Pepe, en sådan skälm! Här har ni stängt in er för att skalkas med flickorna!

Den, som yttrade dessa ord, var herr Juan Tafetán, en angenäm kurre och en af de få i Casinot, som hade visat Rey uppriktig vänskap och beundran. Med sitt einnoberröda lilla ansigte, sina svartfärgade mustacher, lifliga små ögon, obetydliga gestalt och hår, som med stor omsorg var kammadt så, att det skulle dölja hans skallighet, gjorde herr Juan Tafetán en figur, som betydligt skilde sig från Antinous'. Men han var mycket sympatisk, och egde i synnerhet en stor talang att berätta roliga historier. Han skrattade ofta och mycket, och dallan gjorde det, betäcktes hans ansigte med groteska rynkor ända från hårfästet ned till skägget. Trots sina anlag för pikanta skämt och det bifall hans talang aldrig felade framkalla, talade han aldrig illa om folk. Alla höllo af honom, och Pepe Rey brukade tillbringa angenäma stunder i hans sällskap. Den stackars Tafetán hade förut varit anställd i något embetsverk i provinsens liufvudstad, men lefde nu i Orbajosa på en anspråkslös lön, otillräcklig för hans uppehälle. Men hvad som felades förskaffade han sig genom att spela klarinett vid processioner ochhögtidsdagar i kyrkan samt på teatern, så ofta något koppel förtviflade skådespelare uppträdde i dessa trakter i den djerfva afsigten att gifva representationer i. Orbajosa.

Men det mest karakteristiska draget hos herr Juan Tafetán, var hans böjelse för vackra flickor. Förr i tiden då han icke behöfde dölja sin kala hjessa med hårstrån fulla af pomada, då han icke färgade sina mustascher och gick rak och upprätt till följd af årens ringa tyngd, hade han varit en förskräcklig Don Juan. Att höra honom berätta om sina eröfringar var något, man kunde skratta ihjel sig åt, ty det finnes olika Don Juaner bland Don Juanerna och denne var en af de värste.

— Hvilka flickor? Inte kan jag se några flickor, — svarade Pepe Rey.

— Så oskyldig ni gör er!

En af jalousierna på balkongen drogs undan, och man såg ett ungdomligt, leende och förtjusande ansigte, som i

samma ögonblick försvann likt en låga, utsläckt af vinden.

— Jo nu ser jag.

— Känner ni dem inte?

— Nej, visst inte.

— Det är Troya's, flickorna» Troya. Kors känner ni inte dem. . . Tre stiliga flickor, döttrar till en öfverste, som stupade anno 54 på gatorna i Madrid.

Jalousien drogs undan på nytt, och tvenne ansigten visade sig nu på samma gång.

— De göra narr af oss — sade Tafetán och gjorde ett vänskapligt tecken åt flickorna.

— Känner ni dem?

— Om jag känner dem ? De stackrarne lefva i yttersta armod. Jäg vet minsann inte, huru de kunnna existera. Då Francisco Troya dog, anstälde man en insamling för dem; men det förslog inte långt.

— Stackars flickor! Jag gissar att de inte äro några mönster af ärbarhet.— Hvarför inte! . . . Jag tror icke, hvad man pratar i staden om dem.

På nytt drog man undan jalousien.

— God dag flickor — ropade herr Juan Tafetán till de tre flickorna, som visade sig i en artistisk grupp. — Den här herrn säger, att man icke bör sätta sitt ljus under en skäppa och att ni skola draga undan líela jalousien.

Men jalousien drogs för igen och ett muntert skratt från de tre flickorna klingade egendomligt ut öfver den dystra gatan. Det lät som om en skara fåglar hade flugit öfver den.

— Skola vi gå dit? — frågade Tafetán plötsligt.

Hans ögon lyste och ett skälmskt leende lekte på

de svartblå. läpparne.

— Men hvad är det för slags menniskor?

— Se så kom herr de Rey ... De stackars flickorna äro ärbara. Bali! De lefva på luft likt kameleonterna. Den som ingenting har att äta, kan inte synda. Och de stackarne äro alldeles tillräckligt dygdiga. Skulle de också synda något, så är den beständiga fasta de måste underkasta sig tillräcklig bot.

— Nåväl, låt oss gå!

Ögonblicket derefter inträdde herr Juan Tafetán och Pepe Rey i deras rum. Det skar Pepe i hjertat att se denna fattigdom, som gjorde våldsamma ansträngningar för att icke synas som sådan. De tre flickorna voro mycket vackra, i synnerhet de två yngsta, mörka, bleka, med svarta ögon och smärt växt. Hade de haft vackra skor och klädningar skulle de sett ut som hertigliga telningar, som väntade på att inympas i någon fursteslägt.

När de besökande inträdde, visade flickorna sig först mycket tillbakadragna, men snart började deras , muntra och glada natur att taga ut sin rätt. De lefde i armod, likt fåglar i bur, som fortsätta att sjunga bakom gallret samma sånger de sjungit i lundens öfverflöd. De till-bragte sin dag med att sy, något som antydde attde åtminstone sträfvade att vara. ärbara, men i Orbajosa ville ingen person i deras samhällstållning umgås med dem. De voro till en viss grad bannlysta och utstötta ur samhället, och detta förhållande tydde på, att de på ett eller annat sätt uppfört sig skandalöst. Men till sanningens ära måste man säga, att flickorna Troya's dåliga rykte endast hade sin grund i den omständigheten, att de voro skvalleraktiga, intriganta, fulla af upptåg och att de satte sig öfver hvad andra ansågo passande. De skrefvo anonyma bref till allvarliga personer; de gåfvo öknamn åt hvar lefvande själ i Orbajosa, alltifrån biskopen till den lägste gycklare; de kastade småsten på de förbigående och ropade an dem från sitt gömställe bakom fönstergallret för att sedan skratta åt deras förvåning och bestörtning; de hade reda på allt, som hände i grannskapet, tack vare sitt flitiga bruk af alla hål och öppningar i huset; de sjöngo

ute på balkongen om nätterna; de satte på sig masker vid karrie-valstiden och gingo in i de finaste husen, samt hade andra upptåg och friheter, som kunna tolereras i en småstad. Men livad nu än orsaken må hafva varit, säkert är, att det vackra Troyanska triumviratet var brännmärkt; en brännmärkning af det slag, som man har att tacka någon nogräknad granne för och som följer en ända bortom grafven.

— Detta är den herrn, som påstås hafva kommit hit för att leta rätt på guldgrufvor — sade en.

— Och rifva ner domkyrkan för att bygga upp ett garfveri med stenarne — tilläde en annan.

— Och utrota löken i Orbajosa för att i stället sätta bomull och kanel.

Pepe kunde icke afhålla sig från att skrattaNvid dylika vidunderliga historier.

— Nej, han kommer bara för att skaffa sig en samling vackra flickor och taga dem med sig till Madrid — sade Tafetán.

— Ack, jag skulle inte ha något emot att komma med — utropade en af flickorna.

Doña Perfecta. 5— Jag tar med mig alla tre, alla tre — försäkrade Pepe. — Men säg mig nu; hvarför skrattade ni ät mig, då jag satt vid fönstret i Casinot?

Dessa ord gåfvo signal till nya skrattsalfvor.

— De äro så dumma — sade den äldsta.

— Det var derför, att vi sade, att ni förtjenade bättre öde än att bli gift med doña Perfectas dotter.

— Det var derför, att hon sade, att ni bränner era kol förgäfves och att Kosarito bara tycker om prester.

— Så du kan hitta på! Det har jag aldrig sagt. Det var du, som sade, ätt herrn här var en luthersk ateist och att han går in i kyrkan med hatten på sig och med cigarr i munnen.

— Ja, men det har inte jag satt ihop — påstod den yngsta — ty jag fick höra det i går af Suspiritos.

— Men hvem är denna Suspiritos, som säger sådana galenskaper om mig?

— Suspiritos är ... Suspiritos.

— Hör nu flickor — sade Tafetán med sockersöt ton. — Här kommer karlen med apelsinerna. Eopa på honom, så skall jag bjuda er på apelsiner.

En af flickorna ropade på mannen.

Det samtal, som flickorna inledt, misshagade mycket Pepe Eey och förjagade det första lätta intrycket af välbehag, som han erfor vid att befinna sig bland dessa glada och meddelsamma menniskor. Han kunde dock icke återhålla ett leende, då han såg herr Juan Tafetán taga ned en liten guitarr från väggen och börja knäppa på strängarne med ett behag och en fingerfärdighet, som anstod en yngling.

— Man har sagt mig, att ni sjunga gudomligt —• sade Eey.

— Bed herr Juan Tafetán sjunga.

— Jag kan inte sjunga.

— Inte jag heller — sade den andra i ordningen, idet hon bjöd ingeniören några bitar af den apelsin bon nyss skalat.

— Maria Juana, gå inte från sömnaden — sade den äldsta Troya. — Det är sent och rocken måste vara färdig i afton.

— I dag arbetar man inte. At skogen med nålarne!

•— utropade Tafetán.

Derpå började han sjunga en visa.

— Folket stannar på gatan — sade den andra flickan Troya och tittade ut på balkongen. — Herr Juan Tafetán skriker så, att det kan böras ända till torget. . . Juana . . . Juana!

— Hvad är det?

— Suspiritos kommer på gatan.

Den minsta skyndade till balkongen.

— Kasta ett apelsinskal på henne!

Pepe Rey tittade också ut och såg ett fruntimmer komma på gatan. Med skicklig band kastade den yngsta af flickorna ett litet apelsinskal, så att det träffade fruntimret i hufvudet. Derpå stängde de hastigt- balkongdörren och de tre flickorna bemödade sig om att dämpa sitt konvulsiviska skratt, för att det icke skulle höras ned på gatan.

— I dag arbetar man inte — ropade en af dem och sparkade omkull sykorgen.

— Det är detsamma som att säga: ”i morgon äter man inte” — tilläde den äldsta, i det bon plockade upp sakerna.

Pepe Rey stack instinktlikt banden i fickan. Gerna hade han gifvit dem en allmosa. Hans sinne fyldes med vemod, då lian såg dessa olyckliga öfvergifna, som blifvit brännmärkta af verlden för sitt lättsinne. Om flickorna Troya’s enda brott, om den enda förströelse, hvarmed de sökte muntra upp sin ensamhet, sin fattigdom och öfver-gifvenhet, bestod i att kasta apelsinskal på de förbigående, så kunde man gerna tillgifva dem det. Men de stackarsflickorna saknade fullkomligt denna stadga oeli yttre anständighet, som är det vanligaste och mest synliga igenkänningstecknet på ärbarhet, och det lag derför nära till hands att tro, att de kastat ut genom fönstret något mera än apelsinskal. Pepe Rey erfor en djup känsla af medlidande med dem. Han lade märke till deras eländiga klädningar, som voro vända, lagade och lappade på alla håll och kanter, för att de skulle synas vara nya, lade märke till deras söndriga kängor. . . och förde ännu en gång handen till fickan.

— Det är möjligt, att de icke äro ärbara — sade han för sig sjelf — men ansigtena, möblerna, allt säger mig, att jag ser framför mig de olyckliga kvarlefvorna af en hederlig familj. Om dessa stackars flickor voro så dåliga, som det påstås, så skulle de icke vara så fattiga, ej heller skulle de arbeta. I Orbajosa finnes det rika män.

De tre flickorna kommo oupphörligt fram till honom. Än gingo de ut på balkongen, än kommo de tillbaka in, allt under det de underhöllo en pikant och lätt konversation med Pepe. Denna konversation röjde, det måste man dock medgifva, en viss oskuld och naivitet trots alla deras vågade och lättsinniga uttryck.

— Herr José, livad doña Perfecta är för ett utmärkt fruntimmer! Hon är den enda i hela Orbajosa, söm inte har fått något öknamn och som man inte talar illa om.

— Alla se upp till henne.

— Alla tillbe henne.

På dessa fraser svarade Pepe med loford öfver sin faster; men han förlorade all lust att taga fram pengar ur fickan och säga: ”Se här, Maria Juana, här har ni till ett par skor. Pepa, köp er en klädning för det här. Florentina, tag det här till mat för en vecka . .” Han öfver-vägde en stund, livad han borde göra. I ett ögonblick, da de tre flickorna sprungit ut på balkongen för att seefter, livem det var som gick förbi, närmade sig herr Juan Tafetán honom och sade med låg röst:

— Äro de inte söta? Eller hur? . . . Stackars flickor! Att de kunna vara så glada. .. man kan vara säker på, att de inte fått någon middag i dag.

— Herr Juan. Herr Juan! — ropade Pepilla. — Här kommer er vän Nicolasito Hernández eller ” Cirio Pascual” med sin tre våningars höga hatt. Han går och mumlar för sig sjelf böner, troligtvis för de själar, som han tagit lifvet af genom sitt ocker.

— Skola ni inte ropa hans öknamn efter honom?

— Jo visst.

— Juana, dra för jalousien! Låt honom gä förbi, och då han viker om hörnet, skall jag ropa "Cirio, Cirio Pascual” . . .

Herr Juan Tafetán skyndade ut på balkongen.

— Kom hit herr José, så får ni se, hvad det är för en.

Medan de tre flickorna och herr Juan roade sig ute pä balkongen med att ropa efter Nicolasito Hernández det öknamn, som så förargade honom, begagnade sig Pepe af tillfället och närmade sig försigtigt ett af syskrinen i rummet och nedlade der media onza '), som han vunnit på spelet.

Derpå skyndade han ut på balkongen, i samma ögonblick de tvenne yngsta flickorna under hejdlöst skratt ropade ”Cirio Pascual, Cirio Pascual!” J)

') Mynt af ungefär 21) kronors värde. 2) Påsk-ljus.En casus belli.

Efter detta upptåg började de tre flickorna ett samtal med herrarne angående personer och förhållanden i staden. Ingeniören, som fruktade, att lians ädelmodiga handling skulle upptäckas under hans dervaro, ville gä sin väg, men detta ville icke flickorna tillåta. En af dem hade gått ut ur rummet och kom nu in igen sägande :

• — Nu är Suspiritos der ute och hänger upp kläder.

— Herr José vill nog se henne — sade en af de andra.

— Det är en mycket vacker fru. Och nu lägger

hon upp sitt hår efter nyaste modet i Madrid. Kom med oss! a

Flickorna förde herrarne genom matsalen (ett rum som sällan begagnades), ut på en altan, der det stod några blomkrukor och låg en massa sönderslaget skräp. Man hade derifrån utsigt öfver en stor gård och ett hus med en veranda full af slingerväxter och vackra särdeles välskötta blommor. Allt antydde, att i huset bodde anständiga, ordentliga och driftiga menniskor.

Flickorna Troya närmade sig räcket och mönstrade noga grannhuset, förmanande sina uppvaktande kavaljerer att hålla sig tysta. Derpå drogo dé sig tillbaka in i en vrå, der man ingenting kunde se, ej heller riskerade att bli sedd.

— Nu kommer hon ut ur skafferiet med en gryta ärter — sade Maria Juana och sträckte på halsen för att kunna se.

— Sch! — sade en annan och kastade ut en liten

sten.

Man hörde, hur den slog emot glasfönstret i verandan, och strax derpa förnams en vredgad röst, som ropade:— Nu ha de slagit sönder en ruta till för oss, de der . . .

De tre flickorna tryckte sig in i hörnet tätt bredvid kavaljererna och sökte kväfva sitt skratt.

— Fru Suspiritos är mycket ond på er — sade Rey. — Hvarför kallar ni henne så?

— Derför att när hon talar, suckar hon alltid för hvart ord hon säger, och jemrar sig beständigt, fast hon har allt, livad hon behöfver.

Det rådde ett ögonblicks tystnad i huset der nere. Pepita Troya stack försigtigt fram hufvudet.

— Här kommer hon igen — liviskade hon sakta och uppmanade de andra att hålla sig tysta. — Maria, ge mig en sten. Nu ska vi se . . . pang .... der är den.

— Du träffade inte. Den slog ned på marken.

— Få se om jag kan ... Vi skola vänta, tills hon kommer ut ur skafferiet igen.

— Hon kommer nu. Passa på, Florentina!

— Ett, två, tre . . . Paff!

Man hörde ett utrop af smärta, en ed, en herröst, ty det var en herre, som stenen träffat. Pejie Rey kunde tydligt urskilja följande ord:

— Aj, för tusan! De ha slagit ett hål i hufvudet på mig, de der... Jacinto, Jacinto! Ett sådant pack man måste bo bredvid . . .

— Jesus, Maria och Josef, hvad har jag gjort! — utropade Florentina, full af förskräckelse — jag träffade herr Inocencio i hufvudet.

— Penitenciario? — frågade Pepe.

— Ja.

— Bor lian i det der huset?

— Ja, hvar skulle han annars bo?

— Och den der frun, som suckar. . .

— Det är hans systerdotter, hans hushållerska eller något sådant der. Vi bruka roa oss med att reta henne,hon är så lustig; men med herr Penitenciario bruka vi inte våga skämta.

Under det att detta samtal hastigt fördes, såg Pepe, hurusom ett fönster i det bombarderade huset öppnades tätt framför honom; han såg ett leende ansigte visa sig, ett ansigte, som han kände igen, ett ansigte, hvars åsyn förvirrade och bragte honom ur fattningen och kom honom att blekna. Det var Jacinto, som, störd i sina allvarsamma studier, öppnat fönstret i sitt rum och nu visade sig med pennan bakför örat. Hans ungdomliga, friska och rödblommiga ansigte gaf åt hela hans uppenbarelse ett sken af morgonrodnad.

— God afton herr José — sade han högtidligt.

Rösten nedifrån ropade på nytt:

— Jacinto, hör du, Jacinto!

— Jag kommer. Jag helsade bara på en bekant. ..

— Skynda, kom! - ropade Florentina ängsligt. — Ilerr Penitenciario tänker gå upp i herr Nomina-vitos rum för att banna oss.

— Ja kom; vi kunna stänga dörren till matsalen.

De lemnade i hast altanen.

— Ni borde ha tänkt på, att Jacinto kunde se eder från sitt visdomstempel •— sade Tafetán.

— Herr Nominavito är vår vän — svarade en af dem. — Från sitt lärdomstempel hviskar han helt sakta till oss tusen ömma ord och kastar till och med slängkyssar ibland.

Jacinto! men hvad är det för ett fördömdt namn ni gifvit Jacinto? — frågade ingeniören.

— Herr Nominavito.

De tre flickorna brusto ut i skratt.

— Vi kalla honom så, derför att han är så lärd.

— Nej; derför att när vi voro barn, så var han också liten gosse och då ... Ja då kömmo vi ut på altanen för att leka och hörde honom med hög röst läsa sina lexor,— Ja och hela Guds långa dagen höll han på att sjunga.

— Deklinera, heter det, Hicka. Så här sade han: Nominavito, rosa, Genivito, Davito, Acusavito.

— Jag förmodar, att jag också kommer att få ett öknamn — sade Pepe Rey.

— Tala om det för honom, du Maria Juana! — sade Florentina och gömde sig.

— Jag . . . nej, säg det du, Pepa!

— Ni har ännu inte fått något öknamn, herr José.

— Men jag kommer att få ett. Jag lotvar, att jag skall komma tillbaka för att få veta det — sade den unge mannen, i det han gjorde min af att draga sig tillbaka.

— Tänker ni gå?

— Ja. Ni liafva redan förlorat mycken tid. Till arbete flickor! Att kasta stenar på grannarne och do förbigående är icke en lämplig sysselsättning för sa vackra och präktiga flickor som ni . . . Adjö, adjö!

Och utan att vänta på flera invändningar eller besvara flickornas artigheter skyndade han ut ur liuset, kvarlemnande herr Juan Tafetán.

Den scen han nyss bevittnat, den skymt' man tillfogat presten, den lille doktorns oväntade uppträdande, allt ökade den förvirring och fruktan och de obehagliga aningar, som redan förut oroade den stackars ingeniörens sinne. Han beklagade af hela sin själ, att han någonsin satt sin fot hos flickorna Troya, och besluten att bättre använda sin tid, så länge hans melankoli varade, ströfvade lian igenom stadens gator.

Han besökte salutorget, gick utför Calle de la Tripería, der de förnämsta handelsbodarne voro belägna, och betraktade de diverse skådespel, som industrien och handeln i den stora staden Orbajosa erbjödo. Men som allt han der såg endast tjenade till att ytterligare förtreta honom, begaf han sig till ”Barfota nunnornas” promenad. Der påträffade han endast några kringströfvande hundar, ty herrar och damer hade stannat hemma till följd af denobehagliga vind, som blåste. Han gick in på apoteket, der diverse idisslande progresistas fördrefvo aftonen under beständigt omtuggande af samma gamla tema; men der hade han ändå tråkigare. Till slut kom han förbi kyrkan och hörde orgelns toner samt de sköna korsångerna. Han gick in i kyrkan och knäböjde framför högaltaret, ihåg-kommande de förmaningar, som hans faster gifvit honom angående iakttagande af andakt inom kyrkan; han gick in i ett kapell och stod i begrepp att inträda i ett annat, då en assistent, dörrvaktare eller perrero ') närmade sig honom och sade med en oliöflig åtbörd och i oförskämd ton: — Hans Högvördighet har befalt att köra ut eder. Ingeniören kände blodet rusa åt hufvudet. Utan att säga ett ord lydde han. Öfverallt drifven på flykten af en mäktigare vilja eller af sitt eget missnöje, hade han till slut ingen annan utväg än att återvända till sin fasters hus. Der väntade honom:

l:o) Farbror Lycurgus för att tillkännagifva en ny process. 2) Herr Cayetano, som önskade uppläsa för honom ett nytt stycke ur sin afhandling om Orbajosas familjer. S:o) Caballuco i en angelägenhet, som han icke omtalat. 4:o) Doña Perfecta med sitt vänliga småleende. livad hon ville, kommer man att få se i följande kapitel.

XIV. i

Pepe besluter sig för att resa.

N

Dtt nytt försök att träffa Rosario på eftermiddagen strandade. Pepe Rey stängde in sig i sitt rum för att ' skrifva några bref. Men till hans sinne återkom beständigt en fix idé.

') En som liar i uppdrag, att köra ut alla inkommande hundar ur en kvrka,— I natt eller i, morgon — sade han — måste detta förhållande taga ett slut på ett eller annat sätt.

Då han kom in för att äta kvällsvard, vände sig doña Perfecta i matsalen till honom och sade utan något föregående.

— Kära Pepe, var inte orolig, jag skall tala vid herr Inocencio]. . . Jag vet allt, Maria Remedios, som nyss gick härifrån, har berättat mig allt.

Doña Perfecta’s ansigte strålade af tillfredsställelse. Hon såg ut som en artist, som var stolt öfver sitt verk.

— Hvad menar faster?

— Jag skall ursäkta dig, förstår du. Du ville taga dig ett glas på Casinot, eller hur, det förstår jag så väl. Men der ser du följden af dåligt sällskap. Herr Juan Tafetán, flickorna Troya . . . Det är ju förskräckligt, rysligt. Har du noga tänkt pä saken?

— Jag har noga öfvervägt allt, — svarade Pepe, besluten att icke inlåta sig i någon diskussion med sin faster.

— Jag skall akta mig noga för att nämna något åt din far derom.

— Ni kan skrifva till honom, hvad ni behagar.

— Men du har väl något att säga till ditt försvar?

— Jag bryr mig inte om att försvara mig.

— Då erkänner du, att du var hemma hos de der ...

— Ja det var jag.

— Och att du gaf dem media onza, ty efter hvad jag hörde af Maria Remedios, så hade Florentina varit nere för att vexla media onza i boden. De kunna inte förtjena så mycket genom sin sömnad. Du var hos dem i dag; således . . .

— Således var det jag, som gaf dem det. Fullkomligt riktigt.

— Du förnekar det således inte?

— Hvarför skulle jag väl neka till det? Jag förmodar, att jag kan göra, hvad jag behagar med mina pengar.— Men du.vill väl inte erkänna, att du kastat sten på lierr Penitenciario?

— Jag brukar aldrig kasta sten.

— Jag menar, att de i din närvaro . . .

— Ja, det är en annan sak.

— Och att de burit sig illa åt mot den stackars Maria Remedios.

— Det nekar jag heller inte till.

— Och hur vill du försvara ditt uppförande? Pepe . .. för Guds skull. . . Att du inte ångrar dig, inte urskuldar dig . . . Har du ingenting att säga?

— Ingenting .. . ingenting alls.

— Du försöker inte ens göra mig några ursäkter.

— Jag har inte gjort något; som jag behöfver be er om ursäkt för . . .

- Nu felas det inte mer än att du . .. Gosse, tag den här käppen och slå mig!

— Jag slår aldrig någon.

— En sådan oartighet, en sådan . . . Skall du inte äta kvällsvard?

— Jo!

Det rådde en paus under mer än en kvarts timme, lierr Cayetano, doña Perfecta óch Pepe Rey ato under tystnad, hvilken afbröts, först då herr Inocencio inträdde i matsalen.

— Så ledsen jag är käraste herr José .. . Tro mig, jag är verkligen uppriktigt ledsen —• sade han, i det han tryckte den unge mannens hand och betraktade honom med uttryck af medlidande.

Ingeniören visste icke, hvad han skulle svara; så stor var hans förvirring.

— Jag syftar på hvad som hände denna eftermiddag.

— Ah! . . . jaså.

— Att man körde ut er från domkyrkans helgade område.

— Herr biskopen — sade Pepe Rey — borde tänkasig noga för, innan han låter kasta ut en kristen ur kyrkan.

— Jag vet inte, hvem som har inbillat Hans Hög-vördighet, att ni är en man med dåliga vanor, men så är det; jag' vet inte, hvem som sagt honom, att ni öfver-allt öppet predikar er ateism, att ni gör narr af heliga personer och ting och till och med gjort upp en plan till att rifva ned kyrkan för att med dess stenar uppbygga en fabrik för tjära; jag har försökt bringa honom på andra tankar, men Hans Högvördighet är en smula envis.

— Jag tackar er för er vänlighet.

— Och det fastän herr Penitenciario minsann inte liar' skäl att visa dig en sådan hänsyn. Det var nära han blifvit ihjelslagen i eftermiddags.

— Bah . . . det var en bagatell — sade presten skrattande. — Så att man här redan har reda på det lilla upptåget . . . Förmodligen är det Maria Remedios, som varit här och skvallrat. Och ändå förbjöd jag henne det, förbjöd henne det uttryckligen. Saken är ju i ocli för sig så obetydlig, eller hur, herr de Rey?

— Om ni anser det...

— Ja det är min uppfattning af saken. Pojkaktighet . . . Ungdomen — vår tids vetenskapsmän må säga hvacl de vilja — är böjd för det onda och för dåliga handlingar. Herr José, som är en man med stora gåfvor, kan naturligtvis inte vara fullkomlig . . . hvad är det för besynnerligt i, att dessa vackra flickor förledde honom och efter att hafva lockat från honom hans pengar gjorde honom till medbrottsling i sina skamliga och brottsliga anslag mot grannarne. Min käraste vän, trots den smärtsamma roll jag spelat i denna eftermiddags upptåg •— fortsatte han, i det han förde handen till det skadade stället -— så utger jag mig ingalunda för förorättad och skall inte ens besvära er med att tala om denna obehagliga händelse. Jag blef verkligen ledsen att höra, att Maria Remedios varit här för att berätta allt . . . Min systerdotterär så pratsam. Jag lian slå vad om, att hon också berättat om penningarne och hur ni bråkade med flickorna på altanen och sprang och lefdé med dem och att herr Tafetán dansade . . . Bah, sådant borde man hålla tyst.

Pepe Eey visste icke, hvad som förargade honom mest, fasterns stränghet eller pirestens låtsade vänlighet.

— Hvarför skall man hålla tyst med det? — frågade doña Perfecta. — Gerningsmannen sjelf tycks alls inte skämmas öfver sitt uppförande. Må alla få reda på det. Bara ingen talar om det för min älskade dotter, ty i det nervösa tillstånd hon befinner sig är hvarje sinnesrörelse farlig.

— Ack kära doña Perfecta, det är inte värdt att göra så mycket väsen deraf — sade Penitenciario. — Mitt råd är, att vi inte tala mer om saken, och när jag, som är den förorättade, säger så, böra väl alla andra vara tillfredsstälda. Men det var min sann inte något skämt, herr José, jag trodde, att jag fått hufvudet krossadt och att hjernan höll på rinna ut. . .

— Så ledsen jag är öfver denna händelse — stammade Pepie Eey. — Dot gör mig verkligen riktigt ledsen, ehuru jag inte hade något med saken att göra . . .

-— Ert besök hos flickorna Troya kommer att väcka allmän uppimärksamhet i staden — sade presten. — Här äro vi inte i Madrid, min herre, här äro vi inte i denna förderfvets och skandalernas medelpunkt. . .

— Der borta kan du gå på de allra värsta ställen, utan att någon vet något derom — sade doña Perfecta.

— Här observera vi hvarandra noga — fortsatte herr Inocencio. — Yi lägga märke till allt, hvad våra grannar göra, och genom ett dylikt system af vaksamhet hålles den offentliga moralen uppe vid tillbörlig nivå .. . Tro mig, min vän, tro mig . . . jag säger det icke för att förarga eder .. . men ni är den förste ungherre af eder samhällsställning, som på ljusan dag... ja min herre, den förste. . . Trojes qui primus ab oris. — Derpå gaf han till

ett skratt och gaf ingeniören några slag på skuldran som tecken till vänskap och välvilja.

— Hvad det är mig kärt — sade den unge mannen, döljande sin vrede i ord han ansåg lämpligast för att hesvara de andras dolda ironi — att behandlas med sådant ädelmod och sådant öfverseende, då jag genom mitt brottsliga beteende förtjenat. . .

— Så du talar! Skulle jag väl behandla dig, som tillhör min familj och i hvars ådror mitt blod rinner, på samma sätt som den förste bäste. Du är ju min brorson, sonen till den bäste och förträffligaste man i verlden, min älskade broder Juan, och detta är mig nog. I går eftermiddag var herr biskopens sekreterare här för att säga, att Hans Högvördighet var mycket missnöjd öfver, att jag hade dig i mitt hus.

— Har det gått ända derhän! — mumlade presten.

— Ja ända derhän. Jag sade, att med all den vördnad jag är skyldig herr biskopen och hur mycket jag än håller af honom, så är dock min brorson min brorson och jag-kan inte köra ut honom ur mitt hus.

— Det är en ny egendomlig plägsed, som jag finner här —• sade Pepe Rey blek af vrede. — Biskopen tyckes vara herre i andras hus.

— Han är en hedersman. Han håller så mycket af mig och inbillar sig ... ja inbillar sig, att du skall smitta oss med din ateism, ditt fritänkeri, dina besynnerliga åsigter . . . Huru många gånger har jag inte sagt honom, att du i grund och botten är en förträfflig ung man.

— Man bör alltid hafva litet öfverseende med en öfverlägsen förmåga — sade Inocencio.

— Ocli i morgse, då jag var hos Girujeda’s, ack, du kan inte tro, hvilka historier de ville proppa i mig . . . Du hade kommit för att rifva ned kyrkan; du var utskickad af de engelska protestanterna för att utbreda kätteriet i Spanien; du tillbragte nätterna med att spela i Casino’tocli brukade komma hem full . . . Men miria damer — sade jag till dem — vill ni kanske, att jag skall låta min egen brorson bo på hotellet? Föröfrigt hvad det beträffar att du dricker dig full, så ha de då orätt i den saken, och att du spelar visste jag icke af förrän i dag.

Pepe Rey befann sig i den sinnesstämning, i livil-ken den mest försigtige man känner inom sig en våldsam uppbrusning och en blind brutal kraft, som drifver honom att strypa, slå och krossa ben och hufvudskålar. Men doña Perfecta var fruntimmer och till på köpet hans faster och Inocencio var en gammal man och prest. Dessutom är ett vädjande till råa styrkan något, som icke anstår kristna och väl uppfostrade personer. Återstod således endast att utan att förgå sig gifva sin återhållna vrede luft i städade ordalag; men äfven denna sista utväg ansåg han sig icke ännu böra tillgripa, icke förrän i det ögonblick han var fullt besluten att lemna sin fasters hus och Orbajosa. Han lade derför band på sin sjudande vrede och afvaktade tiden. Då aftonmåltiden var slutad, inträdde Jacinto.

— God afton herr José — sade han och skakade den unge mannens hand. — Ni och era väninnor lätu mig inte få arbeta i fred i dag. Jag kunde inte skrifva en rad. Och ändå hade jag så brådtom . . .

— Det gör mig ondt, herr Jacinto. Men enligt livad flickorna sade mig, så kan äfven ni ibland deltaga i deras lekar och upptåg.

— Jag — utropade ynglingen och blef röd som skarlakan. — Bali! Ni vet väl, att Tafetán aldrig kan säga ett sant ord . . . Men är det sant, herr de Rey, att ni reser er väg?

— Påstår man så i staden?

Ja; jag hörde det på Casinot och hemma hos herr Lorenzo Ruiz.

Rey betraktade en stund herr Nominavitos blomstrande ansigte. Derpå sade han:— Det är ännu inte bestämdt. Min faster är mycket nöjd med mig; hon föraktar det förtal, som Orbajosas innevånare värdigas slösa på mig . . . och hon tänker inte kasta ut mig ur sitt hus, äfven om herr biskopen fordrade det.

— Hvad det beträffar att kasta ut dig . . . aldrig. Ilvad skulle väl din far säga!

— Trots er godhet, min älskade faster, trots herr Inocencios hjertliga vänskap kan det likväl kanske hända, att jag beslutar mig för att resa min väg.

— Resa din väg!

— Ni resa er väg!

Doña Perfectas ögon lyste med en egendomlig glans. Presten kunde, så van vid förställning han än var, icke dölja sin glädje.

— Ja och kanske till och med i natt . . .

— Men livad du är brådstörtad af dig . . . Hvarför kan du inte vänta tills i morgon bittida . . . Hör nu . . . Juan bed någon gå och säga till farbror Lycurgus, att han håller hästen i ordning . . . Jag gissar, du vill ha med dig litet matsäck . . . Nicolasa . . . tog fram ur skänken det der kalfköttet. . . Librada, liaf i ordning herrns kläder . . .

— Nej, jag kan inte tro, att du fattat ett sådant öf-veriladt beslut — sade herr Cayetano, som trodde sig böra taga någon del i samtalet.

— Men ni kommer ju tillbaka ... eller hur ? — frågade presten.

— Hur tidigt passerar morgontåget? - frågade doña Perfecta, i det feberaktig otålighet framlyste ur hennes ögon.

— Jag reser redan i natt.

—• Men om det inte blir månljust.

I doña Perfectas öron, i Penitenciarios öron, i den lille ungdomlige doktorns öron ljödo likt en himmelsk harmoni dessa ord; ”redan i natt”,— Naturligtvis kommer du tillbaka, kära Pepe . . . Jag har skrifvit i dag till din far, din förträfflige far — utropade doña Perfecta, under det man i hennes ansigte varseblef alla symptom, som pläga föregå gjutandet af en tår.

— Jag skall be att få besvära dig med några små uppdrag — sade den lärde.

— Ett präktigt tillfälle för att få rekvirera den dol af abbot Gaume’s arbete, som felas mig — sade den lille advokaten.

— Ack Pepe, sådana plötsliga infall och nycker du kan ha — mumlade doña Perfecta med blicken riktad mot matsalens dörr. — Men jag glömde säga dig, att Caballuco ville tala med dig.

XV.

Krig förklaras.

Alla riktade sina blickar mot dörren, der man varseblef Centaurens imponerande gestalt. Hans ansigte med de sammanväxta ögonbrynen var allvarsamt och vackert i all sin vildhet, men vanställdes af förvirringen och de våldsamma ansträngningar han gjorde för att kunna helsa och småle vänligt, gå tyst och hålla de långa herkuliska armarne i styr.

— Stig på, herr Ramos! — sade Pepe Rey.

— Ali nej — invände doña Perfecta. — Det är bara dumheter han har att säga dig.

— Låt honom säga dem då!

— .Jag kan inte tillåta, att dylika löjliga frågor af-handlas i mitt hus . . .

Hvarmed kan jag stå er till tjenst, herr Ramos?

Caballuco framstammade några ord.— Se så, det är nog — sade doña Perfecta skrat- tande. — Besvära inte längre min brorson. Pepe bry dig inte om den der token . . . Yill ni jag skall säga, hvad som uppväckt den store Caballuco’s vrede?

— Vrede? Jag förstår det nu — sade Penitenciario, i det lian lutade sig tillbaka i stolen och skrattade med

bullersam glädtighet.

— Jag ville säga herr José ... — brummade den fruktansvärde ryttaren.

— Tig för Guds skull menniska och spräck inte öron-hinnorna på oss!

— Herr Caballuco — sade presten — det är väl inte underligt, om herrarne från hufvudstaden slå ur brädet de råa liästkarlarne i vår fattiga bygd . . .

— Kort och godt, Pepe, saken är denna. Caballuco står i ett visst förhållande . . .

Hon kunde icke fortsätta för skratt.

— I ett visst förhållande till en af flickorna Troya, Mariquita Juana, om jag inte misstager mig.

— Och är nu svartsjuk. Näst efter sin häst sätter han Mariquilla Troya högst i skapelsen.

— Jo du är snygg! — utropade doña Perfecta. Stackars Cristóbal. Tror du verkligen, att en person som min brorson . . . Låt höra, hvad var det du tänkte säga honom? Tala!

— Vi skola talas vid en annan gång, herr José och jag — svarade ortens hjelte häftigt.

Och utan ett ord vidare, drog han sig tillbaka.

Kort derefter lemnade Pepe matsalen för att gå till sitt rum. I korridoren befann han sig ansigte mot an-sigte med sin trojanske motståndare och kunde icke undertrycka ett småleende vid åsynen af den förolämpade älskarens bistra, allvarsamma min.

— Hör på — sade denne och stälde sig oförskämdt midt i vägen tor ingeniören. — Ni vet hvem jag är?

Och med dessa ord hade han sin tunga hand på denunge mannens skuldra med sådan oförskämd närgångenhet, att denne icke kunde annat än med en våldsam rörelse stöta honom tillbaka.

— Ni behöfver väl icke krossa mig derför.

Något bragt ur fattningen, hemtade sig dock snart den storordige Caballuco och upprepade med djerf och utmanande ton sin förra fråga.

— Yet ni, hvem jag är?

— Ja, jag vet, att ni är en åsna.

Han sköt honom hastigt åt sidan och gick in i sitt rum. Hade vår olycklige hjelte lyclt sitt sinnes ingifvelse i detta ögonblick, så skulle hans handlingar ha följt denna korta och bestämda plan: krossa hufvudet på Caballuco utan tidsspillan; derpå taga afsked af fastern med några allvarsamma, om ock höfliga ord, som skulle gå henne till hjertat; taga ett kallt afsked af presten och gifva en hjertlig handtryckning åt den harmlöse herr Cayetano; ocli som kronan på verket undfägna farbror Lycurgus med en bastonad samt derpå lemna Orbajosa samma natt, skuddande stoftet af sina fötter vid afresan.

Men den förföljde ynglingens tankar återkommo midt under dessa ledsamheter beständigt till en annan olycklig-varelse, som han antog befinna sig i ännu större ängslan och bedröfvelse än han sjelf. En tjenarinna inträdde i rummet efter ingeniören.

— Har du framfört mitt ärende? — frågade han.

— Ja, min herre, och hon lemnade mig detta.

Rey tog ur flickans händer ett stycke tidningspapper,

i kanten hvaraf det stod skrifvet dessa ord: ”Man säger, att du reser. Jag dör af sorg.”

Då han kom tillbaka till matsalen, visade sig lår-bror Lycurgus i dörren, frågande:

— Vid hvilken tid behöfves hästen?

— Den behöfs inte alls — svarade Rey hastigt.

— Således reser du inte i afton — sade doña Per-fecta. — Jag tycker också, att Jet är bättre du väntar tills , i morgon.

— Inte i morgon heller.

— Men när reser du då?

— Det få vi se — sade den unge mannen kallt och betraktade sin faster med lugn och stadig blick. — För närvarande tänker jag inte alls på att resa.

I hans ögon läste man en hotande utmaning.

Doña Perfecta blef först röd i ansigtet och bleknade sedan. Hon såg på presten, som tagit af sig sina glasögon för att torka af dem, och öfverfor sedan med blicken den ene efter den andra af de öfriga personerna i rummet, inberäknadt Caballuco, som nyss kommit in och satt sig på kanten af en stol. Doña Perfecta mönstrade dem som en general mönstrar sina älskade trupper. Derpå betraktade hon sin brorsons tankfulla, lugna ansigte, betraktade denne strategiske fiende, som helt oväntadt uppträdde, då alla trodde honom stadd på nesligt återtåg.

Ack! Blod, ruin och ödeläggelse . . . Man rustade sig till en het drabbning.

XVI.

Natt.

Orbajosa sof. I gator och gränder utsände gaslyktorna sitt dunkla sken likt trötta ögon, som kämpa mot sömnen. Vid deras svaga ljus skymtade man stfykare, nattsölare och spelare, insvepta i sina mantlar och på väg hemåt. Endast någon berusads hesa lallande eller någon älskares sång störde lugnet på den historiska stadens gator. Plötsligt hörde man från den vindrinkande natt-lis

vakten ropet Ave Maria Purísima, som ljöd likt en klagande suck från den sofvande staden.

I doña Perfectas hus rådde äfven tystnad. Den stördes endast af det samtal, som herr Cayetano och Pepe Rey förde i biblioteket. Den lärde lutade sig bekvämt tillbaka i stolen- framför skrifbordet, som var betäckt aten massa olika slags papper, fylda med anteckningar och noter. Trots det att bordet var öfverfullt, kunde man der icke spåra den minsta oordning. Eey betraktade den väldiga högen af manuskript; men hans tankar vistades utan tvifvel i regioner, långt aflägsna från hela denna lärda apparat.

— Fastän Perfecta — sade den lärde — är ett förträffligt fruntimmer, så har hon det felet att taga anstöt vid den minsta lilla obetänksamhet eller lättsinniga handling. Min vän, i dessa småstäder får man dyrt betala hvarje liten oförsigtighet. Jag finner intet besynnerligt i, att du var hos flickorna Troya. Det förefaller mig, som om herr Inocencio under sin mantel af hedersman skulle tycka om att ställa till oenighet. Hvad beliöfver lian väl lägga sig i . . .

— Saken liar kommit derhän, herr Cayetano, alt-jag måste fatta ett afgörande heslut. Jag måste nödvändigt se och tala med Rosario.

— Nå så tala med henne!

— Men man hindrar mig derifrån — svarade in-geniören och slog handen i bordet. — Rosario är instängd . . .

— Instängd! — utropade den lärde misstroget. — Det är sant, att jag ofta är orolig öfver hennes min och utseende och det förskräckta uttryck man ibland varsnar i hennes ögon. Hon är dyster, talar föga och gråter ... Käraste José, jag fruktar för, att flickan kommer att angripas af den förskräckliga sjukdom, som gjort så många medlemmar af min familj till offer.

— En förskräcklig sjukdom. Hvad för en sjukdom'?— Galenskap . . . eller snarare fixa idéer. I min familj finnes ingen enda, som gått fri derifrån. Jag, jag är den ende, som lyckats undgå det.

— Ni . . . Men låtom oss lemna fixa idéer åt sidan — sade Rey otåligt. — Jag önskar tala med Rosario.

— Ja, det är ju naturligt. Men den ensamhet, hvari hennes mor håller henne, käraste Pepe, är en hygienisk kur. den enda kur, som med fördel användts för medlemmarne af min familj. Besinna, att den person, hvars närvaro och röst starkast måste inverka på Rosarillos ömtåliga nervsystem, är just hennes hjertas utvalde.

— Men i alla fall — envisades Pepe — måste jag tala med henne.

— Kanhända Perfecta icke skulle hafva något dere-mot — sade den lärde och började syssla med sina anteckningar och manuskript. — Men jag tycker inte om att blanda mig i andras affärer.

Ingeniören, som såg, att från den gode Polentinos ingen hjelp var att vänta, steg upp för att gå sin väg.

— Ni vill arbeta och jag skall inte störa eder längre.

— Nej, ännu har jag tid. Se, så många intressanta fakta jag fått reda på i dag. Vänta, skall du få höra . . .

”Är 1537 begaf sig en viss Bartolomé del Hoyo, bördig från Orbajosa, till Civitta-Vecchia ombord på de galerer, som tillhörde markis de Castel Rodrigo”. Och vidare: ”Samma år begåfvo sig tvenne bröder, vid namn Juan och Rodrigo González del Arco, likaledes bördiga från Orbajosa, med sex skepp från Maestrique d. 20 Februari och stötte utanför Calais ihop med ett engelskt fartyg och flamländarne under anförande af Van-Owen ...” Det är ett af vår flottas ärofullaste minnen. Jag har upptäckt, att en innevånare i Orbajosa, en viss Mateo Diaz Coronel, fänrik vid lifvakten, var den, som år 1709 författade och i Valencia lät trycka: ”En metrisk lofsång> sorgesång och lyrisk panegyrik öfver Anglarnes Drottning jemtfi numerisk uppräkning af hennes ärofulla. Ii-danden ocli nvicirtfidlu bedrifter”. Jäg hal* i min ego ett dyrbart exemplar deraf, som är vftrdt ett lielt Peru ... En annan från Orbajosa är författare till den berömda ”Afhandling angående olika arter af vendan”, som jag-visade dig. i går. Kort sagdt, jag kan ieke taga ett steg i dessa den outgifna historiens labyrinter utan att stöta på någon ryktbar landsman. Jag ämnar draga fram alla dessa namn nr. den oförtjenta glömska, hvari de råkat. Ack min käre Pepe; livilken ren och ädel njutning är det icke att framdraga i ljuset åt den bygd, som sett oss födas, all den ära, som det förr vare sig med svärd eller penna eröfrat. Och huru skulle väl en man bättre kunna använda de ringa gåfvor himlen förunnat honom, använda den förmögenhet han ärft eller den relativt korta tid, som äfven den mest långlifvade menniska har att tillbringa i denna verld? ... . Tack vare mig, skall det bli klart ådaga-lagdt för alla, att Orbajosa är det spanska snillets ryktbara vagga. Men hvad säger jag? Skönjer man icke hos den nu lefvande urbsaugustansJcä generationen med dess ädla ridderliga karakter tillräckligt tydligt, att den eger lysande anor? Få ställen kunna utpekas, der dygdernas träd och buskar frodas med mera yppig grönska eller der marken är mera fri från lasternas giftiga ogräs än här. Här är allt frid, ömsesidigt öfverseende och kristlig ödmjukhet. Här utöfvas kärleksverk liksom under de evangeliska tiderna; här känner man inte till afundsjuka; här känner man inte till brottsliga passioner, och om du hör talas om röfvare och mördare, så kan du vara säker på, att de inte äro söner af detta ädla land eller också att de tillhöra antalet af dessa olyckliga, som blifvit vilseledda af demagogernas upphetsningar. Här får du se nationens, karakter i hela dess renhet, rättrådig, ridderlig, gästfri, frikostig , . . Derför tycker jag så mycket om att lefva i denna fridfulla enslighet, långt från städernas labyrinther, der tyvärr endast falskheten och lasten herrskar. Det är derför som mina talrika vänner i Ma-cli-icl icke förmått draga mig härifrån; det är derför som jag lefver i sällskap med mina hederliga bönder och mina böcker, upphörligt inandandes denna atmosfer af hederlighet, som steg för steg håller på att dö ut i vårt Spanien och som endast finnes att söka i de små anspråkslösa kristliga städer, hvilka genom utöfvandet af dygder veta att bevara densamma ren. Och tror du inte käre Pepe, att detta afstängda lugn har bidragit mycket att befria mig från den förskräckliga sjukdom, som går i arf i min familj? I min ungdom led jag såväl som mina bröder och min fader af en beklaglig benägenhet för de mest absurda manier; men här ser du mig så beundransvärd t frisk, att jag inte skulle tro, att sjukdom funnes till, om jag icke såge att- andra voro sjuka. Derför är jag orolig öfver min unga systerdotter.

— Jag är glad, att Orbajosas luft visat sig så lielso-bringande för er — sade Key, i det han icke kunde återhålla det gäckande löje, som midt under hans djupa sorg-föddes på hans läppar. — Mig har den bekommit så illa, att

jag tror jag* inom kort skulle blifva dårhusmessig, om jag stannade här. Men god natt nu och lycka till godt arbete!

— God natt!

Pepe begaf sig till sitt rum. Men han hade behof hvarken af sömn eller fysisk hvila utan erfor tvärtom en stark upphetsning, som dref honom att röra sig och ströfva omkring. Han promenerade derför under djupa funderingar af och an från det ena hörnet af rummet till det andra. Derpå öppnade han fönstret, som vette ut åt trädgården, och stödjande armbågarne på fönsterbrädet stirrade han ut i nattens ofantliga mörker. Ingenting kunde urskiljas. Men för en menniska, som riktar blie-karne inåt, är mörkret intet hinder, och, stirrande ut i natten, såg Key detta brokiga landskap, som varit skådeplatsen för hans sorger, upprulla sig framför honom. Mörkret tillät honom icke att se blommorna på marken eller stjer-Boiia 'Perfecta. Gnorna, som äro himlens blommor. Denna nära nog absoluta brist på ljus frambragte en verkan af illusorisk rörelse hos trädmassorna, så att de tycktes breda ut sig, sakta vandra omkring eller draga sig tillbaka och torna upp sig likt vågorna på ett haf af mörker. En väldig ebb och flod, en kamp mellan dunkla makter upprörde den tysta atmosferen. Betraktande det besynnerliga skådespel, som hans fantasi frammanat ur natten, sade matematikern:

— Striden kommer att blifva fruktansvärd. Få se, hvem som kommer att gå segrande ur den!

Nattens insekter hviskade i hans öra mystiska ord. Här ett gällt skri; der ett smackande ljud, likt det man gör med tungan; der borta klagande mummel; i fjerran ett vibrerande ljud, likt det af en skälla, som hänger kring halsen på något kringströfvande boskapsdjur.

Plötsligt hörde Bey ett besynnerligt ljud, en hastig ton,' som endast mensklig tunga och menskliga läppar kunna frambringa. Det for som en blixt genom den unge mannens hjerna. Han kände, hur detta ljud, som upprepades ett par gånger och för livar gång med ökad styrka, vibrerade och fann genklang inom honom. Han såg åt alla sidor, såg uppåt byggnaden, och i ett fönster trodde han sig urskilja ett föremål liknande en hvit fågel, som rörde vingarne . . . och dock denna fågel var endast en näsduk.

Ingeniören hoppade genom fönstret ut i trädgården. Ansträngande sin blick såg han sin kusins hand och an-sigte. Han tyckte sig varseblifva, att hon lade fingret på läpparne, det vanliga tecknet till tystnad. Derpå utsträckte den älskade skuggan armen och pekade nedåt samt försvann. Pepe Bey vände hastigt tillbaka till sitt rum och försökande göra så litet buller som möjligt gick han in i korridoren samt skred sakta fram genom den. Han kände lijertat bulta likt en hammare i sitt bröst. Han väntade en stund . . . ändtligen hörde han svagaklapprande ljud i trappan. Ett. två, tre . .. Dessa ljud frambragtes af ett par små skor.

Han styrde sina steg mot trappan midt i nästan fullkomligt mörker och sträckte fram armarne för att stödja den, som kom ned. I hans själ herrskade en djup och exalterad ömhet; men hvarför neka dertill, vid sidan af denna ljufva känsla reste sig plötsligt likt en ingifvelse från helvetet en annan känsla, en häftig åstundan efter hämd. Stegen kommo allt närmare nedför trappan. Pepe Rey lutade sig fram och ett par händer, som tref-vade i mörkret, stötte mot hans. Och snart förenade sig fyra händer i en varm tryckning.

XVII.

Ljusglimtar.

Korridoren var lång och bred. I ena ändan var dörren till det rum, der ingeniören bodde; i midten dörren till matsalen och i den andra ändan af korridoren trappan samt en stor stängd dörr med några trappsteg framför tröskeln. Denna senare dörr ledde till ett litet kapell, der familjen Polentinos förvarade de heliga bilder de företrädesvis egnade sin dyrkan. Ibland förrättades der äfven messa.

Rosario förde sin kusin till kapellets dörr och kastade sig ned på trappsteget.

— Här — mumlade Pepe Rey.

Af de rörelser Rosario gjorde med högra handen kunde han förstå, att hon korsade sig.

— Älskade kusin Rosario . . . tack för att du låtit mig träffa dig — utropade han, i det han eldigt slöt henne i sina armar.

Han kände den unga flickan lägga sina kalla händerpå lians läppar för att ålägga honom tystnad. Han kysste dem lidelsefullt.

_______ Du är alldeles iskall. . . Rosario . . . hvarför darrar du så?

Hennes tänder skallrade och hela hennes kropp skakades af frossbrytningar. Rey kände i sitt ansigte sin kusins glödande andedrägt och utropade orolig:

— Din panna är het som eld. Du har feber.

— Ja, stark feber.

— Du måtte vara riktigt sjuk.

— Ja . . .

— Och ändå gick du ut. . .

— För att träffa dig.

Ingeniören tryckte henne till sitt bröst för att värma henne; men det hjelpte icke.

— Vänta, — sade han hastigt, i det han reste sig. — Jag går upp på mitt rum för att hemta min resfilt.

•— Släck ut ljuset, Pepe!

Rey hade lemnat ljuset brinnande i sitt rum, och genom dörren trängde sig ett svagt sken ut- i korridoren. Han kom genast tillbaka. Mörkret var nu fullkomligt. Trefvande utefter väggarne nådde han fram till sin kusin. De satte sig tillsamman och Pepe insvepte henne omsorgsfullt från hufvud till fot.

— Sitter du inte bra så här, barnet mitt?

— Jo, ack jo! . . . Hos dig.

— Hos mig... och för alltid — utbrast den unge mannen exalteradt.

Men han märkte, att hon lösgjorde sig ur hans omfamning och reste sig.

— Hvad skall du göra?

Han hörde ljudet af ett stycke metall. Rosario stack in en nyckel i det osynliga låset och öppnade försigtigt dörren, på hvars tröskel de suttit. En lätt doft af fukt, egendomlig för alla rum, som länge varit tillstängda, slog fram ur detta mörka gömsle liksom ur en graf.Pepe Rey kände en hand, som drog honom med sig, och hörde sin kusin helt sakta säga:

— Kom in!

De togo några steg. Han trodde sig förd till okända eliseiska fält af nattens engel. Han stod en stund i tankar. Ändtligen ljöd återigen hennes ljufvä röst, som livi-skade:

-— Sätt dig!

De stodo bredvid en bänk af trä. Båda satte sig. Pepe Rey omfamnade henne på nytt. I samma ögonblick stötte hans hufvud mot ett mycket hård t föremål.

— Hvad ar detta?

— Fotterna.

— Rosario . . . hvad menar du?

— Fotterna till den gudomlige Jesus, den korsfäste Kristi bild, som vi tillbe här hos oss.

Pepe Rey kände liksom ett kallt jern genom sitt hjerta.

— Kyss dem! — sade den unga flickan befallande. Matematikern kysste de kalla fotterna på den heliga bilden.

— Pepe — utropade derpå den unga flickan häftigt tryckande sin kusins hand mellan sina. — Tror du på Gud?

— Rosario! . . . men hvad menar du? Sådana galenskaper du kommer med — svarade kusinen förvirrad.

•— Svara mig!

Pepe Rey kände något vått på sina händer.

— Hvarför gråter du? — sade han full af oro. — Rosario, du tar lifvet af mig med ditt barocka tvifvel. Visst tror jag på Gud! Tviflar du på det?

— Inte jag; men alla säga, att du är ateist.

— Du skulle förnedra dig i mina ögon, du skulle

förlora den nimbus och den gloria af renhet, som omger

dig, om du satte tro till en sådan dum lögn.

— Då jag hört andra kalla dig ateist, så hay jag.

fastän ingen funnits, som kunnat gifva mig några skälför motsatsen, af líela mitt hjerta protesterat mot ett sådant förtal. Du kan inte vara ateist. Inom mig känner jag en stark och lefvande öfvertygelse, att du är lika religiös som jag.

— Så rätt du har i hvad du säger. Men hvarför frågar du mig då, om jag tror på Gud?

— Derför att jag ville höra det från din egen mun och glädja mig öfver att höra dig säga det. Det var så länge sedan jag hörde din röst. . . hvad kunde väl vara ljufvare än att efter så lång tystnad höra den säga: ”jag tror på Gud.”

— Rosario, till och med de fördömda tro på honom. Om det verkligen finnes ateister, hvilket jag betviflar, så bestå de af de baktalare och ränksmidare, som hemsöka verlden . . . För min del så bryr jag mig föga om intriger och förtal, och om du blott sätter dig öfver skvallret och tillsluter ditt hjerta för de känslor af tvedrägt, som en förrädisk hand önskar smyga in dit, skall intet stå i vägen för vår lycka.

— Men Pepe, älskade Pepe, hvad betyder allt detta? . . . Tror du inte på djefvulen?

Ingeniören teg. Mörkret i kapellet hindrade Rosario att se det småleende, hvarmed hennes kusin mottog en så besynnerlig fråga.

— Är det då så nödvändigt att tro på honom? — sade han till slut.

— Hvad är det, som försiggår rundt kring oss? Mamma hindrar mig från att träffa dig; men med undantag af det der om ateismen, så säger hon ingenting ondt om dig. Hon säger, att hon väntar, att du skall fatta ditt beslut; att du reser, men kommer tillbaka... Säg mig öppet. . . Du hyser väl inga dåliga tankar om min mor?

— Yisst inte, — sade Rey, manad af sin grannlagenhet.

— Tror du inte som jag, att hon älskar mig mycket; att hon älskar oss båda, att hon endast önskar vårt väloch att vi till slut skola lyckas erhålla hennes samtycke till hvad vi önska?

— Hvad du tror, tror jag också . . . Din mamma at-gudar oss båda . . . Men käraste Rosario, jag måste bekänna, att jag tror djefvulen sjelf har gjort sitt intåg i detta hus.

— Skämta inte — återtog hon ömt. — Ser du, mamma är mycket god. Inte en enda gång har hon sagt, att du icke vore värdig att bli min make. Det enda hon påstår är det der om ateismen. För öfrigt så säga de, att jag har tokiga idéer och att jag nu har fått i mitt hufvud att älska dig. I vår familj så brukar man aldrig öppet motsäga någon af oss, som fått en sådan der fix idé, ty då blir det endast värre.

— Nå ja, jag tror, att du har vid din sida goda läkare, som satt sig i sinnet att göra dig frisk, och att de till slut skola lyckas, min tillbedda flicka.

— Nej, nej, tusen gånger nej — utropade Rosario i det hon stödde pannan mot sin älskades bröst. — Jag vill bli tokig hos dig. För dig lider jag; för dig är jag sjuk; för dig föraktar jag lifvet och utsätter mig för att dö . . . Jag förutser det nu, i morgon skall jag bli sämre, skall jag bli ändå sjukare . . . Jag kommer att dö, livad gör det?

— Du är inte sjuk — svarade han energiskt — ditt sinne är endast uppskakadt och det inverkar naturligtvis pä nerverna. Ditt onda har blifvit förorsakadt af detta ohyggliga tvång, som man pålagt dig. Din högsinta och enkla själ kan icke begripa det. Du ger efter och förlåter dem, som skada dig; du blir bedröfvad och tillskrifver din olycka någon ond andes inflytande; du lider i tysthet; öfverlemnar din oskyldiga hals åt oket och sjelfva knifven, som man sticker i ditt bröst, tyckes dig vara tornet af en ros, som fastnat vid förbigående. Rosario lemna dessa idéer och besinna vår verkliga ställning, som är allvarlig nog; försök att se, livar den verkligaorsaken till ditt lidande ligger, och var icke rädd, ge icke vika för det grymma tvång, som gör din själ och kropp sjuk! Det mod, som du nu saknar, skall återge dig helsan, ty du är inte riktigt sjuk, min älskling, du är . . . vill du jag skall säga dig det, du är rädd, förskräckt. Du har råkat ut för något som man förr i tiden icke kunde förklara utan kallade förhexning. Rosario, min engel, haf förlitande på mig! Res dig och följ mig . . . det behöfves icke mer.

— Ack kusin Pepe . . . du har rätt, tror jag — utropade Rosario badande i tårar. — Dina ord träffa mitt hjerta likt väldiga slag, som på samma gång de förskräcka mig, gifva mig nytt lif. Här i detta mörker, der vi inte kunna se hvarandras ansigten, utgår från dig ett obeskrifligt ljus, som öfversvämmar min själ. Hvad är det hos dig, som så kan förändra mig? Då jag lärde känna dig, blef jag plötsligt en annan menniska. Under de dagar, som jag , inte fått se dig, har jag känt mig sjunka ned till min förra obetydlighet, till min förra rädsla. Utan dig känner jag mig lefva i helvetets förgård, Pepe . . . Jag skall göra som du säger, resa mig upp och följa dig. Vi skola gå tillsamman, hvart du vill. Vet du, nu mår jag så bra. Vet du, nu har jag inte feber längre, jag har återvunnit mina krafter, jag skulle vilja springa omkring och skrika högt, hela min varelse förnyas, växer och hundrafaldigas genom kärleken till dig. Pepe, du har rätt. Jag är inte sjuk, jag är endast feg . . . eller rättare sagdt, förhexad.

— Ja just det, förhexad.

— Förhexad. Onda ögon se på mig och göra mig stum och darrande. Jag är rädd; men för hvad?... Endast du har den egendomliga förmågan att återgifva mig lif. Då jag hör dig, vaknar jag upp Jag tror, att om jag vore död och du komme att gå öfver min graf, så skulle jag i djupet af jorden känna dina steg. Ack att jag kunde se dig nu . . . Men du är här vid min sida och jag kan inte tvifla på att det är du . . , Så länge detvar sedan jag sist säg dig. . . Jag höll på bli tokig. Ilvarje dag af ensamhet förekom mig som ett sekel. . . Man sade mig: i morgon, i morgon och återigen i morgon. Om nätterna stälde jag mig i mitt fönster, och ljusskenet från ditt rum skänkte mig tröst. Ibland syntes din skugga mot fönstret och föreföll mig som en gudomlig uppenbarelse. Jag sträckte ut mina armar under strömmande tårar och ropade med tankarne utan att våga göra det med rösten. Då jag fick ditt bud med jungfrun; då

jag fick ditt bref, der du sade, att du skulle resa, blef jag-

så ledsen, så jag trodde min själ höll på att lemna kroppen och att jag skulle dö bit för bit. Jag föll, föll likt en fågel, som såras i flykten och som faller och dör på samma gång . . . Nu i natt, när jag såg dig vaken så sent, kunde jag inte motstå lusten att tala med dig utan gick ned. Jag tror, att all den djerfhet jag någonsin skulle kunna ega i mitt lif, har jag begagnat och nedlagt i en enda handling, just i denna, och att jag nu inte har något mera mod kvar... Men du skall ge mig mod; du skall ge mig styrka, skall hjelpa mig, eller hur? . . .

Pepe, älskade kusin, säg mig, att du skall göra dot; säg

att jag är stark och jag skall bli det; säg mig, att jag-inte är sjuk och jag skall inte vara det. Jag är det icke längre. Jag känner mig så frisk, att jag skrattar åt alla mina löjliga sjukdomar.

Vid dessa ord kände sig Rosarito lidelsefullt omfattad af sin kusins armar. Man hörde ett jämrande utrop, men det var icke från hennes läppar det kom, utan ifrån hans, ty då han skulle luta ned sitt hufvud, hade han våldsamt

slagit det mot Kristusbildens fötter. Det är i mörkret som man ser stjernor.

I det själsstillstånd, som Rey befann sig och till följd af de fantasifoster, som mörka ställen framkalla, föreföll det honom, icke som om hans hufvud hade slagit emot den heliga foten utan som om det varit denna, som i stället rört sig för att på enklaste och vältaligaste sättgilva honom en tillrättavisning. Halft skämtsamt, halft högtidligt höjde han lmfvudet och sade:

— Herre slå mig icke, ty jag ämnar icke göra något orätt!

I samma ögonblick tog Rosario ynglingens hand och

tryckte den mot sitt hjerta. En ren, allvarsam, englalik, rörd röst hördes tala på följande sätt:

— Herre, du som jag tillber, Herre Gud, verldens herrskare och mitt huses och min familjs beskyddare; Herre du, hvilken Pepe också tillber; helige välsignade Kristus, du som dog på korset för våra synder; inför dig, inför din genomstungna kropp, inför din törnekrönta panna förklarar jag, att denne man är min make och att näst dig, är han den mitt hjerta älskar högst; jag förklarar honom för min make och vill hellre dö än tillhöra någon annan. Mitt hjerta och min själ äro hans. Gör så, att verlden inte motsätter sig vår lycka och bevilja mig af nåd denna förening, som jag svär skall vara ren inför verlden liksom den är det i mitt samvete.

— Rosario, du är min — utropade Pepe passioneradt. — Hvarken din mor eller någon annan kan hindra det.

Hon lutade sitt sköna hufvud mot kusinens bröst. Hon darrade i älskarens manliga armar likt en dufva i örnens klor.

Genom ingeniörens sinne for liksom en blixt den tanken, att djefvulen existerade; men då skulle det vara han, som vore djefvulen. Rosario gjorde en lätt rörelse af fruktan; det var liksom den darrning af förvåning, som förkunnar faran.

— Svär mig, att du inte skall ändra dig — sade Rey förvirrad, bekämpande sin ingifvelse.

— Jag svär det vid min faders stoft, som hvilar . ..

-5- Hvar?

— Under våra fotter.

Matematikern kände, hur stenen under hans fötter lyftes . . . men nej, den lyftes icke: trots det att han var matematiker, hade han trott det ett ögonblick.— Jag svär dig det — upprepade Rosario — vid min faders stoft och vid Gud, som ser oss . . . Må våra kroppar, förenade som de nu äro, hvila under dessa stenar, då Gud behagar taga oss ur denna verlden.

— Ja — sade Pepe Rey med djup rörelse, kännande sin själ fyllas af en oförklarlig förvirring.

Båda förblefvo tysta under en kort stund. Rosario hade rest sig upp.

— Redan?

Hon satte sig igen.

— Du darrar nu igen — sade Pepe — Rosario du är sjuk, din panna brinner.

— Jag tror jag dör — mumlade den unga flickan matt. —• Jag vet inte, hvad det är åt mig.

Hon föll vanmäktig i sin kusins armar. Då han tog emot henne, märkte han, att hennes panna var betäckt med kallsvett.

— Hon är verkligen riktigt sjuk — sade han för sig sjelf. — Hvilken oförsigtighet att gå ut i afton!

Han lyfte upp henne i sina armar och sökte väcka lienne till lif, men hvarken hennes darrning eller van" makt upphörde ocli han beslöt derför att bära henne ut ur kapellet, för att den friska luften måtte återkalla henne till medvetande. Så gjorde han äfven. Återkommen till medvetande, visade sig Rosario mycket orolig öfver att vid

en sådan timme befinna sig ute. Tornuret slog fyra.

— Så sent det är — utropade den unga flickan, — Släpp mig, kusin. Jag tror jag kan gå nu. Men jag är verkligen mycket sjuk.

— Jag skall följa dig upp.

— Nej det får du inte. Också om jag måste släpa mig upp .. . Hör du inte något buller?

Båda tego. En djup tystnad visade, med hvilken spänd uppmärksamhet de lyssnade.

— Hör du ingenting, Pepe?

— Nej, ingenting alls.— Lyssna noga. . . Nu hörs det igen. Det är ett ljud, som jag inte vet, om det kommer långt ifrån eller är oss mycket nära. Det kunde lika väl komma från mammas sängkammare som från vindflöjeln på tornet. Ah, jag har mycket fin hörsel.

— Alldeles för fin . . . Se så, älskade kusin, jag skall bära upp dig.

— Nå så bär mig upp för trappan, sedan kan jag-gå ensam! Bara jag hvilat en stund, så blir det nog bra . . . Men hör du ingenting?

De stannade på första trappsteget.

— Det är ett ljud som af metall.

— Det kommer från din mammas rum?

— Nej, det gör det inte. Det kommer långt ifrån. Kauske är det en tupp, som gal.

— Ja nu hör jag -— mumlade Pepe.

— Det är någon som skriker.

— Nej, det är ett valdthorn.

— Ett valdthorn!

— Ja. Skynda dig upp igen! Hela Orbajosa kommer snart att vara på fotter ... Nu hör man det tydligt. Det är inte ett valdthorn utan en trumpet. Det är soldaterna som komma.

— Soldaterna!

— Jag vet inte hvarför, men jag inbillar mig, att truppernas inryckande i staden skall medföra lycka för mig . . . Jag känner mig så lätt till sinnes. Fort upp, Rosario.

— Jag känner mig också så glad. Fort upp!

I ett ögonblick bar han henne uppför trappan, och de tvenne älskande togo afsked af hvarandra. De hvi-skade så sakta i hvarandras öra, att knappt ett ljud hördes.

— Jag skall visa mig i fönstret, som vetter ut åt trädgården, för att du skall förstå, att jag kommit till mitt rum utan att något händt mig.

— Adjö, Rosario! Akta dig, så att du inte snafvar mot möblerna.— Här hittar jag bra, kusin Pepe. Yi råkas snart igen. Ställ dig i ditt fönster, så att du kan mottaga mitt tecken.

Pepe Rey gjorde som kusinen bedt honom; men han fick vänta länge, utan att Rosario visade sig i fönstret. Ingeniören trodde sig höra uppretade röster i den öfre våningen.

XVIII.

Trupperna.

Midt i sin djupaste morgonslummer väcktes Orbajosas innevånare af trumpeter. De öppnade sina ögon och

utropade :

— Soldaterna!

Halft sofvande, halft vakna mumlade somliga för sig sjelfva:

— Se så ha vi verkligen fått de der kanaljerna på halsen!

Andra stego upp. klädde sig i en hast och sade i missnöjd ton:

— Man får väl lof att gå och se på de der fördömda soldaterna. Och en annan utropade:

— Det är lätt att förutse, livad som kommer att ske . . . Soldaterna, det betyder för oss nya utskrifuingar och nya skatter; vi skola svara med hugg och slag och åter igen hugg och slag.

I ett annat hus kunde man höra glädjerop sådana som följande:

— Min son kommer! . . . Min bror kommer!

Allas lösen var emellertid att hoppa upp ur sängen, i största hast kläda sig och öppna fönstren för att taga i betraktande det fridsstörande regementet, som intågade i staden med morgonsolens första strålar. Staden, det vardysterheten, tystnaden, ålderdomen; krigshären representerade glädjen, hnllersamheten, ungdomen. Och da denna senare drog in i den förra tycktes det, som om mumien på något underbart sätt återfick lifvets gåfva och larmande störtade ut. ur sin fuktiga sarkofag för att dansa rundt ikring den. Hvilket lif, hvilket larm, livilka skrattsalfvor, hvilken munterhet! Det finnes ingenting så intressant som en krigshär. Der ser man förkroppsligadt allt, hvad fäderneslandet eger af ungdom och styrka. Allt upproriskt, odugligt eller vidskepligt hos individen försvinner under trycket af den jernhårda disciplinen, som af en massa obetydliga varelser förstår att bilda ett beundransvärdt helt. Soldaten, — atomen i krigshären — plägar äfven sedan-han efter ett ”höger och venster om marsch” skilt sig från detta hela, hvars regelbundna stundom sublima lif han delar, bevara några af dessa egenskaper som utmärka en krigshär. Men i de allra fiesta fall eger motsatsen rum. Eå skilsmessan från det hela följer nämligen ofta en plötslig sammanrotning af alla dåliga element, och om å ena sidan krigshären som ett helt representerar äran och hedern, så kan å den andra sidan ofta nog en skock soldater betyda detsamma som ett outhärdligt plågoris för ett land. Och de städer, som med tårar af glädje och entusiasm helsat en segrande krigshärs intåg inom sitt område, sucka och darra af ångest och förskräckelse, då de se herrar soldater lösa och lediga.

Detta senare var nu förhållandet i Orbajosa, ty vid - denna tid fans ingen krigsära att besjunga och ingen orsak att binda segerkransar, resa triumfbågar eller ens skryta med våra tappra bedrifter. Derför var allt fruktan och misstro i biskopsstaden, som ehuru fattig dock icke saknade skatter af höns, frukt, pengar och unga flickor. Dessa senare i synnerhet voro utsatta för stor fara från och med den stund de nämnde Martissönerna ryckte in. Ocli Polentinernas fädernesstad, fjorran belägen från allt det buller och larm, som trafiken, tidningarne ochjernvägarne föra med sig, älskade dessutom icke att blitva störd i sin lugna tillvaro.

Så ofta de liade tillfälle dortill, visade Orbajosas innevånare en liflig motvilja för att underkasta sig landets myndigheter; och med minnet af sina forna bedrifter, dem de omtuggade likt kamelen, soin idislar det gräs han ätit dagen förut, plägade de skryta öfver en viss upprorisk sjelfständighetsanda, som var en beklaglig kvar-lefva från forna tiders laglöshet och ofta satte myror i hufvudet på provinsens guvernör.

För öfrigt bör man ihågkomma, att Orbajosa egde rebelliska antecedentia, eller bättre sagdt, dess innevånare ledde alla sina anor upp till rebeller. Utan tvifvel bevarade staden ännu i sitt sköte några lifskraftiga telningar af den energi, som enligt herr Cayetanos entusiastiska tro i en aflägsen forntid eggat den till ohörda sagolika bedrifter. Och ehuru nu på dekadans, kände dock staden tid efter annan en häftig åtrå att utmärka sig, skulle det äfven endast vara i att begå dårskaper och barbariska grymheter.

Sedan soldaterna mottagit sina respektive inkvarte-ringssedlar, begåfvo de sig hvar och en till de dem lånade bostäderna. De blefvo mottagna med mycket sura miner och inhysta i de mest obeboeliga delarne af husen.

Stadens unga flickor voro, sanningen att säga, de minst missnöjda af alla, men man utöfvade en sträng vaksamhet öfver dem, och det ansågs icke passande för en ung flicka att visa någon glädje öfver besöket af en dylik hop kanaljer. De få soldater, som voro hemma från trakten, voro de enda, som hade skäl att rosa marknaden. De öfriga behandlades som utländningar.

Klockan åtta på morgonen inträdde en kavalleriöfver-ste med sin inkvarteringssedel i doña Perfecta Polentinos' hus. Hän mottogs af tjenarne, som dertííí fått uppdrag af sin herrskarinna, hvilken befann sig i en allt annat än gästvänlig sinnesstämning och icke hade lust att kommaner tor att taga emot ”den der soldaten”. Man anvisade honom det, som man påstod, enda disponibla rummet i lniset, det rum der Pepe Rey bodde.

— Må de arrangera sig bäst de kunna — sade doña Perfecta med en ättiksur min. — Och få de icke rum, så få de lägga sig på gatan.

Var det hennes mening att på detta sätt trakassera den olycklige brorsonen, eller fans det verkligen icke annat rum disponibelt i hela byggningen? Vi veta icke, hur härmed förhöll sig, och icke gifva de krönikor, som lemnal stoff till vår sannfärdiga historia, någon upplysning i denna vigtiga fråga. Hvad vi på det allra bestämdaste kunna försäkra, det är, att hon långt ifrån att bereda sina gäster obehag genom att på detta sätt tränga ihop dem i samma rum, tvärs om gjorde dem ett stort nöje, i ty att de voro gamla vänner. Stor och glad var bådas öfverraskning, då de möttes, och de tröttnade icke på att göra hvarandra frågor och fälla utrop af förvåning öfver den egendomliga slump, som fört dem tillsamman pä ett sådant ställe och i ett sådant ögonblick.

— Pinzón . . . du här! Men hvad vill det säga? Jag hade ingen aning om. att du var så nära . . .

— Jag hade nog hört, att du befann dig i dessa trakter, Pepe Rey; men aldrig kunde jag tro', att jag skulle träffa dig i detta vilda, förskräckliga Orbajosa.

— Hvilken lycklig tillfällighet... ty lycklig är den, ett verk af försynen . . . Pinzón, du och jag skola tillsammans utföra storverk i den här eländiga staden.

— Ja nog komma vi att få tid att öfverlägga derom — svarade den andre och satte sig på bädden, der inge-' niören låg — ty efter hvad det synes, komma vi att bo tillsammans i det här rummet. Plvad är detta för ett fördömdt hus?

— Det är min fasters, menniska! Tala med mera aktning om henne. Känner du inte min faster? . .. Men jag skall stiga upp och kläda på mig.— Det var bra, så kan jag få lägga mig i stället, ty jag har stort behof deraf. . . Sådana vägar, min käre Pepe, sådana vägar och en sådan stad!

— Säg mig, komma ni för att sätta eld på Orbajosa?

— Eld?

— Jag säger så, ty jag skulle kanske hjelpa er i så fall.

— En sådan stad! en sådan stad! — utropade officeren, i det han tog af sig sin tschako och lade åt sidan värja, gehäng, resväska och kappa. — Det är andra gången jag blifvit kommenderad hit. Jag svär dig, att tredje gången det händer begär jag mitt afsked.

— Tala inte illa om det goda folket. Men hvad du kommer lägligt! Det är som om himmelen skulle ha sändt dig till mitt bistånd, Pinzón .. . Jag funderar på en förskräcklig plan, ett äfventyr, om du så vill kalla det, en djerf idé, min vän . .. och jag skulle haft mycket svårt att reda mig utan din hjelp. För en stund sedán funderade jag så jag kunde bli tokig, och sade till mig sjelf, full af ångest: ”om jag bara hade en vän här, en god vän ...”

— Plan, äfventyr, idé... Ett af de två, herr matematiker, antingen är det fråga om att gifva himlakrop-parne en annan riktning eller också är det någon kärlekshistoria.

— Saken är allvarsam, mycket allvarsam. Lägg dig och sof en smula, och sedan skola vi talas vid.

—- Ja lägga mig skall jag nog, men jag kommer inte att sofva. Du kan tala om för mig allt hvad du vill. Jag ber

dig endast att tala så litet som möjligt om Orbajosa.

•— Det är just om Orbajosa jag vill tala med dig. Men kanske äfven du hyser antipati mot denna stamort för så många berömda hedersmän?

-— De der lökhandlarne ... Vi kalla dem för lökhand-larne , . . Nåväl, de må vara hur förträffliga och berömdasom helst, men för mig äro de lika obehagliga och skarpa som de frukter deras land frambringar. Orbajosa är en stad, beherrskad af menniskor, hvilka predika misstro, vidskepelse och afsky gent emot hela det öfriga menniskosläg-tet. Då vi få tid, skall jag berätta dig någonting ... en hälft komisk, halft sorglig tilldragelse, som hände mig här förra året. . . Da jag berättar det, kommer du att skratta och jag att spruta eld och lågor . . . Men må det förflutna vara förflutet.

— Det som nu händer mig här, har minsann intet komiskt i sig.

— Orsakerna till min afsky till den här eländiga hålan äro flera. Du. skall veta, att min fader blef mördad här år 1848 af några samvetslösa partigängare. Han var brigadbefälhafvare och för tillfället ej i tjenstgöring. På kallelse af regeringen passerade han genom Villaliorrenda på väg till Madrid, då han här blef tillfångatagen af ett halft dussin bofvar . . .

— Jag antar, att de två regementena och kavalleristerna inte kommit endast för nöjet att besöka de här ljufliga lustgårdarne.

— Nej det kan du väl förstå. Yi komma för att genomsöka trakten. Det finnes många dolda förråd af vapen här. Regeringen vågar icke afsätta större delen af kommunalråden utan att förlägga några kompanier här och hvar. Som sinnena här i trakten äro så upprörda, tvenne angränsande provinser redan angripna af upprorssmittan och Orbajosa dessutom eger så lysande anor inom de borgerliga krigens annaler, så fruktar man, att stadens slagskämpar skola ge sig ut på landsvägarne och plundra allt, hvad de komma öfver.

— En förståndig försigtighetsåtgärd! Men jag tror, att förrän detta folk förgås och födes på nytt och förr än allt ända till stenarne i trakten ändra form, förr blir det inte lugn i Orbajosa.

— Det är också min åsigt — sade officeren och tändeen cigarett. — Ser du inte, hur man här på alla sätt omhuldar partigängare. Alla dem som år 1848 och vid andra tidpunkter förhärjade trakten eller om de icke lefva, deras söner, skall du finna som innehafvare af förtroendeposter, vid tullen, i posten och i kommunalrådet; det fins de som äro alguaciler, sacristaner och skatteindrifvare. Några af dem ha blifvit ena riktiga storgubbar, och det äro dessa, som leda valstriderna, ha inflytande i Madrid och utdela emboten . . . med ett ord, det är så man kan bli förskräckt åt det.

— Hör du, kan man inte hoppas, att partigängarne en vacker dag begå någon missgerning? 1 så fall skulle ni väl jemna staden med marken, och jag skulle lijelpa er af hjertans lust.

— Berodde det bara på mig så. . . De skola nog göra, hvad på dem ankommer — sade Pinzón -- ty den upproriska rörelsen i de närgränsande provinserna tilltager med oroande fart. Och oss emellan, vän Rey, så tror jag, att den kommer att blifva ödesdiger. Somliga skratta och försäkra, att ett inbördes krig som förr är omöjligt. De känna inte detta land, de känna inte Orbajosa och dess innevånare. Jag påstår, att denna rörelse, som-nu börjat, kommer att få oöfverskådliga följder och att vi komma att få ett nytt blodigt krig, som skall räcka, Gud vet hur länge. Eller hvad är din mening?

— Då jag var i Madrid, skrattade jag åt alla, som talade om möjligheten af ett nytt lika stort och fruktansvärd t inbördes krig som det sjuåriga; men nu sedan jag kommit hit. . .

— Man måste gräfva ned sig i dessa förtjusande trakter, se innevånarne på nära håll och höra dem tala för att förstå förhållandena.

— Det borgerliga kriget intresserar mig emellertid inte så mycket som ett enskildt krig, som jag för kort tid sedan förklarat och öppnat.

— Da sade ju, att detta var din fasters hus. Hvad heter hon?

— Doña Perfecta Rey de Polentinos.

— Ah! Jag känner henne par renonnné. Det lär vara en förträfflig menniska, hon är den enda, som jag-inte hört lökhandlarne tala illa om. Då jag var här förra gången, hörde jag alla menniskor utbreda sig öfver hennes godhet, hennes barmhertigliet och många dygder.

— Ja, min faster är mycket god, mycket älskvärd — sade Rey. Derpå stod han en kort stund försänkt i tankar.

— Men nu kommer jag ihåg — utropade plötsligt Pinzón. — I Madrid sade man mig, att du skulle gifta dig med en kusin. Jo du, nu är allt upptäckt. Är det den vackra, gudomliga Rosarito?

— Pinzón, vi skola tala utförligt om saken.

— Jag gissar det är hinder i vägen.

— Det är icke endast hinder i vägen. Det är fråga om heta strider. Jag behöfver mäktiga och sluga vänner, vänner som ega erfarenhet och förmåga af initiativ i delikata . affärer, förslagna och tappra vänner.

— Det der är ju allvarsammare än en duell.

— Mycket allvarsammare. Det är lätt att slåss med en man. Med kvinnor, med osynliga fiender, som arbeta i mörkret, är det omöjligt.

— Nå berätta, jag är idel öra.

Öfverste Pinzón sträckte ut sig på sängen, så lång han var. Pepe Rey drog fram en stol och stödjande armbågen mot samma säng och hufvudet mot handen började han berätta, rådfråga, framställa sin plan eller hvad man nu vill kalla det. Han talade länge. Pinzón åhörde honom med spänd nyfikenhet och utan att säga någonting med undantag af en fråga då och då för att begära ytterligare detaljer eller förklaring. Då Pepe slutade, hade Pinzón blifvit allvarsam. Han sträckte ut sig i sängenmed en skälfning af välbehag, njutande af livilan likt den som icke sofvit p>å tre nätter, och sade:

—• Din plan är vågad och svår att utföra.

— Men inte omöjlig.

— Åh nej, ingenting är ju omöjligt här i verlden. Men öfvertänk saken väl!

— Det har jag redan gjort.

— Och är du besluten att genomföra den? Ser du, dylika saker äro knappast längre i bruk nu för tiden. De pläga utfalla illa och sällan till stor båtnad för den, som företager dem.\

— Mitt beslut är fattadt.

— Nåväl, jag för min del är beredd att bistå dig i hvad det vara må, ehuru företaget är vågadt och mycket, mycket allvarsamt.

— Jag kan således räkna på dig?

— In i döden!

XIX.

Fruktansvärd sammandrabbning.

Det kunde nu icke dröja länge, innan elden öppnades. Sedan Pepe öfverenskommit med Pinzón angående den uPPgj°i'da planen, hvars första punkt var, att de båda vännerna skulle ställa sig, som om de icke kände livar-andra, begaf han sig vid frukosttiden ned i matsalen. Der träffade han sin faster, som efter vanan tillbragt hela morgonen i kyrkan. Ingeniören märkte, att öfver hennes bleka,' marmorlika ansigte hvilade skuggan af ett olycksbådande hemlighetsfullt moln. Då hon mötte hans blick, återfick hennes ansigte sitt vanliga klara öppna

uttryck; men det hände icke ofta, och sedan hon kastat ensnabb granskande blick på brorsonen återtog den barmliertiga damens ansigte sin instuderade dysterhet.

De afvaktade under tystnad måltiden. De väntade icke på herr Cayetano, ty denne hade gått till Mundo-grande. När måltiden börjat, sade doña Perfecta:

— Och den der officeren, som regeringen skickat oss på halsen, skall han inte komma och äta?

— Han tyckes4 vara mera sömnig än hungrig — sade ingeniören utan att se på fastern.

— Känner du honom?

— Jag har aldrig i mitt lif sett honom.

— Jo det är just trefliga gäster, som regeringen skickar oss. Här skola vi ha våra sängar och måltider i ordning och vänta, tills det behagar falla de der dag-drifvarne från Madrid in att taga dem i besittning.

— Saken är, att man fruktar ett uppror — sade Pepe Roy, i det han kände en darrning af vrede genomfara sina lemmar — och regeringen är besluten att krossa Orbajosas innevånare, krossa dem och tillintetgöra dem.

— Menniska, håll då upp, håll då upp för Guds skull och mal oss icke till stoft! — utropade doña Perfecta sarkastiskt — Stackars oss! Haf då förbarmande, gosse, och låt de olyckliga varelserna lefva. Och du, du kommer väl att bli en af dem, som hjelpa trupperna i det storartade arbetet att tillintetgöra oss?

— Jag är inte soldat. Jag kommer endast att klappa i händerna, då jag ser för alltid tillintetgjorda dessa frön, denna källa till inbördes krig, laglöshet, tvedrägt, röfvar-vasen, oordning och barbari, som till vanära för vårt tide-hvarf och vårt land ännu existera i Orbajosa.

— Gud råder för allt.

— Orbajosa, kära faster, har nästan ingenting annat än lök och banditer, ty banditer kallar jag dem, som i namn af någon politisk eller religiös idé livart fjerde eller femte år ställa till oroligheter.

— Tack. tack så mycket, käre brorson — sade doñaPerfecta bleknande. — Så att det inte fins någonting mer än det i Orbajosa! Något mer torde vi dock ha, något som du inte har och som du kommit för att söka hos oss.

Pepe förstod piken. Han brann af vrede. Han hade svårt att gent emot sin faster bevara den hänsyn, han var skyldig hennes kön, stånd och ställning. Han var på half väg att begå våldsamheter och kände sig ryckas med af en nästan oemotståndlig vrede, som manade honom att störta sig öfver den han talade med.

— Jag kom till Orbajosa — sade han — derför att faster skref efter mig; ni hade gjort upp med min far . . .

— Ja, ja det är sant — afbröt honom doña Perfecta lifligt, i det hon sökte att återvinna sitt vanliga lugn —. Jag vill visst inte neka dertill. Här är det jag, som varit den verkligen felaktiga. Det är jag, som bär skulden till alla dina ledsamheter, allt det bekymmer du gör oss och allt det obehagliga, som inträffat i vårt hus till följd af din hitkomst.

— Jag är glad, att faster erkänner det.

— Du deremot är ett helgon ... Är det nödvändigt, att jag knäböjer inför din upphöjdhet och ber dig om förlåtelse? . . .

— Min fru — sade Pepe Rey allvarsamt och upphörde att äta — jag ber er att icke håna mig så obarm-hertigt. Jag kan inte strida med samma vapen. Jag har inte sagt annat, än att jag kommit hit till Orbajosa p;i er kallelse.

— Och deri har du rätt. Din far och jag öfverens-konnno, att du skulle gifta dig med Rosario. Du kom för att lära känna henne. Jag mottog dig från första början som en son. Du låtsades älska Rosario .. .

— Förlåt mig — afbröt Pepe. — Jag älskade Rosario och älskar henne ännu; faster låtsades mottaga mig som en son; ni mottog mig med falsk kärleksfullhet och använde från första stund all er förslagenhet för att motarbetamig ocli lägga binder i vägen för uppfyllandet af öfver -enskommelsen »med min far; ni föresatte er

redan från första dagen att trakassera mig ocli drifva mig till för-tviflan, ocli med läpparne fulla af leenden och kärleksfulla ord har ni pinat mig och stekt mig vid sakta eld; ni har bakom ryggen på mig ocli sjelf i säkerhet hetsat på mig en svärm processlystna bönder; ni har stält så till, att man fråntagit mig det officiella uppdrag, med hvilket jag kom till Orbajosa; ni har nedsatt mig blafid era bekanta, kört ut mig ur domkyrkan och beständigt hållit mig aflägsnad från mitt hjertas utvalda; ni har plågat er dotter med en inkvisitorisk innestängning, som kommer att beröfva henne lifvet, om icke Gud håller sin hand öfver henne.

Doña Perfecta blef blodröd i ansigtet. Men denna hastiga rodnad, framkallad af såradt högmod och öfyer-raskning öfver att se sig genomskådad, försvann snart och efterträddes af gulgrön blekhet. Hennes läppar darrade. Kastande ifrån sig knif och gaffel, reste hon sig plötsligt. Brorsonen steg äfven upp från bordet.

— Min gud, min gud! Heliga Jungfru! — utropade hon och fattade med båda händer om sitt hufvud likt en som är ett rof för förtviflan. — Är det möjligt, att jag gjort mig förtjent af sådana förskräckliga förebråelser? Pepe, min gosse, är det verkligen du, som talar? .. . Om jag skulle ha gjort allt, livad du säger, så vore jag i sanning mycket brottslig.

Hon kastade sig i soffan och dolde ansigtet i sina händer. Pepe närmade sig henne långsamt och lade märke till sin fasters ångestfulla suckar och de ymniga tårar hon fälde. Trots sin öfvertygelse kunde han icke öfyervinna den känsla af rörelse, som bemäktigade sig honom. Han kände sig illa till mods och erfor en viss ledsnad öfver att hafva yttrat sig så skarpt.

— Käraste faster — sade han och lade handen på hennes skuldra. — Om ni svarar mig med suckar ochtårar, skall ni väl kunna röra, men inte öfvertyga mig. Det är skäl, men inte känsloyttringar jag önskar. Tala till mig, säg mig, att jag liar orätt i att tro, hvad jag nu tror, bevisa mig det sedan, och jag skall erkänna, att jag misstagit mig.

— Lemna mig! Du är icke min broders son. Om du vore det, skulle du inte skymfa mig så, som du gjort. Jag skulle således vara en intrigant, en komediantska, en skenhelig harpya, en som ställer till tvister inom slägten? . . .

Medan hon talade, hade hon tagit händerna från an-sigtet och betraktade nu sin brorson med ett förldaradt uttryck i sitt anlete. Pepe var förvirrad. Fasterns tårar och ljufva stämma voro fenomen, som icke kunde annat än göra intryck på matematikern. Orden ville tränga sig fram mellan hans läppar för att bedja om förlåtelse. Under vanliga förhållanden var han en man med energi och viljekraft, men så snart något inträffade, som verkade på hans känsla ocli satte hans. hjertas strängar i dallring, förvandlades han till ett barn. Det är en sjukdom hos matematici. Newton påstås äfven ha varit sådan.

— Jag skall gifva dig den förklaring du önskar — sade doña Perfecta, i det hon pekade på en stol, för att han skulle sätta sig bredvid henne. — Jag vill gifva dig upprättelse. Du skall få se, om jag är god, om jag är öfverseende, om jag är ödmjuk . . . Tror du, att jag tänker absolut neka till allt som du anklagat mig för? Nåväl, nej, jag förnekar det icke.

Ingeniörens ansigte mörknade.

— Jag förnekar det icke — fortfor doña Perfecta. — Men hvad jag förnekar, är den dåliga.afsigt du tillskrifver mig-. Med hvad rätt sätter du dig till doms öfver livad du inte känner till, annat än genom gissningar ocli till det yttre skenet? Är du i besittning af den öfverlägsna intelligens, som erfordras för att på rak arm kunna bedöma andras

Doria Perfecta. 7handlingar och fälla domen öfver dem? Kan du likt Gud se till menniskors hjertan?

Pepe mörknade allt mer och mer.

— Är det inte tillåtet att understundom i lifvet använda omvägar för att nå ett godt och hederligt mål? Med livad rätt dömer du öfver handlingar af mig, som du inte förstår? Jag skall med en uppriktighet, min käre brorson, som du inte gjort dig förtjent af, tillstå för dig, att jag verkligen har begagnat mig af omvägar för att nå ett godt mål, för att åstadkomma något, som är nyttigt för såväl dig som min dotter. Förstår du inte? Du tyckes inte kunna fatta

. . . Ack! Ditt goda matematiska hufvud och dina insigter i tysk filosofi sätta dig dock inte i stånd att uppskatta en klok moders skarpsinne.

— Jag häpnar mer och mer, ju mer jag hör — sade ingeniören.

— Häpna så mycket du vill, men erkänn din råhet — sade doña Perfecta med tilltagande häftighet — erkänn, att du uppfört dig lättsinnigt och brutalt mot mig, då du anklagat mig som du gjort. Du är en ung spoling utan erfarenhet eller något annat vett än det du hemtat ur böcker, som inte kunna skänka dig insigt om verlden eller menniskohjertat. Du förstår dig inte på något annat än att bygga broar och dammar. Ack min unge herre! I menniskohjertat intränger man inte genom jernvägstun-lar och inte nedstiger man heller till dess djupa afgrund genom grufvornas schakter. Man läser inte i andras samveten med naturvetenskapsmännens mikroskop och inte heller afgör man nästans brottslighet eller icke brottslighet genom att väga deras handlingar på vågen.

— Men för Guds skull, goda faster! . . .

— Hvarför nämner du Gud, om du inte tror på honom? — frågade doña Perfecta högtidligt. — Om du trodde på honom, om du vore god kristen, så skulle du inte våga fälla falska domar öfver mitt uppförande. Jag är en from kvinna, hör du det? Mitt samvete är rent, hördu det? Jíig vet livad jag gör oeh hvarför jag gör det, hör du det?.

— Jag hör, jag hör, jag hör.

— Gud, på hvilken du inte tror, ser hvad du inte ser och inte kan se, afsigten. Jag vill inte säga dig mer; jag har inte lust att ge mig in på några vidlyftiga förklaringar, ty det behöfver jag icke. Du skulle inte heller förstå mig, om jag sade dig, att jag önskade nå mitt mål utan att väcka skandal, utan att stöta din fader, utan att stöta dig och utan att ge folk anledning till skvaller genom ett uttryckligt afslag. Intet af allt detta skall jag säga dig, ty du skulle inte förstå mig. Pepe! Du är matematiker. Du ser, hvad du har framför dig och ingenting annat; den råa materian och ingenting annat; linier, vinklar, kroppar och ingenting annat. Du ser verkan, men inte orsaken. Den som inte tror på Gud, ser inga orsaker. Gud är den högsta viljan och orsaken i verlden. Den, som inte vill veta af honom, måste nödvändigt bedöma allt så, som du bedömer det, dåraktigt. Du ser till exempel i stormen intet annat än ödeläggelse, i eldsvådan endast förstörelse, i torkan nöd och missväxt, i jordbäfningen död och förderf, och dock, min högmodige unge herre, i alla dessa skenbara olyckor måste man söka den goda afsigten . . ja, min herre, den evigt goda afsigten hos den, som inte kan göra något orätt.

Denna invecklade, spetsfundiga och mystiska dialektik tycktes icke öfvertyga Pepe; men han ville icke följa sin faster på färden genom hennes bevisförings trånga irrgångar, utan han sade endast:

— Godt; jag skänker allt erkännande åt den goda afsigten . . .

— Nu då du tycks erkänna, att du haft orätt — fortsatte den fromma damen allt modigare — skall jag tillstå något mera för dig, och det är, att jag börjar inse att j«g gjorde orätt i att adoptera ett sådant tillvägagångs-sätt, ehuruväl min afsigt var otadligt ren. Gent emot en person med din våldsamma karakter ocli din oförmåga att förstå mitt handlingssätt hade jag bort uppträda öppet och rent ut sagt: ”min brorson, jag vill inte ha dig till man åt min dotter.”

— Ja, detta är, hvad faster bort säga mig redan den första dagen — svarade ingeniören och drog en suck af lättnad, likt den som ser sig befriad från en ofantlig tyngd. - Jag är er tacksam för dessa ord. Efter att så länge ha varit utsatt för hugg och slag i mörkret, gör mig denna örfil i öppna dagsljuset riktigt godt.

.— Nåväl Pepe, jag upprepar min örfil — sade doña Perfecta med lika stor energi som förtrytelse. — Nu vet du det. Jag vill inte, att du gifter dig med Rosario.

Pepe teg. Det uppstod en lång paus, under hvilken de båda betraktade hvarandra så uppmärksamt och grann-skande, som om hvars och ens ansigte varit ett det mest fulländade konstverk.

— Förstår du inte hvad jag sade? — yttrade hon på nytt. — Allt är slut oss emellan, det blir intet giftermål af.

— Ursäkta mig, min goda faster — sade den ungo mannen med fasthet — men dina ord förskräcka mig inte. På

den punkt der sakerna nu stå, är ditt afslag af föga vigt för mig.

— Hvad menar du? — utropade doña Perfecta, sju. dande af vrede.

— Det du hör. Jag skall gifta mig med Rosario.

Doña Perfecta reste sig full af vrede, majestätisk

och förskräcklig. Hennes utseende var sådant, att man skulle kunnat taga henne för bannstrålen, förkroppsligad till kvinna. Det förestående utbrott af fasterns vrede, som hotade honom, kom honom icke att blinka. Han var sådan.

— Är du tokig! Gifta dig med min dotter, du gifta dig med henne mot min vilja! . . .

Doña Perfectas darrande läppar framstammade dessa ord med verkligt tragiskt tonfall.

— Ja, mot. fasters vilja. Ty Rosario är fast besluten dertill.

— Mot min vilja! — utropade doña Perfecta. — Ty jag säger det om och om igen, jag vill det inte, jag vill det inte.

— Hon och jag vilja det.

— Eländige, finnes det då inte, tror du, annat i verlden än hon och du? Finnes det inte för dig föräldrar, finnes det icke ett samhälle, finnes det icke samvete, icke Gud?

— Just derför att det finnes ett samhälle, just der-för att det finnes samvete och en Gud — svarade Rey allvarsamt, i det han reste sig och höjde sin hand mot himlen — just derför, upprepar jag, skall jag gifta mig med henne. •

•— Öfvermodige usling! Och om du också är beredd att trampa allt under fotterna, tror du inte det finnes lagar att stäcka din våldsamhet?

— Just derför att det finnes lagar, skall jag gifta mig med henne.

— Du respekterar då ingenting?

— Ingenting, som ej är värdt att respekteras.

— Och min myndighet, och min önskan, jag sjelf . . . jag är då ingenting du tager med i räkningen?

— För mig är Rosario allt: det öfriga ingenting.

Doña Perfecta kastade sig på nytt ned i soffan; men

hon grät icke, hennes lemmar skakades af en konvulsivisk darrning.

— För denne eländige ateist — utropade hon i fullt raseri — finnes det då ingen anständighet, inga band, endast hans egen nyck. Det är en ovärdig girighet. Min dotter är rik.

— Min goda faster, ni misstager er, om ni tror er kunna såra mig med dylika illistiga vapen. Ni ställersaken i ett falskt ljus och söker att ge mina afsigter och känslor en falsk tydning för att såra min sjelfkänsla. Kalla mig girig, om ni vill. Gud vet, att jag inte är det.

— Du är en ovärdig usling.

— Er mening må gälla för livad den kan. Verlden må proklamera eder som ofelbar, hur mycket den vill. Jag har en annan mening och är långt ifrån att tro, att man inte kan vädja från eder dom till Guds.

— Men är det verkligen ditt allvar? Kan du verkligen efter mitt afslag fasthålla vid din plan? . . . Du aktar då ingenting heligt, du är ett monster, en bandit.

— Jag är en man.

— En usling! Allt är slut oss emellan; jag ger dig inte min dotter, jag ger dig henne icke.

— Då skall jag taga henne. Jag tager då endast, livad som tillhör mig.

— Bort ur min åsyn — ropade doña Perfecta, hastigt resande sig. — Inbilske, tror du min dotter bryr sig om dig?

— Hon älskar mig liksom jag henne.

— Det är lögn, lögn!

— Hon har sjelf sagt mig det. Ursäkta mig, om jag i denna fråga sätter mer tilltro till dotterns utsago än till moderns.

— När skulle hon ha sagt dig det? Du liar ju inte på länge träffat henne!

— Jag träffade henne i går afton och hon svor mig inför Kristusbilden i kapellet, att hon skulle blifva min hustru.

— O hvilken skandal, hvilken skymf! -- Hur är det väl möjligt? Min Gud. en sådan vanära! — utropade doña Perfecta och gick af och an i rummet med händerna om hufvudet. -- Gick Rosario ut ur sitt rum i går afton ?

— Hon gick ut för att träffa mig. Det var hög tid.— Så uselt du liar uppfört dig! Du liar gått till väga som en tjuf, som en simpel förförare.

— Jag har gått tillväga i enlighet med de principer faster för en stund sedan framstälde. Min afsigt var god.

— Och hon kom ned! Ah, jag misstänkte det. I morgse, i daggryningen fann jag henne påklädd i sitt rum. Hon sade, att hon varit ute, jag vet inte hvar . . . Men du, du är den verklige brottslingen. Detta är vanära för vårt hus. Pepe, jag väntade allt från dig, men inte en sådan skymf. . . Allt är slut oss emellan. Gå din väg! Du finnes inte till längre för mig. Jag förlåter dig på vilkor att du går. Jag skall inte nämna ett ord om denna sak till din far. Hvilken gräslig egoism! Nej, det är icke kärlek du hyser. . . du älskar inte min dotter!

— Gud vet, att jag tillber henne, och det är mig nog.

— För icke Guds namn på dina läppar, hädare, utan tig — ropade doña Perfecta. — I namn af Gud, livilken jag kan åkalla, derför att jag tror på honom, säger jag dig, att min dotter aldrig skall blifva din hustru. Min dotter skall bli frälst, Pepe; min dotter får inte redan här i lifvet komma till helvetet, ty att gifta sig med dig, det vore helvetet.

— Rosario skall blifva min maka — upprepade matematikern med patetiskt lugn.

Den fromma frun blef allt mer och mer uppretad vid brorsonens lugna, energiska ord. Med flämtande röst sade hon:

— Tro inte, att dina hotelser förskräcka mig. Jag vet, hvad jag säger. Tror du kanske, att man ostraffadt kan våldföra sig på ett hem, en familj, tror du man ostraffadt kan trotsa mensklig och gudomlig lag?

— Jag tänker trotsa allt — sade ingeniören, som började förlora sitt lugn och uttrycka sig med någon hetta.

-- Du tänker trotsa allt! Ah, nu ser man då, att du är en barbar, en vilde, en menniska, som hyllar våldet,— Naj, goda faster. I vanliga fall är jag luga, rättvis, hederlig och fiende till allt slags våld. Ni representerar här lagen och jag den, som af ödet drifves att trotsa den; men emellan oss två står en stackars plågad varelse, en Guds engel, som underkastas ett grymt martyrskap. Detta skådespel, denna orättvisa, detta oerhörda våld är det, som förbyter mitt vanliga lugn i barbari, min kärlek till rättvisa i vädjan till styrkan, min laglydnad i våldshandlingar liknande en röfvares eller mördares; ja detta skådespel är det, min fru, som drifver mig att icke respektera ert bud och vilja, som drifver mig att trotsa er och trampa allt under fotterna. Jag gör hvad samhället gör, då i dess väg ställer sig någon brutal makt lika förnuftsvidrig och upprörande som eder. Det bryter sig fram med ett fruktansvärdt anfall och krossar hindret under fotterna. Jag är sådan i detta ögonblick; jag känner knappt igen mig sjelf. Jag brukar vara resonlig, men har blifvit brutal; jag brukar vara vördnadsfull, men har blifvit oförskämd; jag brukar vara liöflig, men känner mig förvandlad till en vilde. Ni har drifvit mig till denna ytterlighet genom att förbittra mitt sinne och draga mig frän det rättas väg, der jag förut lugnt vandrade. Hvems är felet, mitt eller edert?

— Ditt, ditt!

— Det kan hvarken ni eller jag afgöra. Jag tror, att vi båda äro från våra sinnen. Ni är våldsam och orättvis; jag orättvis och våldsam. Yi hafva kommit derhän, att vi äro lika stora barbarer båda två, vi strida och såra hvarandra utan misskund. Gud låter så ske. Må mitt blod falla på ert samvete, liksom edert på mitt ... Det är nog min fru. Jag vill icke besvära eder med onyttiga ord. Vi skola hädanefter skrida till handling.

— Till handling, ja! — svarade doña Perfecta, snarare rytande än talande. — Tror du, att det inte finnes gendarmer i Orbajosa?— Adjö, min fru. Jag lemuar detta hus. Men jag tror vi skola återse hvarandra.

— Gå, gå, gå din väg! — skrek hon ocli pekade på dörren med en energisk åtbörd.

Pepe Rey gick. Doña Perfecta mumlade några osain-manhängande ord, som gåfvo det tydligaste uttrycket åt hennes vrede. Derpå kastade hon sig ned i en länstol med alla tecken till utmattning och en nervös attack. Hennes tjeuare skyndade till.

— Gå genast och hemta herr Inocencio! — utropade hon. — Genast... fort! bed honom komma hit!

Derpå stoppade hon näsduken i munnen liksom för att lcväfva sin vrede.

XX.

Rykten. — Farhågor.

Dagen efter detta obehagliga uppträde flög som en löpeld genom hela Orbajosa, från hus till hus, från ett sällskap till ett annat, alltifrån Casinot till apoteket och alltifrån Barfotanunnornas promenad ända till Baidejos-porten en mängd olika rykten om Pepe Rey och hans uppförande. Det blef ett allmänt samtalsämne och föremål för så många komentarier, att om herr Cayetano hopsamlat och uppskrifvit dem alla, skulle han fått ihop en storartad samling bevis på det välvilliga sinnelaget hos Orbajosas innevånare. Trots olikheten för öfrigt mellan alla dessa rykten öfverensstämde de dock i några huf-vudpunkter och en af dessa var följande:

Att ingeniaren i vredesmod öfver att doña Perfecta ej ville gifta bort Rosario med' en ateist hade burit hand på sin faster.

Den unge mannen hade tagit in på enkefru Cusco’shotell, iarättadt i enlighet med nutidens icke högsta utan allra lägsta fordringar. Öfverste Pinzón kom ofta till honom för att öfverlägga om deras gemensamma anslag och planer, och visade en ovanlig skicklighet i att sätta dem i verket. Oupphörligen kom han fram med nya knep och listiga påhitt och skyndade att bringa dem frän ord till handling med det muntraste lynne i verlden. Trots detta brukade han säga till sin vän:

—- Den roll jag åtagit mig, käre Pepe, är just inte bland de angenämaste; men för att förarga Orbajosa och dess innevånare skulle jag gerna krypa på alla fyra.

Gud vet, hvad den förslagne militären, mästare i verlds-liga ränker, använde för konstgrepp, men så mycket är säkert, att han efter tvenne dagars inkvartering i staden, hade lyckats att ställa sig in med alla i huset. Doña Perfecta trifdes i hans sällskap och kunde ej annat än angenämt beröras af hans listiga loford öfver husets präktiga inredning och dess lierrskarinnas nobless, fromhot ock öfriga goda egenskaper. Med Inocencio stod han på den allra förtroligaste fot. Hvarken modern eller presten hindrade honom från att tala med Rosario, hvilken man ätergifvit friheten, så snart den förskräcklige kusinen var borta; och tack vare sin sirliga artighet, sitt fina smicker och listiga tillvägagående skaffade han sig snart stor prestige . och blef nästan som barn i huset hos Polenti-nerna.

Men det förnämsta föremålet för hans anslag var en tjenstflicka vid namn Librada, i hvilken han låtsade sig vara förälskad och hvilken han förförde (i kysk bemärkelse) till att framlemna bud och bref till Rosario. Flickan gaf efter för öfverstens goda ord och rikliga pen-ningegåfvor, ty hon var okunnig både om hvarifrån bref-ven kommo och om rätta betydelsen af de bud hon framförde., Hade hon vetat, att allt detta endast var ett nytt bofstreck af herr José, så skulle hon, sä mycket hon änhöll af honom, ej för allt guld i verlden velat bedraga sin matmoder.

En dag sutto doña Perfecta, Inocencio, Jacinto och Pinzón nere i trädgården. Man talade om soldaterna och det

uppdrag, som fört dem till Orbajosa, hvarvid Inocencio fick ett tillfälle att fördöma regeringens tyranniska åtgärder, och huru det var, så kom man att nämna Pepe Eey's namn.

— Han är fortfarande kvar på hotellet — .sade den lille advokaten. — Jag träffade honom i går, och han bad 111ig helsa till er, doña Perfecta.

— Har man hört en sådan oförskämdhet?... Herr Pinzón, bli inte förvånad öfver, att jag använder sådana ord 0111 min köttslige brorson ... ni vet . . . han som bodde i det rum ni nu innehar.

— Ja, jag vet. Jag känner honom endast till utseendet och par renommé. Han är intim vän med vår befäl-liafvare.

— Med befälhafvaren?

— Ja, min fru, befälhafvaren för den truppafdelning, som kommit hit till trakten ocli som delat sig på ñera städer.

— Och livar är han nu? — frågade doña Perfecta.

— 1 Orbajosa.

— Jag tror, att han är inkvarterad hos Polavieja — upplyste Jacinto.

— Er brorson — fortsatte Pinzón — och brigadbe-fälhafvaren Batalla ftro intima vänner och lif och själ. Man ser dem nästan jämt tillsammans på gatorna.

— Det inger mig just inte höga tankar om befälhafvaren — återtog doña Perfecta.

— Det är en -. . . en sudd er — sade Pinzón med en ton, som om han af vördnad för doña Perfecta ej vågade använda ett starkare uttryck.

— Man kan inte neka till att, med några lysandeundantag som t. ex. ni herr Pinzón, så fins det i den spanska hären alla möjliga slags . . .

— Vår befälhafvare var en utmärkt militär, innan han slog sig på spiritismen . . .

— På spiritismen!

— Den der sekten, som tror sig kunna framkalla andar och spöken med bordsfötterna! ... — utropade presten skrattande.

— Utaf nyfikenhet, bara af nyfikenhet — sade Ja-cintillo med eftertryck — har jag skrifvit till Madrid efter Allan Cárdeos arbete. Det är bra att ha reda på litet af hvarje.

— Gud, hur kan man tro på dylika galenskaper! . .. Säg mig, herr Pinzón, tillhör också min brorson den der sekten, som tror på bordsfötter?

— Jag tror, att det var han, som invigde vår gode befälhafvare Batalla i dess läror.

— Herre Jesus!

— Det håller jag inte för otroligt; och när det faller honom in — sade Inocencio utan att kunna afhålla sig från att skratta — så kan han tala med Sokrates, Sankt Paulus, Cervantes och Descartes lika lätt som jag nu ber Librada om en tändsticka. Stackars herr de Rey! Jag hade rätt, då jag sade, att det inte stod riktigt till i hans hufvud.

— Eljes -- fortsatte Pinzón — är vår befälhafvare en dugtig militär. Om man i det afseendet skulle ha något att anmärka mot honom, så vore det, att han är öfverdrifvet hård och sträng. Han tar regeringens order sä efter bokstafven, att han vore i stånd att ej lemna sten på sten här i Orbajosa, om innevånarne visade sig för motspänstiga. Jag varnar er derför och ber er att vara försigtiga.

— Det der vilddjuret kommer att göra slut på oss allesammans. Ack, herr Inocencio, dessa besök af trupperna påminna mig om, hvad jag läst om martyrernaslif och hur det gick till då en romersk procónsul kom till en kristen stad . . .

— Liknelsen är ganska träffande — sade presten och såg på öfversten öfver glasögonen.

— Det är ledsamt, men som det är ett faktum, sä vill jag inte dölja det för er — sade Pinzón godmodigt. — I denna stund, mitt herrskap, är ni helt och hållet i vårt våld.

— Åh, än så länge — invände Jacinto — funktionera provinsens myndigheter.

— -Jag tror ni misstager er deri — sade officeren, under det att doña Perfecta och Penitenciario med spändt intresse riktade sina blickar på honom. — För en timme sedan afsattes alkalden i Orbajosa.

— Af guvernören?

— Guvernören har blifvit ersatt med en af regeringen befullmäktigad, som skulle komma hit som i dag. Alla kommunalråden upphöra att funktionera från och med i dag. Ministern har så befallt, emedan han fruktade, jag vet inte af livad skäl, att de inte skulle ställa sig på regeringens sida.

— Jo, det är trelligt — mumlade kauonikern med rynkade ögonbryn och underläppen framskjuten.

Doña Perfecta satt försjunken i tankar.

— Äfven några domare ha blifvit afsatta, bland dem den i Orbajosa.

— Domaren! Periquito! Är inte Periquito längre domare? — utropade doña Perfecta med ton och åtbörder hos en, som haft den olyckan att bli stungen af en huggorm.

— Nej, han är det inte längre — svarade Pinzón. — I morgon kommer den nye.

— Någon äfventyrare!

— En bof, kanske! Och Periquito, som var så redbar! — sade doña Perfecta med grämelse. — Aldrig händedet, att han icke genast beviljade mig, livad jag bacl honom om. Yet ni, hvem den nye alkalden är?

— Man påstår, att en corregidor skall komma hit.

— Säg oss med ens, att syndafloden kommer, det skulle icke förvåna mig — sade presten och reste sig upp.

— Så att vi således äro i befälhafvarens våld?

— För några dagar endast. Blif inte ond på mig. Trots min uniform är jag fiende till militarismen; men när vi få order att slå till . . . måste vi slå till. Det finnes intet mera lumpet yrke än vårt.

— Nej det fins det inte, det fins det verkligen inte —; sade doña Perfecta med illa dold vrede. — Ni erkän- ner ju det sjelf. . . Så att vi få hvarken behålla alkalden eller Periquito ...

•— Nej, och inte guvernören heller.

— Att de inte ta ifrån oss biskopen också och skicka oss någon liten munk i stället.

— Det fattades bara . . . ? Läte man dem hållas — mumlade Inocencio och slog ned ögonen — så skulle de minsann inte genera sig för någonting.

— Och allt bara derför, att man fruktar för uppror i Orbajosa- — utropade doña Perfecta, i det hon knäppte ihop händerna, förde dem upp mot hakan och lät dem åter falla ned på knäna. — Uppriktigt sagdt, Pinzón, jag begriper inte, att icke allt, ända till stenarna i Orbajosa resa sig. Jag önskar inte ondt öfver någon af er; men det vore inte mer än rätt, om sjelfva vattnet ni drucke förvandlades till smuts .. . Min brorson är god vän till be-fälhafvaren, sade ni?

— Ja, de äro alldeles oskiljaktiga; de ha varit skolkamrater. Batalla håller af honom som en bror och gör honom till viljes i allt. I ert ställe, min fru, skulle jag-inte känna mig lugn.

— Store Gud! Tänk om de skulle bryta sig in! . . . — utropade hon ängsligt.

Min fru — försäkrade presten energiskt — hellreän att tillåta ett inbrott i detta ärade hus, hellre än att tillåta, att det minsta ondt tillfogas denna ädla familj skulle jag . . . min systerson . . . ja, alla innevänarne i Orbajosa. . .

Inocencio slutade ej meningen. Hans vrede var sä liliig, ätt den kvftfde orden i munnen på honom. Han tog några

martialiska steg och satte sig derpå igen.

— Er fruktan synes mig ej alldeles obefogad — sade Pinzón. — Om så skulle behöfvas, skall jag . . .

— Och jag också . . . instämde Jacinto.

Doña Perfecta hade riktat sin blick mot glasdörren till salen, igenom hvilken man varseblef en behagfull gestalt. Det moln af fruktan,' som sväfvade öfyer seiio-rans anlete, tycktes mörkna allt mer och mer, under det att hon betraktade sin dotter.

— Rosario, kom hit, Rosario! — sade hon och gick den unga flickan till mötes. — Jag tycker, att du ser friskare och gladare ut i dag, ja det gör du verkligen. Tycker ni inte, att Rosario ser glad och frisk ut? Hon är alldeles som en annan menniska.

Alla instämde uti, att den största lycka afspeglade sig i Rosarios anlete.

XXI.

Man hetsar húndame.

I dessa dagar läste man i Madrids tidningar följande notiser:

”Man vet ej ännu med säkerhet, om några oroligheter utbrutit i trakten kring Orbajosa. Men man skrifver till oss från detta ställe, att ortens innevånare tyckas så litet böjda för oroligheter, att närvaron af Batallas trupper anses helt och hållet omotiverad.””Det förljudes, att Batalla med sin brigad skall lemna Orbajosa, der ingen militär behöfves, och i stället begifva sig till Villajnan de Nahara, emedan oroligheter utbrutit derstfides.”

”Det bekräftas, att bröderna Acero med en skara ryttare genomströfva det näst intill Orbajosa liggande Villajuan. Guvernören i provinsen X . . . har telegraferat till regeringen, att Francisco Acero inträngt i Las Roquetas och der utkräft skatt och proviant. Domingo Acero stryker omkring i Jubileo-bergen, förföljd af gendarmerna, som dödat en af hans anhängare och tillfångatagit en annan. Bartolomé Acero har bränt arkivet i Lugarnoble och fört med sig som gisslan alkalden och två af de förnämsta egendomsegarne.”

”1 Orbajosa herrskar, enligt ett bref, som ligger framför oss, det fullkomligaste lugn, och man tänker der ej pä annat än att sköta sin jord till den förestående lökskörden, som lofvar att blifva utmärkt. De närmaste distrikten genomströfvas af partigängare, men Batalla med sina soldater kommer nog att hålla dem i schack.”

Och så var det också; Orbajosa förhöll sig lugnt, Man skulle nästan kunnat tro, att den moderna kulturen ändtligen segrat i sin kamp mot de upproriska vanorna i denna laglöshetens stad, och att innevånarne i Orbajosa nu skulle få smaka sötman af ett varaktigt lugn. Till och med Caballuco, denne tvp för Orbajosas historiskt bekanta upprorsanda, sade öppet åt alla, att han inte tänkte tvista med regeringen eller kanta nig i äfventjjn som kunde stå honom dyrt.

Och säga hvad man vill, hade Ramos’ våldsamma karakter lugnat sig med åren, och det eldiga blod hade svalnat, som han fått i arf efter far och förfäder — denna den bästa krigarrace, som någonsin förhärjat jorden. Man påstod dessutom, att den nye guvernören öfver provinsen under dessa dagar haft en konferens med den mäktigemannen íor att från hans läppar få höra de säkraste medlen att upprätthålla det allmänna lugnet och undvika allt, som skulle kunna ge anledning till oroligheter. Trovärdiga vittnen påstodo, att han i'frid och endrägt säll-skapade med militären och att han då och då tömde en bägare på krogen än med den ene än med den andre sergeanten; ja somliga sade till och med, att han skulle få en förmånlig plats vid kommunalrådet i provinsens hufvudstad.

I skymningen tvenne dagar efter det samtal mellan doña Perfecta och Pinzón, hvarom vi läst i föregående kapitel, lemnade Cristóbal Ramos sin bostad. Då han skulle gå öfver Condestablegatan, mötte han trenue bönder på hvar sin mulåsna, och på sin fråga, hvart de skulle taga vägen, fick han det svaret, att de ämnade sig till doña Perfecta för att aflemna diverse förstlingsfrukter från sina trädgårdar och betala en del af sina förfallna arrenden. Det var herr Pasolargo och en yngling vid namn Frasquito González samt en tredje, en medelålders man af kraftig kroppsbyggnad, som allmänt kallades Vejarruco, ehuru hans verkliga namn var José Esteban Romero. Caballuco

vände om, lockad af det goda sällskapet, och följde med bönderna, som voro gamla goda vänner till honom, in i doña Perfectas hus. Han stannade en stund utanför för att framföra till Librada några obetydliga ärenden dem en grannkvinna anförtrott åt hans goda minne. Då han sedan inträdde i salen, der de tre ofvannämnda bönderna befunno sig jemte herr Lycur-gus, som genom ett egendomligt sammanträffande äfven kommit dit, var man redan inne i ett samtal om landt-bruket och skörden. Doña Perfecta var vid ett miserabelt lynne, hon fann fel i allt och förebrådde strängt de stackars bönderna den långvariga torkan och jordens ofruktbarhet, hvilka naturfenomen de naturligtvis icke rådde för. Herr Penitenciario var äfven närvarande. Då Ca-balluco inträdde, helsade den gode presten vänligt på honom och pekade på en plats vid sin sida.

— Se der ha vi ju den ryktbare mannen — sade doña Perfecta hånfullt. — Jag kan inte begripa, att man bryr sig om att göra så mycket väsen för en så obetydlig menniska. Säg mig Caballuco, är det sant, att några soldater i morgse gåfvo dig ett par örfilar?

— Mig! Mig! — sade centauren och reste sig för-trytsamt, som om man dödligt förolämpat honom.

— Ja, så påstår man — fortsatte doña Perfecta. — Är det inte sant? Jag trodde det, ty den som har så liten stolthet i sig . . . Om soldaterna spottade på dig, så skulle du anse det för en ära.

— Señora! — utropade Ramos häftigt. — Med all den vördnad jag är skyldig er, som är min mor, ja mera än min mor, min herrskarinna, min drottning. . . jag säger, att med all den vördnad jag är skyldig den, jag har att tacka för allt hvad jag eger och har . . . med all den vördnad . . .

— Nåå? . . . Hvad är meningen med allt ditt långa tal?

— Jag menar, att med all den vördnad jag är skyldig er, så får jag likväl säga, att det der om örfilarne är en lögn — fortsatte han, i det han uttryckte sig med svårighet. — Alla så lägga de sig i, hvad jag gör, om jag kommer eller går, om jag står eller sitter. Och hvarför? Jo derför att de vilja skjuta mig framför sig som syndabock och få ett uppror i gång. Jag vet inte, hvarför jag skulle besvära mig. Att trupperna kommit hit . . . ja det är illa nog, men hvad vill man göra? Att man afsatt alkalden, sekreteraren och domaren ... ja det är också illa. Jag skulle önska, att ända till stenarne i Or-bajosa reste sig, men jag har gifvit guvernören mitt ord, och hitintills har jag aldrig . . .

Han ref sig i hufvudet, rynkade de barska ögonbrynen och fortsatte med allt större osäkerhet:

— Man må tycka, att jag är rå, klumpig, okunnig,stridslysten, envis eller hvad man vill, men i ridderlighet och ordhållighet öfverträffar mig ingen.

— Skada på en sådan Cid Campeador — sade doña Perfecta med bitande förakt. — Tycker ni inte som jag, herr Penitenciario, att det i Orbajosa inte fins en enda man, som har någon stolthet i sig?

— Det är kanske ett nästan strängt omdöme — svarade presten utan att se på sin väninna eller taga bort handen, mot hvilken han tankfullt stödde sitt hufvud. --Men det tyckes verkligen, som om stadens .befolkning med öfverdrifven ödmjukhet skulle underkasta sig mili-tarismens tunga ok.

Lycurgus och de trenne bönderna brusto ut i ett bullersamt skratt.

— Då soldaterna och de nya embetsmännen vauärat staden och plundrat oss på vår sista real — sade seño-rail — så skola vi sända alla Orbajosas tappre män i en urna af kristall till Madrid för att sättas på något museum eller förevisas på gatorna.

— Lefve señoran! — utropade med lifliga åtbörder den, som gick under namnet Yejarruco. — Hennes ord äro värda guld. Inte är det mitt fel, att det inte finnes några som vilja slåss i Orbajosa . . . att man inte i denna stund är hos bröderna Aceros, beror på, att man har hustru och tre barn, och om något skulle hända en . . . annars så . ..

— Men du har ju inte gifvit ditt ord åt guvernören?

— frågade doña Perfecta.

— Åt guvernören! —• utropade Frasquito González.

— Det finnes inte i hela landet en usling, som bättre för-tjenar en kula i kroppen än han. Guvernören och regeringen äro likadana båda två. Vår pastor talade om för oss i sin predikan i söndags förskräckliga saker, huru de skymfa religionen och begå kätterier i Madrid ... Ni skulle bara hä hört honom • • . Han skrek i predikstolenoch sade, att det inte längre fans någon, som försvarade religionen.

— Vi ha ju den store Cristóbal Ramos — sade doña Perfecta och gaf centauren ett dugtigt slag på axeln. — Låt honom bara stiga till häst och rida omkring på torgen och landsvägarne för att ådraga sig soldaternas uppmärksamhet och ni skall få se, att de vid blotta anblicken af lians bistra min skola bli lialfdöda af förskräckelse och genast lägga benen på ryggen.

Doña Perfecta brast ut i ett konstladt skratt, som blef endast mera pinsamt genom kontrasten mot de öfrigas tystnad. Caballuco var blek.

— Herr Pasolargo — fortsatte hon, och blef allvar-varsam igen — skulle ni, då ni kommer hem i afton, vilja sända hit er son Bartolomé. Jag beliöfver dugtigt folk här i huset; det skulle ändå lätt kunna hända, att min dotter och jag en vacker morgon fuimos mördade i våra sängar.

— Señora! — utropade alla på en gång.

•— Señora! — skrek Caballuco och reste sig upp. --Ar det ett skämt eller hvad är er mening?

— Herr Vejarruco och herr Pasolargo — fortsatte doña Perfecta utan att med en blick bevärdiga traktens hjelte. -- Jag är inte längre säker i mitt eget hus. Ingen i Orbajosa är det, och jag minst af alla. Vårt lif hänger på en tråd. Jag kan ej få en blund på hela natten.

— Men hvem, hvem skulle våga att? . . .

— Det säger jag — utropade Lycurgus ifrigt, — så gammal och sjuklig jag än är, så skulle jag vara i stånd att slåss mot hela spanska hären, om de vågade kröka ett hår på ert hufvud . . .

— Då ni har herr Caballuco, beliöfver ni ingen annan försvarare — sade Frasquito González.

— Ah — svarade doña Perfecta med grym ironi. — Ni hörde ju. att Ramos gifvit sitt ord åt guvernören . . .Caballuco satte sig igen, och lade ena benet öfver det andra samt knäppte ihop händerna öfver dem.

— Jag nöjer mig med en, som inte är så tapper, -bara han inte afgifvit något löfte —- fortsatte doña Perfecta skoningslöst. — Kanhända skall jag komma derhiin att se mig öfverfallen i mitt eget hem, att se min älskade dotter ryckas ur mina armar, att se mig sjelf på det skänd-ligaste skymfad och förolämpad . . .

Hon förmådde ej fortsätta. Orden kväfdes i halsen och hon brast ut i den mest ohejdade gråt.

— Señora, för Guds skull, lugna er!... Se så... ännu har ni inte något skäl att vara så förtviflad ... — skyndade herr Inocencio sig att säga med sorgsen min och röst. — Man måste med undergifvenhet bära de skickelser Gud behagar sända oss.

— Men hvem . . . doña Perfecta? Hvem skulle våga att tillfoga er en sådan skymf? — frågade en af de fyra. — Hela Orbajosa skulle resa sig till ert försvar.

— Hvem, hvem? — upprepade alla.

— Plåga henne inte med onödiga frågor — sade presten beställsamt. — Det är bäst, att ni fara hem igen.

— Nej, nej, låt dem stanna — inföll doña Perfecta lifligt och torkade sina tårar. — Mina trogne tjenares sällskap är för mig en stor tröst.

— Förbannad vare jag och hela min slägt — sade farbror Lucas och slog sig på knäna — om inte hela denna tillställning är ett verk af señorans brorson och ingen annan.

— Af herr Juan Keys son?

— Alltifrån den stund jag mötte honom vid Villa-horrendas station och hörde honom tala till mig med sin

honungssöta röst och sina tillgjorda eleganta fasoner — försäkrade Lycurgus — så såg jag, att han var en stor... ja, jag vill ej säga det af vördnad för frun . . . Men jag känner honom, jag . . . jag såg genast, hvad han gick för, och jag brukar inte misstaga mig. Jag vet mycket välatt, som ordspråket säger, på tråden känner man nystanet, på profvet tyget och på klorna lejonet.

— Ni få inte i min närvaro tala illa om den olycklige unge mannen — sade fru Poletinos strängt. — Hans fel må vara hur stora som helst, så förbjuder oss den kristliga kärleken att tala om dem och yppa dem för andra.

— Men den kristliga kärleken — förklarade herr Inocencio med en viss energi — förbjuder oss inte att vidtaga försigtighetsmått för att skydda oss mot de onda; och det är derom det nu är fråga. Nu då all stolthet och tapperhet tycks ha flytt från det olyckliga Orbajosa, och man låter spotta sig i ansigtet af fyra soldater och en korporal, måste vi söka vårt försvar i enighet.

— Jag skall försvara mig så godt jag förmår — sade doña Perfecta undergifvet och knäppte ihop händerna. — Ske Herrans vilje!

— Så mycket väsen för ingenting ... Ta mig! . .. Är det inte, som om man vore tokig af räddsla här i huset! ... •— utropade Caballuco halft allvarsamt, hälft skämtsamt. — Det är alldeles, som om den der lille herr Pepe vore en hel region (legion menade han) af afgrunds-andar. Var inte rädd, min fru. Min lilla brorson Juan, som inte är mera. än tretton år, skall försvara huset åt er, och då få vi sätta brorson mot brorson och se hvem som är styfvast.

— Yi veta nog, huru mycket man kan lita på din tapperhet och dina stora ord — svarade doña Perfecta. — Stackars Ramos, du skall låtsas vara dugtig, .fastän alla veta, att du inte duger till någonting.

Ramos bleknade något och såg på henne med en egendomlig blick, i hvilken man läste en blandning af vördnad och fruktan.

— Ja, se inte så på mig, menniska! Jag låter inte skrämma mig af någon storskrytare, det. vet du. Yill du, att jag för en gångs skull skall säga dig sanningen? Nåväl du är en pultron.Eamos vred sig oroligt på sin plats likt en som öfver hela sin kropp känner besvärliga bett och stickningar. Han andades ut och in genom näsan, fnysande som en häst. Det var som om en våldsam storm, en lidelse, en barbarisk våldshandling kämpade inom hans jättelika kropp, i tvekan huruvida den larmande och ödeläggande skulle störta ut eller ej. Han utstötte några afbrutna ord, reste sig derpå upp och röt:

— .Tag skall hugga hufvudet af herr Rey!

— Fy! Du är lika rå som du är feg — sade doña Perfecta bleknande. — Hur kan du våga att tala om mord med mig, som inte vill någons död och ännu mindre min brorsons, hvilken jag håller af trots alla hans ogerningar.

— Ett mord! Så afskyvärdt! — utropade herr Inocencio skandaliserad. — Karlen har blifvit galen.

•— Att mörda!... Bara tanken på ett mord inger mig fasa, Caballuco — sade doña Perfecta och slöt sina milda ögon. — Stackars karl! Du tjuter som en hungrig varg, för att man skall tro på din tapperhet. Gå din väg, Ramos! Jag är rädd för dig.

—- Sade ni inte nyss, att ni fruktade det värsta? Sade ni inte, att ni fruktade de skulle bryta sig in i linset och borttröfva lilla fröken?

— Jo, det gjorde jag.

— Och allt det der skulle en enda man kunna göra — sade Ramos föraktfullt oeli satte sig ned igen. — Detta skulle herr Pepe Lilliput med sin matematik göra! Jag var dum, som sade, att jag skulle hugga hufvudet af honom. En så’n der spoling tar man i ena örat och doppar honom i floden.

— Ja, skratta du din åsna! Det är inte min brorson ensam, som tänker begå det våldsdåd jag nyss talade om; vore det bara han, skulle jag visst inte bry mig om att vara rädd. Då skulle jag bara be Librada att ställasig i dörren med en sopkvast. . . det skulle vara alldeles tillräckligt. .. Men han är inte ensam.

— Hvem skulle väl då hjelpa honom?”

— Gör dig inte dum nu. Nog vet du, att min brorson och befälhafvaren för de fördömda soldaterna äro i komplott. . .

— I komplott! — utropade Caballuco utan att förstå ett ord.

— De hålla ihop — sade Lycurgus. — Att vara komplott är detsamma som att man håller ihop. Var det inte det jag anade, redan innan señoran talade om det.

— Befälhafvaren och officerarne äro lif och själ med herr José; det är hela saken. Hvad han vill, det vilja också de der soldaterna; soldater äro med om alla slags ogerningar och bofstreck, ty det hör till deras yrke.

— Och inte ha vi någon alkald, som skyddar oss.

— Och ingen domare.

— Och inte någon guvernör heller, Vi äro i det der eländiga packets våld..

— I går •—sade Vejarruco —-= så lockade några soldater farbror Julians minsta flicka med sig, och den lilla stackaren vågade inte gå hem igen. De träffade på henne barfota och gråtande vid den gamla brunnen, der hon höll på att plocka upp. bitarne efter sin sönderslagna kruka.

— Ja, och stackars herr Gregorio Palomequé se’n, skrifvaren i Naharillä Alta — sade Frasquito. — Deder spetsbofvarne röfv.ade från honom alla pengar han hade hemma. Men då han klagade för befälhafvaren, sade denne, att allt ihop bara var lögn.

— Större tyranner än de finnas ej på jorden — bekräftade den förre. — Och att jag inte i detta ögonblick är ute med bröderna Aceros . . .!

— Har man haft några nyheter från Francisco Acero? — frågade doña Perfecta mildt. — Jag skulle vara. ledsen, om det hände honom något. Hör nu, herr Inocencio, Francisco Acero är ju inte född i Orbajosa?— Nej, lian och lians bror äro från Villajuan.

— Det är för ledsamt med Orbajosa — sade doña Perfecta. — Vår stackars stad har riktigt kommit på förfall. Är det någon, som vet, om Francisco Acero också gett löfte åt guvernören att inte störa de stackars soldaterna, om de vilja röfva bort flickor, håna religionen, begå helgerån eller andra skändliga bofstreck ?

Caballuco hoppade upp från stolen. Nu kände han sig icke längre stucken endast, det var som om han fått ett förskräckligt sabelhugg. Kinderna brunno och ögonen sprutade eld och lågor.

— Jag gaf mitt ord åt guvernören — skrek han — derför att han försäkrade mig, att de kommit hit i goda afsigter.

— Skrik inte så, din barbar. Tala som folk, så få vi höra, hvad du har att säga.

— Jag gaf mitt hedersord på, att hvarken jag eller

någon af mina vänner skulle ställa till oroligheter inom Orbajosas område ... Åt hvarenda en, som det kittlat i kroppen på af lust att slåss, har jag sagt: ”Gå till brö-

derna Aceros, för här tänka vi inte resa oss” . .. Men jag har många anhängare, señora, godt folk, señora, hederligt och tappert folk, skall jag säga er, señora, och de <iro strödda öfverallt i omgifningarne, i byarne på landet, hland bergen och har hvar och en sitt eget hus, ser ni. Och jag behöfver bara säga ett halfdraget ord, ser ni . . . så ta de ned bössan från väggen, ser ni. . . och lägga i väg hvart jag vill, till fots eller till häst .. . Det är inte värdt man söker krångla bort saken, ty om jag gaf mitt ord, så var det därför, att jag gaf det, och om jag håller mig stilla, så :ir det derför, att jag vill hålla mig stilla, och om jag vill, att det skall bli uppror, så blir det det, och om jag inte vill, så blir det inte heller af; ty jag är den jag är och densamme jag alltid varit, det veta alla . . . Och ännu en gång säger jag, att det inte är värdt att söka krångla port saken, förstår ni . . .'? och inte heller att säga mig

Doria Perfecta. 8saker på krokvägar, förstår ni . . .? och vill ni, att jag skall slåss, så säg det rent ut ... ty Gud har inte gifvit er tunga för att prata hit och dit och inte säga någonting klart. Ni vet nog, doña Perfecta, hvem jag är, lika så väl som jag vet, att jag har er att tacka för skjortan jag har på kroppen och det bröd jag äter och den första tugga mat jag fick, när jag blef afvänjd, och kistan, som de begrafde min far i, då han dog, och läkaren och medikamenterna, som botade mig, då jag var sjuk. Och se-fioran vet nog, att om hon säger: ”hör nu, Caballuco, krossa ditt hufvud mot väggen, så går jag genast till hörnet derborta och slår hufvudet i väggen ; señoran vet nog, att om hon sade, att det är dager nu, så skulle jag, fastän jag ser, att det är mörkt, tro att jag misstagit mig och att det är ljusan dag; señoran vet nog, att hon ocli hennes hus äro mig dyrbarare än lifvet och att om jag ser en mygga sticka henne framför mig, så förlåter jag myggan det, endast derför att det är en mygga; señoran / vet väl, att jag håller af henne mest af allting här på jorden . . . Till en man med ett sådant hjerta som mitt säger man: ”Caballuco ditt djur, tag och gör det eller det”, och det behöfs inte några omsvep, och inte behöfver man mena hit och dit och gå krokvägar och komma med ett stickord här och ett stickord der.

— Se så, lugna dig menniska — sade doña Perfecta vänligt. — Du har pratat andan ur halsen på dig alldeles som de der republikanska talarne, som voro här för att predika fritänkeri och den fria kärleken och jag vet inte allt hvad för ena fria saker . . . Tag och ge honom ett glas vatten.

Caballuco tog fram sin näsduk och rullade ihop den till ett slags tillknöladt bylte eller boll och förde det öfver den breda pannan och nacken för att aftorka svetten. En tjenstflicka kom in med ett glas vatten, och med en ödmjukhet, som väl öfverensstämde med hans presterliga karakter, tog herr Inocencio det ur hennes hand för attge Caballuco det och hålla i tallriken, medan han drack. Vattnet rann ned för Caballueos strupe och frambragte ett bullersamt klunkande ljud.

— Ge mig också ett glas, Librada — sade herr Inocencio. — Jag har också en smula eld inom mig att släcka.

XXII.

Pil.

— livad det beträffar att resa sig mot trupperna •— sade doña Perfecta, då de slutat dricka — så säger jag dig bara, att du skall göra hvad ditt samvete bjuder dig.

— Jag förstår mig inte på det der om samvetet — utropade Ramos. — Jag gör, hvad ni vill, att jag skall göra, doña Perfecta.

— Jag törs inte råda dig i en så allvarsam sak — sade hon med den blygsamhet och försigtighet, som klädde henne så väl. — Det är en allvarsam sak, mycket allvarsam sak och jag kan ej ge dig något råd.

— Men hvad tycker ni . . .

— Jag tycker, att du bör öppna ögonen för att se och öronen för att höra .. . Lyd ditt lijertas röst . . . jag-medger, att du har ett stort och ädelt lijerta . . . Rådfråga denne domare, denne kunnige rådgifvare, och gör livad det bjuder dig.

Caballuco stod en stund tyst och tänkte efter — tänkte så mycket som ett svärd kan tänka.

— Vi i Naharilla Alta — sade Vejarruco — räknade öfver i går, och vi voro tretton, färdiga till livilken bedrift som helst . . . Men som vi voro rädda att señoran skulle bli ond, så gjorde vi ingenting. Det är för öfrigt på tiden att klippa sina får.— Bry dig du inte om klippningen — sade doña Perfecta. — Vi ha god tid; ocli det hinner du nog med.

’— Mina två pojkar — sade Lycurgus — grälade i går afton med hvarandra, derför att den ene ville bege sig till Francisco Acero, men den andre inte. ”Sakta gossar” — sade jag till dem — ”det blir nog bra med tiden. Haf tålamod: Bom bygdes inte på en dag.”

— I går sade mig Boque Pelosmalos •— förklarade farbror Pasolargo — att herr Bamos bara behöfde säga så mycket som så, så skulle de alla genast gripa till vapen. »Så. synd att bröderna Burguillos just nu begifvit sig till

Lugarnoble för att plöja.

— Hemta hit dem — inföll husets herrskarinna lif-ligt. — Herr Lucas, skaffa en häst åt farbror Pasolargo.

— Om señoran önskar det och herr Bamos också — sade Frasquito González — så skall jag fara till Villa-horrenda och höra efter om skogvaktaren Bobustiano och hans bror Pedro också vilja . . .

— Ja, det är en god idé. Bobustiano törs inte komma hit till Orbajosa, derför att han är skyldig mig en smula pengar. Du kan säga honom, att jag skänker efter de der sex och en half duros ')... De der stackars men-niskorna, som så oegennyttigt kunna uppoffra sig för en ädel sak, äro nöjda med så litet . . . Inte sant, herr Inocencio?

— Vår gode Bamos här — svarade presten — säger, att alla hans vänner äro missnöjda med honom för hans overksamhet, men att så snart de se honom bestämd, skola alla hänga bössan på axeln.

— Men hvad tänker du på, är du verkligen besluten att ge dig i väg? — sade doña Perfecta. — Jag har aldrig rådt dig till något sådant, och om du gör det, så är det du sjelf, som vill det. Och inte heller tror jag, att herr Inocencio sagt ett ord ditåt. Men då du fattat ett sådant beslut, så är det väl vigtiga skäl, som förmått dig dertill . . . Säg mig, Cristóbal, vill du inte ha någon kvälls-

') Ett. silfvermynt = un gefär kr. 3,G0.värd, vill du inte ha någonting att äta? . . . säg bara ifrån .. .

—• Doña Perfecta hade rätt i sin förmodan, att jag ej uppmanat herr Ramos till strid — sade herr Inocencio och såg upp öfver glasögonen. — Som prest anstår det mig ej att uppmana till något sådant. Jag vet nog, att det finnes prester, som göra det, och till och med sådana, som sjelfva taga till vapen; men jag anser det opassande, mycket opassande, och inte kommer jag att bli den, som följer deras exempel. Jag har gått ända derhän, att jag inte ens velat säga ett ord till herr Ramos i den kvistiga frågan, om han bör gripa till vapen eller ej. Jag vet, att Orbajosa önskar det, jag vet, att alla innevånarne i denna ädla stad skulle välsigna honom; jag vet, att bedrifter skulle utföras, värdiga att upptecknas i historien, men ändå ber jag, att man tillåter mig iakttaga en samvetsgrann tystnad.

— Väl taladt — sade doña Perfecta. — Jag tycker inte om att prosterna blanda sig i dylika saker. Nej, så bör en framstående Herrans tjenare uppföra sig! En annan sak är det vid utomordentliga fall som t. ex. då fosterlandet eller vår tro hotas af någon fara, då kan det till och med vara deras pligt att egga männen till kamp och äfven sjelfva deltaga i striden. När Gud sjelf deltagit i ryktbara drabbningar under helgons och englars skepnad, så kunna väl också hans tjenare göra det. Huru många biskopar ha inte i kriget mot de otrogna anfört de spanska trupperna!

— Jo många, och några af dem ha till och med varit ypperliga krigare. Men det är andra tider nu, doña Perfecta. Det är sant, att om vi närmare undersöka saken, skola vi finna, att tron sväfvar i större fara nu än någonsin förut . . . Ty hvad äro väl dessa trupper, som besatt vår stad och de kringliggande städerna, hvad äro de? Äro de väl något annat än ett lumpet verktyg i händerna på de ateister och protestanter, som förpesta Madrid, ochsom begagna hären till utförandet af sina ondskefulla anslag mot vår religion? . . . Yi veta det nog alla. I denna härd för synd, förderf, ondska och otro arbeta illasinnade menniskor, som äro köpta för utländskt guld, på att utrota trons heliga eld i vårt fädernesland . . . Tro mig! De tillåta oss att. läsa messan och er att höra den för skams skull, af en sista återstod af blygsel . . . men en vacker dag .. . För min del är jag lugn. Jag bryr mig hvarken om verldsliga eller timliga fördelar. Det vet doña Perfecta, det veta alla, som känna mig. Jag är lugn och förskräckes inte, fastän de gudlösa triumfera. Jag vet väl, att fruktansvärda tider vänta oss, att alla, som äro klädda i présterlig drägt, hafva sina lif hängande pä ett hår, jag vet väl, att vi i Spanien skola få upplefva samma scener som under franska revolutionen, då tusentals fromma prester gingo till döden på en enda dag . .. Men jag hyser ingen fruktan. Må de taga mitt hufvud, om de vilja. Jag har redan lefvat nog. Hvartill gagnar väl mitt lif? Till ingenting, ingenting.

— Jag vill ätas upp af hundar — utropade Vejar-ruco och knöt näfven, som var hård och stark som en hammare om vi inte snart skola göra kål på det der tjufpacket.

— Man säger, att de nästa vecka skola börja att rifva ned domkyrkan — antydde Frasquito.

— Jag gissar de ämna rifva ned den med spett och hammare — sade presten småleende. — Men det finnes arbetare, som ej begagna sådana verktyg och dock förmå mera. Ni har väl hört, huru enligt en from legend vårt vackra relik-kapell refs ner af morerna på en månad och bygdos upp igen af englarne på en enda natt . . . Låt dem rifva, låt dem rifva!

— Härom dagen -— sade Vejarruco — berättade oss kyrkoherden i Naharilla, att det finnes, så få kyrkor kvar i Madrid, att somliga prester måste läsa messan midt på gatan, och att det inte var många, som tordes göra det,ty man förolämpade dem och spottade dem till och med i ansigtet.

— Lyckligtvis, mina barn — sade herr Inocencio — så har det ännu inte förekommit något sådant här i Orbajosa. Hvarför? Jo, derför att de veta, livad ni äro för slags folk, derför att de känna till er glödande tro och er tapperhet . . . Jag skulle inte vilja vara i dens kläder, som här försökte bära hand på våra prester och vår religion .. . Men naturligtvis, om man inte i tid hejdar dem, så komma de nog att begå sataniska bofstreck, det är klart. Arma Spanien, så undergifvet, så fromt, så heligt! Ilvem kunde ana, att det skulle gå så långt! . . . Men jag-fruktar ingenting, de gudlösa skola icke segra. Ännu finnes det folk af gamla stammen, ännu finnes det män med mod i bröstet! Inte sant, herr Ramos?

— Jo, det finnes det, herr kanoniker — svarade denne.

— Jag tror blindt på Guds rikes seger. Någon kommer att uppträda till dess försvar. Om det inte blir den ene, så blir det den,andre. Någon måste vinna segerns palm oc-h med den den eviga saligheten. De otrogna skola förgöras, om inte i dag så i morgon. Don som strider mot Guds rike, måste förgås. Han måste förgås på ett eller annat sätt. Hvarken hans anslag, list eller falskhet kunna rädda honom. Herrans hand är öfver honom och skall drabba honom utan undflykt. Låtorn oss hysa medlidande med honom och hoppas på hans ånger . . . men hvad er beträffar mina barn, så tro ej, att jag vill uppmana er till det steg ni helt säkert ämna taga. Jag vet, att ni äro goda menniskor, jag vet, att edra ädla afsigter och det ädla mål ni satt er före, skola befria eder från hvarje brottslig fläck, som utgjutandet af blod eljest skulle medföra;, jag vet, att Gud ser ned på er med välbehag och att eder seger såväl som eder död skall upphöja eder i både menniskors och Guds ögon; jag vet, att ni komma att göra eder förtjenta af ära-, beröm och hedersbetygelseraf alla slag; men trots allt detta, mina barn, skola icke mina läppar egga eder till strid. De hafva aldrig gjort det och skola det inte heller nu. Handlen i enlighet med edert ädla hjertas ingifvelse! Om det bjuder eder att stanna i edra hem, så stannen der; om det bjuder er att draga ut till strid, så begifven er af i Huds namn. Jag-fogar mig i att blifva martyr och att böja min nacke under oket, i fall dessa eländiga soldater komma att stanna här. Men om Orbajosas söner af en ädel, brinnande from tro drifvas att deltaga i det stora verket att för alltid göra slut på fäderneslandets lidanden, skall blotta medvetandet af att vara eder landsman göra mig till den lyckligaste af menniskor; och hela mitt af studier, späkning och försakelse fylda lif skall icke synas mig så förtjeut af att belönas med himmelens fröjder som en enda dag af eder heroiska kamp.

— Man kan icke tala ädlare eller bättre — utropade doña Perfecta, utom sig af entusiasm.

Caballuno hade lutat sig framåt på sin stol och stödde armbågarne mot knäna. Då presten slutat att tala, tog han dennes hand och kysste den eldigt.

— En ädlare man är icke af kvinna född — sade farbror Lycurgus och aftorkade eller låtsades aftorka en tår.

— Lefve herr Penitenciario! — ropade Frasquito González, i det han reste sig upp och kastade sin mössa i taket.

— Tyst — sade doña Perfecta. — Sätt dig Frasquito. Du är af den sorten, som gör mycket väsen, men inte mycket nytta.

— Välsignad vare Gud, som gaf eder denna glänsande vältalighet — utropade Cristóbal, glödande af beundran. — Hvilket ädelt par jag har framför mig! Så länge de lefva, hvad behöfva vi fler? ... Så borde hela spanska, folket vara . .. men hur skulle det väl kunna vara så, när det inte finnes annat än pack. 1 Madrid, den stad, hvarifrån man sänder oss lagar och eländigaembetsmänr är allt rofferi och narrverk. Arma religion, hur man

handskats med dig! Man hvarken hör eller ser annat än syndiga gerningar . . . Señora, herr Inocencio, vid min faders själ, vid min farfaders själ, vid min egen salighet svär jag, att jag önskar dö!

— Dö!

— Må dessa eländiga hundar döda mig, jag säger, må de döda mig, eftersom jag inte sjelf kan hugga dem i stycken. Jag är ringa och vanmäktig.

— Ramos, du är stor och mäktig — sade doña Perfecta högtidligt.

— Stor och mäktig? ... Ja stor till hjertat; men har jag kanske till mitt förfogande starka fästningar, har jag rytteri, har jag artilleri?

— Det är en sak, som jag skall sköta om, Ramos — sade doña Perfecta leende. — Ha inte dina fiender det, som du behöfver?

— Jo.

— Nåväl, tag det ifrån dem . . .

-- Vi skola taga det ifrån dem, señora. Då jag säger, att vi skola taga det ifrån dem ...

— Min förträfflige Ramos — utropade herr Inocencio. Ilvilken afundsvärd ställning ni har. Att skilja sig' från och höja si^f öfver den låga hopen, att svinga sig upp i jenmbredd med verldens störste hjeltar . . . att kunna säga, att det är Guds hand, som styr och leder ens hand . . . U hvilken storhet och ära! Min vän, jag smickrar inte. Ilvilken upphöjdhet, hvilken ädelhet, hvilket mod! Nej, män af det slaget kunna inte dö. Herren går med dem och fiendens kulor och svärd hejdas ... de våga inte . . . hur skulle de äfven våga, kommande som de från kättares kanoner och händer?

— Ramos, du är kanske hungrig, du vill ha något att äta eller hur? — frågade doña Perfecta.

— Nej tack — svarade Centauren — jag vill inte ha någonting, om det inte vore ett fat krut,Vid dessa ord brast han ut i ett bullrande skratt, gick några slag genom rummet, såg sig granskande omkring, stannade till slut bredvid de öfriga och utropade med ögonen fastade på doña Perfecta och med en dum drande röst:

— Det är således afgjordt. Lefve Orbajosa, död åt Madrid! — Han slog handen i bordet med sådan kraft, att hela huset darrade.

— Hvilken eld och kraft! — s,ade herr Inocencio.

—• Sådana näfvar han har . . .

Alla betraktade bordet, som spruckit midt itu.

De riktade derpå sina blickar på den aldrig nog 1 te-undrade Caballuco. Otvifvelaktigt röjde sig i hans vackra ansigte, hans blixtrande ögon, som brunno af en egendomlig kattlik glans, i hans långa svarta hår och hans lierkuliska kroppsbyggnad en viss hållning och anstrykning af ädel värdighet, ett arf eller snarare en genklang från de ädla raser, som fordom beherrskade verlden. Men hela hans uppträdande röjde ett sorgligt vanslägtande, och det var endast med möda man hos den råa varelse, man hade framför sig, kunde spåra härkomsten från ädla, heroiska fäder. Han liknade de store män herr Cayetano talade om, lika mycket som mulåsnan liknar hästen.

XXIII.

En mystisk händelse.

Efter det samtal vi nyss relaterat fortsatte rådplägningen ännu en lång stund; men som der vid icke förekom något, som läsaren nödvändigt måste ha reda på för att följa tråden i vår berättelse, så lemna vi den å sido. Caballuco och de öfriga gingo till slut sin väg, och endast herr Inocencio kvarstannade enligt sin vana. DoñaPerfecta och presten hade ännu icke hunnit utbyta några ord med hvarandra, förrän i salen inskyndade en äldre trotjenarinna, som var doña Perfectas högra hand. Señoran, som såg att tjenarinnan var upprörd och orolig,

fyldes genast af ängslan, misstänkande att något var å farde i huset.

— Jag kan inte få tag i fröken — sade jungfrun till svar på sin matmors frågor.

— Herre Jesus! Rosario... hvar är min dotter?

— Heliga jungfru stå oss bi — utropade herr Penitenciario, i det han tog sin hatt och lagade sig i ordning att skynda efter fru Perfecta.

— Leta noga efter henne . . . Men var lion inte i sitt rum tillsammans med dig?

— Jo, señora — svarade den åldriga tjenarinnan darrande — men djefvulen frestade mig, så att jag insomnade.

— Fördömd vare din sömnaktighet! Store Gud! hvad skall detta betyda? Rosario, Rosario .. . Librada!

De gingo upp till hennes rum, gingo ned igen och så upp igen och ännu en gång ned, hemtade ljus och letade igenom alla rummen. Slutligen hördes Penitenciario jublande utropa i trappan:

— Här är hon, här är hon! Hon har kommit tillbaka.

Ögonblicket derpå möttes moder och dotter i korridoren.

— Hvar har du varit? — frågade doña Perfecta i sträng ton, i det hon granskade dotterns ansigte.

— I trädgården — svarade flickan mera död än lef-vande.

— I trädgården vid denna tid? Rosario!

— Jag var så varm och stälde mig i fönstret och så tappade jag näsduken och gick ned för att taga upp den.

— Hvarför sade du inte åt Librada att gå efter den? Librada! Hvar är den der flickan? Har hon somnat också?ÄncUligen kom Librada tillstädes. Hennes ansigtes blekhet röjde brottslingens förvirring och fruktan.

— Hvad vill det här säga? Hvar har du varit? — frågade doña Perfecta med förskräcklig vrede.

— Jo señora . . . jag gick ned för att hemta kläderna i rummet åt gatan . . . och der somnade jag.

— Alla tyckas sofva här i afton. Jag tror, att eu af er inte kommer att sofva i mitt hus i morgon. Rosario, du kan gå upp på ditt rum.

Doña Perfecta och presten insågo nödvändigheten af att gå till väga med raskhet och energi och började der-för genast sina efterforskningar. Frågor, hotelser, böner och löften användes med den största slughet och skicklighet för att uppdaga, huru det egentligen förhöll sig med tilldragelsen. Af undersökningen framgick, att icke en skugga af misstanke kunde kastas på den gamla trotje-narinnan; men Librada afgaf under tårar och suckar eu fullständig bekännelse om sina snedsprång, dem vi i korthet liär nedan skola redogöra för:

Ivort efter sedan herr Pinzón blifvit inkvarterad i huset hade han börjat kasta ömma blickar på fröken Rosario. Han gaf Librada pengar, för att hon, enligt hvad hon uppgaf, skulle gå ärenden åt honom och öfver-bringa kärleksbref till fröken. Fröken hade icke visat sig missnöjd utan tvärtom glad och belåten, och så hade på detta sätt några dagar förflutit. Slutligen hade, förklarade Librada, Rosario och herr Pinzón kommit öfver-ens om att träffas på aftonen och tala vid hvarandra i fönstret till denne señares rum, som vette åt trädgården. De anförtrodde sin afsigt åt tjenarinnan, som erbjöd sig hjelpa dem mot en summa pengar, som skulle öfverlem-nas till henne samtidigt med mötet. Enligt öfverenskom-melsen skulle Pinzón gå ut vid vanlig tid och derpå förklädd komma hem på sitt rum klockan nio; sedan skulle han lika hemligt lemna sitt rum senare på aftonen för¡itt återkomma vid siu vanliga sena timme och utan någon förklädnad. På detta sätt skulle icke någon misstanke kunna falla på honom. Librada väntade på Pinzón, som kom dit väl insvept i sin mantel och utan att säga ett ord. Han gick in i sitt rum på samma gång fröken gick ned i trädgården. Librada stod på vakt i korridoren under hela den tid de samtalade för att kunna varna Pinzón i händelse af fara; och efter en timme kom denne ut igen, mycket väl inhöljd i sin mantel och utan att säga ett ord. Då förhöret var slut, frågade Inocencio den stackars flickan:

— Och är du säker på, att den som kom och gick ut verkligen var herr Pinzón?

Den brottsliga flickan svarade icke, men hennes an-sigte uttryckte stor öfverraskning.

Doña Perfecta blef grön af vrede.

— Såg du hans ansigte?

— Men hvem skulle det väl annars kunna vara? svarade tjenarinnan. — Jag är säker på, att det var han. Han gick raka vägen in i sitt rum . . . han hittade mycket väl vägen.

— Det är besynnerligt — sade presten. — Då han bodde i rummet, behöfde han väl inte användt dylik förklädnad och hemlighetsfullhet... Han kunde ju ha låtsats vara sjuk och stannat hemma . . . Eller hur, doña Perfecta?

— Librada — ropade denna i ett öfvermått af vrede — jag svär dig vid Gud, att du skall i fängelse.

Derpå knäppte hon ihop händerna och tryckte flng-rarne så hårdt mot hvarandra, att blodet nästan kom fram.

— Herr Inocencio — utropade hon. — Låtom oss dö ... det finnes ingen annan hjelp än att dö.

Och förtviflad brast hon i tårar.

— Mod, min fru — sade presten patetiskt. — Här gäller det att icke tappa modet. Det här är en sak, som fordrar lugn och besinning.Bekännelser.

Emellertid låg Rosario midt i djupaste natten på knä i sitt rum med sönderslitet hjerta, utan att kunna gråta eller få lugn ocli ro. Hon var bedröfvad och halft vansinnig, och tyngden af en oändlig, sorg hvilade på hennes tinga sinne, som i snabb vexling än sökte höja sig upp till Gud, än*åter sjönk ned till denna verlden. Den unga flickan hade knäppt ihop sina händer, hvilade sina nakna fotter mot golfvet och stödde den våldsamt häfda harmen mot sängkanten samt låg länge så i mörker, ensamhet och tystnad. Hon bemödade sig om att icke göra det ringaste buller för att icke tilldraga sig uppmärksamhet från modern, som sof eller låtsade sofva i rummet näst invid. Hon riktade sina upprörda tankar mot himlen och utgöt sig sålunda:

— O, herre Gud, hur kommer det sig, att jag, som förr icke kunde ljuga, nu kan det; att jag, som förr icke visste af svek, nu förställer mig? Är jag då en dålig kvinna...? Det som jag nu erfar och känner, betyder det, att jag fallit, fallit dit, hvarifrån man inte kan resa sig? Har jag upphört att vara god och ärbar? Jag känner inte mer igen mig. Är det verkligen jag sjelf, eller är det en annan varelse än jag, som befinner sig på denna plats? Så mycket förskräckligt, som händt på dessa få dagar! Så många olika känslor och tankar! Mitt hjerta förtäres af så mycken sinnesrörelse! O herre Gud, hör du min röst eller är jag dömd att evigt bedja utan att varda hörd? Jag är god, ingen skall kunna öfvertyga mig om att jag inte är god. Att älska, älska öfvennåttan, är kanske det något ondt? Men nej . . . detta är icke någon villa, någon inbillning. Jag är sämre än de sämsta kvinnor på jorden. Inom mig fräter en orm, som förgiftar mitt hjerta .,. Hvad är detta jag känner inom mig?Hvarför dödar du mig inte, herre Gud? Hvarför sänker du mig inte genast och för alltid lied i helvetet? Jag har något förskräckligt på mitt samvete, men jag vill bekänna det, jag vill bekänna det endast för Dig, som hör mig, och jag skall bikta det sedan för pastorn. Jag hatar min moder. Hur kan det komma sig? Jag kan icke förklara det. Han liar aldrig sagt ett ondt ord om min mor. Jag-vet inte, hur det har kommit öfver mig .. . Hvad jag är för en dålig varelse! Djefvulen har fått makt öfver mig. Herre, kom till min bjelp, ty af egen kraft kan jag inte besegra mig. En fruktansvärd makt drager mig från detta hus. Jag vill fly, jag vill skynda långt härifrån. Om han inte för mig med sig, skall jag släpa mig efter honom längs vägarne. Hvad är det för en gudomlig fröjd jag känner inom mitt bröst på samma gång som denna bittra smärta? Herre, Gud min fader, upplys mig! Jag-vill endast älska. Jag är inte född att bära denna sorg, som förtär mig. Jag är icke född att förställa mig eller ljuga eller bedraga. I morgon skall jag gå ut på gatan och ropa ut det för alla, åt hvar och en, som går förbi, skall jag säga: jag älskar, jag hatar. Mitt hjerta skall kanske fä ro på detta sätt. Hvilken lycka skulle det inte vara att kunna försona allt, och älska och vörda hela verlden. Heliga jungfru skydda mig . . . Om igen denna förskräckliga tanke! Jag vill inte tänka så, och dock tänker jag det. Jag vill inte känna det och känner det ända. Ah! jag kan inte bedraga mig sjelf i detta fall. Jag kan inte tillintetgöra denna känsla eller förmildra den . . . men jag kan bekänna den, och jag bekänner inför dig: Herre, jag hatar min moder!

Till slut försjönk hon i en slags dvala. Under den oroliga slummern väckte fantasien till lif på nytt aftonens händelser och läto dem draga förbi henne i vaustäld form, ehuru icke förändrade till sina hufvuddrag. TI°n hörde, huru klockan i domkyrkan slog nio; jublande såg hon den gamla trotjenarinnan försjunken i sömn och smög sigtyst utan att göra buller ut ur sitt rum ; gick sakta necl för trappan, så sakta och försigtigt, att hon icke lyfte sin fot, förr än hon var säker på att kunna undvika ända till det minsta buller. Hon gick ut i trädgården, gjorde ett slag genom köket och jungfrukammaren samt stannade ett ögonblick i trädgården för att kasta en blick upp mot himmelen, som var mörk och stjernbeströdd. Vinden sof. Icke en fläkt störde nattens djupa lugn. Det tycktes henne, som om natten hvilade öfver henne med den tysta stilla uppmärksamheten hos ett observerande öga och hos öron, som spetsas i förväntan på någon stor tilldragelse. Det var som om natten spionerade på henne.

Hon närmade sig derpå glasdörren i matsalen och blickade försigtigt och stående på något afstånd in genom densamma under fruktan att varseblifvas af dem, som voro derinne. Vid skenet af salslampan såg hon sin moder stå med ryggen mot henne. Penitenciario stod till höger, och hans profil aftecknade sig på ett besynnerligt sätt; näsan sköt fram, liknande näbben på en oformlig fågel, och hans korta, tjocka figur hade förvandlats till en mörk, lång, mager, och komisk skuggbild med hårda konturer samt hörn och kanter här och hv-ar. Midt emot honom stod Caballuco mer lik en drake än en menniska. Rosario såg hans gröna ögon gnistra f^am likt tvenne väldiga konvexa linser. Djurets brinnande ögon och imponerande' gestalt ingåfvo henne fruktan. Farbror Lycurgus och de tre andra framstodo såsom groteska bifigurer. Hon hade sett någonstädes, utan tvifvel hos marionetterna på någon Kasperteater under marknaderna, dessa fåniga leenden, dessa grofva ansigtsdrag, dessa slöa blickar. Draken rörde på sina armar, som i stället för att gestikulera svängde rundt likt kvarnvingar, samt hvälfde sina gröna ögonglober, som liknade tvenne lanternor. Man bländades af hans blick .. . Konversationen tycktes vara intressant. Penitenciario skakade på sina vingar. Han liknade en liten inbilsk fågel, som ville flyga, men icke kunde det, , Hansnäbb förlängde sig och kröktes. Fjädrarne reste sig på honom under alla tecken till raseri; derpå tycktes han fatta sig, bli lugnare och dölja det kala hufvudet under vingen. Marionetterna väsnades och sökte bli men-niskor, och Frasquito González envisades i att man skulle anse honom för en man.

Rosario erfor en oförklarlig förskräckelse vid åsynen af denna vänskapliga sammankomst. Hon aliägsnade sig från' glasdörren och gick steg för steg framåt, blickande åt alla håll och kanter för att se, om man spionerade på henne. Ehuru hon icke såg någon menniska, trodde hon millioner ögon voro fastade på henne. Men hennes fruktan och blygsel försvunno helt plötsligt. I fönstret till det rum, som herr Pinzón bebodde, varseblef hon en blåklädd man; på hans kropp lyste uniformsknapparne likt rader af små ljus. Hon trädde närmare. I samma ögonblick kände hon hur ett par guldgalonerade armar lyfte henne lätt som en fjäder upp från marken och drogo henne med en hastig rörelse in i rummet. Allt blef nu som förvandladt. Plötsligt ljöd ett buller, ett väldigt slag, som kom huset att skaka i sina grundvalar. Ingen af de två visste orsaken till bullret. De tego darrande.

Det var det ögonblick, då draken slog itu bordet i matsalen.

XXV.

Oförutsedda händelser. Öfvergående missförstånd.

Scenen förbytes. Vi se ett ljust, vackert, gladt och bekvämligt rum af en öfverraskande prydlighet och renlighet. En fin säfmatta täcker golfvet, och de hvita väg-garne äro prydda med vackra kopparstick, föreställandehelgon samt några skulpturarbeten af tvifvelaktigt konstvärde. De antika mahognymöblerna lysa glänsande af lördagens rengörning ocli altaret, der en grann Jungfrubild, klädd i blått och silfver, mottager den inneboendes dyrkan, är liöljdt af tusende, halft religiösa, halft profana nätta småsaker. För öfrigt fuimos der vigvattenskärl, ett urställ med A gnus Dci, ett torrt, vissnadt palmblad li-ån Palmsöndagen och ej obetydligt med buketter af luktlösa pappersblommor. En ofantlig bokhylla af stenek innehåller ett rikt och utvaldt bibliotek, och der står epikurén och sybariten Horatius sida vid sida med den ömme Virgilios, i hvars verser man ser den af kärlek brinnande Didos hjerta klappa och försmäkta, den stränge Titus Livius och den förskräcklige Tacitus, Cesa-rernas gissel, den skälmen Sallustius, som så väl förstår att predika dygd, båda Plinierna — med ett ord hela den romerska litteraturen, alltifrån det den stammade sina första ord med Livius Andronicus, ända tills dess den utandades sin

sista suck hos Ruttilius.

Men medan vi inspekterat rummet, hafva vi icke iakttagit, att tvenne fruntimmer inträdt. Det är tidigt på morgonen, ty i Orbajosa stiger man mycket tidigt upp. De små fåglarne sjunga, om hur de tråna bort i sina burar, kyrkoklockorna ringa till mossan och gettema pingla gladt med sina klockor, då de gå att låta mjölka sig utanför husens dörrar.

De två fruntimmerna vi se i det omnämda rummet, komma från messan. De' äro svartklädda och båda bära i högra handen sin lilla andaktsbok och radbandet sling-radt kring fingrarne.

— Din morbror kan inte dröja länge —? sade en af dem — han skulle just börja messan, då vi gingo; men han brukar göra undan den fort, och i detta ögonblick är han nog inne i sakristian och tar af sig mess-skjortan. Jag skulle hafva stannat'för att höra messan, men i dag blir det en tröttsam dag för mig.— I dag har jag inte hört mer än herr magistraten messa — sade den andra — magistraten säger messan i ett andedrag, och jag tror inte, att jag hade mycket upp-byggelse af det, ty jag var mycket tankspridd. Jag kunde inte låta bli att tänka på de förskräckliga saker, som tilldraga sig hos oss.

— Ja, hvad vill du man skall göra? Man måste halva tålamod. Få se, livad din morbror råder oss till.

— Ack — utropade den andra och utstötte en djup, patetisk suck. — Mitt blod brinner som eld.

— Gud skall beskydda oss.

— Att tänka sig, att en dam som ni skall se sig hotad af en . . . Och han är likadan som förut. I går afton, doña Perfecta, gick jag igen, som ni befalt mig, till enkan Cuzeo’s hotell för att begära nya upplysningar. Herr Pepito och brigadier Batalla äro beständigt tillsammans och rådslå . . . ack du min Gud och Skapare, .. . rådslå om sina infernaliska planer och dricka ur den ena vinbuteljen efter den andra. De äro ena eländiga fyllbultar. Troligen öfverlägga de om någon ny, riktigt ondskefull plan. Som jag hyser ett sådant intresse för allt, hvad som rör eder, så följde jag efter herr Pepito, då han gick ut ifrån hotellet i går natt. . .

— Och hvart gick han?

— Till Casinot, ja, señora, till Casinot — svarade den andra med lätt förvirring. •— Derefter gick han hem till sig. Ack hvad min morbror bannade mig för att jag-stannade ute så länge och spionerade. Men jag kunde inte bjelpa det. . . Gud stå mig bi. Jag kunde inte hjelpa det; och då jag ser en person som ni vara i sådana ledsamheter och farligheter, kan jag nästan bli tokig . . . Ack kära fru, inte annat än jag kan se, komma de der bof-varne att i bästa fall angripa huset och bortföra vår Rosario . . .

Doña Perfecta, ty det var hon, fäste blickarne pågolfvet och stod en lång stund försänkt i tankar. Hon var blek och blickade mörkt framför sig. Till slut sade hon:

— Jag ser ingen utväg att hindra det.

— Men jag gör det — sade lifligt den andra, som var Penitenciarios systerdotter och Jacintos mor. — Jag-vet en mycket enkel utväg, hvilken jag redan förut visat er, men som inte faller er i smaken. Ack, kära señora, ni är för god. Vid tillfällen sådana som dessa måste man vara en smula mindre fullkomlig och lemna alla små skrupler åt sidan. Och förresten, tror ni Gud skulle vredgas deröfver?

— Maria Remedios — sade doña Perfecta högdraget — prata inte dumheter.

— Dumheter! Skulle inte ni, som vet och har reda på så mycket, kunna lära er herr brorson att ta skeden i vackra hand! Hvad kan väl vara enklare, än hvad jag-föreslår. Eftersom det inte finnes någon rättvisa, som kan beskydda oss, låtom oss sjelfva skipa rättvisa. Finnes det inte i ert hus män, som duga till livad det vara må? Nåväl, kalla hit dem och säg dem: ”hör på, Cabal-luco, Pasolargo eller livem det nu är, styr ut dig väl i afton, så att ingen kan känna igen dig; tag med dig någon god vän, som du kan lita på, och ställ dig bakför hörnet af Santa Faz-gatan. Vänta der en stund, och när herr José Rey kommer uppför Triperia-gatan för att gå till Casinot, för han kommer säkert att gå till Casiuot, förstår ni? då han kommer förbi, så spring emot honom och skräm honom dugtigt...”

— Maria Remedios, var inte tokig nu — sade doña Perferta i docerande ton.

— Bara skrämma honom, señora: förstå mig rätt, bara skrämma honom. Tror ni väl, att jag skulle vilja tillråda något brottsligt? Store Gud och Återlösare! Bara jag tänker derpå, fylles min själ med fasa, och jag tycker jag ser tecken af eld och blod framför mina ögon. Nejingenting i den vägen, min goda señora. Bara skrämma honom och inte något annat än skrämma honom, så att den der fräcka menniskan begriper, att vi äro väl försvarade. Plan går ensam till Casinot, ser ni, alldeles ensam, och der träffar han sina sköna vänner med sina evinner-liga sablar och pickelhufvor. Tänk er nu, att han blir dugtigt skrämd och att han p>å köpet kanske blir litet mörbultad, utan att han blir på något sätt allvarsamt skadad, det förstås . . . nåväl i sådant fall, så antingen blir han rädd och ger sig i väg från Orbajosa eller måste han lägga sig till sängs på en fjorton dar eller så. Ja det blir kanske bäst, att vi säga åt dem, att de skrämma honom riktigt eftertryckligt. Inte tala om att döda, bevare oss Gud derifrån, men det är bäst att inte lägga fingrarne emellan.

— Maria — sade clona Perfecta högdraget — du är oförmögen att fatta en upphöjd idé, en äclel plan till en själs frälsning. Det som du råder mig till, är fegt och ovärdigt.

— Godt, jag tiger. Ack stackars toka, som jag är! — utropade Penitenciarios systerdotter ödmjukt. — Jag-skall vänta med mina dårskaper för att ha dem till bands och trösta er med, då ni väl en gång förlorat er dotter.

— Min dotter! förlora min dotter! — utropade doña Perfecta med ett plötsligt utbrott af vrede. — Jag blir tokig bara jag hör talas om det. Om Rosario inte afskyr den der uslingen, så som jag önskar, att hon måtte göra, så måste hon tvingas till det. En moder har väl inte fått sin myndighet förgäfves. Yi skola utrota hennes passion eller rättare sagdt nyck, liksom man rycker upp en späd ört, som ännu inte hunnit slå rötter. Nej, det kan inte vara möjligt, Remedios. Hända livad som vill, så måste det ske! Hvilka infama utvägar den uslingen än må liitta på, så skall det inte gagna honom. Hellre än att se henne som min brorsons maka, hellreser jag allt möjligt ondt, ja, till och med döden drabba henne.

— Hellre må hon dö, hellre begrafvas. och bli föda åt maskarne — instämde Remedios och knäppte ihop händerna, likt en som beder en bön — än råka i händerna på . . . Ack, doña Perfecta, bli inte ond, om jag säger en sak, och det är, att det skulle vara en stor svaghet att gifva vika derför, att Rosarito haft ett par hemliga möten med den der bofven. Det som, efter livad morbror berättade mig, hände i går, förefaller mig endast vara en illistig fint af herr José för att nå sitt mål genom att ställa till skandal. Det finnes många, som gå till väga på det sättet. Ack, herre Jesus, jag kan inte begripa, huru en flicka ens vågar titta på en karl, som inte är prest.

— Tyst, tyst — sade doña Perfecta häftigt — tala inte med mig om det, soiii hände i går. En sådan förskräcklig tilldragelse! Maria Remedios, jag kan förstå, att vreden kan göra en själ förtappad för evigt. Jag blir utom mig. Jag olyckliga, att se något sådant och inte vara man! Men om jag skall säga sanningen, så hyser jag ännu mina tvifvel om hvad som hände i går. Librada svär högt och dyrt, att det var Pinzón, som kom in. Min dotter förnekar allt, min dotter har aldrig-ljugit. Jag hyser fortfarande samma tvifvel. Jag tror, att Pinzón är en bof och förförare, men ingenting mer. . .

— Vi återkomma till samma sak som alltid, att upp-hofsmannen till alla dessa ledsamheter är den der präktige matematikern. Ack, mitt lijerta bedrog mig inte första gången jag såg honom. Ja, señora, bered er på något ändå mycket värre, om ni inte kan besluta er för att kalla hit Caballuco och säga åt honom: ”Caballuco, jag väntar att. . .

— Se så der, nu igen! Du är då för enfaldig . . .

— Ack ja, jag vet jag är mycket dum och enfaldig; men inte kan jag hjelpa, att jag inte förstår bättre. .Tag-säger bara, hvad jag tänker, utan anspråk på att vara lärd.— Den plan du funderat ut, den der dumma simpla idén om att ställa till slagsmål och skrämma lionom är något, som förste bäste skulle hitta på. Men du har då inte begrepp om, hur man skall gå till väga, Remedios; när du skall lösa något allvarsamt problem, så kommer du fram med sådana der osmakligheter. Jag funderar på en utväg, mera värdig ädelborna och bildade personer. Att öfverfalla och slå honom, hvilken dumhet! För öfrigt så vill jag inte att min brorson genom mitt åtgörande skall få en enda

rispa, nej på intet sätt. Gud skall nog sända honom sitt straff på någon af dessa underbara vägar, som Han vet att utvälja. Vi hafva endast att arbeta så, att inte hinder läggas i vägen för Guds planer, Maria Remedios; vi måste i sådana här affärer leta rätt på orsakerna till hvad som händer. Men du förstår dig inte på att söka efter orsakerna, du fäster dig endast vid yttre detaljer.

— Ja, det är kanske så — sade prestens systerdotter ödmjukt. Ack, hvarför skapade mig Gud så enfaldig, att jag inte begriper mig på era upphöjda idéer!

— Vi måste gå till roten, till roten af det onda, Remedios. Förstår du mig inte heller nu?

— Lika litet.

— Min brorson är icke min brorson: han är liädelse, helgerån, gudsförnekelse, demagogi . . . Vet du livad demagogi är?

— Ja, det är väl något sådant, som de der menni-skorna som tände på med petroleum i Paris, och sådana söm rifva ned kyrkor och skjuta på helgonbilderna . . . Så långt är jag med.

— Nåväl, min brorson är allt detta. Ack, om han vore ensam i Orbajosa! Men ack, kära du! Min brorson är genom en rad af olyckliga händelser dem Gud understundom tillåter för att straffa oss, lika mäktig som en krigshär, lika mäktig som myndigheterna, som alkalden som domaren; min brorson är inte min brorson, han ärden officiella nationen, Remedios; lian är denna andra nation, som består af de uslingar, som styra Madrid och som slagit under sig den materiella makten; denna nation endast till skenet, ty den verkliga nationen är den, som tiger, betalar och lider . . . denna föregifna nation, som skrifver under dekret och håller tal och gör landets styrelse till en komedi och regeringens myndighet till en komedi och allting till en komedi. Min brorson är för närvarande denna andra nation; det är nödvändigt, att du lär dig att se till sakernas inre sammanhang. Min brorson är regeringen, befälhafvaren öfver trupperna, den nye alkalden, den nye domaren, ty alla stå de på hans sida, tillföljd af att de alla hysa samma åsigter som han, der-för att de alla äro lif och själ, ull af samma får. . . Förstår du mig, vi måste försvara oss mot dem alla, ty de stå en för alla och alla för en, vi måste anfalla dem

allihop på en gång, och inte med hugg oah slag i ett

gathörn, utan så som våra förfäder anföllo morerna, Remedios! Sök att sätta dig in i detta, min flicka; öppna

ditt sinne och låt för en gång dit intränga en idé, som

inte är livardaglig; res dig, Remedios, och sök att tänka högt!

Herr Inocencios systerdotter stod slagen med häpnad inför en sådan tankeflygt. Hon öppnade mumien för att säga något, som kunde passa ihop med så storslagna tankar; men hon utstötte endast en suck.

— Ja morerna — upprepade doña Perfecta. — Vi stå här mot livarandra som morer och kristne. Och du tror, att allt skulle bli hjelpt bara man skrämmer min brorson? Hvad du är enfaldig! Ser du inte, att hans vänner understödja honom? Ser du inte, att vi äro i de der kanaljernas våld. Ser du inte, att hvilken liten löjtnant som helst har makt att sätta eld på mitt hus, om det faller honom in. Men begriper du det då inte? Bogriper du inte, att det är nödvändigt att gå till roten af det onda? Inser du inte, hvilken omätlig makt, hvilketfruktansvärd!; anhang min fiende har, min fiende, som icke är en menniska utan en hel sekt. Förstår du inte att min brorson, sådan som han i dag står framför mig, inte representerar en tillfällig olycka utan en landsplåga? Emot den skola vi, min kära Remedios, här uppställa en bataljon af Guds stridsmän, som skola tillintetgöra dessa helvetets trupper från Madrid. Jag säger dig, att striden kommer att blifva herrlig och ärofull.

— Om det verkligen vore så . . .

— Men hur kan du tvifia derpå? I dag skola vi här bli vittne till förskräckliga saker — sade med stor otålighet doña Perfecta. — I dag, i dag. Hvad är klockan? Sju. Så sent och ingenting händer.

— Kanhända morbror vet något. Han kommer nu, jag hör honom komma uppför trapporna.

— Lofvad vare Gud — sade doña Perfecta, i det hon reste sig för att gå Penitenciario till möte. — Han har nog goda underrättelser med sig.

Herr Inocencio inträdde med brådskande steg. Det upprörda ansigtet tillkännagaf, att hans själ, helgad åt fromheten och latinska studier, icke befann sig i sin vanliga jemvigt.

— Dåliga underrättelser — sade han och lade ifrån sig hatten på en stol samt löste upp snörena på prestrocken.

Doña Perfecta bleknade.

— De hålla på att arrestera dem —• fortsatte herr Inocencio, i det han sänkte rösten, liksom om han fruktade, att en soldat skulle ligga gömd under hvar stol. — Utan tvifvel ana de, att folket här inte kommer att låta dem husera som de vilja, och derför ha de gått ur hus i hus och fängslat'alla, som ha rykte för tapperhet.

Doña Perfecta kastade sig i en länstol och pressade våldsamt fingrarne mot träkarmen.

— Det felas bara, att de låtit fånga sig — sade Remedios.

— Många, många af dem — sade herr Inocencio i

Doña Perfecta. 9berömmande ton och vänd mot doña Perfecta — ha med vapen och hästar hunnit tly till Villahorrenda.

— Och Ramos?

— I domkyrkan sade man mig, att det är honom de ifrigast söka efter. Store Gud! att så der fängsla de stackars menniskorna, innan de ännu gjort någonting ondt. Jag begriper då inte, huru de goda spaniorerna kunna vara sä tålmodiga. Min goda doña Perfecta, medan jag talat om för er det här om arresteringarne, så har jag alldeles glömt att säga er, att ni genast bör bege er hem till ert hus.

— Ja, på ögonblicket . . . Komma de bofvarne att leta genom mitt hus också?

-— Kanhända. Señora, det är en ödesdiger dag för oss — sade herr Inocencio rörd och i högtidlig ton. — Må Gud förbarma sig öfver oss!

— I mitt hus har jag ett hälft dussin väl beväpnade män — sade doña Perfecta mycket upprörd. — Hvilken gudlöshet! Skulle de vara i stånd att taga äfven dem med sig ?

— Helt säkert har herr Pinzón inte underlåtit att angifva dom. — Señora, jag upprepar, att det är en ödesdiger dag för oss. Men Gud skall beskydda oskulden.

— Jag går. Ni kommer väl öfver till mig?

— Så snart jag slutat lektionen, señora; och jag inbillar mig, att med det lif, som i dag råder i staden, skola alla pojkarne skolka; men vare sig det blir lektion af eller inte, så skall jag snart komma till er. Men jag vill inte, att ni skall gå ensam. De der drönarne till soldater drifva omkring på gatorna och äro så oförskämda . . . Jacinto, Jacinto!

— Det behöfs inte. Jag kan nog gå ensam.

— Åh jo, det är bäst Jacinto följer med er — sade hans moder. - Han är nog uppstigen nu.

De hörde den lille doktorn med brådskande stegskynda ned för trapporna från öfre våningen. Han kom med blossande ansigte och flämtande andedrägt.

— Hvad står på'? — frågade honom hans onkel.

— Hemma hos flickorna Troya — sade den unge mannen — hos de der . . . ja . . .

— Men så säg då ut!

— Jo, der är Caballuco.

— Der uppe? . . . Hos flickorna Troya?

— Ja. Han talade med mig från altanen och sade, att han var rädd, att de skulle få fatt honom.

— Ack, det dumhufvudet! Den tölpen låter väl taga sig — utropade doña Perfecta och stampade otåligt med foten i golfvet.

— Han vill komma hit ner för att vi skola gömma honom här.

— Här?

Presten och systerdottern betraktade hvarandra.

— Låt honom komma hit — sade doña Perfecta häftigt.

— Hit? — upprepade herr Inocencio och tog på sig en sur min.

— Ja hit — svarade doña Perfecta. —Jag vet inte något hus, der han skulle kunna vara mer i säkerhet.

— Han kan lätt hoppa ut genom fönstret i mitt rum — sade Jacinto.

— Nåväl, om det är nödvändigt . . .

— Maria Eemedios — sade Perfecta. — Om de få fatt i honom, så är allt förloradt för oss.

— Dum och enfaldig är jag — sade kanonikerns systerdotter, i det hon lade handen på sitt bröst och kväfde den suck, som utan tvifvel var på väg att bryta sig fram — men inte skola de få fatt i Caballuco, det svarar jag för.

Doña Perfecta gick hastigt ut, och en stund derefter sträckte Centauren bekvämt ut sig i länstolen, der herr Inocencio brukade sitta, när han skref sina predikningar.

Vi veta icke, på hvacl sätt det kommit till brigadierBatalla’s kännedom; men säkert är, att denne vaksamme officer fått reda på, att Orbajösas innevånare ändrat planer och derför på morgonen af samma dag fängslat en stor del af de misstänkta. Den store Caballuco undkom som genom ett underverk och flydde till flickorna Troya’s hus; men som han icke trodde sig säker der, så begaf han sig, såsom vi sett, till den gode kanonikerns helgade och för alla misstankar fredade boning.

Under natten utöfvade trupperna, som voro förlagda på olika ställen i Orbajosa, den strängaste kontroll öfver alla, som kommo in till eller lemnade staden; men Ramos lyckades komma undan och gäcka — eller kanske han till och med icke ens behöfde gäcka — de militära för-sigtighetsmåtten. Detta eggade ännu mer ortens innevånare. En massa män samlades hemligt i de i trakten af Yillahorrencla liggande bondgårdarne. De kommo tillsammans nattetid och skildes åt när dagern inbröt, sysselsättande sig med förberedelserna till det vigtiga värfvet att göra uppror. Ramos ströfvade genom trakten och samlade öfverallt folk och vapen. Nattetid vågade han sig med största djerfhet in i Orbajosa, dervid begagnande sig af list eller kanske äfven af mutor. Ilans popularitet och den hjelp stadens innevånare lemnade honom skyddade honom till en viss grad från att bli gripen, och man kan tryggt våga antaga, att trupperna gent emot denne fruktade kämpe icke utvecklade samma stränghet som mot ortens mera obetydliga innevånare. I Spanien ser man ofta, i synnerhet under krigstider, som der alltid äro demoraliserande, huru man på detta sätt kryper för de store, medan man på samma gång utan misskund förföljer de små. Med hjelp af sin djerfhet, af mutor eller hvad det nu kunde vara, lyckades sålunda Caballuco smyga sig in i Orbajosa, der han värfvade mera folk och samlade vapen och pengar. För att vara säkrare till sin person och för att ha reträtten öppen satte han aldrig foten inom sitt eget hus och besökte knappast doña Per-fecta ens i de vigtigaste ärenden. Han plägade i stället intaga sina måltider hos än den ene än den andre af sina vänner, alltid föredragande någon prestmans fredade boning, helst herr Inocencios. Det var också der han fann en tillflykt pä morgonen af den ödesdigra arresterings-dagen.

Emellertid hade Batalla telegraferat till regeringen med underrättelse om att en sammansvärjning blifvit upptäckt, men att dess anstiftare voro tillfångatagna. De få, som lyckats undkomma, ströfvade enligt telegrammet flyktiga omkring och voro ”verksamt förföljda af våra trupper.”

XXVI.

Maria Remedios.

Det finnes ingenting mera underhållande än att forska efter de innersta orsakerna till händelser, som väcka värt intresse, vår häpnad eller bestörtning, och ingenting skänker oss heller mera nöje än att kunna upptäcka dessa dolda driffjedrar. Då vi se våldsamma passioner i öppen eller fördold kamp med hvarandra och då vi, drifna af den naturliga, induktiva impuls, som alltid medföljer den menskliga iakttagelsen, lyckats att tränga fram till den dolda källa, hvarifrån den upprörda floden hemtar sitt vatten, då erfara vi en känsla, liknande den glädje geografen eller forskningsresanden erfar vid en upptäckt.

Denna glädje har Gud i dag förunnat oss, enär vi vid genomforskandet af alla gömslen och vrår i de hjertan, som klappa i denna berättelse, hafva upptäckt en omständighet, som helt säkert varit driffjedern till de vigtigaste af de händelser, som vi berättat; upptäckt en pas-sion, som är den första vattendroppen i den brusande flod, livars lo2)p vi följa.

Låtom oss då fortsätta vår berättelse. Vi lemna sä länge señora de Polentinos utan att bry oss om, livad som månde hända henne samma dag hon hade sitt samtal mefl Maria Remedios. Full af oro går hon hem till sitt hus, der hon ser sig nödgad åhöra herr Pinzöns artiga förklaringar och ursäkter. Herr Pinzón försäkrar henne, att så länge han lefver, skäll señorans hus icke besväras med en undersökning. Doña Perfecta svarar honom högdraget och utan att värdigas kasta en blick på honom. Detta föranleder officeren att i all höflighet begära att få veta orsaken till den honom visade ringaktningen, hvarpå Perfecta svarar med .att bedja herr Pinzón att lemna hennes hus, anhållande på samma gång, att han sedermera vid lägligt tillfälle måtte lemna en förklaring öfver sitt falska uppförande under hennes tak. Herr Cayetano kominer till stället, och heta ord vexlas mellan de båda herrarne; men som vi för tillfället intressera oss mera för en annan person, låta vi Polentinerna och öfversten göra upp saken bäst de kunna och skrida till att utforska de källor, hvarom vi här ofvan talat.

Låtom oss då fästa vår uppmärksamhet på Maria Remedios, ett högst aktningsvärdt fruntimmer, åt hvilkeu vi utan uppskof måste egna några rader. Hon var en dam, en verklig dam trots sin låga härkomst, och det tack vare den utomordentliga glans, som herr Inocencios, hennes köttslige morbroders, dygder kastat öfver hela hennes familj. Herr Inocencio var visserligen sjelf af låg härkomst, men upphöjd genom sakramentet sin fromhet och sina kunskaper.

Remedios’ kärlek till Jacinto var en af de mest våldsamma lidelser, som kunna rymmas i modershjertat. Hon älskade honom ända till vansinne; hon satte sin sons välbefinnande öfver allt annat i denna verlden, hon trodde honom vara ett ideal af skönhet och begåfning och skulleför att se honom lycklig, stor och mäktig gerna ha gifvit hvarje dag af sitt lif, ja, till och med en del af sin eviga salighet. Moderskärleken är till följd af sin ädla, heliga natur den enda känsla, som kan tåla öfverdrift; den är den enda känsla, som icke urartar, äfven om den slår öfver i vanvett. Det oaktadt eger ett egendomligt förhållande rum med densamma, ett förhållande, som är långt ifrån ovanligt här i verlden, och det är, att om icke denna exalterade moderskärlek sammanfaller med lijertats absoluta renhet och en fullkomlig hederlighet, så kan den råka in på afvägar och förvandlas till en beklagansvärd lidelse, som i likhet med hvilken annan förvildad passion som helst kan ge upphof till stora olyckor och katastrofer.

I Orbajosa ansågs Maria Remedios som ett mönster af dygd och ett mönster för systerdöttrar; kanhända var hon det äfven. Hon lånade kärleksfullt sin hjelp åt alla, som behöfde henne; aldrig, gaf hon anledning till skvaller eller prat om sig; aldrig befattade hon sig med att intrigera. Hon var from, af en fromhet, som icke sällan tog sig uttryck i en obehaglig gudsnådlighet; hon var gifmild mot de fattige; hon visste att i hemmet styra sin morbroder med beundransvärd skicklighet; hon sågs gerna öfverallt; man beundrade henne och fjäsade henne öfver allt trots hennes obehagliga, nästan outhärdliga vana att alltid sucka och tala i en gråtmild, klagande ton.

Men i doña Perfectas hus undergick den förträffliga seiioran en slags capitis climinutio. För mycket länge sedan, i tider högst bekymmersamma för den gode Penitenciarios' familj, hade Maria Remedios (hvarför skulle vi icke omtala det, då det är sant?) varit tvätterska i Polen-tinernas hus. Men man må icke tro, att doña Perfecta derför såg ned på henne, visst icke. Hon behandlade henne utan högdragenhet; hon hyste för Maria en verkligt systerlig tillgifvenhet; de intogo sina måltider tillsammans; de bådo sina böner tillsammans; de anförtroddehvarandra sina

små bekymmer och bistodo hvarandra ömsesidigt såväl i barmhertigbetsverk och botöfningar som i hushållsgöromål. Men, det måste vi dock framhålla, alltid fans en osynlig, ehuru oöfverstiglig gräns mellan den nybakade sefioran och seuoran af börd. Doña Perfecta sade du åt Maria, men denna kunde aldrig frigöra sig från ett visst tvång och vissa formaliteter. Herr Inocencios systerdotter kände sig så liten i närvaro af morbroderns vänina, att hennes medfödda ödmjukhet erhöll en egendomlig anstrykning af vemod. Iion såg, att den gode kanonikern var en slags oumbärlig liof-rådgifvare i huset; hon såg sin afgudade Jacintillo på förtrolig fot med och nästan som älskare till unga fröken, och dock besökte den stackars modern och systerdottern familjen så litet som möjligt. Maria Remedios kände sig alltför ringa och underlägsen i doña Perfectas hus, och detta var henne oangenämt, ty äfven denna suck-själ hade, liksom allt som lefver, sin lilla stolthet. Att se sin son gift med Rosa-rito; att se honom rik och mäktig; att se honom be-slägtad med doña Perfecta, med señoran! ack, detta var för Maria Remedios himmel och jord, detta lifvet och lifvet härefter, det närvarande och det tillkommande, kvintessensen af hennes existens. År igenom hade hennes hjerta och tankar fylts af denna ljufva hoppets stråle. För detta var hon god och dålig, för detta var hon from och ödmjuk eller djerf och grym, för detta var hon, hvad helst man kunde tänka sig, ty utan denna idé skulle Maria, som med lif och själ gått upp i sitt sträfvande, icke kunna existera.

Till sitt yttre kunde man icke tänka sig någon mer hvardaglig än Maria Remedios. Hon utmärkte sig för en öfverraskande frodighet, som gjorde, att hon såg betydligt yngre ut, och gick alltid sorgklädd, trots det att hon varit enka sedan mycket långt tillbaka.

Fem dagar hade förflutit, sedan Caballuco gjort sitt inträde i herr Penitenciarios hus. Skymningen inbröt.Remedios kom in i sin morbroders rum med lampan påtänd ocli sedan lion satt den ifrån sig på bordet, slog hon sig ned midt emot den gamle, som halfva eftermiddagen suttit liksom fastspikad i sin länstol, orörlig och grubblande. Han stödde hakan mot handen, så att den mörka, under flera dagar orakade huden lade sig i djupa veck.

— Sade inte Caballuco, att han skulle komma till kvällen i dag? — frågade han sin systerdotter.

— Jo, han kommer. Det är i sådana här aktningsvärda hus som den stackaren är säkrast.

— Ja, men jag känner mig inte alls säker, trots det att mitt hus är aktningsvärdt — svarade Penitenciario. — Han utsätter sig allt bra mycket, den tappre Caballuco! Och män har sagt mig, att i Villahorrenda och dess omnejd finnes mycket folk . . . jag vet inte hur mycket. Har du hört något nytt?

— Ja, soldaterna begå förskräckliga grymheter . . . .

— Det är ett under, att de blodtörstige bofvarne inte undersöktj,mitt hus. Jag svär dig, att om jag ser en af de der rödbyxorna komma in, så får jag slag af förskräckelse.

— Ja, vi äro just vackert ute! — sade Remedios och lade halfva sin själ i en suck. — Jag kan inte låta bli att tänka på den bedröfvelse, livari doña Perfecta befinner sig . . . Ack morbror, ni borde gå dit.

— Gå dit i kväll? Soldaterna ströfva ju omkring på gatorna. Tänk dig bara, att en af de der soldatlym-larne skulle få det infallet . . . Senoran är väl försvarad. Häromdagen undersökte de hennes hus och togo med sig de sex beväpnade män, som hon hade der; men sedan liar hon fått igen dem. Yi ha ingen, som kan försvara oss, om något skulle hända.

— Jag skickade Jacinto till doña Perfecta för att hålla henne sällskap en stund. Om Caballuco kommer, skola vi säga åt honom att också gå dit. Ingen kan få ur mitt hufvud, att inte de bofvarne förbereda någotskurkstreck mot vår väninna. Stackars señora, stackars Rosarito! Och att tänka sig, att man kunde ha undvikit allt, om man gjort, hvad jag för ett par dagar sedan föreslog doña Perfecta . . .

— Min kära systerdotter — sade Penitenciario fleg-matiskt — vi ha gjort allt, som stått i mensklig makt för att sätta vår heliga plan i verket. Mer kan man inte göra. Vi ha misslyckats, Remedios. Försök att få det klart för dig och var inte envis; Rosarito kan inte bli vår afgudade Jacintillos hustru. Din gyllene dröm, ditt sälla ideal, som en

tid tycktes oss möjligt realisera och hvaråt jag såsom god onkel, egnade min själs alla krafter, har förbytts till en cliimere och gått upp i rök. Allvarsamma misstag, en mans ondska, den lidelse, som flickan otvifvelaktigt hyser för honom, och andra saker, som jag vill förbigå i tystnad, ha gjort saken om intet. Vi trodde segern vara vår och i ett ögonblick funno vi oss i stället vara besegrade. Ack nej, kära brorsdotter. Försök att få det klart för dig. Den dag, som i dag är, är Jacinto värd mycket mer än den der galna flickan.

— Nycker och envishet bara — svarade Maria i en missnöjd och allt annat än aktningsfull ton. — Sådana dumheter ni talar, morbror! Men så är det med de der larda hufvudena . . . Doña Perfecta med sina sublima idéer och morbror med sina spetsfundigheter skulle just komma långt! Hvilken skada, att Gud skapat mig så dum och gifvit mig ett förstånd af tegel och murbruk, som doña Perfecta säger, ty hade det inte varit fallet, skulle jag ha löst frågan.

— Du?

— Om hon och ni låtit mig råda, så hade saken redan varit klar.

— Genom att 'skrämma” honom?

— Det är inte värdt att bli rädd eller spärra upp ögonen så der, ty det är inte frågan om att döda någon . . , uscli då!— Kort och goclt, min flicka, ju mer jag tänker öfver saken, dess klarare blir det för mig, att herr Pepe Rey kommer att få flickan. Det är inte längre möjligt att undvika det. Han är färdig att tillgripa livad medel soin helst, till och med vanäran. Om Rosarito . . . ack, hvad hon drog oss vid näsan med sitt lilla allvarsamma an-sigte och de der himmelskt ljufva ögonen, eller hur? . . . Om Rosarito, säger jag, inte älskade honom, bah, då vore det lätt att arrangera saken. Men ack, hon älskar honom som syndaren älskar djefvulen; hon är upptänd af en brottslig lidelse: hon har, min kära brorsdotter, fallit i förförarens infernaliska snara Vi, som äro hederliga och ärbara, låtom oss vända våra blickar från det skändliga paret och inte tänka mer vare sig på den ena eller den andra.

— Morbror förstår sig inte på fruntimmer — sade Remedios med smickrande hyckleri — morbror är en from och helig man, som inte förstår, att det är bara en nyck, det der hos Rosarito, en nyck af det slag, som går öfver, en nyck af det slag, som botas med ett par örfilar eller ett kok stryk.

— Systerdotter — sade herr Inocencio allvarligt — då så komprometterande saker förekommit, kallar man det inte längre små nycker utan man ger det ett helt annat namn.

— Ni vet inte, hvad ni säger, morbror — svarade systerdottern, hvars ansigte plötsligt bl ef eldrödt. — Eller skulle morbror verkligen kunna tro, att Rosarito? . . . nej, sä afskyvärdt! Jag försvarar henne, ja, jag försvarar henne. Hon är ren som en engel. Bara jag hör morbror, stiger blodet åt hufvudet på mig och jag blir utom mig.

Vid dessa ord for öfver den gode prestens anlete en skugga af sorgsenhet, som kom honom att synas tio år äldre.

— Käraste Remedios — fortsatte han. — Vi ha gjortallt, som stått i mensklig makt, ocli allt, som vi med godt samvete kunde göra och som borde göras. Ingenting är naturligare än att vi önskade se Jacintillo beslägtad med denna ädla familj, den förnämsta i Orbajosa; ingen ting-naturligare än att vi önskade se honom som herre öfver flickans sju hus här i staden, öfver Mundograndes betesmarker, Arribas trädgårdar, Encomienda och alla öfriga besittningar hon eger. Din son är värd mycket, det erkänna alla. Rosarito tyckte om honom och han om Ro-sarito. Det såg ut, som om saken varit afgjord. Sefioran sjelf tycktes visserligen inte precist vara så förtjust ät partiet, troligen till följd af vår låga härkomst, men visade sig emellertid välvilligt stämd och det utan tvifvel på grund af den stora aktning och tillgifvenhet hon hyser för mig, sin vän och biktfader . . . Men så kom helt plötsligt den der olycksalige pojken. Sefioran sade mig, att hon hade gjort upp med sin broder och att hon inte vågade säga nej till det förslag denne gjort. Det var en svår konflikt. Men hvad tror du jag gjorde under sådana omständigheter? Ack, du har inte riktigt reda derpå. Jag-säger dig öppet: om jag hade sett, att herr de Rey varen man med goda principer och i stånd att göra Rosario lycklig, så skulle jag inte ha blandat mig i saken; men den unge mannen föreföll mig vara en förtappad, och såsom familjens andlige ledare ansåg jag mig böra lägga mig i saken och det gjorde jag också. Du vet redan, hur jag satte åt honom, som man säger. Jag demaskerade hans laster; jag bragte i dagen hans ateism; jag blottade för allas ögon ömkligheten i hans materialistiska hjerta, och dona Perfecta blef

ändtligen öfvertygad om, att det skulle vara att störta sin dotter i förderfvet. Ack, hvilka bekymmer led jag ej! Sefioran vacklade; jag styrkte hennes obeslutsamma själ; jag sade henne, hvilka tillåtna utvägar hon borde tillgripa för att aflägsna sin herr brorson utan skandal; jag ingaf henne snillrika idéer, och då hon tidt och ofta anförtrodde mig, huru hennes renasamvete var fyldt af tvifvel och oro, lugnade jag lienne och utstakade, hur långt det var tillåtet för oss att gå i den strid vi förde mot den djerfve fienden. Aldrig tillrådde jag henne våldsamma medel eller blodsutgjutelse eller tadelvärda grymheter utan endast slugt utlagda snaror, som inte voro syndiga. Mitt samvete är rent, kära systerdotter. Men du vet väl, att jag kämpat, att jag arbetat som en neger. Då jag kom hem om aftnarne och sade: ”Maria lilla, det går bra, det går bra för oss”, då

blef du utom dig af förtjusning och kysste mina händer gång på gång och sade, att jag var den bästa menniska i verlden. Hvarför retar du nu upp dig och vanställer din ädla karakter och ditt lugna sinne? Hvarför grälar du på mig? Hvarför säger du, att du är ond på mig, och kallar mig i förtäckta ordalag ett dumhufvud?

— Derför — sade Remedios utan att blidkas i sin vrede — derför att morbror helt plötsligt blifvit feg.

— Saken är, att allt går oss emot. Den fördömde iugeniören gynnas af trupperna och är besluten att våga allt. Flickan älskar honom, flickan . . . nå ja, jag säger inte mer. Det kan inte bli af, jag säger dig, att det kan inte bli af.

— Trupperna! Men morbror tror då liksom doña Perfecta, att det kommer att bli krig, och att det för att köra bort herr Pepe härifrån är nödvändigt, att ena hälften af liationen reser sig mot den andra. Seiioran har mist förståndet, och det börjar morbror med att göra.

— Jag tror det samma som hon. Så intimt förbunden som Rey är med militären, måste de faror, som hota från hans sida växa i samma mån . . . Men ack, kära systerdotter, tänk dig, att jag ännu blott för två dagar sedan hyste hopp om, att våra tappre skulle jaga trupperna hals öfver hufvud härifrån. Men sedan jag nu sett, hvilken vändning sakerna tagit, sedan jag sett, huru större delen af de våra öfverraskats, innan striden börjat, och huru Ca-balhico håller sig undan, och att allt går på tok, så börjarjag misströsta. Det goda och rätta eger ännu inte tillräcklig materiell kraft för att kunna krossa och tillintetgöra ondskans ministrar och sändebud. Ack, min kära systerdotter, undergifvenhet, undergifvenhet!

Adopterande samma sätt att ge sina känslor luft, som karakteriserade hans systerdotter, drog herr Inocencio derpå två eller tre djupa, bullersamma suckar. Maria iakttog tvärt emot livad man skulle ha väntat sig en djup tystnad. Man kunde icke skönja hos henne, åtminstone till det yttre, vare sig vrede eller ens det ytliga känslosvall, som eljest utmärkte henne i det dagliga lifvet, endast en djup och verklig sorg. Strax efter det hennes gode morbroder slutat sitt tal, rullade tvenne tårar ned öfver systerdotterns röda kinder; det dröjde icke länge, förr än tvenne illa tillbakahållna snyftningar läto höra sig, och så småningom, på samma sätt som vågorna och dånet tilltaga på hafvet, som reser sig till uppror, på samma sätt steg och steg svallet af Maria Remedios’ sorg, ända tills dess den bröt lös uti stormande gråt.

XXVII.

En kanonikers lidanden.

— Undergifyenhet, undergifvenhet! — sade herr Inocencio på nytt.

— Undergifvenhet, undergifvenhet! — upprepade hon och aftorkade sina tårar. — Då nu min älskade son en gång för alltid måste bli en stackars tiggare, så kan jag väl inte hjelpa det då. Processer blir det allt mer och mer svårt att få; mycket snart kommer den dag, då advokatyrket blir detsamma som ingenting. Hvartill tjenar det att ha talang? Hvartill tjenar det att studera, så atthufvudet spränges? Ack, vi äro fattiga! Den dag skall komma, lieiT Inocencio, då min arme son inte skall hafva en kudde att luta. sitt lmfvud mot.

— Men flicka då!

— Men min herre! . . . Om det inte är så, sä tala om för mig, hvad tänker kanske morbror lemna efter sig ät honom, då ni en gång dör? Några styfrar, sex eländiga luntor, fattigdom och ingenting mer. Ack, hvilka tider

stunda inte för oss, hvilka tider, goda morbror! Min stackars gosse, som redan börjar att bli svag till helsan, kommer inte att kunna arbeta längre . . . det går redan rundt ikring i hufvudet på honom, då han läser en bok; lian får redan svindel och hufvudvärk, om han arbetar på natten. Han blir tvungen att tigga sig till någon liten syssla; jag kommer att nödgas taga mig till med sömnad, och hvem vet, hvem vet . . . kanske vi till och med bli tvungna att gå omkring och tigga.

— Men flicka då!

•— Jag vet väl, hvad jag säger. Jo, det är herrliga tider, som vänta oss — fortsatte den förträffliga kvinnan och höjde ännu mer sin hånfullt klagande stämma. — ¡Store Gud! Hvad skall det väl blifva af oss? Ack, endast ett modershjerta kan erfara detta! Endast mödrar äro i stånd att lida så mycken sorg för en sons lycka. Morbror, hur skulle morbror kunna förstå mig? Nej, en sak är att ha söner och lida bekymmer för dem, och en annan sak är att stå och gnälla mossan i domkyrkan och läsa latin med pojkarne. Hvad tror morbror väl, att mm son har för nytta af att vara er slägtinge, och af att ha fått sådana betyg och vara Orbajosas prydnad och stolthet? Han kommer att dö af svält, för det veta vi nog, huru mycket man förtjenar på att vara advokat; eller också får han tigga, sig till någon syssla i Havanna, der han kommer att dö af gula febern . . .

— Ja, men flicka då!

— Ja, jag är ju inte ond, jag skall tiga, jag skallinte besvära er mera. Jag vet, att jag är mycket oförskämd, jag gråter och suckar jemt förstås, och det står inte till att uthärda med mig, derför att jag är en kärleksfull moder, som ser på sin älskade sons bästa. Jag-skall lägga mig ned och dö, jaha min herre, jag skall lägga mig ned och dö i tysthet och kväfva min sorg, jag skall svälja mina tårar för att inte besvära herr kanoni-kern. Men min afgudade gosse åtminstone skall förstå mig, lian skall inte täppa till öronen som morbror nu gör . . . ack, ve mig! Den stackars Jacinto vet, att jag skulle låta döda mig för hans skull och att jag skulle uppoffra mitt lif för hans lycka, om det behöfdes. Stackars min älskade gosse! Att vara så skicklig och dock vara dömd till en tarflig utkomst, en låg ställning i lifvet, för det säger jag, det är inte värdt min herr morbror sätter sig på sina höga hästar . . . Hur mycket vi än kråma oss, skall alltid morbror vara son till onkel Tinieblas, sakristanen i San Bernardo, och jag, jag skall aldrig bli annat än dotter till Ildefonso Tinieblas, er bror, som sålde lerkrukor, och min son skall alltid vara afkomling af Tinieblarne; vi skola alltid ha en fläck på vår familj och skola aldrig rosa oss ur vår låga ställning eller ega en jordbit, om hvilken vi kunna säga: ”detta är mitt”; aldrig skola vi kunna klippa ett eget får eller mjölka en egen get och aldrig skall jag kunna sticka armen ända upp till armbågen i en säck säd, tröskadt och vannadt å egen mark . . . allt bara för er feghets skull, er dumhets, ert omanliga hjertas skull . . .

— Men . . . men flicka då!

Kanonikern höjde rösten hvar gång han upprepade dessa ord och med händerna i öronen runkade han på hufvudet med nedslagen min och åtbörder af förtviflan. Maria Remedios’ gälla klagovisa ljöd för hvar gång skarpare och inträngde likt en pil i den olycklige, halft be-döfvade kanonikerns bjerna. Men plötsligt förändrade sig kvinnans ansigte, hennes klagande, snyftande stämma blefhes och härd, hennes ansigte bleknade, hennes läppar darrade, händerna knötos, några testar af det oordnade håret föllo ned öfver pannan och hennes ögon blefvo fullkomligt torra vid elden, af den vrede, som brann i hennes bröst. Hon reste sig från sin stol och ropade, ej längre lik en kvinna utan en furie:

— Jag går härifrån och tar min gosse med mig! Vi skola bege oss till Madrid; jag vill inte, att min son skall ruttna bort i den här usla staden. Jag är trött på att se, att min gosse trots ert presterliga stöd inte är någonting och aldrig skall bli någonting. Hör ni det, min morbror! Min son och jag gå vår väg. Ni skall aldrig mera få se oss, nej aldrig, aldrig.

Herr Inocencio hade knäppt ihop händerna och mötte sin systerdotters gnistrande blickar med förvirringen hos en brottsling, som i bödelns närvaro redan förlorat allt hopp.

— För Guds skull, Remedios — mumlade han med klagande röst — för den heliga Jungfruns skull . . .

Dessa kriser och förskräckliga utbrott hos den eljest så lugna systerdottern voro lika våldsamma som sällsynta,

och det kunde förgå fem eller sex år, utan att herr Inocencio på detta sätt fick se Remedios förvandlad till en furie.

— Jag är moder! Jag är moder! och då ingen bryr sig om att se på min gosses bästa, så skall jag göra det — röt den improviserade lejoninnan.

— Vid den heliga Jungfru Maria, flicka, bli då inte från dina sinnen! Ser du inte, att du försyndar dig? Låtom om bedja ett Fader vår och ett Ave Maria, så skall du få se, att det går öfver.

Då Penitenciario sade detta, darrade och svettades han. Arme kyckling i hökens klor! Den förvandlade kvinnan fulländade hans förkrossning med dessa ord:

— Ni duger till ingenting; ni är en pultron! Min son och jag skola gå härifrån för alltid, för alltid. Jag-skall skaffa min gosse en ställning; jag skall skaffa ho-nom en god plats, hör ni det'? Jag skulle vara i stånd att sopa gatorna med min tunga, om det vore nödvändigt för att få ihop mat åt honom, och jag är också i stånd att röra upp himmel och jord för att förskaffa min son en ställning, för att han må stiga och bli rik och förnäm och riddare och egendomsegare, och stor och mäktig och allt som man kan tänka sig, allt, allt.

—• Gud hjelpe mig! — utropade herr Inocencio, i det han kastade sig tillbaka i länstolen och lutade hufvudet öfver bröstet.

Det uppstod en paus, under hvilken man hörde den vredgade kvinnans våldsamt arbetande andedrägt.

— Systerdotter — sade till slut herr Inocencio — du har beröfvat mig tio år af mitt lif; du har satt mitt blod i svallning, du har gjort mig galen . . . Gud förläne mig det lugn och tålamod, som är nödvändigt för att kunna dras med dig. Herre, tålamod, tålamod är det, som jag beder dig om; och du, systerdotter, gör mig den tjensten att klaga och sucka och gråta, så det rinner om dig i tio år, ty din fördömda vana att lipa jemt-, som så förargar mig, är ändå att föredraga framför dessa vansinniga vredesutbrott. Om jag ändå inte visste, att du i grund och botten är god! Jo, du bär dig just snyggt åt, och det fastän du biktat dig och gått till nattvarden i rnorgse.

— Ja, men det är morbrors fel, det är morbrors fel.

— Derför att jag i den här affären med Rosario och Jacinto säger ”undergifvenhet”?

— Derför att morbror, när allt går så bra, vill draga sig tillbaka och låta hen- Rey bemäktiga sig Rosarito.

— Och hur skulle jag kunna hindra det? Seiioran har rätt, då hon säger, att du har förstånd som en tegelsten. Vill du kanske, att jag skall gå ut med ett svärd och i ett huj göra kalops på trupperna och så taga i tu med Rey, och säga åt honom: "antingen lemnar ni mig i fred eller hugger jag hufvudet af er,”— Nej, men dä jag rådde doña Perfecta att låta skrämma sin brorson, så motsatte sig morbror min plan i stället för att understödja den.

— Du är tokig med ditt prat om att skrämma.

— Ja, ”död hund bits icke.”

— Jag kan icke tillråda det der, som du helt oskyldigt kallar skrämsel, men som skulle kunna bli en förskräckligt allvarsam sak,

— Ja, för jag är naturligtvis en som traktar efter andras blod, eller hur, morbror?

— Du vet, att den som griper till svärd, skall med svärd förgås. För öfrigt, tror du väl, att den der mannen skall låta skrämma sig? Har han inte vänner?

— På aftnarne går han ut ensam.

— Hur vet du det?

— Jag vet det, ty han kan inte taga ett steg utan att jag här reda på det, förstår morbror. Enkan Cuzco talar om allt för mig.

— Ack, du gör mig tokig. Och hvem skulle väl skrämma honom? Det skulle vara roligt att höra.

— Caballuco.

— Är han villig att göra det då?

— Nej, men han gör det, om ni ber honom.

— Lemna mig i fred, flicka. Jag kan inte be honom att begå en sådan grymhet. Skrämma herr Rey! Hvad menar du med det? Har du redan talat med honom?

— Ja, men han bryr sig inte om hvad jag säger, eller rättare sagdt, han vill inte. I Orbajosa fins det endast två personer, som kunna få honom till det med en enkel befallning, och det är morbror och doña Perfecta.

— Så må señoran säga till honom, om hon vill. Jag kommer aldrig att tillråda, att man använder våldsamma och brutala medel. Du kan tro, att då Caballuco rådslog med sina anhängare om att gripa till vapen, så kunde de inte fä ur mig ott enda ord, som tillstyrkte blodsutgjutelse. Nej! Om doña Perfecta vill göra det , , ,— Hon vill inte heller. Jag talade med henne i dag eftermiddag under två hela timmar, och hon sade, att hon skulle vara med om ett krig och på allt sätt hjelpa till med det, men att hon aldrig skulle befalla en man att med svärd såra en annan. Hon skulle nog ha rätt deri, om det handlade om någonting allvarsamt. . . men inte menar jag, att någon skall bli sårad, jag vill bara, att han skall bli skrämd.

— Nå, om inte doña Perfecta vill ge befallning om att man skrämmer ingeniören, så vill inte jag det heller, förstår du det? Mitt samvete går framför allt.

— Godt — sade systerdottern. — Bara ni säger åt honom att följa med mig i afton... ni behöfver inte säga mer än det.

— Går du ut sent?

— Ja, det gör jag, morbror. Var jag inte ute i går också kanske?

— I går? Det visste jag inte, och om jag hade vetat det, så hade jag blifvit ond, Remedios.

— Ni behöfver bara säga åt Caballuco så här: ”Bäste Ramos, jag skulle vara mycket glad, om ni ville följa med min systerdotter i ett ärende, som hon har i afton, och försvara henne, om någon fara skulle hota henne,”

— Nåja, det kunde jag väl göra. Be honom att följa dig . . . och försvara dig. Ack, du illistiga, du vill bedraga mig och göra mig till medbrottsling i någon dålig handling.

— Såå, det tror ni? — sade Maria Remedios ironiskt. — Ja, Ramos och jag komma naturligtvis att mörda många menniskor i natt.

— Skämta inte! Jag upprepar .för dig, att jag aldrig skall råda Ramos till något, som har med våld att göra. Men han är visst här nu . . .

Man hörde buller vid porten åt gatan. Strax derpå hörde man rösten af Caballuco, som talade med betjenten, och snart inträdde Orbajosas hjelte i rummet,— Nyheter, nu få vi höra nyheter, herr Ramos — sade presten. — Ja, nu ger ni oss väl några goda nyheter i utbyte mot aftonvard och gästfrihet? Hvad händer i Villahorrenda?

— Jo, der händer mycket — svarade slagskämpen och satte sig med tecken till trötthet. — Ni kommer snart att få se, om vi duga till något.

Liksom alla personer af vigt eller personer, som önska ge sig sken af vigt, visade Caballuco stor förbehållsamhet.

— I afton, min vän, skall ni få med er, om ni vill, de pengar man gett mig för . . .

— Jo, dem har jag vackert bruk för ... Så som soldaterna snoka, så kommer jag nog inte ut härifrån — sade Ramos och skrattade bullersamt.

— Så ni pratar, menniska! Vi veta nog, att ni kommer fram, hvar ni vill. Jo, det fattades bara. Soldaterna ha rymliga fickor . . . och ha de dem bara tyngda af ett par duros . . . eller hur? Jag ser för öfrigt, att ni kommer väl beväpnad. Det felas er bara en åttapundaro. Pistoler, eh? Knif också.

— Ifall det behöfs — sade Caballuco och drog vapnet ur gördeln samt visade dess fruktansvärda blad.

— För Guds och den heliga Jungfruns skull — utropade Maria Remedios, i det hon slöt ögonen och förskräckt vände bort ansigtet. — Göm det der otyget. Jag ryser bara jag ser det.

— Om ni inte tager illa upp — sade Ramos och fälde igen knifven — så äta vi kväll nu.

Maria Remedios skyndade sig att ställa i ordning måltiden, så att den tappre hjelten icke skulle bli otålig.

— Hör på en sak, herr Ramos — sade herr Inocencio till sin gäst då de satte sig ned vid bordet. — Har ni mycket att beställa i natt?

— Ja, nog fins det att göra — svarade slagskämpen. — Det är sista natten jag kommer till Orbajosa, sista natten. Jag måste samla ihop några pojkar, som finnaskvar här och så måste jag se till, huru vi skola få ut tlet salpeter och svafvel, som vi ha i Cirujedas hus.

— Ja, det var det jag sade — fortsatte presten godmodigt och fylde sin väns tallrik — ty min systerdotter ville, att ni skulle följa med henne en stund. Hon har något ärende, jag vet inte hvad för ett, och det är sent att gå ut ensam.

— Går hon till doña Perfecta — frågade Ramos. — Jag var der en stund, men ville inte uppehålla mig.

— Hur är det med senoran?

— Hon är rädd och ängslig. I afton tog jag med mig de sex gossar, som hon hade i huset.

— Ja, men käre herr Ramos, tror ni inte, att de be-höfvas der? — -sade Remedios oroligt.

— De behöfvas bättre i Villahorrenda. Tappre män ruttna, om de stanna länge inomhus. Eller hur, herr kanoniker?

— Herr Ramos, det huset borde alltid vara bevakadt — sade Penitenciario.

— Det är nog och mer än nog med tjenarne. Tror ni kanske, att befälhafvaren för trupperna umgås med planer att anfalla främmande boningar?

— Nej, men ni vet ju, att den der sju tusen demoners ingeniören . . .

— Hvad honom beträffar ... så saknas det ju inte kvastar i huset — sade Cristóbal jovialiskt. — Och när allt kommer omkring, så fins det kanske ingen annan utväg än att gifta dem med hvarandra. Efter hvad som passerat . . .

— Herr Ramos — sade Remedios med plötsligt missnöje — jag föreställer mig, att ni inte begriper er mycket på giftermål.

— Jag säger så, derför att jag för en stund sedan såg señoran och flickan inbegripna i en försoningsscen. Doña Perfecta kysste och smekte Rosarito, och allting var bara ömma ord och blickar.— Försoningsscen! ni har hållit på med era rustningar, så ätt ni blifvit yr i mössan. Men liur blir det, följer ni med mig eller inte?

— Det är inte till seiiorans hus hon tänker gå

— sade presten — utan till enkan Cuzcos hotell. Hon sade just, att hon vågar inte gå ensam, emedan hon är rädd att bli utsatt för förolämpningar . . .

— Förolämpningar! Af hvem?

— Det förstår ni väl. Af den der sju eller åtta tusen demoners ingeniören. I går afse såg min systerdotter honom der och han gaf henne sådana råa tillmft-len, att hon inte riktigt vet sig till i afton. Den unge mannen är hämdlysten och fräck.

— Jag vet inte, om jag kan gå — sade Caballuco.

— Som jag inte öppet kan visa mig, så kan jag inte nu ta itu med den der herr José Lilliput. Om jag inte befunne

mig i en sådan ställning, att jag måste ha ena halfvan af ansigtet betäckt och den andra till hälften obetäckt, så skulle jag redan trettio gånger ha krossat ryggraden på honom. Men hvad blir väl följden, om jag-angriper honom? Jo, att jag måste blotta mig; soldaterna komma öfver mig och adjö med Caballuco. Hvad det beträffar att lägga sig i bakhåll för honom, så är det någonting, som jag inte förstår mig på och som inte ligger för min natur och inte heller går señoran in på det. Till lömska öfverfall lånar sig inte Cristóbal Ramos.

— Men är ni tokig, menniska! hvad är det ni talar om — sade Penitenciario med omisskänliga tecken till förvåning. — Det skulle aldrig kunna falla mig in att uppmana er att misshandla den der herrn. Förr skulle jag skära tungan af mig än tillråda något så nedrigt. De onda skola komma på fall, det är säkert; men det är Gud, som bestämmer, när så skall ske, och inte jag. Och inte heller är det frågan om att prygla upp honom. Hellre skulle jag väl sjelf taga emot tio dussin prygel än uppmana någon att administrera en dylik medicin åtnågon kristen menniska. Jag säger er bara en sak, (tibiarle han och betraktade den tappre kämpen öfver glasögonen) och det är, att det är troligt, mycket troligt, eller hur, Remedios? att min systerdotter går till hotellet . . . och som hon har några ord att säga åt den der menniskan, så ber jag er inte lemna henne utan hjelp, ifall hon skulle bli förolämpad . . .

— I natt har jag att göra — svarade Caballuco torrt och lakoniskt.

— Ja, du hör nu, Remedios. Uppskjut ditt ärende till i morgon.

— Det är omöjligt. Jag går ensam.

— Nej, du får inte gå, systerdotter. Herr Ramos har att göra och kan inte följa med dig. Kom ihåg, att du redan blifvit förolämpad af den der råa menniskan . . .

—• Förolämpad! ett fruntimmer förolämpadt af den der! . . . utropade Caballuco. — Det kan icke vara möjligt.

— Om ni inte vore så upptagen, bah, då skulle jag vara alldeles lugn.

— Visst är jag upptagen — sade Centaureo och reste sig upp från bordet — men om ni nu nödvändigt önskar det . . .

Det uppstod en paus. Penitenciario hade slutit ögonen och var försänkt i tankar.

— Ja, jag önskar det — sade han slutligen.

— Ni behöfver inte säga mer. Låtom oss gå, dok a Maria.

— Eftersom vi då ha slutat att äta, min kära systerdotter — sade herr Inocencio hälft allvarligt, lialft skämtande -— så tag hit sköljskålen.

Han riktade en genomträngande blick på sin systerdotter och låtande sina ord åtföljas af motsvarande handling, yttrade han:

— Jag tvår mina händer.Bref från Pepe Rey till Juan Rey.

14:de April.

”Det skulle helt säkert intressera dig, älskade fader, om jag kunde ge dig en rätt föreställning om. hur folket i den här trakten tänker och känner. Du vet redan, att nästan hela provinsen är under vapen. Det var något, som man kunde förutse, och herrar politici misstaga sig, om de tro, att det blott är fråga om en affär på några dagar. Orbajosas innevånare liafva med modersmjölken insupit fiendtlighet mot oss och mot regeringen, och detta deras hat är liksom deras religiösa tro en del af sjelfvn deras karakter. För att nu endast hålla mig till affären med faster Perfecta, så skall jag berätta dig ett egendomligt förhållande, och det är, att den stackars seiioran, som till märg och ben är genomträngd af åsigter från feodalis-mens tidehvarf, fått för sig, att jag ämnar med våld angripa hennes hus ocli bortröfva Rosario på samma sätt som medeltidens riddare anföllo ett fiendeslott för att begå någon våldshandling. Skratta inte, det är verkligen sant: dylika begrepp äro icke främmande för folket här i trakten. Jag behöfver inte nämna för dig, att hon anser mig för ett vidunder, för en slags kättersk, morisk furste;

och officerarne, med hvilka jag här blifvit god vän, stå knappast högre i hennes aktning. 1 doña Perfectas lms hyser man en djupt rotad öfvertygelse om att jag och soldaterna ingått en djefvul.sk, antireligiös koalition för att tillsammans plundra Orbajosa på dess skatter, dess tro och dess unga flickor. Jag vet med säkerhet, att din syster fullt och fast tror, att jag sysslar med förberedelser till att taga hennes hus med storm, och jag tvitlar alls inte på att hon innanför sin port uppfört någon slags barrikad.

Men huru skulle det väl kunna vara annorlunda? Man har här de mest antikverade begrepp om samhälle.

Unña Perfecta. 10religion, stat och egendom. Den religiösa öfverspähdheten som drifver innevånarne att gripa till vapen mot rege ringen för att försvara en tro, som ingen angripit oct som de knappt sjelfva ega, väcker till lif hos dem gamh feodala vanor. Sjelfva skulle de aldrig tveka .att vädji till den råa styrkan, till eld och svärd för att lösa någoi tvistig fråga, eller tveka att förtrampa hvar och en, son inte tror som de, och derför kunna de inte heller först! möjligheten af att någon kan taga sin tillflykt till andrs medel.

Det är så långt ifrån min afsigt att företaga donqui jotiska fälttåg mot min fasters hus, att jag tvärtom be sparat henne åtskilliga obehag, från hvilka deremot henne: grannar inte gått fria. Tack vare min vänskap med be fälhafvaren har jag utverkat, att hon slipper lemna dei äskade uppgiften på alla de män i hennes tjenst, son dragit ut för att deltaga i upproret. Det är sant, at man genomsökt hennes hus, men jag vet, att det endas var pro forma, och om man också bortfört de sex mäi hon hade i sitt hus, så har hon sedermera utan någo hinder från militärens sida fått taga sig sex nya. Du se således, hvartill min förmenta fiendtlighet mot señoran re ducerar sig.

Det är sant, att jag står i förbindelse med officerarne men jag begagnar mig af deras inflytande endast för at skydda mig från att förolämpas eller misshandlas af dess; oförsonliga menniskor. Om jag har utsigt att lyckas min plan, så beror detta endast och allenast derpå, att jai står på god fot med de nyligen af befälhafvaren tillsatt; myndigheterna. Det är dessa, som gifva mig sitt moralisk; stöd, tack vare hvilket jag injagar skräck hos befolkningen Jag vet inte, om jag kommer att drifvas ända derhäi att begå våld; men var inte rädd, pratet om att jag skull ämna anfalla och storma fasters hus är en ren inbillnin; hos henne, som inte eger någon grund. Slumpen hagifvit mig vapen i händer. Den vrede, den lidelse, som brinner inom mig, skall kanske förmå mig att begagna dem. Jag vet inte, hvar' det kommer att sluta.”

ll:de April.

”Ditt bref gjorde mig mycket glad och skänkte mig stor tröst. Du har rätt; jag kan nå mitt mål utan att anlita andra medel än att* taga min tillflykt till lagen, som härvidlag är fullt tillräcklig. Jag har rådfrågat härvarande myndigheter och alla bekräfta, hvad du sagt. Jagar mycket glad deröfver. Jag har redan ingjutit i Rosarios sinne tanken att sätta upp sin egen vilja emot moderns. Jag skall göra, hvad du ber mig, det vill säga afstå från min förra, kanske något elaka plan att med Pinzöns medverkan nå mitt mål; jag skall uppgifva tanken på att injaga skräck hos befolkningen genom min låtsade solidaritet med militären; jag skall upphöra att brösta mig med deras makt; jag skall göra slut på alla äfventyrliga planer och i det afgörande ögonblicket skall jag gå till Väga med lugn, klokhet och största möjliga saktmod. Det blir bättre så. Min halft komiska, halft allvarsamma koalition med krigshären har haft till ändamål att skydda mig för de våldsamheter, som hotade mig från Orbajosas innevånare och frän min fasters tjenare och underhaf-vande. Eljest har jag alltid skjutit ifrån mig tanken på hvad man kallar beväpnad intervention.

Den vän, som varit mig behjelplig, har måst lemna doña Perfectas hus; emellertid är jag inte alldeles utspärrad från min kusin. Den stackars flickan visar en heroisk styrka midt under sina lidanden och kommer att blindt lyda mig.

Var utan oro för min personliga säkerhet. För min del fruktar jag intet, utan är fullkomligt lugn.”

20:de April.

”1 dag hinner jag inte skrifva mer än ett par rader. Jag liar mycket brådtom. Inom några dagar skall alltvara afgjordt. Adressera inte längre bref till mig hit till denna håla. Du skall snart ha den glädjen att omfamna din son

Pepe.”

XXIX.

Från Pepe Rey till Rosarito Polentinos.

”Gif Estebanillo nyckeln till trädgårdsporten och laga att han sköter om hunden. Gossen är mig med lif och själ hängifven. Hys ingen fruktan. Jag skulle bli mycket ledsen, om du inte kunde komma ned liksom förra gången. Gör allt hvad du kan för att komma. Jag skall vara der redan klockan tolf på natten. Jag skall säga dig. hvad jag beslutit och hvad du har att göra. Lugna dig, min älskling, jag har öfvergifvit hvarje tanke på att gå våldsamt till väga. Du skall få veta allt; men det är för långt att skrifva utan måste afhandlas muntligt. Jag-tycker mig se din ångest och oro vid att veta mig vara dig så nära. Men jag har ju inte fått se dig på åtta dagar. Jag har svurit, att det snart skall bli ett slut på denna skilsmessa från dig, och det skall det också. Mitt hjerta säger mig, att jag skall få råka dig; ve mig, om jag inte snart råkar dig!”

XXX.

Spårhundarne.

En kvinna och én inan inträdde klockan något öfver tio i enkan Cuzco's hotell och gi.ngo ut igen derifrån klockan half tolf.—Nu, señora doña Maria —• sade mannen — skall jag följa er hem, ty jag har mycket att göra.

— För Guds skull, vänta en stund, herr Eamos — svarade denna. —• Skola vi inte gå till Casinot för att se, om han inte kommer ut? Ni hörde ju ... I afton stod han och talade med Estebanillo, trädgårdspojken.

— Men är det herr José ni söker? — frågade Cen-tauren vid mycket dåligt lynne. — Hvad hafva vi med honom att göra? Förlofningen med fröken Rosario har ledt dit den skulle leda, och nu fins det ingen annan hjelp tin att señoran låter dem gifta sig. Det är min mening.

— Ni är en åsna —• sade Remedios ond.

— Jag går min väg, señora.

— Ni råa menniska! tänker ni verkligen lenma mig ensam midt på gatan.

— Ja, om ni inte genast följer med hem.

— Således ... ni tänker verkligen lemna mig ensam och utsatt för att bli förolämpad! Men hör då, herr Eamos! Don José kommer att som vanligt lemna Casinot vid denna tid. Jag vill veta, om han går hem eller fortsätter vägen fram. Det är en nyck hos mig, bara en nyck.

— Hvad jag vet, det är att jag har brådtom och att klockan snart slår tolf.

—: Tyst —- sade Remedios — låtom oss gömma oss bakom hörnet. Det kommer någon på Triperia-gatan. Det är han.

— Herr José! . . . Jag känner igen honom på hans sätt att gå.

De dolde sig och mannen passerade förbi.

— Låtom oss följa honom — sade Maria Remedios ängsligt. — Låtom oss följa honom p>å kort afstånd, Eamos.

— Señora .. .

— Bara för att se, om han går in till sig.

— En enda minut, men inte längre, doña Remedios. Sedan går jag min väg.De gingo ungefär trettio steg framåt på visst afstånd från den man de spionerade på. Penitenciarios brorsdotter stannade slutligen och sade:

— Han går inte in.

— Han går väl hem till befälhafvaren.

— Befälhafvaren bor dit uppåt, och herr Pepe går nedåt, åt seiiorans hus till.

— Seiiorans! — utropade Caballuco och påskyndade sina steg.

Men de misstogo sig; Pepe gick förbi Polentinernas hus och följde vägen framåt.

— Der ser ni, att han inte går dit.

— Herr Ramos, låtom oss följa honom —• sade Remedios, i det hon konvulsiviskt tryckte Centaurens hand. — Hvad mitt hjerta bultar!

— Yi skola strax få veta, livart han går, ty staden slutar här.

— Låt oss inte gä så fort, han kan se oss. Det är som jag tänkte, herr Ramos; han ämnar gå in genom den igenmurade trädgårdsporten.

— Är ni tokig, señora!

— Framåt, så få vi väl se.

Natten var mörk, och de tvenne spionerande kunde icke bestämdt urskilja, hvar det var herr de Rey hade gått in; men ett visst buller af rostiga riglar, som de hörde, och den omständigheten, att de ingenstädes längs efter muren kunde varseblifva den unge mannen, öfvertygade dem om, att han på något sätt kommit in i trädgården. Häpen och fånigt stirrande, betraktade Caballuco sin följe-slagerska.

— Hvad står ni och funderar på? Tvitlar ni ännu?

— Hvad skall jag göra? — frågade den tappre hjel-ten, full af förvirring. — Skola vi skrämma honom ett slag? Jag vet inte riktigt, om seiioran skulle önska det nu. Jag säger så derför, att då jag var hos hos hennei afse, så föreföll det mig, som om mor ocli dotter försonat sig med hvarandra.

— Var inte dum nu . . . Hvarför går ni inte in efter honom?

— Jag kommer nu att tänka på, att doña Perfectas beväpnade tjenare inte längre äro kvar, eftersom jag skickade bort dem i afse.

— Och den träbocken kan ännu tveka om, hvad som är att göra! Ramos, var nu inte feg utan gå in i trädgården.

— Men hur skall jag komma in, då den lilla porten är stängd?

— Hoppa öfver muren. Ett sådant dumhufvud! Om jag ändå vore karl . . .

— Nåväl, upp då. Här lins ett ställe, der pojkarne bruka klättra upp för att stjäla frukt, och der kan man få fotfäste på stenarne.

•— Fort upp. Jag skall springa och bulta på stora porten för att väcka seiioran, om hon sofver.

Centauren klättrade upp, icke utan svårighet. Han satte sig ett ögonblick grensle öfver muren och försvann derpå mellan trädens mörka löfverk. Maria Remedios skyndade ångestfull till Condestable-gatan och grep tag i dörrklinkan på porten till doña Perfectas hus. Hon klappade en gång . . . klappade tre gånger och lade in hela sin styrka lif och själ.

XXXI.

Dona Perfecta.

Se, med hvilket lugn señora doña Perfecta hänger sig åt skrifningen. Inträd i hennes rum, och trots den sena timmen skall ni öfverraska henne i strängt arbete, syssel-satt än med djupa funderingar än med författandet af långa, noggrannt utarbetade bref, dem hon med vissa afbrott skrifver ned med säker hand och i raska drag. Skenet från lampan faller fullt öfver hennes ansigte, byst och händer, under det att resten af hennes kropp, liksom nästan hela rummet för öfrigt till följd af lampskärmen hvilar i mildt halfmörker. Hon framträder som en lysande bild, den fantasin manat fram midt bland fruktans obestämda skuggor.

Det är besynnerligt, att vi icke förrän nu fastslagit ett mycket vigtigt faktum, det faktum nämligen, att doña

Perfecta var vacker. Eller rättare sagdt, hon var ännu vacker, i det att hon i sitt ansigte bevar-ade drag af en fulländad skönhet. Hon hade tillbringat hela sitt lif ute på landet, hon försmådde allt koketteri, tyckte icke om att kläda sig och pynta ut sig, hatade moder, föraktade all flärd och fåfänglighet och alla dessa omständigheter bidrogo till, att hennes medfödda skönhet alls icke eller åtminstone föga stack i ögonen. Hennes ansigtes intensivt blekgula färg vanstälde äfven något hennes utseende.

Med sina stora svarta, strålande ögon, fina, välformade näsa och höga, rena panna framstod för livarje iakttagare hennes ansigte som den fulländade typen för ett menniskoansigte; men i hennes drag r öjde sig ett visst uttryck af hårdhet och stolthet, som verkade frånstötande Det finnes personer, som, ehuru fula, verka tilldragande; doña Perfecta ingaf motvilja. Hennes blick, äfven om den åtföljdes af vänliga ord, lade genast ett oöfverstigligt afstånd af vördnadsfull fruktan mellan henne och främmande personer; men på dem, som tillhörde huset, det vill säga hennes tjenare, slägtingar och förtrogna vänner, utöfvade I1011 en sällspord dragningskraft. Hon var mä-starinna i att beherrska, och ingen förstod såsom hon att tala det språk, som bäst lämpade sig för hvars och ens öra.

Hennes koleriska temperament och öfverdrifvet flitigaumgänge med fromma personer och heliga ting, som utan ändamål eller gagn upphetsat hennes fantasi, hade i förtid åldrat henne, så att hon, ehuru ännu ung, knappast syntes vara det. Man skulle kunna säga, att hon genom sina vanor och sitt lefnadssätt öfverdragit sig med ett skal, ett slags ogenomträngligt fodral af sten, inom hvilket hon stängt sig inne likt snigeln i sitt portativa hus. Doña Perfecta kröp sällan ut ur sitt musselskal.

Hennes fläckfria vandel och den godhet och fromhet, som vi iakttagit hos henne alltifrån den första stund hon uppträdt i vår berättelse, voro orsaken till det stora anseende hon åtnjöt i Orbajosa. Hon stod dessutom i förbindelse med framstående damer i Madrid och genom deras inflytande hade hon lyckats fråntaga brorsonen det uppdrag denne erhållit af regeringen. I detta ögonblick af vår berättelse finna vi henne sittande vid skrifbordet, som är den enda, som fått förtroende af alla hennes planer och som gömmer hennes sifferkonto med bönderna och liennes moraliska konto med Gud och samhället. Det var der hon skref de bref, som brodern livar tredje månad erhöll; det var der hon författade små biljetter till domaren och advokaten för att egga dem att ytterligare intrassla Pepe Reys processer; det var der hon utlade den snaran, i hvilken brorsonen förlorade regeringens förtroende; det var der hon höll sina långa öfverläggningar med Inocencio. För att lära känna scenen för öfriga handlingar af henne, hvaraf vi försport verkningarne i vår berättelse, skulle vi nödgas följa henne till det biskopliga palatset och åtskilliga väninnors och förtrognas hus.

Vi veta icke, hur doña Perfecta skulle ha varit i sin kärlek. Men i sitt hat egde hon hela den glödande våldsamheten hos en den menskliga vredens och tvedrägtens skyddsengel. En sådan verkan kan den religiösa exalta-tionen frambringa hos en hård karakter, som saknar medfödd godhet, om den nämligen i stället för att hemta styrk a ur samvetet och den uppenbarade sanningens likaenkla som sköna bud, söker sin näring endast i trång-bröstade dogmer, som skapats att tjena ecclesiastiska intressen.

Señoran upphörde för en stund med skrifningen och gick in i rummet bredvid, der hennes dotter befann sig. Hon hade befallt Rosarito att gå till sängs och sofva, men denna var ännu vaken. Olydnadens andar hade redan fått makt med henne.

— Hvarför solver du inte? — frågade modern. — Jag tänker inte lägga mig på hela natten. Du vet, att Caballucp tagit med sig alla de beväpnade vi hade i huset. Någonting skulle kunna hända och derför vakar jag. Om jag inte gjorde det, hvad skulle väl blifva af dig och mig?

— Hvad är klockan? — frågade den unga flickan.

— Hon är snart tolf. Du är förstås inte rädd ... men jag är det.

Rosarito darrade, och allt hos henne antydde den gruf-ligaste ångest. Hon riktade sina ögon mot himmeln likt en som vill bedja; derpå betraktade hon sin moder med ett uttryck af liflig fasa.

— Men hvad går åt dig?

-- Du sade, att klockan var tolf.

— Ja.

— Men . . . men är hon redan tolf?

Rosario sökte förgäfves tala; hon skakade endast på huf-vudet. Det var som om en hel verld tyngt på hennes hjessa.

— Hvad går åt dig? Du döljer något — sade modern och spände sina skarpa ögon i henne.

— Ja . . . jag ville tala om för dig — stammade flickan — jag ville tala om . . . Nej, det är ingenting, ingenting, jag skall sofva. -

— Rosario, Rosario. Din mor läser i din själ liksom i en bok — utbrast doña Perfecta strängt. — Det är någonting, som trycker på ditt sinne. Jag har ju sagt dig, ntt jag är färdig förlåta, om du ångrar dig; om du är en snäll och god flicka . . .— Men är jag då inte god? Ack mamma, mamma, jag dör.

Rosario brast ut i ångestfull och klagande gråt.

— Hvarifrån komma dessa tårar? — frågade modern, omfamnande henne. — Är det ångerns tårar, så vare de välsignade.

— Jag ångrar mig inte, jag kan inte ångra mig — ropade den unga flickan med ett utbrott af förtviflan, som gjorde henne sublim.

Hon lyfte upp sitt hufvud och i hennes ansigte af-målade sig en p>lötslig, inspirerad energi. Håret böljade ned öfver hennes axlar. Man skulle icke kunna tänka sig en skönare bild af en engel, färdig till uppror.

— Men är du tokig, eller hvad vill detta säga? — sade doña Perfecta, i det hon lade sina begge händer på hennes axlar.

— Jag går härifrån, jag går härifrån! —• ropade flickan, talande med feberaktig upphetsning.

Och hon störtade upp ur sängen.

— Rosario, Rosario . . . Min flicka . . . För Guds skull! Hvad betyder allt detta?

— Ack mamma, mamma — ropade flickan och klängde sig fast vid modern. — Bind mig.

— I)et förtjenade du i sanning. Hvad är detta för galenskap ?

— Bind mig . . . Jag tänker fly, jag tänker fly med honom.

Doña Perfecta kände liksom en flod af eld stiga upp från hjertat till läpparne. Hon beherrskade sig emellertid, och det var endast med sina svarta ögon, svartare än natten, som hon svarade sin dotter.

— Mamma, ack mamma, jag afskyr allt, som inte är han — utbrast Rosario. — Låt mig bikta mig för dig, ty jag vill bikta mig för hela verlden och först och främst för dig.

— Du kommer att döda mig, du håller på att döda mig.— Jag vill bekänna, så att du må förlåta mig ... Denna tyngd, denna tyngd, som livilar öfver mig, krossar mig.

— Tyngden af en synd! Lägg dertill Guds förbannelse ocli sök att gå ut i lifvet med denna börda, olyckliga. Endast jag kan befria dig derifrån.

— Nej inte du, inte du — skrek Rosario förtvillad. — Men hör mig, jag vill bekänna allt, allt. Kasta mig sedan ut ur detta hus, der jag blifvit född.

— Jag, kasta ut dig!

— Annars går jag sjelf.

— Vi få se. Jag skall lära dig en dotters pligter, Du tyckes ha glömt dem.

— Då flyr jag; han skall ta mig med sig.

— Har han sagt det, har han rådt dig till det, har han befallt dig det? — frågade modern, i det hon slungade fram dessa frågor likt bannstrålar mot dottern.

— Ja, han har rådt mig till det. Vi ha kommit öfverens om att gifta oss. Det måste så ske, mamma, älskade mamma. Då skall jag älska dig ... Jag vet, att jag bör älska dig . . . jag skulle fördöma mig sjelf, om jag inte gjorde det.

Hon kastade sig ned på knä och kysste sin moders fötter.

— Rosario, Rosario! — sade doña Perfecta i förskräcklig ton. — Stig upp!

Det blef en stunds paus.

— Har han skrifvit till dig, den der mannen ?

— Ja.

— Har han träffat dig något efter den der natten?

— Ja.

— Och du! . . .

— Jag också . . . Ack mamma! Hvarför ser du så der på mig? Du är inte min mor.

— Gifve Gud jag inte vore det! Gläd dig åt den sorg du tillfogar mig. Du dödar mig, du dödar mig utanlijelp — ropade señoran i outsäglig ångest. — Du sagor, att den der . . .

— Han är min make . . . Jag kommer att bli lians, beskyddad af lagen ... Du är inte kvinna . . . Hvarför ser du på mig på detta sätt, som kommer mig att darra. Moder, o moder, fördöm mig inte!

— Du liar redan sjelf fördömt dig; det är nog. Lyd mig, ocli jag skall förlåta dig! Svara: när fick du bref från honom?

— I dag.

— Hvilken falskhet! Sä skamligt! — utropade modern, snarare rytande än talande. — Tänkte ni träffas ?

— Ja.

— När?

— I natt.

— Hvar?

— Här, här. Jag vill bekänna allt, allt. Jag vet, att det är ett brott ... Jag är en dålig varelse; men du, som är min moder, skall hjelpa mig ur dessa kval. Git ditt samtycke! Säg ett ord, ett enda ord.

— Den der karlen här, i mitt hus — skrek doña Perfecta och tog några steg, snarare liknande hopp, mot våningens inre.

Rosario följde efter henne på knä. I samma ögonblick förnummos trenne slag, trenne knallar, trenne kanonskott.

Det var Maria Remedios’ hjerta, som bultade på porten. Huset darrade, vid det förskräckliga bullret. Moder och dotter stodo förlamade likt bildstoder.

En tjenare gick ned för att öppna, och strax derpå skyndade Maria Remedios in i doña Perfectas hus. Hon var icke längre en kvinna, hon var en basilisk insvept i en slöja. Från hennes af ängslan upphettade ansigte utstrålade blixtar.

— Han är här, han är här — ropade hon vid in-trädet. — Han har kommit in i trädgården genom den tillmurade porten . . .

Hon kippade efter andedrägten för hvart ord.

— Jag vet det redan — sade doña Perfecta med ett slags doft rytande.

Rosario föll halfdöd ned på golfvet och förlorade medvetandet.

— Låt oss gå ned — sade doña Perfecta utan att bry sig om sin dotters svimning.

De tvenne kvinnorna gledo ned för trappan likt två huggormar. Tjenarinnorna och betjenten stodo i korridoren, rådvilliga hvad de borde göra. Doña Perfecta gick genom matsalen ut i trädgården, följd af Maria Remedios.

— Lyckligtvis ha vi Ga . . . Ca . . . Caballuco här — sade kanonikerns systerdotter.

— Hvar?

— I trädgården han med . . . Han klä . . . klä . . . klättrade öfver muren.

Doña Perfecta genomforskade mörkret med gnistrande ögon. Yreden gaf dem en egendomlig likhet med kattslägtets.

— Der borta ser jag någon — sade hon — som går fram åt rosenbuskarne.

— Det är han — ropade Remedios. — Men der kommer Ramos. Ramos!

De kunde fullkomligt urskilja Centaurens väldiga gestalt.

— Till rosenbuskarne! Ramos, till rosenbuskarne!

Doña Perfecta tog några steg framåt. Med hes röst,

vibrerande af en gränslös vrede, ropade hon:

— Cristóbal, Cristóbal . . . döda honom!

Man hörde ett skott. Så åter ett.Från herr Cayetano Polentinos till en vän i Madrid.

Orbajosa 21:sta April.

”Baste vän: Skicka mig utan dröjsmål den upplaga af 1562, som du säger dig ha funnit bland böckerna i Corchuelo’s kvarlåtenskap. Jäg betalar hvilket pris som helst för denna bok. Redan länge har jag fast utan framgång, sökt efter den, och dess egande skulle göra mig till den lyckligaste bland dödliga. Det skall finnas en sköld med emblem öfver ordet ”Afhandling” på titelbladet och siffran X i årtalet MDLXII står något snedt. Om du återfinner dessa märken på exemplaret i fråga, så sänd mig genast ett telegram, ty jag är mycket orolig . . . fast det är sant, telegrafen är till följd af de pågående besvärliga och ledsamma krigsoroligheterna för närvarande afstängd. Jag väntar emellertid ditt svar med omgående.

Snart, min käre vän, skall jag komma till Madrid för att låta trycka mitt så länge bebådade arbete om ’ Or-bajosas adelsfamiljer”.

Jag vill icke afsluta mitt bref utan att meddela dig en obehaglig händelse, som tilldragit sig här, i det att en framstående ung man, mycket känd i Madrid, ingeniör José de Rey, min svägerskas brorson, skjutit sig. Denna sorgliga händelse tilldrog sig i går natt i vår trädgård, och jag har ännu icke kunnat bilda mig något exakt omdöme angående de orsaker, som kunnat drifva den olycklige Rey till detta förtviflade och brottsliga beslut. Enligt hvad Perfecta berättade mig i rnorgse, då jag återkom från Mundo Grande, hade Pepe Rey vid tolftiden på natten inträngt i vår trädgård och der aflossat ett skott mot venstra sidan af bröstet, med den påföljd att han genast afled. Du kan föreställa dig hvilken bestörtning och oro denna tilldragelse måste väcka i vårt fridfulla och hederliga lms. Den stackars Perfecta blef så upprörd, att vi varit riktigt oroliga för lienne; men nu är hon något lugnare. Vi göra vårt bästa för att trösta henne och som hon är en varm kristen, vet hon att med en uppbygglig uudergifvenhet underkasta sig de största olyckor.

Oss emellan, min vän, skall jag säga dig, att jag tror, att den unge Rey’s hemska beslut att bära hand på sig sjelf i hög grad påverkats af olycklig kärlek, kanske äfven af samvetsagg öfver det sätt, hvarpå han uppfört sig här,

samt af den bittra melankoliska sinnesstämning, hvari han befann sig. Jag satte mycket värde på honom; jag tror, att han icke saknade sina goda egenskaper, men •här i Orbajosa var han så illa omtyckt, att jag icke en enda gång hört någon tala väl om honom. Enligt hvad man påstår, slog han omkring sig med fraser och de mest extravaganta idéer; gjorde narr af religionen och gick in i kyrkan med cigarr i mun och hatten på sig; han hyste icke försyn för något, och för honom existerade hvarken sedlighet eller dygd, eller själ, eller ideal eller tro utan endast vågar och vinkelmått, linealer, maskiner, hackor och spett. Hvad tycks? Men i sanningens intresse bör jag tillägga, att han, då han samtalade med mig, alltid dolde dessa tankar, troligen af fruktan att blifva nedgjord af den skarpa elden från mina argumenters batteri; men i staden har man tusende berättelser om hans kätterier och häpnadsväckande fräcka uppförande.

Jag kan icke skrifva mera min vän, ty i detta ögonblick hör jag gevärssalfvor. Som jag icke är synnerligt förtjust i strider och icke mycket krigisk af naturen, så känner jag mig en smula illa till mods. Du skall snart få höra vissa detaljer från kriget af din tillgifne vän etc. etc.”

22:dra April.

"Oförgätlige vän! I dag hafva vi haft en blodig sammandrabbning i närheten af Orbajosa. De talrika' parti-gängarne från Villahorrenda anföllos med stort raseri aftrupperna. Å ömse håll många döda och sårade. De tappra friskarorna hlefvo skingrade; men de hafva långt ifrån förlorat modet, och du skall kanhända få höra talas om stora bedrifter af dem. De anföras af Cristóbal Ca-balluco, son till den der framstående Caballuco, som du känner från föregående krig, och det trots det att han är sårad i armen, man vet icke när eller huru det skett. Han är för närvarande själen i resningen, eger stora fältherr egåf v o r och är dessutom hederlig och redbar. Som vi troligen till slut få bevittna en uppgörelse i godo, så antager jag, att Caballuco blir general i spanska hären, hvilket skulle vara en vinst för båda parterna.

Jag är ledsen öfver, att kriget tager allt mer och mer oroande dimensioner; men jag måste erkänna, att våra tappre landtmän icke bära ansvaret, ty de hafva blifvit drifna till den blodiga kampen genom regeringens utmanande hållning, genom demoralisationen hos dess gudlösa representanter och genom dess systematiska, rasande an-grepp på allt det bästa och heligaste, som kan finnas i folkens samveten, på den religiösa tron och den guldrena spanska fosterlandskärleken. Lyckligtvis existera dessa dygder ännu på de ställen, som icke hunnit blifvit smittade af den allt förhärjande ondskans pestilentia. Då man vill söka slita själen ur ett folk och ingjuta en annan anda hos dess medlemmar; då man vill söka förderfva ett folk genom att förändra dess föreställningssätt, dess vanor och idéer, så är det icke underligt, om detta folk försvarar sig, likt en som på en ödslig stig ser sig anfallen af eländiga röfvare. Må regeringen tillegna sig något af den rena anda och den sunda kärnfullhet, som kännetecknar mitt arbete ”Orbajosas adelsfamiljer” (förlåt denna brist på blygsamhet) och krig skall blifva en omöjlighet.

I dag ha vi haft ett mycket obehagligt uppträde här-städes. Presten har nekat att begrafva den olycklige Rey i vigd jord. Jag lade mig ut hos biskopen och besvor honom att återkalla det tunga bann, hvari han lyst dendöde; men jag kunde ingenting utverka. Till slut lingo vi gräfva ned den unge mannens kropp i en graf, som vi uppkastade på fältet vid Mundo Grande, der jag genom mina tålamodiga efterforskningar upptäckt de rika arkeologiska fynd du hört mig tala om. Jag tilibragte der en mycket sorglig stund och ännu har jag icke lyckats förjaga det pinsamma intrycket derifrån. Herr Juan Tafetán och jag voro de enda, som följde det sorgliga tåget. En stund efteråt kommo (besynnerligt nog) de der flickorna, som man här kallar för Troyorna, och de bådo en lång stund på den unge matematikerns enkla graf. Det föreföll mig löjligt och dock kunde jag icke annat än röras deraf.

Angående Eey’s död gå rykten här i staden, om att han blifvit mördad. Man vet icke af livem. Men man påstår, att han sjelf uppgifvit så, ty han lefde ungefär en och en half timme, efter det han blifvit skjuten. Han ville icke, enligt hvad man berättar, yppa, hvilken som varit hans mördare. Jag omnämner detta rykte utan att vare sig bestrida eller bekräfta dess sanningsenlighet. Perfecta tycker icke om, att man talar om denna ledsamma affär och blir alltid mycket nedslagen, då jag bringar den på tal.

Stackare, knappast har en olycka inträffat, förrän hon drabbas af en annan, en olycka, som fylt oss alla med sorg. Min vän, den hemska förskräckliga sjukdom, som så länge gått i arf inom vår slägt, har nu kräft ett nytt offer. Den stackars Kosario, som tack vare våra omsorger tycktes skola undgå det öde, som hängde öfver henne, har nu förlorat förståndet. Hennes osamman-hängande tal, hennes hemska vanvett och dödliga blekhet påminna mig om min moder och syster. Detta fall är det allvarsammaste jag bevittnat i vår familj, ty här är det icke fråga endast om besynnerliga idéer utan om verkligt vansinne. Det är sorgligt, högst sorgligt, att bland så många medlemmar af en familj jag skallvara den ende, som fullkomligt lyckats undgå denna grymma sjukdom och lielt bevara mitt sunda förnuft.

Jag har icke kunnat framföra dina helsningar till herr Inocencio, ty den stackarn har helt plötsligt blifvit sjuk och tager icke emot någon, tillåter icke ens sina intimaste vänner att se honom. Men jag är säker på, att han skulle helsa dig hjertligt tillbaka och att han utan dröjsmål skrider till öfversättning af de latinska epigram du rekommenderat honom .. . Nu hör jag skott igen. En sammandrabbning lär komma att ega rum i eftermiddag. Trupperna ha nyss ryckt ut.”

Barcelona l:a Juni.

”Jag har nyss anländt hit efter att hafva lemnat min brorsdotter Rosario i San Baudilio de Llobregat. Föreståndaren för anstalten, försäkrade mig, att hennes vansinne är obotligt. Det är dock en tröst att veta, att hon kommer att få den omsorgsfullaste skötsel i detta ljusa, präktiga dårhus. Käraste vän, skulle äfven jag till slut duka under, så önskar jag, att man må föra äfven mig dit. Jag hoppas vid min återkomst få korrekturet till ”Orbajosas adelsfamiljer”. Jag ämnar tillägga sex ark) ty det skulle vara synd att icke publicera de skäl jag har att antaga, att Mateo Diez Coronel, författaren till ”Metrisk lofsång”, på mödernet skulle härstamma från familjen Guevaras och icke slägten Burguillos, såsom en författare felaktigt uppgifvit.

Jag skrifver nu egentligen endast för att säga digen sak. Här i staden har jag hört åtskilliga personer tala om Pepe Rey’s död och framställa saken så, som den i sjelfva verket tilldrog sig. Jag omtalade för dig i förtroende, då vi träffades i Madrid, hvad jag fått veta någon tid efter sedan den sorgliga tilldragelsen passerat. Jag tycker det är eget, att man här har reda på affären ända in i dess minsta detaljer, ehuru jag för min del icke yppat något, annat än för dig. Man vet att berätta, hurusom Rey inträngde i trädgården, huru han affossade sin revolvermot Caballueo, då han säg denne komma emot sig med lyftad knif, och huru Kamos sedan träffade honom med sädan säkerhet, att han stannade på platsen . . . Skulle du emellertid, min bäste bror, på något sätt ha varit oförsig-tig i dina yttranden, så ber jag nu endast få påminna dig om, att det är en familjehemlighet, och jag vet, att det är nog för att en så försigtig och tystlåten person som du skall taga dig i akt.

Nyheter, goda nyheter! Jag läste nyss i en tidning, att Caballueo i grund tillintetgjort Batallas trupper.”

Orbajosa, 12:te December.

”Jag har en ledsam nyhet att berätta dig. Yi ha icke längre vår Penitenciario här, ieke så, som skulle han ännu lenmat detta jordiska för att gå till ett bättre lif, utan derför att den stackars mannen allt sedan April månad blifvit så dyster, så melankolisk och sluten, att man knappt kan känna igen honom längre. Det finnes icke längre spår kvar hos honom af detta attiska lynne, denna rena klassiska lefnadsglädje, som gjorde honom så älskvärd. Han skyr umgänge, stänger sig inne, tager icke emot någon, vill knappast in,taga någon föda och har afbrutit hvarje gemenskap med den yttre verlden. Du skulle knappt känna igen honom, om du nu såge honom, ty han är icke mer än ben och skinn. Och det egendomligaste är, att han råkat i gräl med sin systerdotter och lefver ensam, mol ensam i en liten hydda i förstaden Baidejos. Man påstår nu, att han ämnar taga afsked från sin befattning här och bege sig till Rom. Ack, Orbajosa gör en stor förlust, då det förlorar sin store latinare. Jag är säker på, att det kommer att dröja länge, innan vi få en ny sådan som han. Vårt ärorika Spanien förintas, dör ut, går sin upplösning till mötes.” '

Orbajosa 23:dje December.

”Den unge man, åt hvilken jag gifvit det rekommen-dationsbref, som han sjelf kommer att öfverbringa, är nevö

till vår käre Penitenciario, advokat och en smulaskriftställare. Han har fått en omsorgsfull uppfostran af sin onkel och har sunda idéer. Jag skulle bli mycket ledsen, om han blefve förderfvad i Madrid, denna sofismer-nas och otrons pesthåla. Han är redbar, arbetsam och god katolik, och jag tror derför, att han skall göra en karrier likt din . . . Kanhända kommer hans lilla ärelystnad (ty en smula ärelysten är han också) att kasta honom in i politiken, och jag tror, att det skulle vara en vinst för den goda saken i våra tider, då ungdomen är beherrskad och förblindad af agitatorer. Han åtföljes af sin moder, en vulgär kvinna utan social fernissa, men en förträfflig menniska och af en otadlig fromhet. Moderskärleken tager hos henne en något stötande form och visar sig i verlds-lig ärelystnad för sonens räkning, hvilken hon påstår skall bli minister. Det vore för öfrigt icke omöjligt.

Perfecta ber mig helsa. Jag vet icke riktigt, livad som är åt henne, men vi äro oroliga för hennes skull. Hon har i oroväckande grad förlorat sin aptit, och antingen begriper jag mig ingenting på sjukdomar eller också är det en början till gulsot hon har. .Här är mycket dystert, alltsedan vi sakna Kosario, som lifvade upp huset med sitt skratt ocli sin englalika godhet. Det är som hvilade ett mörkt olyeksmoln öfver oss. Den stackars Perfecta talar ofta om detta moln, som dag för dag blir allt mörkare, på samma gång hon sjelf blir allt gulare och gulare. Den arma modern finner tröst för sin sorg i religionen och i andaktsöfningar. h var åt hon hänger sig med allt större ifver och fromhet. Pion tillbringar nästan hela dagen i kyrkan och offrar sin stora förmögenhet på anställandet af gudstjenstceremonier och fester till helgonens och de dödas ära. Tack vare henne har gudstjen-sten i Orbajosa återfått sin forna glans. Detta är ändock en tröst midt i vår nations förfall och hotande undergång.

I morgon sänder jag korrekturet... Jag skall tillägga ytterligare trenne ark, ty jag har upptäckt ännu en ryktbar man från Orbajosa, Bernardo Amador de Soto, somvar fotlakej åt hertigen af Osuna och tjenade honom under vicekonungadömet öfver Neapel. Det finnes bevis för, att han icke var delaktig, på intet sätt delaktig i sammansvärjningen mot Venedig.”

XXXIII.

Här slutar vår berättelse. Vi hafva för närvarande ingenting mer att förtälja om personer, som förefalla vara goda, men i sjelfva verket icke fi.ro det.

Madrid, April 1876.